

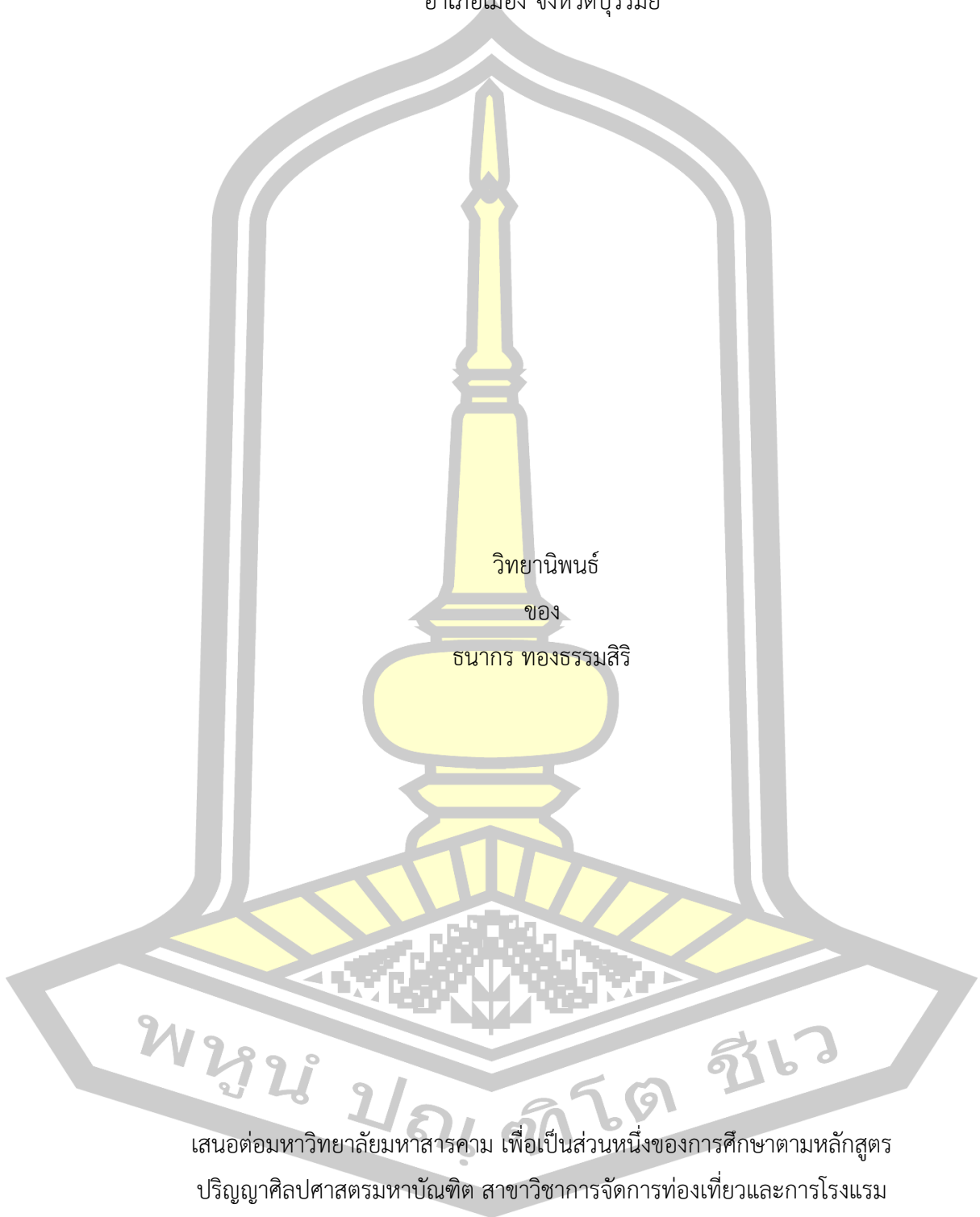
การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อสัมผัสประสบการณ์ท้องถิ่นในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์
อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

วิทยานิพนธ์
ของ
ธนากร ทองธรรมศิริ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการท่องเที่ยวและการโรงแรม
สิงหาคม 2563

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อสัมผัสประสบการณ์ท้องถิ่นในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์
อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

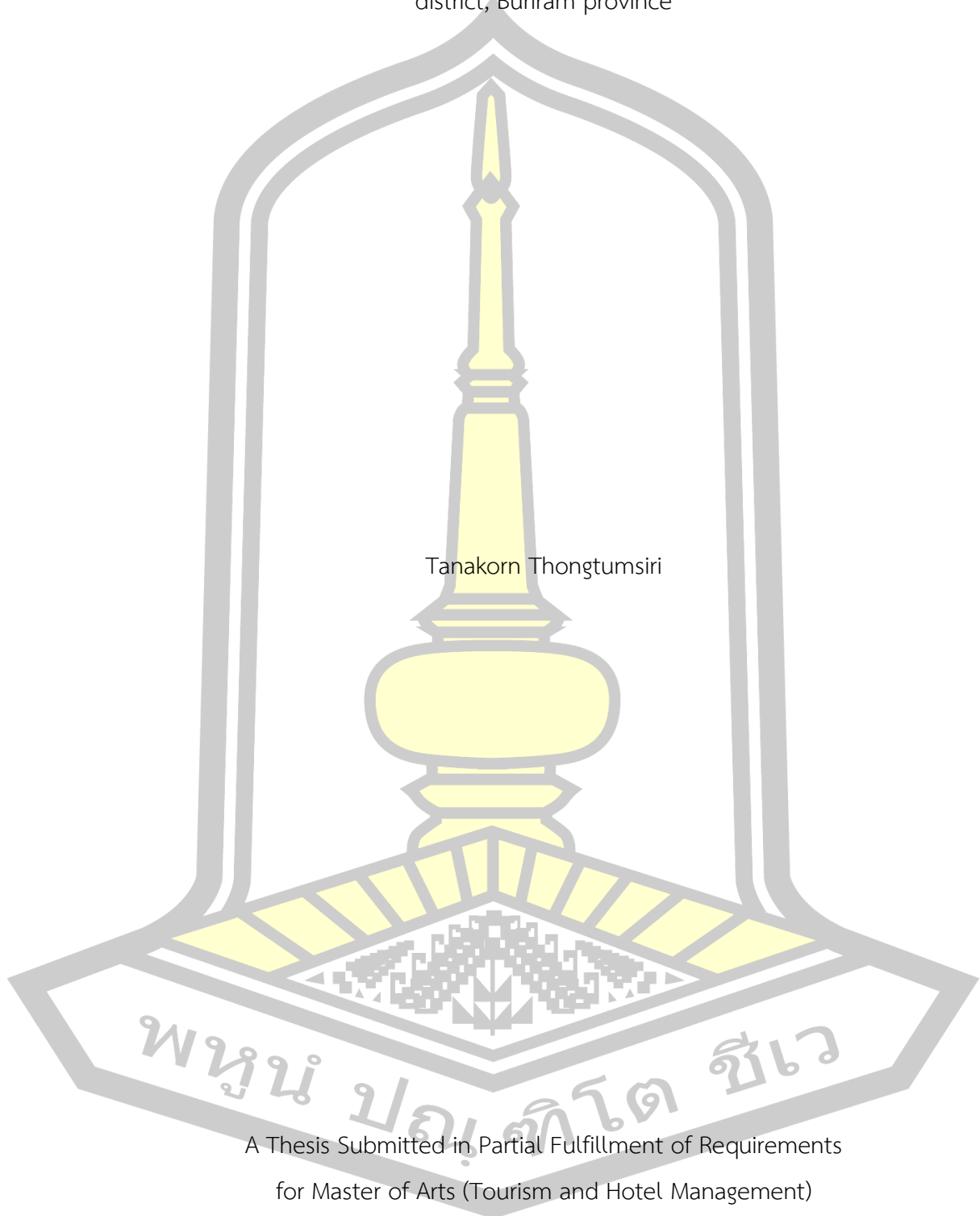

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการท่องเที่ยวและการโรงแรม

สิงหาคม 2563

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Cultural tourism Development for Local Experience in Buriram old town, Muang
district, Buriram province

Tanakorn Thongtumsiri

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for Master of Arts (Tourism and Hotel Management)

August 2020

Copyright of Mahasarakham University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนายธนากร ทองธรรมสิริ แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการท่องเที่ยวและการโรงแรม ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(ผศ. ดร. ลินจง โพชารี่)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(อ. ดร. โอชัยญา บัวธรรม)

.....กรรมการ

(ผศ. ดร. นันทนา อุ่นเจริญ)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

(ผศ. ดร. สุวภัทร ศรีจองแสง)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการท่องเที่ยวและการโรงแรม ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

.....
(อ. ดร. อรรณวิทย์ ศิลาน้อย)

.....
(รศ. ดร. กริสน์ ชัยมูล)

คณบดีคณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

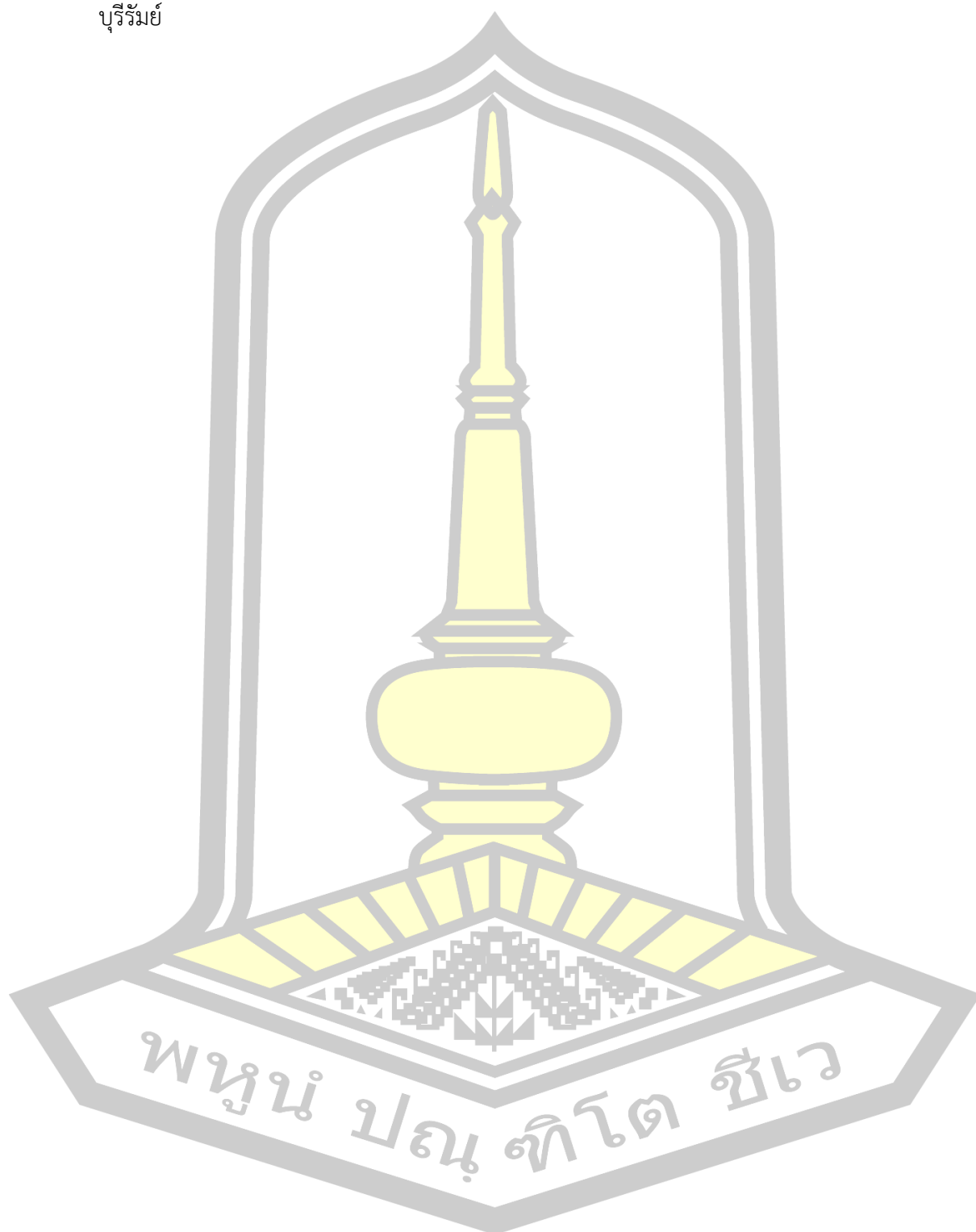
ชื่อเรื่อง	การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อสัมผัสประสบการณ์ท้องถิ่นในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์		
ผู้วิจัย	ธนากร ทองธรรมศิริ		
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์ ดร. โอชญัญญา บัวธรรม		
ปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต	สาขาวิชา	การจัดการท่องเที่ยวและการโรงแรม
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	ปีที่พิมพ์	2563

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา ข้อมูลทั่วไป เอกลักษณะ และทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ 2) เพื่อศึกษาศักยภาพของเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อสัมผัสประสบการณ์ท้องถิ่นในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Method) โดยกลุ่มตัวอย่าง คือนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาชุมชนพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 370 คน และผู้ที่เกี่ยวข้องในชุมชนจำนวน 15 คน

ผลการวิจัยพบว่า ศักยภาพของเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ ศักยภาพส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ดังนั้นการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ต้องเกิดจากความร่วมมือของหลายฝ่ายเพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสบรรยากาศการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งจะต้องได้รับความร่วมมือจากภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน ดังนี้ 1) การประชาสัมพันธ์ถึงสถานที่ภายในชุมชน เช่น การทำเว็บไซต์ โฆษณาเชิญชวน เพื่อเป็นการส่งเสริมถึงภาพลักษณ์ภายในชุมชน 2) ภาครัฐ และภาคเอกชน ต้องช่วยเหลือด้านงบประมาณการจัดการทำนุบำรุง อาคาร สถานที่ไม่ให้ดูเก่าและเสื่อมโทรม และยังคงเอกลักษณ์ประเพณีความเชื่อไว้ 3) ภาครัฐและประชาชนในชุมชน ต้องมีการวางแผนกิจกรรมท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง เพื่อประชาสัมพันธ์กิจกรรมในชุมชนให้เป็นที่รับรู้ของนักท่องเที่ยว ทำให้กิจกรรมมีความน่าสนใจมากขึ้น และ 4) คนในชุมชนต้องช่วยรักษาสภาพชุมชนให้มีความสะอาดและคอยให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ต่าง ๆ ภายในชุมชน

คำสำคัญ : การท่องเที่ยวเพื่อสัมผัสประสบการณ์ท้องถิ่น, ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว, เขตพื้นที่เมืองเก่า
บุรีรัมย์

TITLE	Cultural tourism Development for Local Experience in Buriram old town, Muang district, Buriram province		
AUTHOR	Tanakorn Thongtumsiri		
ADVISORS	Ochanya Buatham , Ph.D.		
DEGREE	Master of Arts	MAJOR	Tourism and Hotel Management
UNIVERSITY	Maharakham University	YEAR	2020

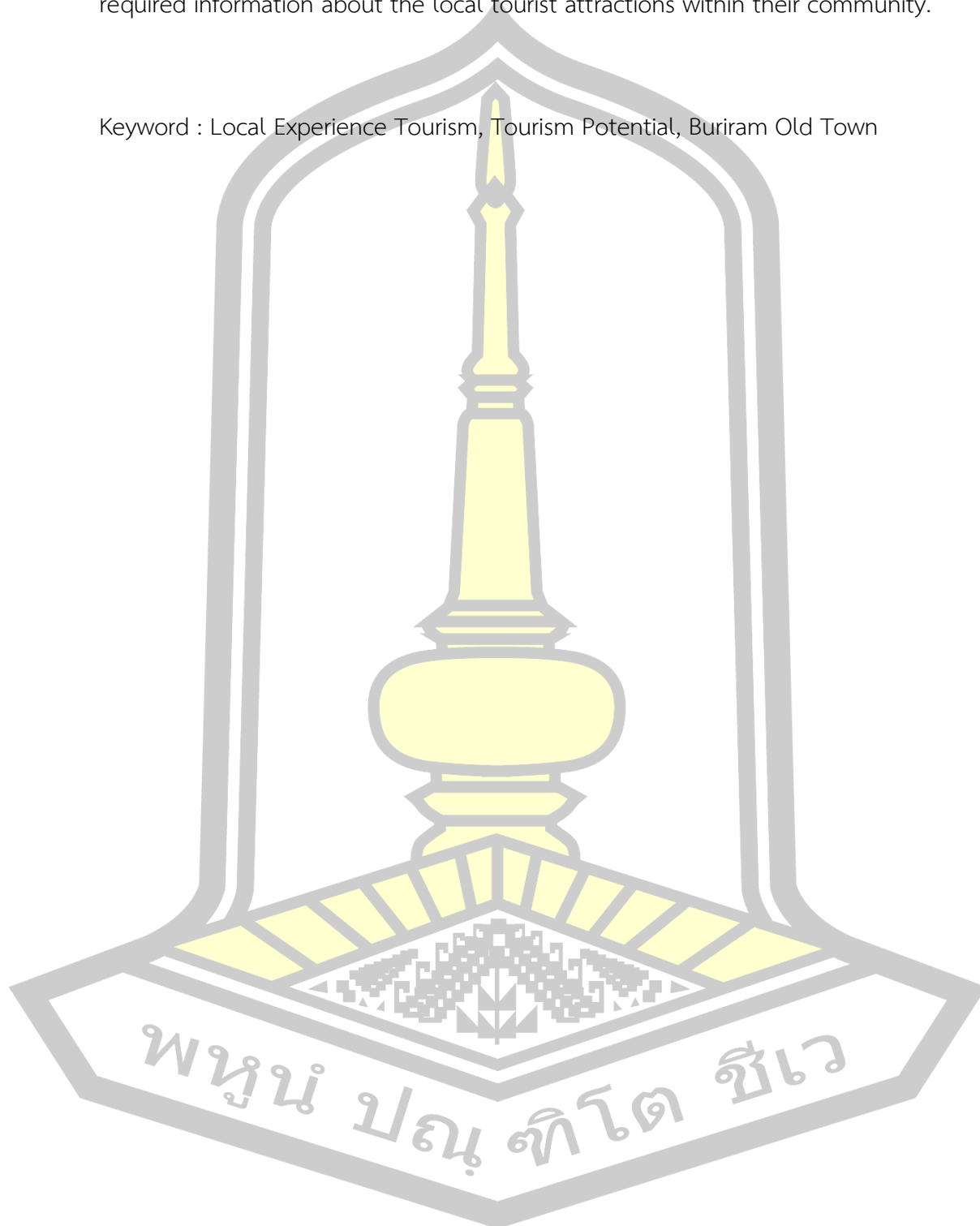
ABSTRACT

This study was purposively conducted to: 1) explore the background, general information, characteristics, and resources for cultural tourism around Buriram Old Town in Buriram province; 2) investigate the tourism potentials of the old town to be develop as a cultural tourism attraction in Muang Buriram District; and 3) provide the guideline for cultural tourism development to present the local experience of Buriram Old Town. This was carried out as a mixed-method. The sample group comprised 370 Thai tourists used to visit the old town in Muang Buriram District and 15 local stakeholders.

The research outcome revealed that the tourism potentials of Buriram old town were generally high in most cases for cultural tourism development as it also required strong collaboration from all partners in order to embrace the tourists in an authentic cultural tourism context that should be collaboratively supported by the government, private sectors, and community in the following issues: 1) The community tourist attraction should be promoted via different channels e.g. website or advertisement to represent the community image; 2) Both government and private sector should provide the community with financial support for facilities and buildings maintenance as well as preserving the local characteristics and traditions; 3) The government and community member should collaborate to continually create tourism activities plan by offering more exciting ones to the tourists; and 4) The

community members should keep their places clean and offer the tourists with all required information about the local tourist attractions within their community.

Keyword : Local Experience Tourism, Tourism Potential, Buriram Old Town

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เนื่องมาจากความกรุณาอย่างยิ่งของอาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร.โอชัญญา บัวธรรม ที่ได้สละเวลารับเป็นที่ปรึกษา ดูแลให้คำปรึกษา แนะนำช่วยเหลือ ทุกขั้นตอนของการทำวิจัยและที่สำคัญเป็นอย่างยิ่ง คือ การอบรมสั่งสอนที่ดีตลอดมา ด้วยความรู้สึกรักซาบซึ้งในพระคุณของท่านจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมาไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบทุกท่าน ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลินจง โพชารี ที่ท่านได้ให้ความกรุณาและให้เกียรติมาเป็นประธานกรรมการสอบในครั้งนี้ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา อุ่นเจริญ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวภัทร ศรีจงแสง กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ท่านได้ให้ความกรุณามาเป็นกรรมการสอบ โดยคณะกรรมการทุกท่านได้มีเมตตาช่วยให้คำแนะนำและชี้แนะแนวทางการแก้ไขในงานเล่มนี้

ขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่ได้ให้การสนับสนุน ส่งเสริมการทำการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งทำให้งานวิจัยลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ประจำหลักสูตร การจัดการท่องเที่ยวและการโรงแรม สาขาวิชาการจัดการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ต่าง ๆ อันเป็นพื้นฐานความรู้ในการทำการศึกษาวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลจากหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน ภาคประชาชนที่เกี่ยวข้อง ในพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

สำหรับความสำเร็จนี้จะเกิดขึ้นมิได้เลย หากผู้วิจัยขาดความรักความเข้าใจและการสนับสนุนจากครอบครัว ขอขอบคุณบิดาและมารดา รวมถึงสมาชิกในครอบครัวทุกคนที่อยู่เคียงข้างข้าพเจ้า ซึ่งถือว่าเป็นความสำเร็จของข้าพเจ้า ในครั้งนี้

ธนากร ทองธรรมสิริ

พูน ปรณ ทิโต ชีเว

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ฌ
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพประกอบ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
ข้อมูลทั่วไปของเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์.....	7
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม.....	21
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว.....	27
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	33
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	45
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	45
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	46

การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ	47
การเก็บรวบรวมข้อมูล	49
การจัดกระทำกับข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล	50
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	52
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	53
ตอนที่ 1 ประวัติความเป็นมา ข้อมูลทั่วไป เอกลักษณะ และทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ของชุมชนในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอมือง จังหวัดบุรีรัมย์	53
ตอนที่ 2 ศักยภาพของเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมใน อำเภอมือง จังหวัดบุรีรัมย์	92
ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาศักยภาพของแหล่งการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่เมืองเก่า บุรีรัมย์ อำเภอมือง จังหวัดบุรีรัมย์	109
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	114
สรุปผลการวิจัย	114
อภิปรายผล	121
ข้อเสนอแนะ	124
บรรณานุกรม	126
ภาคผนวก	132
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม	133
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลและสัมภาษณ์ เพื่อใช้ประกอบการทำ วิทยานิพนธ์	152
ภาคผนวก ค รูปภาพการลงพื้นที่ สัมภาษณ์กิ่งโครงสร้าง	160
ประวัติผู้เขียน	163

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 งานวิจัยในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	40
ตาราง 2 งานวิจัยในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว	42
ตาราง 3 อธิบายสรุปศักยภาพภายในพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์	91
ตาราง 4 ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์	93
ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์	95
ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อศักยภาพทางกายภาพและการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์	96
ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อศักยภาพทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่เมืองเก่า จังหวัดบุรีรัมย์	97
ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อศักยภาพทางกายภาพและการพัฒนาการท่องเที่ยวจากปัจจัยภายนอก ในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์	98
ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อศักยภาพทางกายภาพและการบริหารจัดการด้านอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว ในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์	99
ตาราง 10 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อศักยภาพทางกายภาพและการบริหารจัดการ ด้านการจัดการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์	100

สารบัญภาพประกอบ

	หน้า
ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	5
ภาพประกอบ 2 อุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้ง	10
ภาพประกอบ 3 วนอุทยานภูเขาไฟกระโดง	11
ภาพประกอบ 4 อุทยานไม้ดอกเพลาเพลิน	12
ภาพประกอบ 5 สนามฟุตบอลช้างอารีนา	12
ภาพประกอบ 6 สนามช้าง อินเตอร์เนชั่นแนล เซอร์กิต	13
ภาพประกอบ 7 ตราประจำจังหวัดบุรีรัมย์	14
ภาพประกอบ 8 แผนที่จังหวัดบุรีรัมย์	15
ภาพประกอบ 9 สถานที่ท่องเที่ยวภายในบริเวณชุมชนหลักเมือง	17
ภาพประกอบ 10 คู่มือละลมบริเวณชุมชนย่านการค้าเดิมบริเวณถนนจรด ถนนนิเวศ	18
ภาพประกอบ 11 สถานที่สำคัญบริเวณชุมชนสามสิบห้อง	20
ภาพประกอบ 12 ภาพถ่ายมุมสูง แสดงที่ตั้งของชุมชนในเขตเมืองเก่าบุรีรัมย์	21
ภาพประกอบ 13 แผนที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์	54
ภาพประกอบ 14 ศาลพระหลักเมือง (ซ้าย) เสาหลักเมืองจังหวัดบุรีรัมย์ (ขวา)	56
ภาพประกอบ 15 ศาลเจ้าปู่เจ้าย่า (ซ้าย) องค์จำลองเจ้าพ่อหลักเมือง เทพเจ้ากวนอู เทพเจ้าแห่งโชค ลาภ (ขวา)	57
ภาพประกอบ 16 บริเวณวัดกลางพระอารามหลวง วิหารที่ประดิษฐานองค์หลวงพ่โต	58
ภาพประกอบ 17 บ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ “สระสิงโต”	59
ภาพประกอบ 18 ถนนทางเข้าศาลพระหลักเมือง (ซ้าย) แผนที่การเดินทางจากสถานีขนส่งบุรีรัมย์ (ขวา)	60
ภาพประกอบ 19 สถานที่จอดรถสำหรับคนพิการ (ซ้าย) ถนนทางเข้าวัดกลางพระอารามหลวง (ขวา)	60

ภาพประกอบ 20	โรงแรม B2 Boutique & Budget Buriram	61
ภาพประกอบ 21	โรงแรมเทพนคร อีลาเรช บุรีรัมย์	61
ภาพประกอบ 22	กิจกรรมตรุษจีนบุรีรัมย์	62
ภาพประกอบ 23	งานสงกรานต์ประเพณีรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ	63
ภาพประกอบ 24	จุดชยะบริเวณศาลพระหลักเมือง (ซ้าย) ห้องสุขาสำหรับคนพิการ และผู้สูงอายุ (ขวา).....	63
ภาพประกอบ 25	เก้าอี้พนักพิงหลัง (ซ้าย) เครื่องปั๊มหัวใจอัตโนมัติ (ขวา).....	64
ภาพประกอบ 26	ทางลาดและราวบันไดจับ (ซ้าย) ร้านอาหาร MARS (ขวา).....	64
ภาพประกอบ 27	ป้ายบอกประวัติสถานที่สิ่งดึงดูดใจบริเวณศาลพระหลักเมือง (ซ้าย) ป้ายบอกทางไปสุขา (ขวา).....	64
ภาพประกอบ 28	ตึกดิน.....	66
ภาพประกอบ 29	ตลาดเช้าเทศบาลบุรีรัมย์.....	67
ภาพประกอบ 30	คลองละลม	68
ภาพประกอบ 31	ตลาดไนท์บาซาร์เทศบาลเมืองบุรีรัมย์	69
ภาพประกอบ 32	ถนน บริเวณชุมชนย่านการค้าเดิมบริเวณถนนจรัส ถนนนิเวศ ถนนสุนทรเทพ....	70
ภาพประกอบ 33	รถประจำทาง 2 แถว (ซ้าย) สามล้อปั่น (ขวา).....	70
ภาพประกอบ 34	โรงแรม White Day Hotel บุรีรัมย์	71
ภาพประกอบ 35	โรงแรม The New Residence Buriram	71
ภาพประกอบ 36	กิจกรรมแห่เทียนเข้าพรรษา.....	72
ภาพประกอบ 37	กิจกรรมลอยกระทง	73
ภาพประกอบ 38	กิจกรรมเต้นแอโรบิคออกกำลังกาย.....	73
ภาพประกอบ 39	ร้านขวัญใจสามัคคี (ซ้าย) ร้านอาหาร ไมตรีจิต (ขวา).....	74
ภาพประกอบ 40	ร้านอาหารครัวเวียดนาม	74
ภาพประกอบ 41	ร้านกุนเชียงอิงเลี้ยงฮะ	75

ภาพประกอบ 42	มูลนิธิสว่างจรรยาธรรมสถานจังหวัดบุรีรัมย์	77
ภาพประกอบ 43	ลูกชิ้นยืนกิน	78
ภาพประกอบ 44	วงเวียนหอนาฬิกา	79
ภาพประกอบ 45	ถนนสายวัฒนธรรม “เซราะกราว วอล์คกิ้ง สตรีท”	81
ภาพประกอบ 46	รถสามล้อปั่น (ชาย) รถสามล้อเครื่อง(ขวา).....	81
ภาพประกอบ 47	ป้ายบอกทางไปถนนเซราะกราว (ชาย) ป้ายประกาศให้เดินรถทางเดียว (ขวา)....	82
ภาพประกอบ 48	โรงแรมเจริญสินเพลส.....	82
ภาพประกอบ 49	โรงแรม Thai Hotel	83
ภาพประกอบ 50	พิธีพะแก่ง สะเดาะเคราะห์ประจำปี (ชาย) พิธีกรรมกินเจ (ขวา)	84
ภาพประกอบ 51	การเข้าทรง (คุยก็).....	84
ภาพประกอบ 52	เทศกาลงานจิวปลายปี (ขอบคุณเทพเจ้า).....	85
ภาพประกอบ 53	ร้านซุ้มพลปาห้องโก๋	86
ภาพประกอบ 54	ร้านข้าวมันไก่ซุ้มนุ่มไทย	87
ภาพประกอบ 55	สถานีตำรวจชุมชน (ชาย) บริษัทขนส่ง (ขวา)	87
ภาพประกอบ 56	อินเทอร์เน็ต WIFI ฟรี (ชาย) แก้อีพนักพิง (ขวา).....	88
ภาพประกอบ 57	ป้ายบอกจุดทิ้งขยะและทางไปสุขา (ชาย) จุดนัดแผนโบราณ (ขวา).....	89
ภาพประกอบ 58	เก็บข้อมูลสัมภาษณ์ ท้องเที่ยวและกีฬา จังหวัดบุรีรัมย์ เดือนกุมภาพันธ์ ปี พ.ศ. 2563.....	161
ภาพประกอบ 59	เก็บข้อมูลสัมภาษณ์ วัฒนธรรมจังหวัดบุรีรัมย์ เดือนกุมภาพันธ์ ปี พ.ศ. 2563 ..	161
ภาพประกอบ 60	เก็บข้อมูลสัมภาษณ์ พัฒนาการจังหวัดบุรีรัมย์ เดือนกุมภาพันธ์ ปี พ.ศ. 2563..	162
ภาพประกอบ 61	ข้อมูลสัมภาษณ์ ประธานชุมชน และปราชญ์ชาวบ้าน ของชุมชนต่างๆ เดือน มีนาคม ปี พ.ศ. 2563.....	162

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมมีความแตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวประเภทอื่นๆ เนื่องจากวัฒนธรรมเป็นมรดกแห่งสังคม ซึ่งมีทั้งส่วนที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ เช่น วัฒนธรรม รูปแบบการดำรงชีวิต การแต่งกาย อาหารการกิน งานเทศกาล และประเพณี เป็นต้น (อังค์ริสา แสงจำนงค์, 2561) ประเทศไทยมีวัฒนธรรมที่หลากหลายและมีเอกลักษณ์เฉพาะในแต่ละท้องถิ่น ซึ่งเป็นจุดดึงดูดสำคัญด้านการท่องเที่ยว (กรมการท่องเที่ยว, 2552) และการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่สร้างรายได้เพิ่มการจ้างงานให้กับประเทศไทยเป็นอย่างมาก เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวและมรดกทางวัฒนธรรมของประเทศไทยมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวและมีมรดกทางวัฒนธรรมที่สืบเนื่องกันมาเป็นเวลานาน (กาญจนา แสงลิมสุวรรณ, 2555) แหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมเหล่านี้จึงทำให้ประเทศไทยเป็นหนึ่งในจุดหมายสำคัญสำหรับนักท่องเที่ยวทั่วโลกที่ต้องการเดินทางมาเพื่อสัมผัสประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประสบการณ์ท้องถิ่นต่างๆ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือที่นิยมเรียกกันว่า “ภาคอีสาน” เป็นภูมิภาคที่มีความโดดเด่นมีความหลากหลายทั้งทางด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตที่เรียบง่าย ด้วยขนาดของภูมิภาคที่มีพื้นที่กว่า 1 ใน 3 ของผืนแผ่นดินไทย จึงทำให้ภูมิภาคแห่งนี้มีจำนวนประชากรมากที่สุดในประเทศ และมีความหลากหลายของเชื้อชาติประชากรอย่างเห็นได้ (นุสรา สอนโกษา, 2560) เนื่องจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีพื้นที่ขนาดใหญ่และมีประชากรจำนวนมาก การโยกย้ายอพยพถิ่นฐานของประชากรตั้งแต่โบราณนี้จึงก่อให้เกิดวัฒนธรรมต่างๆ ขึ้น ซึ่งปรากฏให้เห็นผ่านทางแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีชื่อเสียงซึ่งกระจายอยู่ทั่วไปตามพื้นที่ต่างๆ ในภาคอีสาน ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้ล้วนเกิดจากที่เป็นฝีมือมนุษย์สร้างขึ้นมา เช่น พระธาตุนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ปราสาทหินพนมรุ้ง จังหวัดบุรีรัมย์ ถนนคนเดินเชียงใหม่ จังหวัดเลย เป็นต้น (กรมส่งเสริมวัฒนธรรม, 2561)

จังหวัดบุรีรัมย์ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของประเทศไทย เมื่อกล่าวถึงจังหวัดบุรีรัมย์นั้น นักท่องเที่ยวจะนึกถึงภาพสถานที่ท่องเที่ยวเพียงไม่กี่แห่งในจังหวัดเช่น อุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้ง หรือปราสาทหินพนมรุ้ง วนอุทยานเขากระโดง ในปี พ.ศ. 2559 มีการกระตุ้นการท่องเที่ยว โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ออกแผนโครงการ “12 เมือง ต้องห้ามพลาด” และ “12 เมือง ต้องห้ามพลาด Plus” (ฝ่ายกิจกรรม การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2560) เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ออกท่องเที่ยวในเมืองใหม่ๆ ซึ่งจังหวัดบุรีรัมย์เป็นหนึ่งใน 12 เมืองต้องห้ามพลาด

ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ข้าวสด, 2561) สำหรับจังหวัดบุรีรัมย์นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางได้หลากหลายรูปแบบ ได้แก่ รถยนต์ส่วนตัว รถโดยสารประจำทาง รถไฟ และเครื่องบิน เป็นต้น และนอกจากสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้น จังหวัดบุรีรัมย์ยังมีสถานที่ที่น่าสนใจภายในชุมชนท้องถิ่น เขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ อีกจำนวน 3 ชุมชน ซึ่งเป็นชุมชนโบราณดั้งเดิมที่สามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในอนาคต เช่น ชุมชนหลักเมือง ซึ่งเป็นแหล่งรวมวัฒนธรรม ความเชื่อ ประเพณี อันเป็นเอกลักษณ์ระหว่างวัฒนธรรม ไทย – จีน ของประชาชนในจังหวัดบุรีรัมย์ (กระทรวงมหาดไทย, 2554) ชุมชนย่านการค้าเดิมถนนจรเข้ ถนนนิวาศ และถนนสุนทรเทพ ซึ่งเป็นชุมชนย่านการค้าโบราณ โดยในอดีต มีตึกดิน ซึ่งเป็นตึกเก่าโบราณชั้นเดียวและยังมีคูเมืองโบราณอายุมากกว่า 1,800 ปี ที่เรียกว่า คูเมืองละลม (ละลม) (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2562) และชุมชนสุดท้ายคือ ชุมชนสามสิบห้องของชาวจีนโบราณ ซึ่งเป็นศูนย์กลางวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและประเพณีต่างๆ ของชาวไทยและชาวจีน ในจังหวัดบุรีรัมย์ บริเวณชุมชนนี้ตั้งอยู่ใกล้กับสถานีรถไฟจังหวัดบุรีรัมย์ อดีตเป็นแหล่งการค้าดั้งเดิมที่ชาวจีนที่เดินทางมาจะอาศัยอยู่ มี เรือนไทยเก่าแก่ลืออายุกว่า 100 ปี มุฉินิสว่างจรรยาธรรม หอนาฬิกา ตลาดโพธิ์พัฒนา และ ถนนคนเดินสายวัฒนธรรม (ถนนเซราะกราว) อยู่ภายในพื้นที่ตั้งของชุมชน เป็นต้น

อย่างไรก็ตามจากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นนั้น สถานที่ที่ดึงดูดใจทั้งหลายใน 3 ชุมชนที่กล่าวมาในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ยังไม่สามารถพัฒนาให้กลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงได้ เพราะยังขาดศักยภาพในการพัฒนาให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวในอนาคต และยังขาดการประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว ขาดการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในท้องถิ่น อีกทั้งสถานที่ที่น่าสนใจหลายแห่ง เช่น ตึกดิน เรือนไทยเก่าแก่ก็ยังไม่ขาดการดูแลและทำนุบำรุงจึงทำให้เริ่มเสื่อมโทรมลงตามลำดับ หากไม่มีการศึกษาด้านการพัฒนาศักยภาพให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแล้ว ในระยะยาวอาจก่อให้เกิดการสูญเสียมรดกวัฒนธรรมที่มีเฉพาะถิ่นได้ (กิตติศักดิ์ สิริประภากร, 2562) การศึกษาประวัติความเป็นมาเอกลักษณ์ และบริบทของเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ รวมถึงศักยภาพของเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์จึงเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญที่จะกำหนดแนวทางในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภายในพื้นที่นี้ โดยมุ่งเป้าไปที่การนำวิถีไทยมาปรับใช้กับการท่องเที่ยว เพื่อนำไปสู่การสัมผัสประสบการณ์ท้องถิ่น (Local Experience) ซึ่งจะเป็นการสร้างเนื้อหา เรื่องราว สร้างความเข้าใจต่อวิถีชีวิต ความสำคัญ และยังช่วยในการตัดสินใจว่าแหล่งสถานที่แห่งใดสามารถผลักดันให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวใหม่ เพื่อที่จะสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ รวมทั้งสามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้ดียิ่งขึ้น

ผู้วิจัยจึงศึกษาประวัติความเป็นมา ข้อมูลทั่วไป เอกลักษณะ และทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ รวมถึงศึกษาศักยภาพของเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ เพื่อให้สามารถเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต่อไปในอนาคต

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา ข้อมูลทั่วไป เอกลักษณะ และทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อศึกษาศักยภาพของเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อสัมผัสประสบการณ์ท้องถิ่นในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

ความสำคัญของการวิจัย

1. ประชาชนในพื้นที่ หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้ทราบถึงสภาพการณ์ในปัจจุบัน เข้าใจคุณค่าและความสำคัญของพื้นที่เมืองเก่ารวมถึงข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพภายในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ และสามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว หรือใช้ประกอบการกำหนดนโยบายเพื่อสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยว ได้ต่อไปในอนาคต
2. ประชาชนในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ สามารถนำข้อมูลดังกล่าวมาปรับใช้ในการพัฒนาศักยภาพของชุมชนทั้ง 3 แห่ง ให้ตรงตามความต้องการของนักท่องเที่ยว และสามารถพัฒนาต่อยอดจนกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง เพื่อสร้างรายได้เสริมให้แก่ประชาชนในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ ภาคเอกชนสามารถนำข้อมูลจากการวิจัยไปต่อยอดพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ได้ตรงตามความต้องการของนักท่องเที่ยวเช่น โปรแกรมนำเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสกับประสบการณ์ท่องเที่ยวท้องถิ่นของชาวไทยท้องถิ่นและชาวไทยเชื้อสายจีน ในเขตเมืองเก่าบุรีรัมย์
3. ภาครัฐและหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง สามารถนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการสนับสนุนให้ความรู้ ความเข้าใจด้านการอนุรักษ์สถานที่และสิ่งก่อสร้างโบราณ รวมถึงปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนในชุมชนตระหนักถึงคุณค่าความสำคัญทางวัฒนธรรมและประเพณีภายในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ ซึ่งจะก่อให้เกิดความรักและหวงแหนในวัฒนธรรมท้องถิ่นของตน

4. สถาบันการศึกษา และบุคคลที่สนใจ สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการศึกษาต่อยอดเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การอนุรักษ์ทรัพยากรเชิงวัฒนธรรม เพื่อจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้อย่างครบถ้วนทุกองค์ประกอบต่อไปในอนาคต

ขอบเขตของการวิจัย

การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อสัมผัสประสบการณ์ท้องถิ่นในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ มีขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร (Population) ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาชุมชนพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 7,854 คน (สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดบุรีรัมย์, 2562)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1.2.1 กลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน และตัวแทนชุมชนในพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ รวมทั้งสิ้นจำนวน 15 คน โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling)

1.2.2 กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 370 คน โดยเปิดตาราง Krejcie and Morgan และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience Sampling Random) (Krejcie and Morgan, 1970)

2. ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ ชุมชนในพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 3 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนหลักเมือง ชุมชนย่านการค้าเดิมบริเวณถนนจรัส ถนนนิเวศ และถนนสุนทรเทพ และชุมชนสามสิบห้อง

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อสัมผัสประสบการณ์ท้องถิ่น ในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดในการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว โดยประยุกต์จากเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ของสำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยวกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2552) ซึ่งประกอบด้วย

1) ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว

1.1) คุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม

- 1.2) ศักยภาพทางกายภาพและการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว
- 2) ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว
  - 2.1) ศักยภาพในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน
  - 2.2) ศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวจากปัจจัยภายนอก
- 3) การบริหารจัดการ
  - 3.1) ด้านการจัดการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความยั่งยืน ประกอบด้วย การจัดการด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว และการจัดการด้านการท่องเที่ยว
  - 3.2) การจัดการด้านการให้ความรู้และการสร้างจิตสำนึก
  - 3.3) การจัดการด้านเศรษฐกิจและสังคม

หมายถึง พื้นที่ที่กรณศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ มีทั้งหมด 3 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนหลักเมืองซึ่งเป็นศูนย์กลางวัฒนธรรม อันเป็นเอกลักษณ์ของประชาชนในจังหวัดบุรีรัมย์ ชุมชนย่านการค้าเดิมถนนจระ ถนนนิเวศ และถนนสุนทรเทพ ซึ่งเป็นชุมชนด้านการค้าโบราณในอดีต และชุมชนสามสิบห้อง ซึ่งเป็นแหล่งการค้าดั้งเดิมของชาวจีน ซึ่งตั้งถิ่นฐานในจังหวัดบุรีรัมย์มาแต่โบราณ

2) การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อสัมผัสประสบการณ์ท้องถิ่นในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์

หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวภายในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา และเยี่ยมชมวิถีชีวิตชาวบ้านท้องถิ่นในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ ได้แก่ การทำเครื่องหัตถกรรมท้องถิ่น การทานอาหารหรือการทำอาหารท้องถิ่น รวมถึงการเยี่ยมชมรูปแบบสถาปัตยกรรมท้องถิ่น เช่น ศาลพระหลักเมือง เรือนไทยเก่าแก่ ลี ดึกดิน ตลอดจนการเที่ยวชมตลาดท้องถิ่น งานประเพณี พิธีกรรมความเชื่อต่างๆ ของชาวไทยท้องถิ่นและชาวไทยเชื้อสายจีน ภายในตลาดโพธิ์พัฒนาซึ่งเป็นตลาดแห่งแรกของบุรีรัมย์ ถนนสายวัฒนธรรม หรือการเข้าทรง (คุยกี่) เทศกาลกินเจ และงานจิว เป็นต้น

3) ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว

ซึ่งได้ประยุกต์มาจากการประเมินมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของสำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยวกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2552) สามารถแบ่งได้ 3 ด้าน ดังนี้

3.1 ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว หมายถึง การที่เขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์มีจุดดึงดูดความสนใจหรือมีคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม ซึ่งสามารถสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวได้ เช่น ความโดดเด่นและมีเอกลักษณ์ของวิถีชีวิตและภูมิปัญญา หรือความงามทางศิลปวัฒนธรรม ซึ่งหมายรวมทั้งคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม และศักยภาพทางกายภาพและการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว

3.2 ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว หมายถึง องค์ประกอบต่างๆ ที่ช่วยเสริมให้แหล่งวัฒนธรรมภายในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ มีความสำคัญและมีความเหมาะสมในการจัดการท่องเที่ยว เช่น สิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน หรือสาธารณูปโภคอื่นๆ ภายในชุมชน และการพัฒนาการท่องเที่ยวจากปัจจัยภายนอก เช่น การมีกลุ่ม องค์กรทั้งภายในและภายนอกชุมชนที่ให้การสนับสนุนด้านนโยบาย หรืองบประมาณ รวมทั้งการมีบุคลากรสำหรับพัฒนาการท่องเที่ยวภายในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์

3.3 การบริหารจัดการ หมายถึง ความสามารถของเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ในการควบคุม ดูแล ดำเนินงาน ในด้านการจัดการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน มีการจัดการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกในเขตพื้นที่ และการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมการท่องเที่ยว

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อสัมผัสประสบการณ์ท้องถิ่นในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับทฤษฎีแนวความคิด รวมถึงผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินวิจัย ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 4.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ข้อมูลทั่วไปของเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์

1. ประวัติความเป็นมาของจังหวัดบุรีรัมย์

คำว่าบุรีรัมย์ มาจากภาษาบาลี สันสกฤต คือ บุรี หมายถึง เมือง ร่มย์ แปลงมาจากคำว่า รมย์ หมายถึง รื่นรมย์ ดังนั้นบุรีรัมย์จึงหมายถึง เมืองอันนารี รื่นรมย์ (สุจิตต์ วงษ์เทศ, 2559) บุรีรัมย์ เป็นเมืองที่น่าอยู่สำหรับคนท้องถิ่นและเป็นเมืองที่น่ามาเยือนสำหรับคนต่างถิ่น จังหวัดบุรีรัมย์มีปราสาทหินเป็นจำนวนมาก ซึ่งแสดงให้เห็นถึงว่าเมืองแห่งนี้มีความรุ่งเรืองมาตั้งแต่สมัยโบราณ จากการศึกษาของนักโบราณคดีพบหลักฐานการอยู่อาศัยของมนุษย์มาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ในยุคทวารวดี โดยเฉพาะหลักฐานทางวัฒนธรรมของเขมรโบราณซึ่งแพร่กระจายอยู่ทั่วไปในจังหวัดบุรีรัมย์ ทั้งปราสาทอิฐและปราสาทหินเป็นจำนวนมากกว่า 60 แห่ง รวมถึงมีการพบแหล่งโบราณคดีที่สำคัญคือ เตาเผา และภาชนะดินเผาแบบที่เรียกว่าเครื่องถ้วยเขมรซึ่งกำหนดอายุได้ประมาณพุทธศตวรรษที่ 15 ถึง 18 อยู่ทั่วไป (สำนักงานจังหวัดบุรีรัมย์, 2562) หลังจากสมัยวัฒนธรรมขอมหรือเขมรโบราณแล้ว หลักฐานทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดบุรีรัมย์ เริ่มมีขึ้นอีกครั้งตอนปลายสมัยกรุงศรีอยุธยา โดยปรากฏเป็นเมืองขึ้นของเมืองนครราชสีมาและปรากฏชื่อต่อมาในสมัยกรุงธนบุรีถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ว่าบุรีรัมย์มีฐานะเป็นเมืองๆ หนึ่ง จนกระทั่ง พ.ศ. 2476 ได้มีการจัดระเบียบราชการบริหารส่วนภูมิภาคใหม่ จึงได้ชื่อเป็นจังหวัดบุรีรัมย์ มาจนถึงปัจจุบันนี้ (สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์, 2562)

ชื่ออำเภอในจังหวัดบุรีรัมย์ที่ปรากฏในเอกสารประวัติศาสตร์สมัยอยุธยาและธนบุรี ได้แก่ เมืองนางรอง เมืองพุทไธสง และเมืองประโคนชัย ใน พ.ศ. 2319 รัชสมัยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชกรมการเมืองนครราชสีมา มีใบบอกเข้ามาว่า พระยานางรองคบคิดเป็นกบฏร่วมกับเจ้าโอ เจ้าอิน และอุปฮาดเมืองจำปาศักดิ์ สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชจึงโปรดให้ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช เมื่อยังดำรงตำแหน่งเจ้าพระยาจักรีเป็นแม่ทัพไปปราบพระยานางรองมาประหารชีวิตและให้ไปสมทบเจ้าพระยาสุรสีห์ (สมเด็จพระบวรราชเจ้ามหาสุรสิงหนาท) คุมกองทัพหัวเมืองฝ่ายเหนือยกไปตีเมืองจำปาศักดิ์ เมืองโขง และเมืองอัตปือ ได้ทั้ง 3 เมือง หลังการประหารชีวิต เจ้าโอ เจ้าอิน อุปฮาดเมืองจำปาศักดิ์แล้ว จึงได้เกลี้ยกล่อมเมืองต่างๆ ใกล้เคียงให้สวามิภักดิ์ ได้แก่ เขมรป่าดง ตะลุง สุรินทร์ สังขะ และเมืองขุขันธ์ รวบรวมผู้คนตั้งเมืองขึ้นในเขตขอมร้าง เรียกว่า เมืองแปะ จากนั้นแต่งตั้ง บุตรเจ้าเมืองผไทสมัน (พุทไธสง) ให้เป็นเจ้าเมืองซึ่งต่อมาได้เป็นพระยานครภักดี (สำนักงานจังหวัดบุรีรัมย์, 2562)

ประมาณปลายรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว หรือต้นราชการ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เปลี่ยนชื่อ “เมืองแปะ” เป็นบุรีรัมย์ด้วยปรากฏว่า ได้มีการแต่งตั้งพระสำแดงฤทธิ์รงค์เป็นพระนครภักดีศรีนครา ผู้สำเร็จราชการเมืองบุรีรัมย์ ขึ้นกับเมืองนครราชสีมาใน พ.ศ. 2411 เมืองบุรีรัมย์และเมืองนางรองผลัดกันมีความสำคัญเรื่อยมา จนกระทั่ง พ.ศ. 2433 เมืองบุรีรัมย์ได้โอนไปขึ้นกับหัวเมืองลาวฝ่ายเหนือโดยมีหนองคายเป็นศูนย์กลาง และเมืองบุรีรัมย์มีเมืองในสังกัด 1 แห่ง คือเมืองนางรอง ต่อมาประมาณ พ.ศ. 2440-2441 เมืองบุรีรัมย์ได้กลับไปขึ้นกับมณฑลนครราชสีมาเรียกว่า "บริเวณนางรอง" ประกอบด้วย เมืองบุรีรัมย์ นางรองรัตนบุรี ประโคนชัย และพุทไธสง พ.ศ. 2442 มีประกาศเปลี่ยนชื่อ บริเวณนางรองเป็น "เมืองนางรอง" มีฐานะเป็นเมืองจัตวา ตั้งอยู่ที่เมืองบุรีรัมย์ แต่ตราตำแหน่งเป็นตราผู้ว่าการนางรอง กระทรวงมหาดไทยจึงได้ประกาศเปลี่ยนชื่อเมืองเป็น "บุรีรัมย์" และเปลี่ยนตราตำแหน่งเป็นผู้ว่าราชการเมืองบุรีรัมย์ ตั้งแต่วันที่ 3 สิงหาคม พ.ศ. 2444 เป็นต้นมา ต่อมาได้มีการตราพระราชบัญญัติระเบียบบริหารแห่งราชอาณาจักรสยามพุทธศักราช 2476 ขึ้น และทำการยุบมณฑลนครราชสีมาจัดระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาคออกเป็นจังหวัดและอำเภอ เมืองบุรีรัมย์จึงมีฐานะเป็น "จังหวัดบุรีรัมย์" ตั้งแต่นั้นเป็นต้น (สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์, 2562)

ซึ่งปัจจุบันจังหวัดบุรีรัมย์ มีทั้งหมด 23 อำเภอ 188 ตำบล มีอำเภอในปกครองมากเป็นอันดับที่ 5 ของประเทศ (เท่ากับจังหวัด นครศรีธรรมราช) และเป็นอันดับที่ 4 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ลำดับที่ 1 ของประเทศคือ จังหวัดนครราชสีมา มี 32 อำเภอ และมีศูนย์ราชการที่เป็นศูนย์รวมหน่วยงานต่างๆ ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดบุรีรัมย์ (สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์, 2562)

2. ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดบุรีรัมย์

2.1 ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดบุรีรัมย์

จังหวัดบุรีรัมย์มีสภาพพื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ราบสูง พื้นที่ลาดจากทิศใต้ลงไปทางทิศเหนือ พื้นที่มีลักษณะเป็นลูกคลื่นน้อย เป็นที่ราบขั้นบันไดช่องเขาและภูมิประเทศที่เกิดจากภูเขาไฟ (GO Buriram, 2555)

2.2 ลักษณะภูมิอากาศของจังหวัดบุรีรัมย์

จังหวัดบุรีรัมย์อยู่ในแถบของลมมรสุมเขตร้อน ลักษณะของลมฟ้าอากาศและปริมาณน้ำฝนจะขึ้นอยู่กับอิทธิพลของลมมรสุมเป็นสำคัญลมมรสุมที่พัดผ่านคือ ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ พัดจากมหาสมุทรอินเดียเข้าสู่บริเวณภาคใต้ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้เกิดฝนตก แต่จังหวัดบุรีรัมย์ได้รับปริมาณน้ำฝนจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้น้อย เนื่องจากมีเทือกเขาพนมดงรักกั้นอยู่ปริมาณน้ำฝนส่วนใหญ่มาจากอิทธิพลของลมพายุในทะเลจีนใต้ ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือที่พัดจากแคว้นไซบีเรียและทางตอนเหนือของประเทศจีน ทำให้เกิดความหนาวเย็นและความแห้งแล้งโดยทั่วไป โดยเฉพาะจังหวัดบุรีรัมย์จะได้รับผลกระทบค่อนข้างสูง

ฤดูกาลในจังหวัดบุรีรัมย์ มี 3 ฤดู ซึ่งในแต่ละช่วงฤดูจะมีช่วงเวลาไม่คงที่ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ และอิทธิพลของลมมรสุมเป็นหลัก ฤดูร้อนจะอยู่ระหว่างช่วงเดือนกุมภาพันธ์หรือมีนาคมถึงเดือนพฤษภาคม อากาศร้อนอบอ้าวและร้อนจัดมากในบางช่วงส่งผลให้เกิดความแห้งแล้งโดยทั่วไป ฤดูฝนอยู่ระหว่างเดือนพฤษภาคมหรือมิถุนายนถึงเดือนตุลาคม ปริมาณน้ำฝนไม่แน่นอน บางปีฝนมาก บางปีฝนน้อย ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของลมมรสุมและลมพายุดีเปรสชันในทะเลจีนใต้ และฤดูหนาวอยู่ระหว่างช่วงเดือนตุลาคมหรือพฤศจิกายนถึงเดือนมกราคม ความหนาวเย็นในแต่ละปีขึ้นอยู่กับอิทธิพลของลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือและร่องความกดอากาศต่ำจากประเทศจีน (องค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์, 2554)

2.3 ลักษณะภาษาถิ่น เนื่องจากจังหวัดบุรีรัมย์เป็นจังหวัดที่มีขอบเขตที่ติดกับประเทศเพื่อนบ้านและมีประชากรอพยพเข้ามาอาศัยของชาวพื้นเมืองที่อยู่ในเขตรอยต่อต่างๆ จึงทำให้จังหวัดบุรีรัมย์มีการใช้ภาษาถิ่นสื่อสารจำนวนมาก ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 4 กลุ่มดังนี้

- 1) ภาษาเขมร มีจำนวนมากที่สุดประมาณร้อยละ 40 ของประชากรในจังหวัดบุรีรัมย์ จะใช้พูดมากในแถบอำเภอกะสัง อำเภอบึงนาราง อำเภอบ้านกรวด อำเภอละหานทราย กิ่งอำเภอบ้านด่าน และอำเภอเมืองบุรีรัมย์
- 2) ภาษาลาว มีประมาณร้อยละ 30 ใช้พูดกันมากในท้องถิ่นอำเภอบัวเปียง อำเภอสตึก อำเภอลำปลายมาศ และอำเภอคูเมือง
- 3) สำเนียงโคราช มีประมาณร้อยละ 20 ส่วนใหญ่ใช้พูดกันในพื้นที่แถบอำเภอนางรอง อำเภอโนนสูง

4) ภาษาส่วย มีประมาณร้อยละ 10 ใช้พูดกันน้อย โดยจะปะปนอยู่ตามท้องถิ่นในอำเภอต่างๆ เช่น อำเภอกระสัง อำเภอประโคนชัย อำเภอละหานทราย และอำเภอสตึก (องค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์, 2554)

2.4 สถานที่ท่องเที่ยวภายในจังหวัดบุรีรัมย์

จังหวัดบุรีรัมย์มีสถานที่ท่องเที่ยวอันหลากหลาย ทั้งสถานที่ท่องเที่ยวเชิงมรดก วัฒนธรรมแบบดั้งเดิม และสถานที่ท่องเที่ยวสมัยใหม่ สถานที่ท่องเที่ยวเหล่านี้สามารถเป็นเสน่ห์ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมายังจังหวัดบุรีรัมย์ สถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญในจังหวัดบุรีรัมย์มีดังนี้

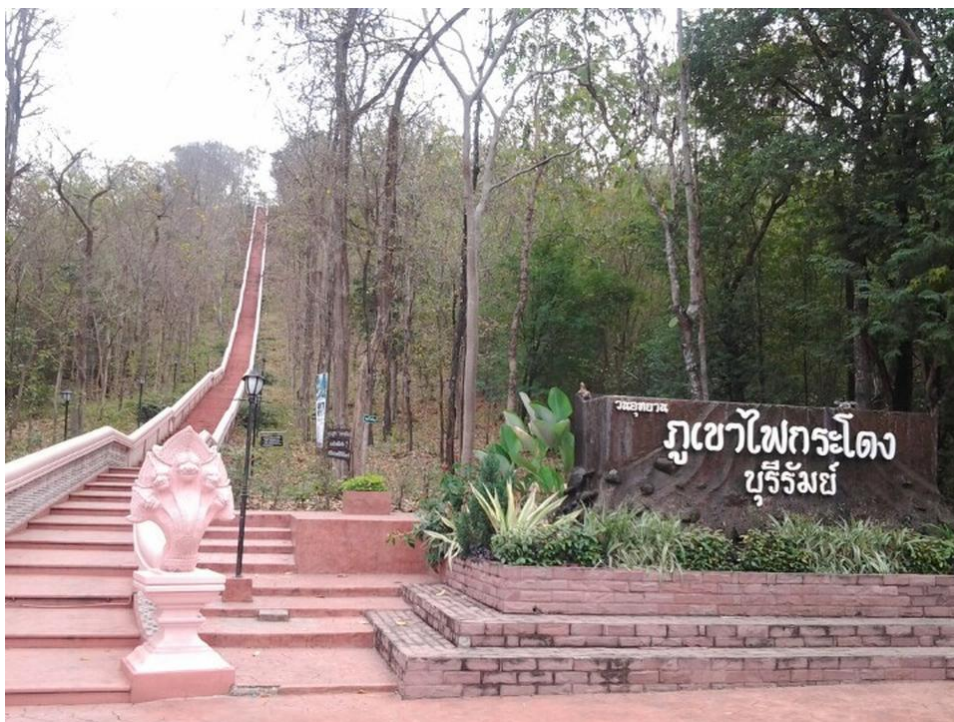
1) อุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้ง สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญของจังหวัดบุรีรัมย์ ตั้งอยู่ที่อำเภอเฉลิมพระเกียรติ ในบริเวณอุทยานประกอบไปด้วยโบราณสถานสำคัญต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีโดดเด่นสถาปัตยกรรมแบบขอม สร้างขึ้นบนภูเขาไฟที่ดับสนิทแล้ว ซึ่งถือปรากฏการณ์สำคัญ ดวงอาทิตย์ขึ้นตรง 15 ช่องประตู

ภาพประกอบ 2 อุทยานประวัติศาสตร์ พนมรุ้ง

ที่มา : (สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา, 2563)

2) วนอุทยานเขากระโดง ตั้งอยู่ในอำเภอเมือง เป็นทั้งแหล่งศึกษาประวัติศาสตร์ ธรณีวิทยาและชีววิทยาที่สำคัญของจังหวัดบุรีรัมย์ เพราะเป็นที่ตั้งของภูเขาไฟที่ยังคงปรากฏร่องรอยปากปล่องให้เห็นชัดเจน ภายในวนอุทยานเขากระโดงมีสถานที่ท่องเที่ยวอีกมากมายเช่น "พระสุภัทรบพิตร" พระพุทธรูปองค์ใหญ่คู่มือเมืองบุรีรัมย์ และ "สะพานพิสูจน์ศรัทธาสาธุชน" (บันไดนาคราช) ซึ่งเป็นทางเดินขึ้นไปสักการบูชาพระสุภัทรบพิตร ซึ่งตั้งอยู่บนยอดเขากระโดง จำนวน 297 ชั้น

ภาพประกอบ 3 วนอุทยานภูเขไฟกระโดง
ที่มา : (สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา, 2563)

3) อุทยานไม้ดอกเพลาเพลิน ตั้งอยู่ที่อำเภอคูเมือง เป็นแหล่งพักผ่อนและแหล่งเรียนรู้ที่สมบูรณ์แบบแห่งเดียวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภายในบริเวณอุทยานนี้มีทั้ง ที่พัก ห้องสัมมนา และให้บริการจัดทัศนศึกษาแบบพักแรมและแบบเช้า-เย็นกลับ สำหรับเยาวชน รวมทั้งมีดอกไม้จากนานาประเทศ โซนฟาร์มม้าแคระนำเข้ามาจากอังกฤษ และฟาร์มแกะ จัดแสดงแก่นักท่องเที่ยว เป็นต้น

ภาพประกอบ 4 อุทยานไม้ดอก เฟลาเฟลิน
ที่มา : (สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา, 2563)

4) สนามฟุตบอลช้างอารีนา เป็นสนามกีฬาที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นสนามเหย้าของสโมสรฟุตบอลบุรีรัมย์ ยูไนเต็ด หรือทีมปราสาทสายฟ้า อีกทั้งยังเป็นสนามฟุตบอลมาตรฐานฟีฟ่า ซึ่งจุผู้ชมได้มากที่สุดถึง 32,600 ที่นั่ง และยังได้รับการบันทึกไว้ในกินเนสส์ เวิลด์ เรคคอร์ดส์ ว่าเป็นสนามฟุตบอลมาตรฐานฟีฟ่าที่ใช้เวลาสร้างน้อยที่สุดในโลก คือ 256 วัน นอกจากนี้ สนามช้างอารีนายังเป็นสนามฟุตบอลที่ได้มาตรฐานแห่งแรกและแห่งเดียวในประเทศไทย

ภาพประกอบ 5 สนามฟุตบอลช้างอารีนา
ที่มา : (สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา, 2563)

5) สนามช้าง อินเตอร์เนชั่นแนล เซอร์กิต สนามแข่งขันแห่งนี้ได้รับการรับรองจาก FIA ให้ใช้เป็นสนามจัดการแข่งขันรถยนต์ ฟอร์มูล่า 1 หรือรถสูตร 1 ได้ ในขณะเดียวกันก็ได้รับการรับรองจาก FIM ให้ใช้เป็นสนามจัดการแข่งขันรถจักรยานยนต์ชิงแชมป์โลก รายการ MOTO GP อีกด้วย ซึ่งนับเป็นการแข่งขันระดับสูงสุดของทั้ง 2 สหพันธ์ ซึ่งปัจจุบันสนามช้าง อินเตอร์เนชั่นแนล เซอร์กิต จังหวัดบุรีรัมย์ ได้ถูกบรรจุเป็นสนามแข่ง MOTO GP (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2563)

ภาพประกอบ 6 สนามช้าง อินเตอร์เนชั่นแนล เซอร์กิต
ที่มา : (สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา, 2563)

3. คำขวัญประจำจังหวัดบุรีรัมย์

บุรีรัมย์มีคำขวัญประจำจังหวัดคือ เมืองปราสาทหิน ถิ่นภูเขาไฟ ผ้าไหมสวย รวยวัฒนธรรม เลิศล้ำเมืองกีฬา

4. ตราประจำจังหวัดบุรีรัมย์

ตราประจำจังหวัดบุรีรัมย์ เป็นรูปปราสาทเขาพนมรุ้งมีกำแพงล้อมรอบ ภายในเป็นห้องพระโรง มีเทวสถานและรอยพระพุทธรูปบาทจำลองประดิษฐานอยู่บนยอดเขาแห่งนี้ด้วยภาพเทวดาร่ายรำหมายถึงดินแดนแห่งเทพเจ้าผู้สร้าง ผู้ปราบยุคเข็ญ และผู้ประสพสุขท่าร้ายรำ หมายถึงความสำราญชื่นชมยินดี ซึ่งตรงกับคำออกเสียงพยางค์สุดท้ายของชื่อจังหวัด (สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์, 2562)

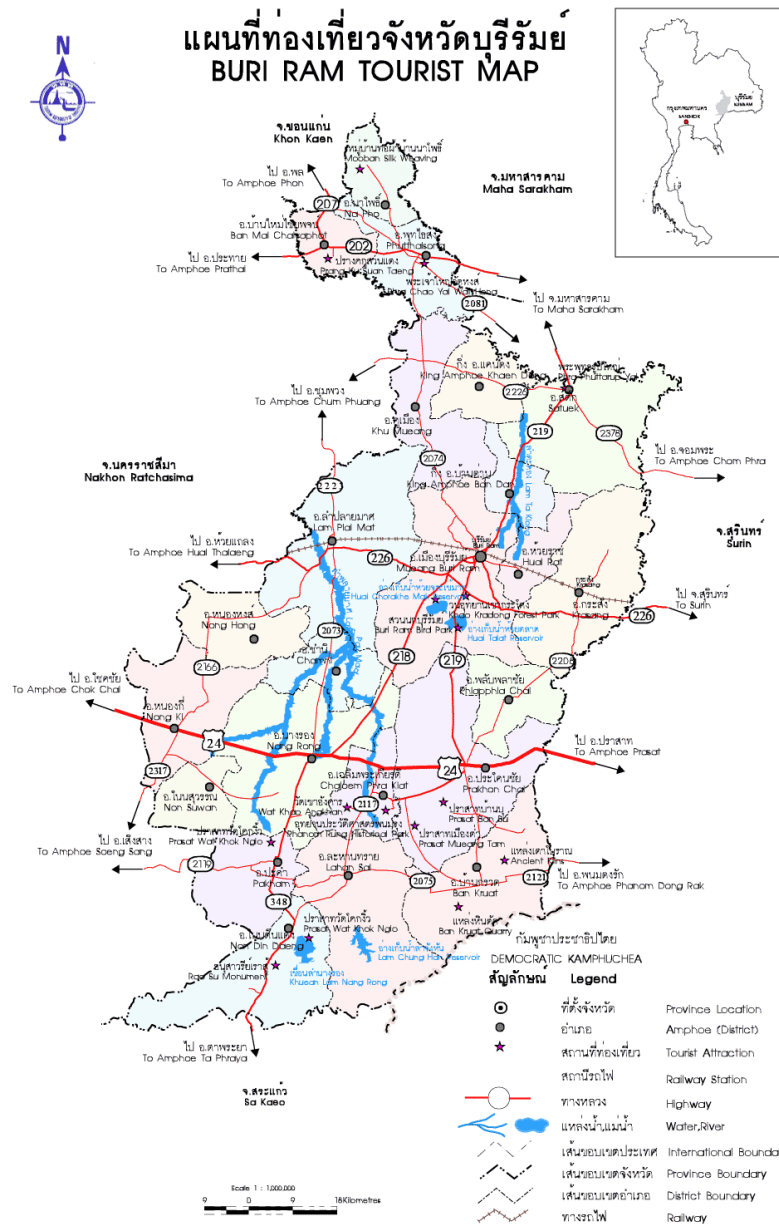
ภาพประกอบ 7 ตราประจำจังหวัดบุรีรัมย์
ที่มา : (สำนักงานจังหวัดบุรีรัมย์, 2562)

5. ตำแหน่งที่ตั้ง

จังหวัดบุรีรัมย์ตั้งอยู่ทางตอนใต้ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อยู่ห่างจาก กรุงเทพมหานคร โดยทางรถยนต์ประมาณ 385 กิโลเมตร ทางรถไฟประมาณ 376 กิโลเมตร ขอบเขตจังหวัด มีเนื้อที่รวมทั้งสิ้น 10,393.945 ตารางกิโลเมตร หรือ 6,451,178.125 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 6.11 ของพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และคิดเป็นร้อยละ 2.01 ของพื้นที่ประเทศไทย (สำนักงานจังหวัดบุรีรัมย์, 2562)

ทิศเหนือ	ติดต่อกับจังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดสุรินทร์
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับจังหวัดสุรินทร์
ทิศใต้	ติดต่อกับจังหวัดสระแก้ว และราชอาณาจักรกัมพูชา
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับจังหวัดนครราชสีมา

พหุบุ ปณุ ทิโต ชีเว

ภาพประกอบ 8 แผนที่จังหวัดบุรีรัมย์
ที่มา : (สำนักงานจังหวัดบุรีรัมย์, 2562)

7. ข้อมูลทั่วไปของเมืองเก่าจังหวัดบุรีรัมย์

เมืองเก่าบุรีรัมย์มีประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานมายาวนาน มีองค์ประกอบของเมืองเก่า ซึ่งมีทั้งโบราณสถาน อาคาร และสถานที่สำคัญ ซึ่งส่วนใหญ่ตั้งอยู่ภายในคูเมืองบุรีรัมย์หรือละม โดยองค์ประกอบของเมืองที่มีคุณค่าความสำคัญมากหรือมีระดับศักยภาพสูงทั้งหมดตั้งอยู่ภายในคูเมืองบุรีรัมย์ ในเขตเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ และย่านการค้าเดิมถนนจรระ ส่วนองค์ประกอบของเมือง

ส่วนที่เหลือจะตั้งกระจายอยู่ในพื้นที่รอบนอกคูเมืองบุรีรัมย์ (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2556) โดยสามารถแบ่งพื้นที่ขอบเขตได้เป็น 3 ชุมชนดังนี้

1) ชุมชนหลักเมือง

ลักษณะสถานที่ท่องเที่ยวของชุมชนหลักเมืองนั้นจะมีศาลพระหลักเมืองบุรีรัมย์และศาลเจ้าปู่เจ้าย่า (ปึงเถ่ากงม่า) สำหรับศาลพระหลักเมืองจังหวัดบุรีรัมย์นี้ ในศาลจะมีเสาหลักเมือง 2 ต้น ลักษณะปักลงดิน เสาต้นที่ 1 เป็นเสาไม้แต่งเป็นรูปแปดเหลี่ยม สูงจากพื้น 1.15 เมตร เอียงจากแนวตั้งไปทางทิศตะวันตก ประมาณ 20 องศา พิงอยู่กับเสาต้นที่ 2 ซึ่งเป็นเสาไม้แต่งเป็นรูปแปดเหลี่ยม มีความสูงจากพื้น 1.99 เมตร เสาหลักต้นที่ 2 นี้มีเสาหมอนที่มีคานไม้แปดเหลี่ยมสอดอยู่ เสาหมอนทำหน้าที่เป็นคานประคองเสาหลักต้นที่ 2 ให้มีความมั่นคง แต่การตกแต่งลวดลายที่หัวเสามีน้อยกว่าเสาหลักที่ 1 มีข้อสันนิษฐานว่าเหตุที่เสาหลักเมืองต้นที่ 1 เอียงเพราะผลเกิดจากการทรุดตัวของดิน ซึ่งเป็นไปตามธรรมชาติ เพราะบริเวณเสาหลักเมืองนี้มีตาน้ำอยู่ข้างล่าง ยิ่งน้ำแล้งระดับน้ำใต้ดินจะยิ่งลดระดับลงไปมาก ทำให้ดินอ่อนตัวและเกิดการทรุดเอียงได้ หรืออาจถูกกระทำให้เอียงในสมัยที่เกิดกบฏเจ้าอนุวงศ์ที่ยกทัพเข้ามากวาดต้อนคนไปเมืองเวียงจันทน์ และมีการสั่งให้ถอนเสาหลักเมือง (กระทรวงวัฒนธรรม, 2554) ต่อมาเมื่อ ปี 2548 -2550 คณะทำงานของกรมศิลปากรได้มาบูรณะและออกแบบตัวศาล ให้เป็นรูปแบบสถาปัตยกรรมที่เลียนแบบมาจากปราสาทหินพนมรุ้ง คงความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นบุรีรัมย์อย่างชัดเจน ศาลหลักเมืองจะเป็นองค์ปรางค์มียอดทั้งหมด 5 ชั้น แต่ละชั้นประดับกลีบบนและเทพประจำทิศ ความหมายคือ เพื่อปกป้องรักษาทิศต่าง ๆ องค์เรือธาดูเป็นที่ประดิษฐานพระหลักเมืองซีกมุมออกทั้ง 4 ด้าน อันเป็นความหมายถึงการกระจายความเป็นหลักฐานความมั่นคงออกไปทั้ง 4 ทิศ ส่วนยอดศาลพระหลักเมืองติดตั้งรูปดอกบัวเป็นสแตนเลสประดับทอง เพื่อนำแสงเข้าสู่หลักเมือง ภายในตัวศาลได้ตั้งเสาหลักเมืองตรงกลางองค์ปรางค์ พร้อมกับอัญเชิญสิ่งศักดิ์สิทธิ์ พระเสื้อเมือง เทพารักษ์ และพระทรงเมือง เพื่อมาปกป้องรักษาคุ้มครอง ป้องกันให้บ้านเมืองอยู่กันอย่างร่มเย็นเป็นสุข (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2562)

ถัดจากศาลพระหลักเมือง มีสระน้ำโบราณหรือที่ชาวจังหวัดบุรีรัมย์เรียกว่า “สระสิงโต” อยู่ในวัดกลางพระอารามหลวง สระสิงโตนั้น มีความเชื่อมาแต่สมัยโบราณว่าศักดิ์สิทธิ์ มีชาวบ้านตักน้ำไปดื่มกิน ใช้ประโยชน์ และมีการนำน้ำไปประกอบพิธีมงคลต่างๆ ต่อมาในปี พ.ศ. 2320 สมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช เมื่อครั้งทรงดำรงตำแหน่ง สมเด็จพระเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึก เสด็จยกทัพกลับมาจากปราบขบถเมืองนางรองและเมืองโพธิ์สัตว์ และได้ทรงพักไพร่พล ณ บริเวณสระน้ำแห่งนี้ นอกจากนี้ในสมัยสงครามมหาเอเชียบูรพา ทหารญี่ปุ่นได้ยกพลมาพักที่ศาลาข้างสระน้ำ ก่อนจะยกทัพไปยังประเทศพม่า ขณะนั้นเครื่องบินฝ่ายสัมพันธมิตรทิ้งระเบิดโจมตีทหารญี่ปุ่นระเบิดหลายลูกตกลงบริเวณสระนี้ แต่ไม่เกิดการระเบิด จึงเป็นที่น่าอัศจรรย์และเป็นเรื่องเล่าสืบต่อ

กันมายาวนาน ซึ่งในงานพระราชพิธีบรมราชาภิเษกของพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 10 ได้มีการนำน้ำจากสระสิงโตนี้ไปใช้เป็นน้ำในพิธีน้ำอภิเษกและน้ำสรงมูรธาภิเษกอีกด้วย (ไทยรัฐ ออนไลน์, 2562)

ในบริเวณพื้นที่ศาลพระหลักเมืองยังมีศาลเจ้าปู่เจ้าย่า (ปึงเถ่ากงม่า) ซึ่งเป็นอาคารรูปแบบจีน ภายในจะมีรูปเหมือนองค์เจ้าปู่เจ้าย่า (ปึงเถ่ากงม่า) เทพเจ้ากวนอู เทพเจ้าแห่งโชคลาภ (ไฉชิงเอี้ย) และทุกปีจะมีการจัดงานประเพณีสักการะศาลหลักเมืองในเดือนเมษายน มีการประทับทรงซึ่งเป็นความเชื่อของชาวไทยท้องถิ่นและชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดบุรีรัมย์

ศาลพระหลักเมือง   สระสิงโต   วัดกลางพระอารามหลวง   ศาลเจ้าปู่เจ้าย่า

ภาพประกอบ 9 สถานที่ท่องเที่ยวภายในบริเวณชุมชนหลักเมือง

ที่มา: (ประยุกต์มาจากเว็บไซต์ที่บุรีรัมย์, 2563)

2) ชุมชนย่านการค้าเดิมบริเวณถนนจรีระ ถนนนิเวศ ถนนสุนทรเทพ ลักษณะเป็นชุมชนด้านการค้าดั้งเดิม เป็นบริเวณเริ่มแรกที่มีคนเข้ามาตั้งถิ่นฐานบ้านเรือน และมีตึกดินซึ่งเป็นรูปแบบการสร้างอาคารที่อยู่อาศัยที่เป็นเอกลักษณ์ของคนจีนที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในสมัยนั้น ในอดีตย่านการค้าบริเวณถนนจรีระที่มีความเจริญรุ่งเรืองมากเป็นจุดศูนย์กลางเมืองและเป็นที่ตั้งของสถานที่ราชการต่างๆ ในอดีตนั้นตึกดินมีลักษณะอาคารห้องแถวไม้ 1-2 ชั้น เรียงเป็นแนวติดกัน แต่ในปัจจุบันอาคารบางส่วนถูกรื้อสร้างเป็นอาคารพาณิชย์คอนกรีต แต่ยังหลงเหลือให้นักท่องเที่ยวได้ชมถึงสถาปัตยกรรมต่างๆอยู่ไม่กี่หลังคาเรือน (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2556)

บริเวณภายในชุมชนจะมีตลาดเช้าเทศบาลบุรีรัมย์ ซึ่งเป็นตลาดสดแห่งเดียว ในเขตอำเภอเมืองบุรีรัมย์ ที่มีการจำหน่ายอาหารสด อาหารแปรรูป อาหารแห้ง เสื้อผ้าและสินค้าอื่นๆ ครบวงจร จึงได้รับความนิยม จากประชาชนเป็นจำนวนมาก ตลาดสดเทศบาล ประกอบด้วยตลาดที่อยู่ต่อเนื่องกัน 3 ตลาด คือ ตลาดเทศบาล 1 ตลาดเทศบาล 2 (ตลาดชัยพฤกษ์) และตลาดเทศบาล 3 (ตลาดเชียงใหม่) ถือว่าเป็นย่านเศรษฐกิจหลักที่สำคัญของชุมชนย่านการค้าเดิมบริเวณถนนจิระ ถนนนิเวศ ถนนสุนทรเทพ อีกด้วย (สำนักงานเทศบาลเมืองบุรีรัมย์, 2561)

นอกจากนี้รอบๆชุมชนย่านการค้าเดิมบริเวณถนนจิระ ถนนนิเวศ ถนนสุนทรเทพ ยังมีคูเมืองโบราณ ซึ่งชาวบ้านมักนิยมเรียกกันว่า “ละลม” ซึ่งเป็นคูเมืองของเมืองเก่าบุรีรัมย์ ในอดีต กำแพงเมืองคือหลักฐานสำคัญอย่างหนึ่งของเมืองบุรีรัมย์ แต่ในปัจจุบันไม่ปรากฏร่องรอยให้เห็นแล้ว เหลือเพียงแต่คูเมืองซึ่งเกิดมาพร้อมกับกำแพงเมือง (สำนักงานเทศบาลเมืองบุรีรัมย์, 2559) คลองละลมเป็นส่วนหนึ่งของคูเมืองชั้นนอก-ชั้นใน ทางด้านทิศใต้ของเมืองบุรีรัมย์ สร้างในสมัยทวารวดี กรมศิลปากรกำหนดให้เป็นเป็นโบราณสถานที่มีอายุประมาณ 1,800 ปี (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2556) ปัจจุบันคูเมืองโบราณได้มีการปรับปรุงให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวสถานที่พักผ่อนสรวนสุขภาพของจังหวัด โดยมีเทศบาลเมืองบุรีรัมย์เข้ามาดูแล บริเวณรอบคลองละลมนี้ตกเย็นจะมีประชาชนในพื้นที่มาออกกำลังกาย หรือมีกิจกรรมต่างๆ มีร้านอาหาร ตลาดไนท์บาซ่า สำหรับรองรับนักท่องเที่ยว ทำให้เป็นอีกหนึ่งสถานที่ท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวมาต้องมาสัมผัสกับบรรยากาศเหล่านี้อีกด้วย

ภาพประกอบ 10 คูเมืองละลมบริเวณชุมชนย่านการค้าเดิมบริเวณถนนจิระ ถนนนิเวศ

ถนนสุนทรเทพ

ที่มา : (ที่นบุรีรัมย์, 2563)

3) ชุมชนเมืองเก่าชุมชนสามสิบห้องของชาวจีนโบราณ ลักษณะเป็นชุมชนของชาวจีน ตั้งแต่แรกเริ่ม เกิดจากการอพยพเข้ามาของชาวจีน และเข้ามาสู่ประเทศไทยโดยได้แยกย้ายไปยัง จังหวัดต่างๆ ส่วนหนึ่งได้เดินทางมายังจังหวัดบุรีรัมย์ และเริ่มมีการตั้งรกรากทำการค้าขาย ใน สมัยก่อนนั้นการขนส่งที่สะดวกที่สุดต้องขนส่งมาทางรถไฟ เพราะในอดีตถนนหนทางยังไม่ขยายมาก

สำหรับการอพยพของชาวจีนมายังจังหวัดบุรีรัมย์นั้น สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ช่วงดังนี้ ช่วงที่ 1 พ.ศ. 2468 เป็นชาวจีนกลุ่มแรกที่มาอาศัย ช่วงที่ 2 ตั้งแต่ พ.ศ.2468 - พ.ศ.2472 เป็นช่วง ขยายทางรถไฟผ่านบุรีรัมย์ตลอดสายจนถึง สถานีวารินฯ จังหวัดอุบลราชธานี และช่วงที่ 3 ระหว่าง พ.ศ.2484 -2488 สงครามโลกครั้งที่ 2 เพิ่งเริ่มต้นในไทย ดั้งเดิมนั้นบริเวณชุมชนเมืองเก่าชุมชน สามสิบห้องของชาวจีนโบราณนี้เป็นป่าเต็ง-รัง จนกระทั่งคหบดีในจังหวัดบุรีรัมย์ได้มาสร้างห้องไม้ชั้น เดียวมีลักษณะเป็นห้องแถวเรียงกัน 30 ห้อง จึงเป็นที่เรียกติดปากว่ามาถึงปัจจุบันว่า “ชุมชน 30 ห้อง”

ในปัจจุบันนั้นอาคารไม้โบราณยังหลงเหลืออยู่แต่มีจำนวนไม่มากนัก เพราะทรุดโทรมตาม กาลเวลา ประกอบกับมีการสร้างอาคารขึ้นมาทดแทน ภายในชุมชนสามสิบห้องชาวจีนโบราณมี อาคารเก่าที่เปิดเป็นตลาดที่ชื่อ ตลาดโพธิ์พัฒนา เป็นตลาดแห่งแรกของเมืองบุรีรัมย์ ที่จัดสร้างเมื่อ ปี พ.ศ.2503 ตั้งอยู่บริเวณชุมชนหลังสถานีรถไฟบุรีรัมย์ ถนนนิเวศ ต.ในเมือง อ.เมือง จ.บุรีรัมย์ ซึ่งเป็น ชุมชนเก่าแก่ของชาวไทยเชื้อสายจีนโบราณ มีวัฒนธรรมเก่าแก่ และเป็นย่านธุรกิจสำคัญของเมือง บุรีรัมย์เมื่อหลายสิบปีที่ผ่านมา แต่ด้วยการเจริญเติบโตของเมือง ทำให้ตลาดนี้ซบเซา และต้องปิด ตัวเองลงมานานกว่า 40 ปีแล้ว ซึ่งอยู่ทางด้านตะวันออกของสถานีรถไฟ (แนวหน้า, 2561) ปัจจุบัน ตลาดโพธิ์พัฒนายังมีร้านอาหารเก่าแก่ ซึ่งเปิดมานานมากกว่า 30 ปี เช่น ร้านข้าวมันไก่ชุมชนไทย ร้านชุมพลป่าทองโกสุตรโบราณ ร้านชาหมูรรถไฟ เป็นต้น ในเร็วๆ นี้จะมีการฟื้นฟูตลาดโพธิ์พัฒนาให้ เป็นตลาดแห่งใหม่รองรับนักท่องเที่ยวอีกด้วย นอกจากนี้บริเวณชุมชนเมืองเก่าชุมชนสามสิบห้องของ ชาวจีนโบราณ ยังมีอาหารกินเล่นที่กลายเป็นเอกลักษณ์ของชาวจังหวัดบุรีรัมย์คือ “ลูกชิ้นยี่นกิน” หน้าสถานีรถไฟบุรีรัมย์ ลักษณะเป็นรถเข็นสามล้อที่จอดเรียงกัน ลูกชิ้นที่สีเหลืองทองทอดกรอบ น้ำจิ้มสูตรน้ำพริกเผา หรือสูตรน้ำมะขามเปียกที่นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยือนในจังหวัดบุรีรัมย์ จะต้องมาลิ้มลองรสชาติ ลูกชิ้นที่ทอดร้อนๆ ต้องมายี่นกินหน้าร้านบริเวณสถานีรถไฟนี้ถือเป็น เอกลักษณ์เด่นของ “ลูกชิ้นยี่นกิน” หน้าสถานีรถไฟจังหวัดบุรีรัมย์ วงเวียนหอนาฬิกากลางใจเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ สร้างระหว่าง ปี พ.ศ.2524-2539 ซึ่งปัจจุบันมีการประดับตกแต่งไฟให้สวยงาม กลายเป็นอีกหนึ่งสถานที่ ที่นักท่องเที่ยวนิยมมาถ่ายรูปในช่วงกลางคืน

■ มุลินีสว่างจรรยาธรรม ■ ตลาดโพธิ์พัฒนา ■ หอนาฬิกา ■ ถนนสายวัฒนธรรม

ภาพประกอบ 11 สถานที่สำคัญบริเวณชุมชนสามสิบห้อง

ที่มา: (ประยุกต์มาจากเว็บไซต์ที่บุรีรัมย์, 2563)

มุลินีสว่างจรรยาธรรมสถาน (เขียนชื่อบุรีรัมย์) เนื่องจากชุมชนเมืองเก่าสามสิบห้องของชาวจีนโบราณ เป็นชุมชนที่มีชาวจีนอพยพอยู่เป็นชุมชนแรกของจังหวัดบุรีรัมย์ การอพยพมานั้นไม่เพียงแต่มาตั้งรกราก ทำการค้าขาย ยังได้นำความเชื่อ ประเพณี วัฒนธรรม มาด้วย ชาวจีนสมัยโบราณที่มาอาศัยอยู่ในพื้นที่นั้นได้รวมตัวกันก่อตั้งสมาคม ซึ่งเกิดขึ้นก่อนปี พ.ศ.2500 การก่อตั้งสมาคมมุลินีสว่างจรรยาธรรมสถานนี้ ไม่เพียงแต่ให้เป็นมูลนิธิการกุศลแล้ว ชาวจีนในชุมชนยังได้มีการอัญเชิญเทพเจ้าต่างๆที่นับถือมากราบไหว้ และเริ่มมีงานประเพณีต่างๆ ตามมา เช่น งานเทศกาลสะเดาะเคราะห์ ต้นปี งานทิ้งกระจาดอุทิศส่วนกุศลแก่สัมภเวสีไร้ญาติ งานเทศกาลกินเจเดือน 9 งานจิวปลายปี (ขอบคุณเทพเจ้า) ไม่เพียงแต่จัดงานเทศกาลต่างๆที่ได้กล่าวมานั้น ยังมีอาหารและขนมของชาวจีนโบราณ ซึ่งปัจจุบันอาหารและขนม จะมีการทำแค่ในช่วงเทศกาลเท่านั้น เช่น ขนมแดง (ขนมอังก้วย) ขนมแป้งทอด (ขนมอิวัก้วย) ขนมแป้งนึ่ง (ขนมกอก้วย) ซึ่งเป็นการทำของกลุ่มผู้อาวุโสในชุมชน อีกหนึ่งเอกลักษณ์ ซึ่งมีเฉพาะชุมชนเมืองเก่าสามสิบห้องของชาวจีนโบราณ คือ โคมกระดาษ (ก่ง) งานกระดาษซึ่งเป็นการตัดกระดาษแก้วให้เป็นลวดลาย ตัวหนังสือเงิน โดยการทำจากมือไม่มีเครื่องจักร ซึ่งปัจจุบันเหลือไม่มากนัก ลวดลายต่างๆได้รับการสืบทอดมาจากรุ่นสู่รุ่นถือว่าเป็นภูมิปัญญาของกลุ่มคนรุ่นเก่า ปัจจุบันงานฝีมือเหล่านี้ใกล้สูญหาย เนื่องจากไม่มีการสืบสานต่อจากคนรุ่นหลังชุมชนเมืองเก่าสามสิบห้องของชาวจีนโบราณยังมีความเชื่อของชาวจีนโบราณ ซึ่งมีเฉพาะใน

ชุมชน คือการเข้าทรง (คุยกี้) มีเฉพาะเทศกาลสำคัญที่ทางมูลนิธิจัดขึ้นเท่านั้น เป็นความเชื่อที่ชาวจีน เชื่อถือกันว่าเป็นการสื่อสารระหว่างเทพเจ้าและมนุษย์เพื่อเป็นการบอกกล่าวเหตุการณ์ต่างๆ โดยผ่านไม้ 3 ง่าม ปัจจุบันยังหลงเหลือความเชื่อที่สืบทอดการมายาวนานจากรุ่นสู่รุ่น (มูลนิธิเล็ก-ประไพ วิริยะพันธุ์, 2561) ถนนสายวัฒนธรรม "เซราะกราว วอล์คกิ้ง สตรีท" เริ่มขึ้น พ.ศ. 2557 โดยตั้งอยู่บริเวณหน้าสำนักงานเทศบาลเมืองจังหวัดบุรีรัมย์ มีความยาวทั้งสิ้น 314 เมตร เป็นตลาดสินค้าหลากหลายประเภท ทั้งเสื้อผ้า ไอทีอ็อป อาหารคาวหวาน ผักผลไม้จากกลุ่มตลาดนัดสีเขียว สินค้าหัตถกรรมจากชุมชนต่างๆ จากหลายอำเภอ ผ้าไหมผืนงาม ภาพถ่ายเมืองบุรีรัมย์ทั้งเก่าและใหม่ ฯลฯ เปิดต้อนรับให้นักท่องเที่ยวมาเยี่ยมชม ทุกวันเสาร์- วันอาทิตย์ เวลา 17.00 น. เป็นต้นไป ปัจจุบันกลายเป็นจุดรวมพลของคนบุรีรัมย์และผู้มาเยี่ยมชมเยือนไปแล้ว (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2556)

ชุมชนหลักเมือง ชุมชนธนาคารคำเดิมบริเวณถนนจรด ถนนนิวัติ ถนนสุรินทร์ ชุมชนสามสิบห้อง

ภาพประกอบ 12 ภาพถ่ายมุมสูง แสดงที่ตั้งของชุมชนในเขตเมืองเก่าบุรีรัมย์
ที่มา: (ประยุกต์มาจากเว็บไซต์ที่บุรีรัมย์, 2563)

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

1. ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หมายถึง การศึกษาหาความรู้ในพื้นที่หรือบริเวณที่มีคุณลักษณะที่สำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมผ่านการเดินทางท่องเที่ยว มีการบอกเล่าเรื่องราวที่ผ่านมาในประวัติศาสตร์ เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตและประเพณีของคนแต่ละยุคสมัย

ผ่านทางสถาปัตยกรรมหรือสภาพแวดล้อม มุ่งเน้นการพัฒนาภูมิปัญญา วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนท้องถิ่น (ไกรฤกษ์, 2556; ชาญวิทย์, 2540) นอกจากนี้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ยังหมายถึง การเดินทางของผู้คนหรือกลุ่มคนยังท้องถิ่นอื่น เพื่อชื่นชมเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนนั้น (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา ,2548) นอกจากนี้การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเที่ยวชมงานประเพณีต่างๆ หรือพิธีกรรมที่ชาวบ้านท้องถิ่นจัดขึ้น ก็ถือว่าเป็นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเช่นกัน (Tourism of world, 2554)

Richards (1997, p.24) ได้กล่าวถึงความหมายของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมว่า เป็นการเคลื่อนไหวของบุคคลไปสู่แหล่งดึงดูดใจทางวัฒนธรรม ซึ่งอยู่ห่างจากสถานที่พำนักอยู่ในปัจจุบัน เช่น แหล่งมรดก ศิลปะและการแสดง วัฒนธรรม โดยมีความตั้งใจในการรวบรวมข้อมูลและประสบการณ์แปลกใหม่ เพื่อตอบสนองความต้องการทางวัฒนธรรมของตน Silberberg (1995, p.361) กล่าวว่าสถานที่แห่งนั้นได้ถูกเยี่ยมชมโดยคนจากภายนอกชุมชน โดยคนเหล่านี้มีความสนใจบางส่วนหรือทั้งหมดเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ความงาม ภูมิปัญญา หรือวิถีชีวิต ของชุมชน ภาค กลุ่มหรือสถาบัน คือการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม รวมทั้งแหล่งประวัติศาสตร์ พิพิธภัณฑ์ หรือการแสดงศิลปะ ถือเป็นส่วนประกอบสำคัญของการท่องเที่ยว (Tighe, 1991)

ดังนั้นอาจสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม คือ การเดินทางท่องเที่ยวไปยังสถานที่แห่งใดแห่งหนึ่ง โดยมีความสนใจหรือต้องการศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งประวัติศาสตร์หรือประวัติศาสตร์ของสถานที่นั้น พิพิธภัณฑ์ ศิลปะการแสดง วิถีชีวิต ภูมิปัญญา งานประเพณี และพิธีกรรมต่างๆ ของชุมชนหรือสถานที่แห่งนั้น

2. ประเภทของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนั้น มีนักวิชาการหลายท่านได้กำหนดประเภทของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไว้ดังต่อไปนี้ (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548) กล่าวว่าการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีทั้งหมด 5 ประเภท ได้แก่

1) การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Tourism) การเดินทางไปเที่ยวในยังแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดี และประวัติศาสตร์ เพื่อชื่นชมและเพลิดเพลินในสถานที่ท่องเที่ยวได้ ความรู้มีความเข้าใจต่อประวัติศาสตร์และโบราณคดีในท้องถิ่นโดยอยู่บนพื้นฐานของความรับผิดชอบ และมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อมโดยที่ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว

2) การท่องเที่ยวงานวัฒนธรรมและประเพณี (Cultural and Traditional Tourism) การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อชมงานประเพณีต่างๆที่ชาวบ้านในท้องถิ่นนั้นๆจัดขึ้น ได้รับความเพลิดเพลินตื่นตาตื่นใจในสุนทรียศิลป์เพื่อศึกษาความเชื่อ การยอมรับนับถือ การเคารพ พิธีกรรมต่างๆ และได้รับความรู้ มีความเข้าใจต่อสภาพสังคมและวัฒนธรรม มีประสบการณ์ใหม่ๆ

เพิ่มขึ้นบนพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมและมรดกทางวัฒนธรรมโดยที่ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว

3) การท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิตชนบท (Rural Tourism / Village Tourism) การเดินทางท่องเที่ยวในหมู่บ้านชนบทที่มีลักษณะวิถีชีวิตและผลงานสร้างสรรค์ที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น เพื่อความเพลิดเพลิน ได้ความรู้ ศึกษางานสร้างสรรค์และภูมิปัญญาพื้นบ้าน มีความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นบนพื้นฐานของความรับผิดชอบ และมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรม รวมทั้งคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว ซึ่งโดยทั่วไปการท่องเที่ยวชนบทมักจะเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ รูปแบบการท่องเที่ยวแบบนี้ ได้แก่ ปีนเขา เทียน้ำตก ล่องเรือ เป็นต้น

4) การท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sport Tourism) การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเล่นกีฬาตามความถนัดและความสนใจในกีฬาประเภทต่างๆ เช่น กอล์ฟ ดำน้ำ ตกปลา สกุกเกอร์ กระดานโต้คลื่น สกีนํ้า เป็นต้น ได้รับความเพลิดเพลิน สนุกสนาน ตื่นเต้น และได้รับประสบการณ์และความรู้ใหม่เพิ่มขึ้น มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และมีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

5) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม (Cultural Health Tourism) การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อไปเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม โดยมีกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพหรือฟื้นฟูสุขภาพทางวัฒนธรรม เช่น การนวดตัว การนวดฝ่าเท้า การอบสมุนไพร การประคบสมุนไพร การฝึกกายบริหาร การฝึกสมาธิ เป็นต้น เพื่อเสริมสร้างสุขภาพและคุณภาพชีวิตของนักท่องเที่ยวบนพื้นฐานของความรับผิดชอบต่ออย่างมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสิ่งแวดล้อม โดยชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว

นอกจากนี้ (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548) ยังได้อธิบายว่าการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมประกอบด้วย

- 1) ประวัติศาสตร์และร่องรอยทางประวัติศาสตร์
- 2) โบราณคดีและพิพิธภัณฑ์
- 3) งานสถาปัตยกรรมเก่าแก่ดั้งเดิม
- 4) ศิลปะ หัตถกรรม ประติมากรรม ภาพวาด รูปปั้นและแกะสลัก
- 5) ศาสนารวมถึงพิธีกรรมต่างๆทางศาสนา
- 6) ดนตรี การแสดงละคร ภาพยนตร์
- 7) ภาษาและวรรณกรรม
- 8) วิถีชีวิต เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย อาหาร
- 9) ประเพณี วัฒนธรรมพื้นบ้าน เทศกาลต่างๆ

10) ลักษณะงานและเทคโนโลยีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่นำมาใช้เฉพาะท้องถิ่น

3. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชน

โดยทั่วไปแล้วหากกล่าวถึงการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อาจจะมีความเข้าใจว่าเป็นการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ศาสนา การเกษตร ฯลฯ ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนั้นเป็นการท่องเที่ยวที่ต้องเกิดขึ้นระหว่าง ผู้มาเยือน (Guests) กับเจ้าบ้าน (Hosts) ซึ่งหมายถึงชุมชนเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว (Bruno and Courtney, 1999, p.494) โดยการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะต้องมี อุปสงค์ (Demand Side) และอุปทาน (Supply Side) ของการท่องเที่ยว โดยเฉพาะชุมชนท้องถิ่นที่เปรียบเสมือนเป็นเจ้าบ้านนั้น อาจจะไม่ได้รับการเชื่อมโยงเข้ากับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างมากพอที่จะทำให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสประสบการณ์ท้องถิ่นใหม่ๆ และ ไม่มากพอที่จะทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจ (Beeton, 2006 , p.1)

ปัจจุบันการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นการนำวัฒนธรรมส่วนหนึ่งมาเป็นสินค้าทางการท่องเที่ยว ซึ่งอาจจะส่งผลต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชน โดยบางครั้งชุมชนอาจจะตกอยู่ในสถานะ “ผู้ถูกท่องเที่ยว” นอกจากนี้การท่องเที่ยวได้ก่อให้เกิดปัญหาตามมาในชุมชน เช่น ความขัดแย้งในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมภายในชุมชน การเรียกร้องเกี่ยวกับสิทธิชุมชน (Community Right)

เสนห์ จามริก (2536) ได้ให้ความหมายของสิทธิชุมชนว่าเป็นสิทธิร่วมเหนือทรัพย์สินของชุมชน กล่าวคือ สมาชิกในชุมชนสามารถใช้ทรัพย์สินนั้นได้ แต่ต้องอยู่บนพื้นฐานของการใช้งานเพื่อส่วนร่วมมากกว่าของตนเอง ในขณะที่สิทธิชุมชนซึ่งมีความสัมพันธ์กับอุดมการณ์นั้น จะมีอยู่สองประการคือ อุดมการณ์เกี่ยวกับศักดิ์ศรีของมนุษย์กับอุดมการณ์การแสดงความเป็นตัวตน (Identity) ซึ่งทั้งสองประการนี้ ล้วนแล้วแต่เป็นการสร้างหลักประกันไม่ให้เกิดการกีดกันสิทธิและอำนาจ รวมทั้งช่วยส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน (อานันท์ กาญจนพันธุ์, 2544, หน้า 157-158)

จากข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จะเห็นได้ว่าการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไม่เพียงแต่จะเป็นการท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางด้านวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี ที่บรรพบุรุษได้สั่งสม ถ่ายทอดและสืบทอดให้เป็นมรดก จนเป็นแหล่งท่องเที่ยวกันอย่างยาวนานแล้ว การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมยังรวมถึงการแสดงออกทางกายภาพของสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ทั้งการแต่งกาย ภาษา อาหารการกิน การใช้ชีวิต ภูมิปัญญา ศาสนา ความเชื่อ ทั้งหลายเหล่านี้ด้วย การนำการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเข้าไปสู่ชุมชนเพื่อสร้างรายได้ อาจทำให้เกิดปัญหาและผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของคนในชุมชน การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นการท่องเที่ยวที่กำลังได้รับความนิยม คนในชุมชนล้วนแต่ต้องมีส่วนร่วมเพราะคนในชุมชนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้เกิดการ

ท่องเที่ยวประเภทนี้ รวมทั้งเป็นกำลังสำคัญในการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุดโดยยังคงคุณค่า มีเอกลักษณ์ และยังคงไว้ซึ่งความเป็นของจริงแท้ดั้งเดิม

4. ลักษณะของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

Sigala และ Leslie (2005) กล่าวว่าลักษณะของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสามารถแบ่งได้ 3 ประเภท ดังนี้

1) เขตชุมชนและตัวเมืองเก่า (Historic Towns and Cities) ซึ่งอยู่ในลักษณะเมืองเก่าที่ได้รับการฟื้นฟูหรือบูรณะ การเป็นเขตชุมชนหนาแน่นมาตั้งแต่อดีต การเป็นท่าเรือขนส่งสินค้า ตั้งแต่อดีต การเป็นชุมชนที่ยังคงดำเนินชีวิตดั้งเดิมมาแต่อดีต ตลอดจนเมืองที่มีความทันสมัยและเป็นศูนย์กลางการคมนาคมและสิ่งอำนวยความสะดวก

2) แหล่งโบราณสถาน อนุสรณ์สถาน และวัดวาอาราม (Archaeological Sites, Monuments and Temples) ทั้งที่ดูแลรักษาโดยรัฐหรือเอกชน เก็บค่าเข้าชมหรือไม่ก็ได้ และเป็นสถานที่ซึ่งทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความสนใจเรื่องราวประวัติศาสตร์ในพื้นที่ หรือ ชุมชนที่ไปเยี่ยมชมเยือน

3) งานเทศกาล (Festivals) ซึ่งเกิดขึ้นตามกำหนดเวลาในรอบ 12 เดือน และนักท่องเที่ยวมีโอกาสร่วมกิจกรรมต่างๆ ในแต่ละท้องถิ่นได้ เช่น การชมการแสดงในท้องถิ่น การร่วมรับประทานอาหารในงานเทศกาลของท้องถิ่น หรือการชมศิลปหัตถกรรมในท้องถิ่น โดยที่นักท่องเที่ยวต้องให้ความเคารพต่อกิจกรรมที่ตนเองมีส่วนร่วมตามระเบียบข้อบังคับซึ่งท้องถิ่นกำหนดไว้

5. ลักษณะของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2554: 162 – 165) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว ซึ่งมีลักษณะเฉพาะและมีอิทธิพลต่อการตลาดและการขายผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก ดังนี้

1) ผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวส่วนใหญ่จับต้องไม่ได้ (Intangible) เปรียบเสมือนประสบการณ์ที่นักท่องเที่ยวได้รับ เช่น การบริการต้อนรับด้วยความอบอุ่น มีอัยาศัยไมตรี การเดินทางโดยเครื่องบิน การท่องเที่ยวในเรือสำราญ การพักผ่อนในห้องพัก การนำชมทัศนียภาพ การฟังดนตรีในไนท์คลับ เป็นต้น

2) ผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวที่มีความแตกต่าง (Heterogeneity) ผลิตภัณฑ์ทั่วไปจะมีความคล้ายคลึงกัน เนื่องจากมาตรฐานในกระบวนการผลิตในโรงงาน ผู้ผลิตสินค้าและการควบคุมคุณภาพสินค้า แต่ผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวโดยเฉพาะการบริการมีความแตกต่างกันขึ้นกับผู้ให้บริการ ลักษณะการให้บริการและแหล่งการให้บริการ ดังนั้นมาตรฐานหรือระดับคุณภาพการบริการจะมีความหลากหลาย เช่น โรงแรมแต่ละแห่งจะมีมาตรฐาน ระดับ และรูปแบบของการให้บริการของตนเอง

3) ผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวเป็นผลิตภัณฑ์รวม (Complementarity) ผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวเป็นผลิตภัณฑ์รวมที่ประกอบด้วยผลิตภัณฑ์ของธุรกิจต่างๆ ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวรวมกัน เมื่อนักท่องเที่ยวซื้อผลิตภัณฑ์ผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวจะได้รับผลิตภัณฑ์ที่ประกอบด้วยสินค้าและบริการหลายประเภท

4) ผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวแยกออกจากกันไม่ได้ (Inseparability) ผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวประกอบด้วยสินค้า บริการ สถานที่ และบุคลากร ซึ่งแต่ละส่วนล้วนมีความสำคัญและแยกออกจากกันไม่ได้ยาก เมื่อนักเที่ยวบริโภคผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวจะบริโภคทุกส่วนที่ความเกี่ยวข้อง ซึ่งถ้าหากส่วนใดไม่มีคุณภาพจะมีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

5) ผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวไม่สามารถเก็บรักษาได้ (Perishability) จากการที่ผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวจะผลิตและบริโภคในเวลาเดียวกัน ทำให้นักท่องเที่ยวที่จะบริโภคสินค้าและบริการต่างๆได้ในช่วงเวลาสั้นๆ เช่น การรับประทานอาหารภายใน 2 ชั่วโมง การพักผ่อนใน 1 คืน การเที่ยวชมพิพิธภัณฑ์ใน 3 ชั่วโมง การเดินทางโดยเครื่องบินภายใน 1 ชั่วโมง เป็นต้น หากผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวไม่สามารถขายได้ภายในเวลาที่กำหนด ผลิตภัณฑ์นั้นไม่สามารถนำมาขายได้ในวันรุ่งขึ้น เหมือนสินค้าบริการทั่วไปได้ ผู้ประกอบการเสียโอกาสทันที

6) ผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวมีการซื้อขายเป็นฤดู (Seasonality) เนื่องจากนักท่องเที่ยวจะบริโภคผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวเมื่อต้องการเดินทางหรือมีเวลาว่าง วันหยุดพักผ่อน ประกอบกับภูมิอากาศที่เป็นอุปสรรคสำหรับแหล่งท่องเที่ยวบางแห่ง ผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวบางประเภทจึงไม่สามารถขายได้ตลอดทั้งปี แต่ขึ้นอยู่กับฤดูกาล เช่น นักท่องเที่ยวไม่นิยมเดินทางในฤดูฝน รายการนำเที่ยวทางทะเลขายได้มากในฤดูร้อนหรือฤดูหนาว

7) ผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวถูกลอกเลียนแบบได้ง่าย (Parity) ผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวหลายประเภทมีความคล้ายคลึงกันและถูกลอกเลียนแบบได้ง่าย รูปแบบการให้บริการที่รับความนิยมมักถูกลอกเลียนแบบได้ง่าย เนื่องจากผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวไม่จำเป็นต้องใช้วัตถุดิบหรือเทคโนโลยีสูงในการผลิต การลอกเลียนแบบผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหาทางด้านจรรยาและธุรกิจที่อยู่รอดได้ ต้องพยายามสร้างความแตกต่างด้านผลิตภัณฑ์ และระดับของคุณภาพการให้บริการ เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจและกลับมาใช้บริการอีกครั้ง

6. ประโยชน์ของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ชนัญ วงษ์วิภาค (2545: 271) ได้กล่าวถึง ประโยชน์ที่ได้จากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ดังนี้

1) ประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ผลการดำเนินการท่องเที่ยวที่ผ่านมาก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของชาติเป็นอย่างมาก นำเงินตราเข้าประเทศมากที่สุดเมื่อเทียบกับรายได้ที่เป็น เงินตราต่างประเทศที่ได้รับจากหน่วยงานต่างๆ ปัจจุบันการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้

วางแผน พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในภูมิภาคต่างๆ เพื่อรองรับการเติบโตของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยเฉพาะการเดินทางของนักท่องเที่ยวชาวไทย และจะมีการประชาสัมพันธ์ไปสู่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น

2) ประโยชน์ทางสังคมและวัฒนธรรม การท่องเที่ยวจะช่วยเผยแพร่เอกลักษณ์ของท้องถิ่นให้เป็นที่รู้จักกว้างขวางขึ้นทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ การที่นักท่องเที่ยวต่างชาติกับผู้คนในท้องถิ่นได้มีโอกาสรู้จักกันนั้นผลก็คือ เกิดความสามัคคีสมานฉันท์ของคนในชาติและการท่องเที่ยวระหว่างประเทศก็ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีที่จะนำไปสู่ความเป็นเพื่อนร่วมโลกและเกิดสันติภาพขึ้นแก่โลก

สรุปได้ว่าการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนั้น ไม่เพียงแต่จะเป็นการท่องเที่ยวที่ศึกษาหาความรู้ในพื้นที่หรือบริเวณที่มีคุณลักษณะที่สำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมผ่านการเดินทางท่องเที่ยว แล้ว การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ยังสามารถนำมาประยุกต์และปรับใช้ให้เข้ากับเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยประชาชนในพื้นที่ได้ตระหนักถึงคุณค่า ความสำคัญของ วิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม และภูมิปัญญาต่างๆ ที่สะท้อนให้เห็นการดำเนินชีวิตของประชาชนในพื้นที่แต่ละยุคสมัย ซึ่งได้แสดงออกมาผ่านทาง สถาปัตยกรรมอาคาร บ้านเรือน อาหารการกิน การดำรงชีวิตความเป็นอยู่ ความศรัทธาและความเชื่อ หรือ สภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ การค้าขาย ของคนในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

ซึ่งปัจจุบันนั้นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ยังเป็นการท่องเที่ยวอีกรูปแบบหนึ่งที่ได้รับ ความนิยมในกลุ่มนักท่องเที่ยว เพราะเป็นการให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสถึงอัตลักษณ์เฉพาะชุมชน และทั้งนี้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมยังเป็นการก่อประโยชน์ให้กับภาคประชาชนในชุมชนในด้านการ เศรษฐกิจการพัฒนาชุมชนให้เกิดรายได้ ด้านสังคมนั้นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนั้นเป็นการช่วย ประชาสัมพันธ์แหล่งสถานที่ท่องเที่ยวในชุมชนให้เป็นที่รู้จักเกิดการรู้จักของนักท่องเที่ยว

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว

ศักยภาพด้านการท่องเที่ยว คือ ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวที่จะเอื้อต่อการพัฒนา การปรับปรุงหรือทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง รวมถึงความน่าสนใจของท้องถิ่นนั้นว่ามีเพียงพอที่จะดึงดูดใจ นักท่องเที่ยวให้ตัดสินใจเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวนั้น และศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวนั้นก็ จะต้องมีการประเมินในด้านต่างๆ ด้วย ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวนั้น ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ กล่าวถึงไว้ดังนี้

Cooper & Boniface (1998) กล่าวว่า แหล่งท่องเที่ยวเป็นสถานที่สำคัญในการสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว ซึ่งจะต้องประกอบด้วย 4 As คือ

- 1) สิ่งดึงดูดใจ (Attractions) แหล่งท่องเที่ยวควรมีสิ่งดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้ หรือมีลักษณะชวนใจ มีเสน่ห์เฉพาะตัว
- 2) การเข้าถึง (Accessibility) แหล่งท่องเที่ยวจะดึงดูดความสนใจได้มากหากมีความสะดวกในการเข้าถึง
- 3) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) แหล่งท่องเที่ยวควรก่อให้เกิดความประทับใจ และซาบซึ้งใจ ในระหว่างการเที่ยวชม
- 4) บริการเสริมที่คนในท้องถิ่นเป็นผู้จัดหาขึ้นมาเอง (Ancillary Service) เพื่ออำนวยความสะดวกและดึงดูดนักท่องเที่ยวมายังสถานที่ท่องเที่ยว

นอกจากนี้ Tourism Western Australia (2008) ยังเป็นอีกองค์กรหนึ่งซึ่งได้กล่าวถึง หมายความว่าของศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวไว้ดังนี้

- 1) Attractions (ความเป็นแหล่งท่องเที่ยว) หมายถึง สิ่งดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว ที่มีลักษณะโดดเด่น มีเสน่ห์เฉพาะตัว เช่น ความงามตามธรรมชาติ ชายหาด แนวปะการังที่มีสีสันสวยงาม รวมทั้งปลาชนิดต่างๆ หรือป่าที่มีพันธุ์ไม้นานาชาติ รวมทั้งตำนานของสถานที่ ท่องเที่ยว
- 2) Access (การเข้าถึงพื้นที่) หมายถึง สภาพการคมนาคมที่นำไปสู่แหล่งท่องเที่ยว หากมีความสะดวกสบายจะดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว ในการเดินทางมาเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งต้องอาศัยหน่วยงานที่รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวดำเนินการ จัดสร้างและพัฒนาการคมนาคมให้สะดวกสบาย
- 3) Accommodations (การมีที่พักแรม) หมายถึง ในการเดินทางท่องเที่ยว นั้น สิ่งที่นักท่องเที่ยวมีความต้องการคือ ที่พักแรม โดยสถานที่ท่องเที่ยว ควรมีจำนวนที่พักเพียงพอ มีความหลากหลาย ทางด้านราคาและเหมาะสมต่อสถานที่ รวมทั้งที่พักควรอยู่ไม่ไกลจากแหล่งท่องเที่ยว
- 4) Activities (การมีกิจกรรม) หมายถึง กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสามารถทำในช่วงเวลาที่พำนักและ ท่องเที่ยว ณ สถานที่นั้น เพื่อก่อให้เกิดความ น่าสนใจของสถานที่ท่องเที่ยว โดยกิจกรรมควรมี ความหลากหลายเพื่อให้ตรงกับความต้องการของ นักท่องเที่ยว ทั้งนี้การพิจารณาศักยภาพของ แหล่ง ท่องเที่ยวเพื่อการพัฒนาละการบริหารจัดการ นั้น เป็นที่สิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในการศึกษาเรียนรู้ ทรัพยากรที่มีอยู่ในแหล่งท่องเที่ยว
- 5) Amenities (การมีสิ่งอำนวยความสะดวก) หมายถึง สิ่งบริการขั้นพื้นฐานที่ นักท่องเที่ยว ต้องการได้รับในแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ เช่น ร้านอาหารและเครื่องดื่ม สถานีดำรวจ ระบบ การสื่อสารต่างๆ

การให้ความหมายขององค์ประกอบศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวยังมีนักวิชาการที่ได้แยก ประเภทศักยภาพขององค์ประกอบการท่องเที่ยวไว้ 6 ประการ (6As) ดังนี้ (Buhalis, 2000)

1) แหล่งท่องเที่ยว (Attractions) เช่น แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น สถาปัตยกรรม และการจัดกิจกรรมพิเศษ

2) การเข้าถึง (Accessibility) คือ ระบบการคมนาคม สถานีขนส่งผู้โดยสารและยานพาหนะ

3) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) คือ ที่พัก การจัดเลี้ยงและการบริการการท่องเที่ยวซึ่งถูกเตรียมโดยคนกลางระหว่างนักท่องเที่ยวกับเจ้าบ้าน

4) สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) คือแหล่งท่องเที่ยวควรมีสิ่งดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้หรือมีลักษณะสวยงาม โดดเด่น มีเสน่ห์เฉพาะตัว

5) กิจกรรม (Activities) คือ กิจกรรมที่เกิดขึ้นระหว่างที่นักท่องเที่ยวอยู่ในพื้นที่

6) การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary services) ได้แก่ ธนาคาร โรงพยาบาล ไปรษณีย์ และโทรคมนาคม

วิวัฒน์ชัย บุญยภักดิ์ (2550) ได้กล่าวถึงหลักเกณฑ์ในการพิจารณาและ การกำหนด ศักยภาพหรือความสำคัญของแหล่ง ท่องเที่ยว ดังนี้

1) คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวได้แก่ความ สวยงาม ลักษณะเด่นในตัวเอง ความเก่าแก่ทาง ประวัติศาสตร์ความสำคัญทางลัทธิและศาสนา บรรยากาศ สภาพภูมิทัศน์ทางธรรมชาติและวิถีชีวิต

2) ความสะดวกในการเข้าถึง ได้แก่ สภาพของเส้นทางท่องเที่ยว ลักษณะการเดินทาง ระยะ เวลาจากตัวเมืองไปยังแหล่งท่องเที่ยว

3) สิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ ที่พักแรม ร้านอาหาร เครื่องดื่ม สถานบริการต่างๆ ระบบไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์และการรักษาความปลอดภัย

4) สภาพแวดล้อม ได้แก่ สภาพทาง กายภาพ สภาพอากาศระบบนิเวศและสภาพอื่นๆ ของแหล่งท่องเที่ยว

5) ข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว ได้แก่ ข้อจำกัดด้านพื้นที่ข้อจำกัดทางด้านบริการ สาธารณูปโภค ปัญหาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว

6) ความมีชื่อเสียงในปัจจุบัน ได้แก่ความ เป็นที่รู้จักของแหล่งท่องเที่ยวและจำนวนนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว

หน่วยงานภาครัฐของไทย คือ สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว ได้มีการ กำหนดคู่มือการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ของ สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยวกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ปี 2552 ซึ่งได้แบ่งการประเมิน มาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมไว้ 3 ด้าน ได้แก่

1. องค์ประกอบที่ 1 ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว

การที่แหล่งท่องเที่ยวมีจุดดึงดูดความสนใจหรือมีคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม ซึ่งสามารถสร้างความประทับใจและความพึงพอใจให้แก่นักท่องเที่ยว เช่น มีความโดดเด่นและมีเอกลักษณ์ของวิถีชีวิต ภูมิปัญญา มีความงามทางศิลปวัฒนธรรมที่สั่งสมมาแต่อดีตและมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะในแต่ละท้องถิ่น ความสามารถในการสืบทอดทางวัฒนธรรม ความต่อเนื่องของการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม ความผูกต่อท้องถิ่น และความเข้มแข็งในการรักษาวัฒนธรรม ซึ่งเป็นจุดเสริมศักยภาพในการดึงดูดนักท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่สำคัญ อีกทั้งศักยภาพในด้านทางกายภาพและการจัดกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวได้แก่ การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สำคัญ ความปลอดภัย และความหลากหลายของกิจกรรมท่องเที่ยว ก็เป็นส่วนสำคัญที่จะดึงดูดใจของนักท่องเที่ยวให้มาเยี่ยมชมอีกด้วย และสำหรับองค์ประกอบด้านศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณา 2 ด้าน ได้แก่

1.1 คุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม ประกอบด้วย 7 ดัชนีชี้วัด ได้แก่

1.1.1 ความเป็นเอกลักษณ์ด้านวิถีชีวิตภูมิปัญญา และองค์ความรู้ พิจารณาจากเอกลักษณ์เฉพาะตนทางวัฒนธรรม ความแตกต่างของวิถีชีวิตจากชุมชนอื่นและคุณค่า ที่ควรอนุรักษ์และสืบสานต่อไป เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ประกอบด้วย วิถีชีวิต การแต่งกาย ลักษณะของกิจกรรมประเพณี ที่อยู่อาศัยอาหารการกิน เครื่องมือใช้สอยในชีวิตประจำวัน ลักษณะสิ่งประดิษฐ์ ระเบียบแบบแผนในการดำรงชีพร่วมกัน ฯลฯ

1.1.2 ความต่อเนื่องของการสืบสานวัฒนธรรมประเพณี พิจารณาจากจำนวนกิจกรรมที่จัดขึ้นในแต่ละปี ซึ่งแสดงถึงการสืบสานวัฒนธรรมประเพณีให้คงอยู่

1.1.3 ความงามทางศิลปวัฒนธรรม ความงามทางด้านศิลปวัฒนธรรม หรือการสร้างความประทับใจแก่ผู้พบเห็น พิจารณาปัจจัยต่างๆ ที่ประกอบกันขึ้นเป็นวิถีชีวิตหรือวัฒนธรรมนั้นๆ อาทิเช่น การแต่งกาย รูปแบบกิจกรรมศิลปกรรมของงานหัตถกรรม สถาปัตยกรรมของที่อยู่อาศัย อาหารการกิน เครื่องมือใช้สอยในชีวิตประจำวัน ฯลฯ

1.1.4 ความสามารถในการสืบทอดภูมิปัญญาและองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง พิจารณาจากความยาวนานของการสืบทอดภูมิปัญญาและองค์ความรู้มาตั้งแต่อดีตและยังคงอยู่จนถึงปัจจุบัน โดยจะเห็นได้จากวิถีชีวิต การแต่งกาย เครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ ซึ่งแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลาไปบ้าง แต่ยังมีบางกลุ่มในชุมชนที่ยังคงสืบทอดภูมิปัญญาเหล่านั้นอยู่อย่างเห็นได้ชัด

1.1.5 ความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณีที่สืบค้นได้พิจารณาจากยุคสมัยที่ภูมิปัญญาและองค์ความรู้เกิดขึ้น และการมีประวัติศาสตร์สืบเนื่องยาวนานมาเป็นวัฒนธรรมประเพณีจนถึงปัจจุบัน โดยมีหลักฐานที่สามารถสืบค้นได้

1.1.6 ความผูกพันต่อท้องถิ่น พิจารณาจากความสัมพันธ์ของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมกับชุมชนท้องถิ่น เช่น การมีประเพณี ความเชื่อตำนาน นิทานพื้นบ้าน นิทานปรัมปรา

1.1.7 ความเข้มแข็งในการรักษาเอกลักษณ์ พิจารณาจากชุมชนท้องถิ่นมีความสนใจในการรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและประเพณีของตน รวมถึงการมีหน่วยงานและองค์กรจากภายนอกให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น

1.2 ศักยภาพทางกายภาพและการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 3 ดัชนีชี้วัด ได้แก่

1.2.1 การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว พิจารณาจากความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ความยากลำบากของเส้นทางเข้าถึง ความลาดชันความคดเคี้ยวของถนน และความปลอดภัย

1.2.2 ความปลอดภัยด้านการท่องเที่ยว พิจารณาจากโอกาสที่จะเกิดอันตรายจากปัจจัยในตัวแหล่งท่องเที่ยวเองหรือจากปัจจัยภายนอก โดยวัดจากสถิติการเกิดอันตราย เช่น น้ำป่า ดินถล่ม หน้าผาสูงชัน กระแสน้ำรุนแรง สัตว์ดุร้าย มาลาเรีย ภัยจากโจรผู้ร้าย โรคระบาดอื่นๆ เป็นต้น

1.2.3 ความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว พิจารณาจากจำนวนกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สามารถจัดได้ภายในแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งการที่มีกิจกรรมหลากหลายจะทำให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสเลือกทำกิจกรรมที่ตนพอใจได้มากขึ้น ทั้งนี้กิจกรรมที่จัดขึ้นจะต้องไม่ส่งผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยว

2. องค์กรประกอบที่ 2 ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว

ศักยภาพในการรองรับด้านท่องเที่ยว หมายถึง องค์กรประกอบต่าง ๆ ที่มีส่วนช่วยเสริมแหล่งวัฒนธรรมนั้นๆ ให้มีความสำคัญ มีความเหมาะสมในการจัดการท่องเที่ยว ตัวอย่างเช่น แหล่งวัฒนธรรมอาจมีความดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวสูง แต่มีข้อจำกัดสูงในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน ทำให้นักท่องเที่ยวไม่นิยมเข้าไปท่องเที่ยว ทำให้ศักยภาพในการจัดการด้านการท่องเที่ยวลดลงไปด้วย สำหรับศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณา 2 ด้าน ได้แก่

2.1 ศักยภาพในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน พิจารณาจากการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน ได้แก่ น้ำ ไฟ ถนน ที่พัก ฯลฯ เพื่อการท่องเที่ยวในปัจจุบัน และข้อจำกัดในการพัฒนาต่อไปในอนาคต

2.2 ศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวจากปัจจัยภายนอก พิจารณาจากการมีกลุ่มองค์กรทั้งภายในและภายนอกในระดับต่างๆ ให้การสนับสนุนด้านนโยบาย งบประมาณและบุคลากร สำหรับพัฒนาการท่องเที่ยว ได้แก่ กลุ่มองค์กรท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน

3. องค์กรประกอบที่ 3 การบริหารจัดการ

การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง ความสามารถในการควบคุม ดูแล การดำเนินงานการจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1) ด้านการจัดการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความยั่งยืน ประกอบด้วย การจัดการด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว และการจัดการด้านการท่องเที่ยว

2) การจัดการด้านการให้ความรู้และการสร้างจิตสำนึก โดยพิจารณาจากการดำเนินงานขององค์กรที่ดูแลรับผิดชอบพื้นที่ในการสร้างเสริมจิตสำนึกและการเรียนรู้ในเรื่องคุณค่าของแหล่งวัฒนธรรม แก่นักท่องเที่ยวเจ้าหน้าที่ดูแลพื้นที่ ผู้ประกอบการ และชุมชนท้องถิ่นที่อยู่โดยรอบแหล่งท่องเที่ยว

3) การจัดการด้านเศรษฐกิจและสังคม พิจารณาจากการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการคิด การพิจารณาตัดสินใจ การดำเนินการและร่วมรับผิดชอบในการเรื่องต่างๆ ที่จะมีผลกระทบต่อประชาชนหรือชุมชนนั้นๆ รวมทั้งการกระจายรายได้หรือผลประโยชน์สู่ท้องถิ่น

เกณฑ์ประเมินด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม มี 2 ด้าน ได้แก่

3.1 การจัดการด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย 3 ดัชนีชี้วัด ได้แก่

3.1.1 การจัดการด้านการรักษาสภาพและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว พิจารณาจากสภาพทั่วไปจากการดูแลรักษาและปรับปรุงสภาพแวดล้อมและสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ภายในแหล่งท่องเที่ยว

3.1.2 การจัดการด้านการใช้ประโยชน์พื้นที่ พิจารณาจากดัชนี 3 ด้าน ดังนี้

1) การกำหนดเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว เช่น มีการแบ่งเขตพื้นที่สงวน พื้นที่นันทนาการและพื้นที่พักอาศัย

2) การกำหนดช่วงเวลาในการเข้าพื้นที่ที่เหมาะสมตามช่วงเวลาของวันและ/หรือฤดูกาล

3) การจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว ให้พอเหมาะกับศักยภาพของพื้นที่และการบริการ

3.1.3) การจัดการด้านการติดตามและการประเมินการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการท่องเที่ยว พิจารณาจากแผนการดำเนินงานติดตามและประเมินผลกระทบการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการท่องเที่ยวมีการติดตามและวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยวรวมถึงการดำเนินงานปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และความต่อเนื่องของการดำเนินงาน

3.2 การจัดการด้านการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 5 ดัชนีชี้วัด ได้แก่

3.2.1 การจัดการด้านการบริการและสาธารณูปโภคแก่นักท่องเที่ยว พิจารณาจากการดำเนินงานด้านการให้บริการขั้นพื้นฐานแก่นักท่องเที่ยว โดยมีการจัดการที่เหมาะสมให้นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจที่ได้รับบริการที่คุ้มค่ากับการมาท่องเที่ยว

3.2.2 การจัดการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว การจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวจะต้องคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรมของท้องถิ่นด้วย

3.2.3 การจัดการด้านการให้ความรู้และการสร้างจิตสำนึก พิจารณาจากกิจกรรมและการดำเนินงานต่างๆ ที่ให้ความรู้และเผยแพร่ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว พนักงานนำเที่ยว ผู้ประกอบการ และชุมชนที่อยู่โดยรอบ

3.2.4 ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว พิจารณาจากการมีส่วนร่วมของชุมชนในรูปแบบต่างๆ

3.2.5 ชุมชนมีรายได้จากการท่องเที่ยว พิจารณาจากการที่ชุมชนท้องถิ่นได้รับประโยชน์และรายได้จากการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อม

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าทฤษฎีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวนี้เปรียบเสมือนเครื่องมือที่นำมาใช้ที่พิจารณาถึงองค์ประกอบต่างๆของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้ทราบถึงความพร้อมในด้านต่างๆ ของแหล่งท่องเที่ยวและในครั้งนี้ โดยผู้วิจัยได้นำทฤษฎีศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวและมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของ สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยวกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ปี 2552 มาใช้ เพื่อศึกษาศักยภาพโดยรวมของเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาจัดทำแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อสัมผัสประสบการณ์ท้องถิ่นภายในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

สุชาดา รักแก้ว (2560 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง แนวทางพัฒนาการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเทศบาลตำบลนครชุม อำเภอมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า แนวทางพัฒนาการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเทศบาลตำบลนครชุม ที่สำคัญได้แก่ 1) ด้านแหล่งหรือกิจกรรมท่องเที่ยว ควรสนับสนุนงบประมาณเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนแล้วให้ชุมชนบริหารจัดการตนเองสามารถช่วยเหลือและพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยจัดกิจกรรมชมวิถีชีวิตในชุมชน มีส่วนร่วมในการหาตลาด การหานักท่องเที่ยว การจัดการเส้นทางท่องเที่ยวตามรอยพระพุทธศาสนาให้หลากหลายเชื่อมต่อไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ และการจัดกิจกรรมสาธิตการทำพระเครื่องเมืองนครชุมแบบเจาะลึกถึงแหล่งเรียนรู้ ฝึกอบรมให้ความรู้กับเจ้าของแหล่งสาธิตการทำพระเครื่อง เพื่อให้สามารถถ่ายทอดความรู้ไปสู่ักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี 2) ด้านการบริการการท่องเที่ยว ควรจัดสถานที่จำหน่ายสินค้าและของที่ระลึกไว้บริการนักท่องเที่ยว และให้พ่อค้าแม่ค้าแต่ง

กายแบบย้อนยุค เพื่อเป็นการสร้างเสน่ห์และดึงดูดนักท่องเที่ยว จัดบริการyumคฤศ์หรือ อาสาสมัครนำเที่ยวของชุมชน และจัดบริการที่พักที่สะอาดและปลอดภัย ไว้บริการนักท่องเที่ยว และ 3) ด้านการตลาดการท่องเที่ยว ควรสนับสนุนให้ชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการขายร่วมกับ หน่วยงานภาครัฐและเอกชน จัดระบบการโฆษณาประชาสัมพันธ์ให้มีคุณภาพโดยปรับปรุงและ ตรวจสอบ การประชาสัมพันธ์ในเฟสบุคหรือเว็บไซต์ของเทศบาลให้ข้อมูลเป็นปัจจุบันและทันสมัย และการร่วมมือกับสมาคมการท่องเที่ยวภาคธุรกิจโรงแรมที่พักในการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้มีมากขึ้น เช่น การให้ส่วนลดค่าอาหารและที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว เป็นต้น

กนกพร ฉิมพล (2559 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรมในชุมชนบ้านตะคุ ตำบลตะคุ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดนครราชสีมา พบว่า 1) การศึกษา แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนบ้านตะคุพบว่า แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของ ชุมชนบ้านตะคุ มี2 แห่งที่สำคัญได้แก่ ปราสาทสระหินและวัดหน้าพระธาตุโดย ปราสาทสระหินหรือปราสาทหินเป็น ปราสาท ที่ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกทางบ้านตะคุ และ วัดหน้าพระธาตุหรือวัดตะคุวัดหน้าพระธาตุหรือ ที่ชาวบ้านทั่วไปว่าวัดตะคุ เป็น วัดเก่าแก่ของอำเภอบึงสามพัน 2) การศึกษาความพร้อมของชุมชนต่อ การพัฒนาหมู่บ้านเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มีระดับความพร้อม โดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X}$ 3.24 , S.D. = .43) และเมื่อจำแนกตามอายุ อาชีพและระดับ การศึกษาพบว่า กลุ่ม ตัวอย่างที่มีอายุและระดับการศึกษาต่างกันมีความพร้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .053) การศึกษาปัญหาและอุปสรรคต่อการพัฒนาเป็นหมู่บ้านเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พบว่า การจัดการ โครงสร้างการบริหารงานด้านการท่องเที่ยวในหมู่บ้านยังไม่มีชัดเจน ยังไม่มี การตั้งคณะกรรมการดูแลรับผิดชอบอย่างเป็นรูปธรรม และไม่มีรูปแบบการท่องเที่ยวที่ชัดเจน ไม่มีจุด ขายที่สามารถดึงเงินจากนักท่องเที่ยวได้ และ4)แนวทางการพัฒนาหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม คือ (1) ด้านการพัฒนาศักยภาพและการวางรูปแบบการบริหารจัดการหมู่บ้าน แก่ไขจุดอ่อนของหมู่บ้าน โดยหน่วยงานภาครัฐเอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวมถึงผู้ที่มีประสบการณ์หรือเชี่ยวชาญด้าน การท่องเที่ยวมาร่วมเป็นแรงสำคัญเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน ให้ความรู้ร่วมคิดร่วมสร้าง ร่วมวางแผน โดยต้องยึดว่าทุกระบบของการพัฒนาต้องให้ชาวบ้านเป็นผู้ร่วมลงมือปฏิบัติเอง ทุกขั้นตอน เพื่อสร้างและปลูกฝังความภาคภูมิใจและความเป็นเจ้าของร่วมกันของชาวบ้าน และ (2) ด้านการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการทดลองดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยว และด้าน การประเมินผล ซึ่งควรจัดให้มีการทดลองการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในหมู่บ้าน โดยมี ข้อเสนอแนะที่สำคัญ จากการศึกษาวิจัยคือ ควรมีการร่วมกันพัฒนาศักยภาพ และการวางรูปแบบ การบริหารจัดการหมู่บ้านแก่ไขจุดอ่อน ของหมู่บ้าน โดยเฉพาะในเรื่องของการสร้าง กฎ-กติกา เพื่อ

เป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับชาวบ้านและนักท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น ตลอดจนการสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวที่น่าร่าเริงภายในชุมชน

ภัทรา แจ่มใจเจริญ (2558 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกรณีศึกษา ชุมชนโอหังมาจิ หมู่บ้านชिरาคาว่าโก จังหวัดกิฟู ประเทศญี่ปุ่น ผลการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นการศึกษาการเปลี่ยนแปลงในการอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นหลังจากมีการจัดการการท่องเที่ยวในชุมชนโอหังมาจิ การศึกษาพบว่า การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนโอหังมาจินั้น เป็นกระบวนการที่มีความเป็นพลวัต มีการเรียนรู้และพัฒนาความสามารถในการจัดการอันเป็นผลมาจากผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากกระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวกว่า 60 ปีส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยยะสำคัญ 3 ประการ อันได้แก่ 1) การขยายการรับรู้คุณค่ามรดกวัฒนธรรมในชุมชน 2) การสร้างระบบในการอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมโดยมีชุมชนนี้เป็นศูนย์กลาง 3) การเปลี่ยนผ่านจากการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบมหาชน (Mass Tourism) สู่การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural Tourism) ส่วนที่สองเป็นการประเมินประสิทธิผลการอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมจากกระบวนการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน การศึกษาพบว่า ชุมชนโอหังมาจิสามารถขยายขอบเขตในการคุ้มครองมรดกวัฒนธรรมได้มากขึ้น ทั้งในด้านความเป็นของแท้ (Authenticity) และความสมบูรณ์ในลักษณะองค์รวม (Integrity) ของแหล่งมรดก ชุมชนสามารถกระจายผลประโยชน์ให้กับสมาชิกในชุมชนจากการนำเสนอมรดกวัฒนธรรมแก่นักท่องเที่ยวตลอดจนชุมชนมีการศึกษาและทบทวนการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จากผลกระทบที่เกิดขึ้นทุกปีทั้งนี้เพื่อป้องกันปัญหา เพิ่มประสิทธิภาพในการอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมและการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

กิตติศักดิ์ คุ่มวงษ์ (2555 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม : กรณีศึกษาชุมชนวัดบางหัวเสือ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า 1) ชุมชนวัดบางหัวเสือเป็นชุมชนริมแม่น้ำเจ้าพระยา สภาพพื้นที่มีลำคลองต่างๆ แยกจากแม่น้ำเข้ามาหลายสาย 2) ชุมชนวัดบางหัวเสือมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สำคัญ ได้แก่ พิพิธภัณฑสถานพื้นบ้าน ตลาดริมน้ำ สถาปัตยกรรมสมัยใหม่ของโบสถ์วัดบางหัวเสือ ซึ่งภายในมีภาพจิตรกรรมฝาผนังเกี่ยวกับพุทธประวัติที่สวยงาม 3) ผลจากการท่องเที่ยวทำให้ชุมชนมีการปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม มีอาชีพใหม่ๆ เกิดขึ้น ขนบธรรมเนียมประเพณี และรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชน รวมทั้งมีการเพิ่มผลผลิตเพื่อสนองความต้องการของตลาด 4) แนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนวัดบางหัวเสือให้บรรลุศักยภาพสูงสุด ควรดำเนินการดังนี้ ด้านพิพิธภัณฑสถานพื้นบ้าน ควรมีการเพิ่มแสงสว่างภายในตู้ที่เก็บวัตถุโบราณ รวมถึงควรมีป้ายบอกที่มาและความสำคัญของสิ่งต่างๆ ตลอดจนมีมีคฤหาสน์นำชม ด้านตลาดริมน้ำ ควรควบคุมราคาสินค้าที่จำหน่ายโดยติดป้ายบอกราคา ควรส่งเสริมมารยาทอันดีของพ่อค้าแม่ค้า และควรทำความสะอาด

ตลาดเป็นประจำ ด้านจิตรกรรมฝาผนัง ควรมีเอกสารอธิบายรายละเอียดของภาพต่างๆ เพื่อผู้ชมได้ศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ควรปรับปรุงและตกแต่งสภาพแวดล้อมให้สวยงาม มีระเบียบ และสะดวกสบาย ควรให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมดูแลความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวควรประชาสัมพันธ์กิจกรรม การท่องเที่ยวให้กว้างขวางมากขึ้น ควรเสริมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีของชุมชน และควรพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนให้น่าสนใจและมีคุณภาพสูงขึ้น นอกจากนี้ภาครัฐควรเข้ามาพัฒนาสาธารณูปโภค และกำหนด กฎระเบียบต่างๆ ให้เหมาะสม ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ควรมีบริการท่องเที่ยวชมทัศนียภาพของแม่น้ำ ควรจัดให้มีโฮมสเตย์หรือที่พักริมน้ำ และควรจัดกิจกรรมให้เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวอื่นที่อยู่ใกล้เคียง

ปรีวัตร ปาโส (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จังหวัดร้อยเอ็ด 1) ควรนำประเพณีฮีต 12 รวมถึงกิจกรรมดนตรีและการเดินรำพื้นเมือง มาส่งเสริมเป็นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง 2) ควรพัฒนาเส้นทางให้มีความสะดวก หลากหลาย และเชื่อมโยงกัน โดยจัดทำแผนที่ท่องเที่ยว 3) ควรกำหนด มาตรฐานการจัดการ และกำหนดพื้นที่บริการให้ชัดเจน 4) มีการจัดทำโปรแกรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ครอบคลุมแหล่งท่องเที่ยว โดยมีกำหนดการและราคาที่เหมาะสม 5) ควรให้ประชาชนและนักท่องเที่ยว เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมท่องเที่ยวที่อนุรักษ์ สะท้อนสภาพวิถีชีวิตชาวบ้าน เช่น จัดโฮมสเตย์ ที่ชุมชนบริหารจัดการ 6) ด้านบริการเสริม ควรเพิ่มสถานพยาบาล ธนาคาร สถานีบริการน้ำมัน ในแหล่งท่องเที่ยวให้เพียงพอ 7) วางนโยบายด้านการศึกษาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้เป็นหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อปลูกฝัง ค่านิยม จิตสำนึก และสร้างความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของจังหวัดร้อยเอ็ด 8) การจัดศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน เพื่อรวบรวมเอกลักษณ์ของท้องถิ่น และเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 9) แผนการพัฒนา ควรให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง โดยเป็นการกำหนดแผนในระยะยาวให้สอดคล้องกับงบประมาณ 10) ภาครัฐพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ชี้แนะแนวทางในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวให้เจ้าของชุมชนมีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็นความต้องการ ความเป็นไปได้ และสนับสนุนด้านงบประมาณที่ต่อเนื่อง

2. งานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว

วีรพล น้อยคล้าย (2562: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตอำเภอพระนครศรีอยุธยา พบว่า ศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของอำเภอพระนครศรีอยุธยามากที่สุด คือ ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่ศักยภาพอันดับที่ 1 คือ อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาที่ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก ได้แก่ พระราชวังโบราณ วัดพระศรีสรรเพชญ์ วัดมหาธาตุ วัดราชบูรณะ วัดพระราม วิหารพระมงคลบพิตร อันดับที่ 2 คือ วัดต่างๆ ในเขตอำเภอ

พระนครศรีอยุธยา ได้แก่ วัดใหญ่ชัยมงคล วัดพนัญเชิงวรวิหาร วัดสุพรรณดารารามราชวรวิหาร วัดไชยวัฒนาราม วัดหน้าพระเมรุ วัดพุทไธศวรรย์ เป็นต้น อันดับที่ 3 คือ พระบรมราชานุสาวรีย์ ได้แก่ พระบรมราชานุสาวรีย์พระเจ้าอู่ทอง พระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช พระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระศรีสุริโยทัย 2) มาตรฐานของทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเขตอำเภอพระนครศรีอยุธยา พบว่าแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของอำเภอพระนครศรีอยุธยามีศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว ศักยภาพการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว เรียงตามลำดับ 3) แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอำเภอพระนครศรีอยุธยาตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตอำเภอพระนครศรีอยุธยา คือ อำเภอพระนครศรีอยุธยาควรให้ความสำคัญต่อการจัดการด้านการบริการและสาธารณูปโภคแก่นักท่องเที่ยว

อรกนก มณเฑียร (2560: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาศักยภาพชุมชนท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ตำบลปลาข้าว อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ พบว่า ศักยภาพชุมชนท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชนตำบลปลาข้าว อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ โดยภาพรวมมีศักยภาพอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ศักยภาพในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว รองลงมาคือ ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว และศักยภาพในกาดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว สำหรับแนวทางการพัฒนาศักยภาพชุมชนท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตำบลปลาข้าว อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญคือ ควรมีผลิตภัณฑ์ที่เป็น OTOP ของชุมชน อนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้านเอาไว้เช่นเดิม ด้านศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว ควรมีสถานที่ต้อนรับ ที่พักให้เพียงพอ น่าอยู่ น่าประทับใจ ส่วนราชการหรือภาครัฐต่างๆ ให้การสนับสนุนเพิ่มความรู้กับร้านอาหารให้สะอาดและปลอดภัย ด้านศักยภาพในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว

ชนินทร สวณภักดี (2561: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวมรดกวัฒนธรรมจังหวัดสิงห์บุรี พบว่าการท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมในจังหวัดสิงห์บุรี สามารถจัดเป็นตัวอย่างเส้นทางท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมได้ 3 เส้นทาง คือ เส้นทางสายทวารวดี เป็นเส้นทางศึกษาเรียนรู้ตามร่องรอยแหล่งโบราณคดีตั้งแต่ยุคทวารวดีโดยมีแหล่งท่องเที่ยวขยายต่อไปยังเมืองโบราณจันเสน จังหวัดนครสวรรค์ เส้นทางสายวิเศษบางระจัน เป็นเส้นทางศึกษาเรียนรู้แหล่งท่องเที่ยวตามประวัติศาสตร์บางระจันและมีเส้นทางส่วนขยายไปยังจังหวัดอ่างทองและชัยนาท และเส้นทางสายวิถีชีวิต เป็นตัวอย่างเส้นทางท่องเที่ยวระยะสั้นเพื่อชมวิถีชีวิตและเรียนรู้วัฒนธรรมเอกลักษณ์ของท้องถิ่นสิงห์บุรี โดยในแต่ละเส้นทางได้มีการสำรวจความเป็นไปได้ในการจัดแหล่งทรัพยากรที่มีอยู่ให้สามารถเป็นแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนและกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ชุมชนได้ รวมถึงการสนับสนุนแหล่งท่องเที่ยวมรดกวัฒนธรรมที่มีการจัดการโดยชุมชนเอง จากผลการศึกษา

การจัดเส้นทางท่องเที่ยวมีข้อค้นพบที่จะช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดสิงห์บุรี 4 ประการคือ การปรับปรุงด้านการคมนาคมขนส่งสาธารณะ การปรับปรุงและเพิ่มจำนวนด้านร้านอาหารในแหล่งท่องเที่ยว การจัดกลุ่มนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับด้านการเรียนรู้เส้นทางท่องเที่ยว และด้านการเพิ่มช่องทางประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว เพื่อการกระจายรายได้และจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่นต่อไป

ศิริมาลย์ วัฒนา และคณะ (2559 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ศักยภาพของชุมชนกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอำเภอแม่แจ่มจังหวัดเชียงใหม่จากการศึกษาพบว่า พบว่า ศักยภาพชุมชนของอำเภอแม่แจ่มมีลักษณะโดดเด่น ๓ ด้าน ได้แก่ 1) ด้านภูมิลักษณะคือการมีสภาพทางภูมิศาสตร์ และภูมิประเทศ ที่อยู่ในแอ่งหุบเขาจึงทำให้เกิดความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม แม้เป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึงจากบุคคลภายนอก แต่ภูมิลักษณะเช่นนี้จัดเป็นเกราะป้องกันชั้นเลิศทางที่ส่งผลต่อรูปลักษณะทางวัฒนธรรม 2) ด้านรูปลักษณะ คือระบบความเชื่อ ภูมิปัญญา ประเพณี พิธีกรรม รวมถึงวิถีชีวิตทั่วไปเป็นศักยภาพชุมชนที่ยังปรากฏและรักษาไว้ถึงปัจจุบัน นอกจากนี้ยังค้นพบ ศักยภาพด้านฐานอำนาจของชุมชน ได้แก่ ความเข้มแข็งของอำนาจภายในชุมชนคือการเคารพผู้อาวุโสซึ่งเป็นผู้เฒ่าแบบไม่เป็นทางการ อำนาจของคนรุ่นใหม่ที่มีแนวคิดในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในถิ่นฐานเกิด รวมทั้งฐานอำนาจของผู้นำอย่างเป็นทางการภาครัฐที่ประสานและร่วมกันผลักดันโดยมีเป้าหมายในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 3) ด้านอัตลักษณ์ คือสิ่งที่สะท้อนมาจากรูปลักษณะซึ่งเป็นศักยภาพชุมชนที่สำคัญ ได้แก่ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การทอผ้าขึ้นตีนจก การทำปิ่นปักผม การทำนาแบบขั้นบันได รูปแบบสถาปัตยกรรมสิ่งปลูกสร้างตามความเชื่อ เช่น หอพ่อเจ้าหลวง หอเสื่อ วัด บ้าน ประเพณีและพิธีกรรม 12 เดือน เช่น พิธีล่องสังขาร พิธีตลาข้าวใหม่-เผาหัวพระเจ้า เป็นต้น ศักยภาพของชุมชนทั้ง 3 ด้านจะนำพาแม่แจ่มไปสู่การพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอันเป็นการท่องเที่ยวเฉพาะทางซึ่งเป็นที่นิยมในกระแสโลกปัจจุบันและตามแนวโน้มในอนาคตต่อไป

3. งานวิจัยต่างประเทศ

หลิว (Liu, Yi-De 2012 : 498-514) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ กิจกรรมทางวัฒนธรรมและการพัฒนาการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม กรณีศึกษาจากเมืองหลวงทางวัฒนธรรมของยุโรป (ECOC) พบว่า หนึ่งในรูปแบบหลักของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทั่วยุโรปคือ การจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมมากขึ้น ECOC อาจเป็นตัวอย่างที่ดีที่สุดของแนวโน้มใหม่ของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในยุโรป ดังนั้นบทความนี้จะใช้เพื่อแสดงให้เห็นถึงปัญหาที่สำคัญของกลยุทธ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบนพื้นฐานของกรณีศึกษาประวัติศาสตร์การศึกษาและการวิเคราะห์วรรณกรรมการศึกษาอันเป็นระบบตรวจสอบกรณีวรรณกรรมและวรรณกรรมของการก่อสร้างระบบนิเวศในประเทศ ผลการวิจัยชี้ให้เห็นหลายวิธีในการที่ ECOC ถือว่าเพิ่มสำหรับการพัฒนาของการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในแง่

ของการตระหนักถึงเศรษฐกิจประสพการณ์การเสริมสร้างภาพเมืองที่อำนวยความสะดวกในการฟื้นฟูเมืองวัฒนธรรมส่งเสริมการผลิตและการบริโภค

แอนเดอร์สัน (Wineaster Anderson 2014 : 208-224) ได้ศึกษาเรื่อง การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและความยากจนในชนบทในบริเวณภูเขาคีร์มันจาโร ประเทศแทนซาเนีย พบว่าการตรวจสอบผลกระทบของการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับสวัสดิการตามการรับรู้ของชุมชนในชนบทในบริเวณภูเขาคีร์มันจาโร ในประเทศแทนซาเนีย การสำรวจที่เกี่ยวข้องกับ 85 ผู้ประกอบการสุ่มเลือกในห้าหมู่บ้านในช่วงปี 2013 ได้รับการวิเคราะห์ในเชิงคุณภาพผ่านกึ่งสถิติการวิเคราะห์ประสิทธิภาพและ ผู้เล่าเรื่องผลการวิจัยยืนยันว่าก่อให้เกิดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอย่างมีนัยสำคัญในการปรับปรุงวิถีชีวิตของผู้คน ผลกระทบที่แตกต่างไปจากหมู่บ้านหนึ่งไปยังอีก แต่สิ่งที่พวกเขาทุกคนมีเหมือนกันคือ ความสามารถของพวกเขาที่จะได้รับแหล่งที่เชื่อถือได้ของรายได้แตกต่างจากในอดีตที่ผ่านมาเมื่อพวกเขา แต่เพียงผู้เดียวขึ้นอยู่กับการขายปศุสัตว์หรือพืชตามฤดูกาลของพวกเขา หลังจากการแนะนำของการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในพื้นที่ 10 ปีที่ผ่านมาคนในท้องถิ่นสังเกตเห็นความก้าวหน้าทางสังคมอย่างมีนัยสำคัญ ตั้งแต่การเพิ่มขึ้นของรายได้ของครัวเรือนที่จะเข้าถึงการศึกษาและสุขภาพสิ่งอำนวยความสะดวก ทักษะ แต่เป็นจำนวนที่ตีของผู้อยู่อาศัยมีจำกัดและความรู้มีอาชีพควบคู่กับทัศนคติเชิงลบให้กับอุตสาหกรรม ดังนั้น การศึกษารังนี้เน้นย้ำถึงความสำคัญของการจัดตั้งโปรแกรมการฝึกอบรมในระดับชุมชนในท้ายที่สุดว่าจะเปิดโอกาสให้คนในท้องถิ่นได้รับการว่าจ้างในธุรกิจท่องเที่ยวต่างๆ

มูฮัมหมัด อิลลาม มาลิก (Mohammad Imran Malik 2013 :189 – 190) ศึกษาเรื่อง การกำหนดพื้นที่ ที่มีศักยภาพสำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวที่สมดุลของปลายทางการท่องเที่ยว ในหุบเขาแคชเมียร์ พบว่าการท่องเที่ยวได้ถือว่ามีมีความสำคัญ เป็นองค์ประกอบของเศรษฐกิจภูเขาทั่วโลก ปาฮัลกัมเป็นสถานที่ท่องเที่ยวชั้นนำของแคชเมียร์ เนื่องจากได้รับประมาณ 70เปอร์เซ็นต์ของทั้งหมด ขั้นตอนการท่องเที่ยวไปยังแคชเมียร์ ภูมิภาคที่มีศักยภาพในการท่องเที่ยวของปาฮัลกัมได้รับการระบุบนพื้นฐานของตัวชี้วัดที่เลือกและอันดับบนพื้นฐานของคะแนนคอมโพสิต สามภูมิภาคที่มีศักยภาพในการท่องเที่ยวในวงกว้างได้รับการระบุและแบ่งโดยใช้ระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (GIS) การศึกษาแสดงให้เห็นว่ามีความแตกต่างกันขนาดใหญ่ในการจัดสรรสถานที่และบริการภายในภูมิภาคที่มีศักยภาพในการท่องเที่ยวต่างๆ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวมีความเข้มข้นส่วนใหญ่ในปาฮัลกัมซึ่งเป็นภัยคุกคามที่อาจเกิดขึ้นกับระบบนิเวศของเว็บไซต์ รหัสของภูมิภาคที่มีศักยภาพในการท่องเที่ยวจะไม่เพียงแต่ช่วยในการสำรวจประเภทของสถานที่ท่องเที่ยวแต่ยังจะแนะนำการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการท่องเที่ยวที่จำเป็นบนพื้นฐานที่ยั่งยืน

จากการวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศตามที่ได้เสนอมาข้างต้น สามารถสรุปได้ดังตารางดังนี้

ตาราง 1 งานวิจัยในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ผู้แต่ง / ปี	วิธีวิจัย/ กลุ่มตัวอย่าง	ผลการวิจัย
สุชาติ รักเกื้อ (2560)	แนวทางการพัฒนาการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเทศบาลตำบลนครชุม อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร มีการวิจัยทั้ง 2 ขั้นตอนได้แก่ สอบถามภาครัฐและสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ	ควรมีการสนับสนุนเรื่องงบประมาณด้านกิจกรรม ด้านการบริการควรมีการจัดสถานที่ขายของที่ระลึกและด้านการตลาดควรสนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐและเอกชน เพื่อให้เกิดความยั่งยืนชุมชนสามารถช่วยเหลือพึ่งพาตนเองได้ในอนาคต
กนกพร ฉิมพล (2559)	แนวทางการพัฒนาหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนบ้านตะคุ ตำบลตะคุ อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา มีการศึกษาทั้งในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยการเก็บข้อมูลภาคสนามจากสังเกต และการสัมภาษณ์เชิงลึก	ชุมชนบ้านตะคุ มี 2 แห่งที่สำคัญได้แก่ ปราสาทสระหินและวัดหน้าพระธาตุโดยปราสาทสระหินหรือปราสาทหินเป็นปราสาทพบวารจัดการ โครงสร้างการบริหารงานด้านการท่องเที่ยวในหมู่บ้านยังไม่มีชัดเจน ยังไม่มีการตั้งคณะกรรมการดูแลรับผิดชอบอย่างเป็นทางการและไม่มีรูปแบบการท่องเที่ยวที่ชัดเจน ข้อเสนอแนะคือ ควรมีการร่วมกันพัฒนาศักยภาพ และการวางรูปแบบการบริหารจัดการหมู่บ้านแก้ไขจุดอ่อน ของหมู่บ้าน
ภัทรา แจ่มใจ เจริญ (2558)	การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกรณีศึกษา ชุมชนโอหังมาจิ หมู่บ้านชีราคว่าโก จังหวัดกัญ ประเทศญี่ปุ่น วิธีวิจัยเป็นการวิจัยเชิงเอกสารและเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยมุ่งเน้นกลุ่มประชากรที่เกี่ยวข้อง	การพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหลัก 3 ประการ 1) การขยายการรับรู้คุณค่ามรดกวัฒนธรรมในชุม 2) การสร้างระบบในการอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมของชุมชนและ 3) การเปลี่ยนผ่านจากการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบมหาชนสู่การจัดการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความยั่งยืน

ตาราง 1 (ต่อ)

ผู้แต่ง / ปี	วิธีวิจัย/ กลุ่มตัวอย่าง	ผลการวิจัย
กิตติศักดิ์ คุ่ม วงศ์ (2555)	แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรม : กรณีศึกษาชุมชนวัดบางหัวเสือ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ วิธีการวิจัยแบบเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างจะเป็นผู้นำชุมชนและประชาชน ในพื้นที่	ชุมชนวัดบางหัวเสือ มีทรัพยากรการท่องเที่ยว ที่สำคัญได้แก่ พิพิธภัณฑสถานบ้าน ตลาดริมน้ำ สถาปัตยกรรมสมัยใหม่ของโบสถ์วัดบางหัว เสือ ทำให้นักท่องเที่ยวสนใจ แต่ต้องมีแนว ทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เช่น มีป้ายบอก ความเป็นมาของแหล่งท่องเที่ยว ไฟให้แสง สว่างและที่สำคัญ ควรเสริมสร้างจิตสำนึกใน การอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีของชุมชน
ปรีวัตร ปาโส (2554)	แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรมจังหวัดร้อยเอ็ด วิธีการวิจัยแบบสุ่ม แบบบังเอิญและใช้แบบสอบถามในการเก็บ ข้อมูล โดยกลุ่มตัวอย่าง 1) ประชาชนจังหวัด ร้อยเอ็ด 2)นักท่องเที่ยวชาวไทย และ3) หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน	แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรม จังหวัดร้อยเอ็ด ควรนำประเพณี ความเชื่อดั้งเดิม มาเป็นการส่งเสริมการ ท่องเที่ยว ควรพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก มี การทำโฮมสเตย์ และควรปลูกฝังให้ประชาชน มีจิตสำนึกสร้างความภูมิใจในชุมชน เพื่อให้ เกิดความยั่งยืน
หลิว (2555)	กิจกรรมทางวัฒนธรรมและการพัฒนาการ ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม กรณีศึกษาจากเมือง หลวงทางวัฒนธรรมของยุโรป (ECOC)	พบว่าหนึ่งในรูปแบบหลักของการพัฒนาการ ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ยุโรปคือ การจัด กิจกรรมทางวัฒนธรรมมากขึ้น ECOC อาจ เป็นตัวอย่างที่ดีที่สุดของแนวโน้มใหม่ของการ ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในยุโรป
แอนเดอร์สัน (2557)	การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและความยากจน ในชนบทในบริเวณภูเขาคีร์มีนจาโร ประเทศ แทนซาเนีย	พบว่าการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมการเพิ่มขึ้น ของรายได้ของครัวเรือนที่จะเข้าถึงการศึกษา และสุขภาพสิ่งอำนวยความสะดวก ทักษะ แต่ เป็นจำนวนที่ดีของผู้อยู่อาศัยมีจำกัดและ ความรู้มีอาชีพควบคู่กับทัศนคติเชิงลบให้กับ อุตสาหกรรม ดังนั้น การศึกษารังนี้เน้นย้ำถึง ความสำคัญของการจัดตั้งโปรแกรมการ ฝึกอบรมในระดับชุมชนในท้ายที่สุดว่าจะเปิด โอกาสให้คนในท้องถิ่นได้รับการว่าจ้างในธุรกิจ ท่องเที่ยวต่างๆ

ตาราง 2งานวิจัยในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว

ผู้แต่ง / ปี	วิธีวิจัย/ กลุ่มตัวอย่าง	ผลการวิจัย
วีรพล น้อยคล้าย (2562)	การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตอำเภอพระนครศรีอยุธยา วิธีวิจัย การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก โดยกลุ่มตัวอย่างประชากรในเขตอำเภอพระนครศรีอยุธยา	ศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของอำเภอพระนครศรีอยุธยามากที่สุด มีทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่หลากหลายและมาตรฐานของทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเขตอำเภอพระนครศรีอยุธยา มีแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยว อำเภอพระนครศรีอยุธยาควรให้ความสำคัญต่อการจัดการด้านการบริการและสาธารณูปโภคแก่นักท่องเที่ยว
อรกนก มณเฑียร (2560)	แนวทางการพัฒนาศักยภาพชุมชนท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ตำบลปลาข้าว อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ วิธีวิจัยแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์	ศักยภาพชุมชนท้องถิ่น โดยภาพรวมมีศักยภาพอยู่ในระดับมาก พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ศักยภาพในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว สำหรับแนวทางการพัฒนา ควรมีผลิตภัณฑ์ที่เป็น OTOP ของชุมชน สถานที่ต้อนรับส่วนราชการหรือภาครัฐต่างๆ ให้การสนับสนุน เพิ่มความรู้กับร้านอาหารให้สะอาดและปลอดภัย ด้านศักยภาพในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว

ตาราง 2 (ต่อ)

ผู้แต่ง / ปี	วิธีวิจัย/ กลุ่มตัวอย่าง	ผลการวิจัย
ชนินทร์ สวณภักดี (2561)	การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวมรดกวัฒนธรรมจังหวัดสิงห์บุรี วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสังเกตและสัมภาษณ์	การท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมในจังหวัดสิงห์บุรี สามารถจัดเป็นตัวอย่างเส้นทางท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมได้ 3 เส้นทาง คือ เส้นทางสายทวารวดี เส้นทางสายวีรชนบางระจัน และ เส้นทางสายวิถีชีวิต ผลการศึกษาพบว่าการจัดเส้นทางท่องเที่ยวมีข้อค้นพบที่จะช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดสิงห์บุรี เพื่อการกระจายรายได้ และจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่นต่อไป
ศิริมาลย์ วัฒนา และคณะ (2559)	ศักยภาพของชุมชนกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอำเภอแม่แจ่มจังหวัดเชียงใหม่	พบว่า ศักยภาพชุมชนของอำเภอแม่แจ่มมีลักษณะโดดเด่น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านภูมิทัศน์ ด้านรูปลักษณ์ และ ด้านอัตลักษณ์ ซึ่งหากมีการพัฒนาความโดดเด่นทั้ง 3 ด้านนั้น จะนำพาแม่แจ่มไปสู่การพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอันเป็นการท่องเที่ยวเฉพาะทางซึ่งเป็นที่นิยมในกระแสโลกปัจจุบันและตามแนวโน้มในอนาคตต่อไป

ตาราง 2 (ต่อ)

ผู้แต่ง / ปี	วิธีวิจัย/ กลุ่มตัวอย่าง	ผลการวิจัย
มุฮัมเหม็ดอิลลาม มาลิก(2556)	การกำหนดพื้นที่ ที่มีศักยภาพ สำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ สมดุคของปลายทางการท่องเที่ยว ในหุบเขาแคชเมียร์	การท่องเที่ยวได้ถือว่ามี ความสำคัญ เป็นองค์ประกอบของ เศรษฐกิจระดับโลก ปาฮัลกัมเป็น สถานที่ท่องเที่ยวชั้นนำของแคช เมียร์เนื่องจาก ภูมิภาคที่มี ศักยภาพในการท่องเที่ยวในวง กว้าง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการ ท่องเที่ยวมีความเข้มข้นส่วนใหญ่ ในปาฮัลกัม ศักยภาพในการ ท่องเที่ยวจะไม่เพียงแต่ช่วยในการ สำรวจประเภทสถานที่ท่องเที่ยว แต่ยังจะนำการพัฒนาโครงสร้าง พื้นฐานการท่องเที่ยวที่จำเป็นบน พื้นฐานที่ยั่งยืนอีกด้วย

สรุป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นส่วนสำคัญในการช่วยทำวิจัย เนื่องจากสามารถนำมาเป็นตัวอย่างและแนวทางในการทำวิจัย และจากการศึกษาเอกสารวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้นทั้งหมดนั้นล้วนแต่มีคุณประโยชน์ต่องานวิจัยชิ้นนี้เป็นอย่างมาก ทำให้ทราบถึงกระบวนการในการดำเนินงานและตระหนักถึงความสำคัญในทุกขั้นตอนของงานวิจัยนี้ เพื่อสร้างผลลัพธ์ของงานวิจัยให้ถ่ายทอดออกมา มีคุณค่ามากที่สุด

พหุ ประถมศึกษา

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อสัมผัสประสบการณ์ท้องถิ่นในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Method) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) กับนักท่องเที่ยวชาวไทย และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In - Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ส่วน ทั้งนี้เพื่อให้การวิจัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดการกระทำกับข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร (Population) ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาชมชนพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 7,854 คน ปี 2562 (สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดบุรีรัมย์, 2562)

2. กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ที่ใช้ในการวิจัยเรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อสัมผัสประสบการณ์ท้องถิ่นในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ผู้วิจัยได้มีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

2.1 กลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และตัวแทนชุมชนในพื้นที่ รวมทั้งสิ้นจำนวน 15 คน โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ได้แก่

2.1.1 ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 5 คน

1) สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดบุรีรัมย์

ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดบุรีรัมย์

จำนวน 1 คน

2) สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดบุรีรัมย์

นักวิเคราะห์นโยบายและแผน จำนวน 1 คน

3) เทศบาลจังหวัดบุรีรัมย์

นายกเทศมนตรีเทศบาลจังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 1 คน

4) สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดบุรีรัมย์

นักวิชาการวัฒนธรรม จำนวน 1 คน

5) สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดบุรีรัมย์

นักพัฒนาชุมชน จำนวน 1 คน

2.1.2 ตัวแทนหน่วยงานเอกชน จำนวน 2 คน

1) ประธานสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวบุรีรัมย์ จำนวน 1 คน

2) นายกสมาคมธุรกิจท่องเที่ยวบุรีรัมย์ จำนวน 1 คน

2.1.3 ตัวแทนชุมชนย่านเมืองเก่าเมือง จ.บุรีรัมย์ จำนวน 8 คน

1) ประธานชุมชนแต่ละชุมชน จำนวน 3 คน

2) ปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน 3 คน

3) ตัวแทนชาวบ้าน จำนวน 2 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชนพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 370 คน โดยเปิดตาราง Krejcie & Morgan และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience Sampling Random) (Krejcie & Morgan, 1970)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) และแบบสอบถาม (Questionnaire) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Document Research) รวมถึงแหล่งข้อมูลต่างๆ ภายในชุมชน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการดำเนินงานวิจัย และนำมาสู่การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทของพื้นที่ชุมชนพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

2. แบบสังเกต (Observation form) ใช้สำหรับเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม (participative observation) และการสังเกตอย่างไม่มีส่วนร่วม (non-participative observation) ต่อบริบทแต่ละองค์ประกอบของศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ โดยใช้ทฤษฎีศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวซึ่งประยุกต์จากเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพ

แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (อ้างอิง) เพื่อนำมาประกอบกรวิเคราะห์ข้อมูลในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อสัมผัสประสบการณ์ท้องถิ่นในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ รวมทั้งทำการสังเกตประชาชนในท้องถิ่นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

3. แบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ใช้สำหรับสัมภาษณ์ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ ตัวแทนหน่วยงานเอกชน และตัวแทนชุมชนพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์เกี่ยวกับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ การจัดการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความยั่งยืน การให้ความรู้และการสร้างจิตสำนึก และการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมการท่องเที่ยว เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาประกอบการเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อสัมผัสประสบการณ์ท้องถิ่นในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์

4. แบบสอบถาม (Questionnaire) ใช้สำหรับเก็บข้อมูลเชิงปริมาณกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 370 คน มีทั้งหมด 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยมีคำถามทั้งหมด 7 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และภูมิลำเนา เป็นแบบสอบถามแบบปลายปิด (Close ended questionnaire) ลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Checklist

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อศักยภาพของเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ โดยใช้ทฤษฎีศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวซึ่งประยุกต์จากเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (กรมการท่องเที่ยว, 2552) โดยมีหัวข้อเกี่ยวกับองค์ประกอบที่สำคัญ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว ประกอบด้วยคำถามอีกจำนวน 5 ข้อ 2) ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว ประกอบด้วยคำถามอีกจำนวน 23 ข้อ และ 3) การบริหารจัดการ ซึ่งประกอบด้วยคำถามอีกจำนวน 15 ข้อ มีลักษณะแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ เพื่อให้ครอบคลุมข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อสัมผัสประสบการณ์ท้องถิ่นในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open - ended Questions) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการพัฒนาเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ ให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงในอนาคตต่อไป

การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม

1.1 ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยงเชิงวัฒนธรรม และศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

1.2 จัดทำแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดที่กำหนด โดยพิจารณาถึงรายละเอียดที่ครอบคลุมถึงความมุ่งหมาย

1.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาความเหมาะสมความถูกต้องของการใช้ภาษาและความครอบคลุมเนื้อหาของการวิจัย และนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แนะนำ

1.4 ปรับปรุงแบบสอบถามตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แนะนำ แล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม ได้แก่

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลินจง โพชาลี อาจารย์ประจำคณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นันทนา อุ่นเจริญ อาจารย์ประจำคณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุภภัทร ศรีจงแสง อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

1.5 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ทำโดยนำแบบสอบถามแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะเรียบร้อยแล้ว ไปทดลองใช้ (Try - Out) กับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวเขตพื้นที่เมืองเก่าในพื้นที่อื่น ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จากนั้นนำมาตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามและวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.96-1.00

1.6 นำผลที่ได้จากการตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถาม เสนออาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้ง เพื่อปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ แล้วจัดทำเพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

2. การสร้างเครื่องมือการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วยแบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์ กึ่งโครงสร้าง มีขั้นตอนดังนี้

2.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวข้อง จากเอกสารตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยงเชิงวัฒนธรรม และศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์

2.2 จัดทำแบบสัมภาษณ์ตามกรอบแนวคิดที่กำหนด โดยพิจารณาถึงรายละเอียดที่ครอบคลุมถึงความมุ่งหมาย

2.3 ดำเนินการสร้างแบบสังเกตและแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยพิจารณาเนื้อหาให้ครอบคลุมกับจุดมุ่งหมายในการวิจัยและกรอบแนวคิดการวิจัย

2.4 นำแบบสังเกตและแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาความถูกต้องและครบถ้วนสมบูรณ์

2.5 การตรวจสอบคุณภาพของแบบสังเกตและแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) จำนวน 3 ท่าน ได้แก่

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลินจง โพชาลี อาจารย์ประจำคณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นันทนา อุ่นเจริญ อาจารย์ประจำคณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวภัทร ศรีจางแสง อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

2.6 ปรับปรุงแบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วดำเนินการจัดทำฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนและวิธีการ ดังนี้

1. การเก็บข้อมูลแบบสอบถาม
  - 1.1 ดำเนินการจัดทำแบบสอบถามตามจำนวนเท่ากับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 370 ชุด
  - 1.2 ขออนุญาตราชการจากคณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม แล้วส่งไปยังเจ้าหน้าที่หรือผู้เกี่ยวข้องกับสถานที่ท่องเที่ยว เพื่อขอความอนุเคราะห์และขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์
  - 1.3 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวย่านเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 370 คน ระหว่างเดือนมกราคม 2563 ถึง เดือนมีนาคม 2563
  - 1.4 ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากแบบสอบถาม
2. การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 ผู้วิจัยนำหนังสือราชการขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล จากคณะกรรมการท่องเที่ยว และการโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคามเพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึก (In – depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ได้แก่ ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 5 คน ตัวแทนหน่วยงานเอกชน จำนวน 2 คน และตัวแทนชุมชนเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 8 คน รวมทั้งหมด 15 คน

2.2 ผู้วิจัยลงพื้นที่กรณีศึกษาเพื่อสังเกตข้อมูลเกี่ยวกับบริบท เอกลักษณะ และ ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์เพื่อนำมาใช้ประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทของชุมชนและศักยภาพของเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ โดยอิงตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (กรมการท่องเที่ยว , 2552) ระหว่างเดือนมกราคม 2563 ถึง เดือนมีนาคม 2563 และนำข้อมูลที่ได้มาประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาต่อไป

2.3 ทำการนัดหมายวันเพื่อสัมภาษณ์

2.4 ทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In – depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ได้แก่ ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 5 คน ตัวแทนหน่วยงานเอกชน จำนวน 2 คน และตัวแทนชุมชนเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 8 คน รวมทั้งหมด 15 คน ระหว่างเดือนมกราคม 2563 ถึง เดือนมีนาคม 2563

2.5 นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การจัดกระทำกับข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์มีดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างจากกลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ (Content Analysis) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 ทำการวิเคราะห์รายกลุ่มจากคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์โดยจัดกลุ่มประเด็นสำคัญของคำถามในแต่ละตอนที่ใช้ในการสัมภาษณ์

1.2 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ ตัวแทนหน่วยงานเอกชน ตัวแทนชุมชนเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ โดยแบ่งตามหน่วยงานที่ได้กล่าวมาข้างต้น และจัดกลุ่มประเด็นสำคัญของคำถามในแต่ละตอนที่ใช้ในการสัมภาษณ์

2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติซึ่งประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อศักยภาพของเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ โดยใช้ทฤษฎีศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งประยุกต์จากเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (กรมการท่องเที่ยว, 2552) ซึ่งมีหัวข้อเกี่ยวกับองค์ประกอบที่สำคัญ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว 2) ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว 3) การบริหารจัดการ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) และนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ ซึ่งประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

โดยนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางควบคู่กับบรรยายและสรุปผลการดำเนินการวิจัย โดยกำหนดค่าคะแนนคำตอบของแบบสอบถาม ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545)

ระดับศักยภาพมากที่สุด	กำหนดให้	5 คะแนน
ระดับศักยภาพมาก	กำหนดให้	4 คะแนน
ระดับศักยภาพปานกลาง	กำหนดให้	3 คะแนน
ระดับศักยภาพน้อย	กำหนดให้	2 คะแนน
ระดับศักยภาพน้อยที่สุด	กำหนดให้	1 คะแนน

แล้วหาค่าเฉลี่ยของคำตอบแบบสอบถามโดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ยดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 99 – 100)

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00	หมายถึง มีศักยภาพในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50	หมายถึง มีศักยภาพในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50	หมายถึง มีศักยภาพในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50	หมายถึง มีศักยภาพในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50	หมายถึง มีศักยภาพในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนของข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อสัมผัสประสบการณ์ท้องถิ่นในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open – ended Question) ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ร้อยละ (Percentages)

1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)

1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

2.1 การหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อความกับโครงสร้างหลักของเนื้อหา (Content Validity) ตามวิธีของโรวินลลีและแฮมเบิลตัน (Rovinelli and Hambleton)

เกณฑ์การให้คะแนนเพื่อหาค่า IOC ของผู้เชี่ยวชาญกำหนดเป็น 3 ระดับ คือ

+1 หมายถึง แนใจว่า แบบสอบถามตรงตามวัตถุประสงค์หรือตรงตามเนื้อหา

0 หมายถึง ไม่น่าใจว่า แบบสอบถามตรงตามวัตถุประสงค์หรือตรงตามเนื้อหา

-1 หมายถึง แนใจว่า แบบสอบถามไม่ตรงตามวัตถุประสงค์หรือตรงตามเนื้อหา

แบบสอบถามที่ถือว่ามีค่าเที่ยงตรงตามเนื้อหาในระดับดี สามารถนำไปวัดผลได้

จะต้องมีค่า IOC (Item Objective Congruence Index) $\geq 0.5 - 1.00$ โดยแบบสอบถามใช้ในการเก็บข้อมูลงานวิจัยชิ้นนี้มีค่า IOC ทั้งฉบับ = 0.98 จึงถือว่ามีค่าเที่ยงตรงตามเนื้อหาและสามารถนำไปใช้ได้

2.2 สถิติที่ใช้ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม

1) การหาค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถามเป็นรายข้อ (Discriminant Power) โดยใช้เทคนิค Item – total Correlation

2) การหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

3) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อเป็นการวิเคราะห์ผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อสัมผัสประสบการณ์ท้องถิ่นในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อสัมผัสประสบการณ์ท้องถิ่นในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ มีวัตถุประสงค์ ศึกษาศักยภาพของเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ เพื่อพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และสามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงได้ต่อไปในอนาคต ผู้วิจัยได้ศึกษาและลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลให้มีความสอดคล้องกับความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 บริบทและศักยภาพของพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

ตอนที่ 2 ศักยภาพของเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

ตอนที่ 3 เสนอแนะแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อสัมผัสประสบการณ์ท้องถิ่นในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

ตอนที่ 1 ประวัติความเป็นมา ข้อมูลทั่วไป เอกลักษณ์ และทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

จากการศึกษาเอกสารข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ รวมทั้งการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วม ภายในพื้นที่ชุมชน ผู้วิจัยได้นำข้อมูลทุกประเภทดังกล่าวมาวิเคราะห์และจำแนกข้อมูลเกี่ยวกับ ประวัติความเป็นมา เอกลักษณ์ และทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ภายในเขตพื้นที่เมืองเก่า ซึ่งประกอบด้วย 1.ชุมชนหลักเมือง 2.ชุมชนย่านการค้าเดิมถนนจรัส ถนนนิवास และถนนสุนทรเทพ และ3.ชุมชนสามสิบห้องของชาวจีนโบราณ โดยใช้ทฤษฎีองค์ประกอบของ Dickman, 1996 ที่ได้กล่าวถึงแหล่งท่องเที่ยวต้องมียอดองค์ประกอบทั้ง 5 ประการ ดังต่อไปนี้

1. สิ่งดึงดูดใจ (Attraction)
2. การเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility)
3. การบริการที่พัก (Accommodation)
4. กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities)
5. สิ่งอำนวยความสะดวก (Destination Amenities)

■ บริเวณชุมชนหลักเมือง
 ■ ชุมชนย่านการค้าเดิมบริเวณถนนจรดถนนนิเวศ ถนนสุนทรเทพ
 ■ ชุมชนสามสิบห้อง

ภาพประกอบ 13 แผนที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

ซึ่งพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ มีการแบ่งออกเป็น 3 ชุมชนดังต่อไปนี้

1. ชุมชนหลักเมือง

ประวัติความเป็นมา

ชุมชนหลักเมือง ลักษณะของชุมชนหลักเมืองนั้น เป็นชุมชนเก่าตั้งแต่สมัยโบราณที่ตั้งอยู่ใจกลางเมืองบุรีรัมย์ มีบ้านเรือนที่อาศัยกว่า 600 หลังคาเรือน เป็นชุมชนที่มีสิ่งดึงดูดที่น่าสนใจ ดังต่อไปนี้ ศาลพระหลักเมือง แต่เดิมศาลพระหลักเมืองนั้นเป็นอาคารไม้ศาลที่มีขนาดเล็ก เนื่องจากศาลเก่าเริ่มทรุดโทรม ทางกลุ่มข้าราชการ พ่อค้า ประชาชนชาวบุรีรัมย์ จึงเห็นควรให้มีการสร้างศาลหลักเมืองขึ้นมาใหม่ ในปี พ.ศ.2548 โดยให้ทางกรมศิลปากรช่วยทำการออกแบบ ลักษณะศาลหลักเมืองที่มีการออกแบบใหม่ให้เป็นศิลปะขอมโบราณที่เลียนแบบมาจากปราสาทหินพนมรุ้ง และสร้างเสร็จ ในปี พ.ศ.2550 ในบริเวณศาลพระหลักเมืองยังมีศาลเจ้าเงิน ที่ประชาชนนิยมเรียกกันว่า “ศาลเจ้าปู่เจ้าย่า” (ปึงเถ่ากงม่า) ซึ่งภายในศาลมีองค์จำลองเจ้าพ่อหลักเมือง เทพเจ้ากวนอู และเทพเจ้าแห่งโชคลาภ ถัดจากบริเวณศาลพระหลักเมืองและศาลเจ้าปู่เจ้าย่านั้นมีไผ่กล มีสระน้ำโบราณหรือที่ชาวจังหวัดบุรีรัมย์เรียกว่า “สระสังโต” และวัดกลางพระอารามหลวง ซึ่งเป็นวัดที่เก่าแก่ของชาวจังหวัดบุรีรัมย์ (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2562)

1.) สิ่งดึงดูดใจ (Attraction)

ข้อมูลทั่วไปและประวัติความเป็นมาของ ศาลพระหลัก เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ คู่บ้านคู่เมืองที่เคารพสักการบูชาและเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของชาวบุรีรัมย์ แต่เดิมเป็นศาลไม้ที่มีขนาดเล็กและเริ่มทรุดโทรม พ่อค้าคหบดี ชาวตลาด จึงมีความเห็นให้มีการสร้างศาลใหม่โดยกรมศิลปากร ช่วยทำการออกแบบในรูปแบบศิลปะขอมโบราณที่เลียนแบบมาจากปราสาทหินพนมรุ้ง เพื่อเป็นการบ่งบอกเอกลักษณ์และตัวตนของคนชาวบุรีรัมย์ มีการสันนิษฐานว่า เดิมบริเวณชุมชนหลักเมืองนี้ สมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช (รัชกาลที่ 1) ขณะที่ยังทรงดำรงตำแหน่ง สมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึก ได้ยกทัพไปปราบพระยานางรอง ทรงเลือกบริเวณชุมชนแห่งนี้เป็นจุดพักทัพ เพราะมีแหล่งน้ำที่สมบูรณ์ เหมาะกับการเป็นชัยภูมิที่ดี สำหรับเสาชะลิมเมืองจังหวัดบุรีรัมย์นั้น มีอยู่ 2 เสาชะลิม ต้นที่ 1 เป็นเสาชะลิมต้นเตี้ย เสาชะลิมเป็นรูป 8 เหลี่ยม มีความกว้าง 38.5 ซม. ความยาวของเสาชะลิมเท่าใดไม่ทราบ แต่ที่ไหลลงพื้นมีความสูง 1.15 เมตร เอียงจากแนวตั้งไปทางทิศตะวันตกประมาณ 20 องศา ต้นที่ 2 เป็นเสาชะลิมต้นเตี้ย เสาชะลิมเป็นรูป 8 เหลี่ยม มีขนาดหน้าตัด 38.5 ซม. เท่ากับเสาชะลิมต้นแรก ความยาวของเสาชะลิมเท่าใดไม่ทราบ แต่ส่วนที่ไหลจากระดับพื้นขึ้นมา มีความสูง 1.99 เมตร สูงกว่าเสาชะลิมต้นแรก

สภาพและลักษณะปัจจุบัน ศาลพระหลักเมืองนั้น อยู่ในสภาพที่ดี เพราะปัจจุบันได้มีคณะกรรมการศาลพระหลักเมือง ซึ่งมี นายกเทศบาลเมือง พ่อค้าคหบดี ชาวบ้านในชุมชน เป็นคณะกรรมการบริหารและคอยดูแล นอกจากนี้ภายในบริเวณศาลพระหลักเมืองนั้น ยังมีพนักงาน ที่ทำความสะอาดและคอยแนะนำในการไหว้สักการบูชา

จุดแข็ง

ศาลพระหลักจังหวัดบุรีรัมย์ ลักษณะอาคารที่ใหญ่โดดเด่น มีสถานที่จอดรถที่กว้างขวาง ภายนอกตัวศาลมีการออกแบบตัวอาคารในรูปแบบศิลปะขอมโบราณที่เลียนแบบมาจากปราสาทหินพนมรุ้ง ภายในบริเวณศาลมีการตกแต่งผนังเป็นรูปเทพต่างๆตามความเชื่อทางศาสนาฮินดู ที่สวยงาม และบริเวณรอบอาคารศาลพระหลักเมืองมีการตกแต่งประดับด้วยเทพเจ้าประจำทิศต่างๆ ที่เชื่อกันว่าเป็นเทพที่คอยปกป้องรักษา ผู้ที่มาเคารพกราบไหว้ และในช่วงยามเย็นสถานที่แห่งนี้ก็เหมาะสำหรับให้นักท่องเที่ยวมาถ่ายภาพอีกด้วย

จุดอ่อนและอุปสรรค

ปัจจุบันคนในชุมชนยังขาดความรู้ในการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแหล่งสถานที่ดึงดูดใจ และไม่สามารถติดต่อสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษกับชาวต่างชาติได้

ภาพประกอบ 14 ศาลพระหลักเมือง (ซ้าย) เสาหลักเมืองจังหวัดบุรีรัมย์ (ขวา)

ข้อมูลทั่วไปและประวัติความเป็นมา ศาลเจ้าปู่เจ้าย่า (ปึงเถ่ากงม่า) เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมืองของชาวไทยเชื้อสายจีนมาอย่างยาวนาน แต่เดิมเป็นศาลเจ้าปู่เจ้าย่า (ปึงเถ่ากงม่า) เป็นอาคารไม้ชั้นเดียว โดยครั้งที่ได้มีการสร้างศาลพระหลักเมืองในปี พ.ศ.2548 ก็ได้มีการสร้างอาคารศาลเจ้าปู่เจ้าย่า (ปึงเถ่ากงม่า) หลังใหม่ด้วยเช่นกัน ภายในบริเวณศาลมีองค์จำลองรูปเหมือนเจ้าพ่อหลักเมือง องค์เจ้าพ่อกวนอู และเทพเจ้าแห่งโชคลาภ ซึ่งประชาชนชาวจังหวัดบุรีรัมย์ มีความเชื่อว่าหากผู้ใดมากราบไหว้ขอพร จะประสบกับความสำเร็จทุกประการและในช่วงเทศกาลตรุษจีนชาวไทยเชื้อสายจีนที่เป็นลูกหลานของชาวจังหวัดบุรีรัมย์ ต้องมากราบไหว้ขอพรที่ ศาลเจ้าปู่เจ้าย่า (ปึงเถ่ากงม่า) แห่งนี้

สภาพและลักษณะปัจจุบัน ศาลเจ้าปู่เจ้าย่า (ปึงเถ่ากงม่า) มีลักษณะเป็นสถาปัตยกรรมจีนอาคารชั้นเดียว ภายในบริเวณศาลเจ้าปู่เจ้าย่า (ปึงเถ่ากงม่า) อยู่ในสภาพที่ดี สะอาด เพราะมีคณะกรรมการศาลพระหลักเมือง ซึ่งมี นายกเทศบาลเมือง พ่อค้าคหบดี ชาวบ้านในชุมชน เป็นคณะกรรมการบริหาร เหมือนกับศาลพระหลักเมือง มีพนักงานดูแลศาลอยู่ประจำ ซึ่งคอยทำความสะอาดและคอยแนะนำการไหว้สักการบูชา

จุดแข็ง

ศาลเจ้าปู่เจ้าย่า (ปึงเถ่ากงม่า) มีลักษณะพื้นที่อาคารกว้างขวาง ไม่ว่าจะ เป็นบริเวณด้านหน้าศาล ที่มีลานให้นักท่องเที่ยวได้เดินชม บริเวณรอบข้างยังมีการปลูกต้นไม้ที่ร่มรื่น แก้อั้วพักพิง เหมาะกับการมานั่งพักผ่อน สำหรับนักท่องเที่ยวที่นิยมการถ่ายภาพ ศาลเจ้าปู่เจ้าย่า (ปึงเถ่ากงม่า) ในช่วงยามเย็นสถานที่แห่งนี้ก็เหมาะสำหรับให้นักท่องเที่ยวมาถ่ายภาพอีกด้วย

จุดอ่อนและอุปสรรค

ปัจจุบันคนในชุมชนยังขาดความรู้ในการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแหล่งสถานที่ดึงดูดใจ และไม่สามารถติดต่อสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษกับชาวต่างชาติได้

ภาพประกอบ 15 ศาลเจ้าปู่เจ้าย่า (ซ้าย) องค์จำลองเจ้าพ่อหลักเมือง เทพเจ้ากวนอู เทพเจ้าแห่งโชคลาภ (ขวา)

ข้อมูลทั่วไปและประวัติความเป็นมา วัดกลางพระอารามหลวง ตั้งเมื่อปี พ.ศ.2329 เดิมเป็นวัดร้างโบราณ สมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก (รัชกาลที่ 1) ขณะที่ยังทรงดำรงตำแหน่ง สมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึก เสด็จผ่านขณะเดินทางไปตีเมืองจำปาศักดิ์ จึงโปรดเกล้าให้ยกวัดร้าง เป็นวัดมีพระสงฆ์ให้ชื่อว่า "วัดแปะใหญ่" ในสมัยกรุงธนบุรี และในเวลาต่อมาได้จัดตั้งเป็นวัดโดย สมบูรณ์เมื่อประมาณพ.ศ. 2329 ต่อมาในสมัยสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) ได้ เปลี่ยนชื่อเป็น วัดกลาง สำหรับวัดกลางพระอารามหลวง ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อปี พ.ศ. 2399 กรมการศาสนายกขึ้นเป็นวัดพัฒนาตัวอย่างเมื่อปี พ.ศ. 2509 และได้รับพระกรุณาโปรดเกล้า ยกฐานะเป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดสามัญ ตั้งแต่วันที่ 10 กรกฎาคม พ.ศ. 2533 (กระทรวงการ ท่องเที่ยวและกีฬา, 2562)

สภาพและลักษณะปัจจุบัน เนื่องจากวัดกลางพระอารามหลวง เป็นสถานที่ตั้ง สำนักงานเจ้าคณะจังหวัดบุรีรัมย์ และมีโรงเรียนปริยัติธรรมวิทยา ซึ่งเป็นโรงเรียนสำหรับพระภิกษุสงฆ์ ปัจจุบันมีพระเดชพระคุณ พระเทพปริยัติยาจารย์ เจ้าอาวาสวัดกลางพระอารามหลวง ดำรงตำแหน่ง เจ้าคณะจังหวัดบุรีรัมย์ สภาพโดยทั่วไปของวัดกลางพระอารามหลวง มีตึกสำนักงาน โบสถ์ วิหาร ที่มีการแบ่งสัดส่วนอย่างชัดเจน อาคารและตึกต่างๆอยู่ใต้อาสนวิหาร มีการปรับปรุงพัฒนาสถานต่างๆอย่าง สม่าเสมอ สถานที่จอดรถกว้างขวางมีเพียงพอสำหรับการจัดงานเทศกาลต่างๆ

จุดแข็ง

วัดกลางพระอารามหลวง สถานที่ตั้งอยู่กลางใจเมืองบุรีรัมย์ เหมาะกับนักท่องเที่ยว หรือผู้มีจิตศรัทธาที่จะมาทำบุญในช่วงเทศกาลต่างๆ มีสถานที่กว้างขวาง และยังมีหลวงพ่อโต ซึ่งเป็นพระพุทธรูปหินศิลาแลงลงรักปิดทอง มีรูปแบบศิลปะสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ชาวบ้านเชื่อกันว่า หลวงพ่อโตมีพระพุทธรูปเมตตาเรื่องการขอบุตรธิดาและให้โชคลาภ ทางวัดเปิดให้พุทธศาสนิกชนเข้าสักการะในวันพระและในช่วงเทศกาลสำคัญทางพระพุทธศาสนาเท่านั้น

จุดอ่อนและอุปสรรค

เนื่องจากวัดกลางพระอารามหลวง เป็นวัดที่มีขนาดใหญ่ การดูแลเรื่องความสะอาด ในบางส่วนอาจจะยังไม่ทั่วถึง ทำให้สุขาค่อนข้างสกปรกในบางพื้นที่

ภาพประกอบ 16 บริเวณวัดกลางพระอารามหลวง วิหารที่ประดิษฐานองค์หลวงพ่อโต

ข้อมูลทั่วไปและประวัติความเป็นมาของ สระสิ่งโต ในสมัยกรุงธนบุรีสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก (รัชกาลที่ 1) ยังทรงดำรงตำแหน่ง สมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึก เสด็จผ่านขณะเดินทัพไปตีเมืองจำปาศักดิ์ ทรงได้พักทัพที่บริเวณสระน้ำแห่งนี้ ในอดีตชาวเมืองอาศัยน้ำจากสระดังกล่าว สำหรับดื่มกิน เดิมทีชาวบ้านในชุมชนมีความเชื่อว่าเป็นสระน้ำศักดิ์สิทธิ์ หากลูกหลานหรือคนในบ้านมีการเจ็บป่วย ต้องตักน้ำจากสระสิ่งโตนี้ไปดื่มกิน เพื่อเป็นการบรรเทาอาการเจ็บป่วย นอกจากนี้จะมีความเชื่อว่าเป็นสระน้ำที่ใช้ในการรักษาอาการต่างๆแล้ว ในงานพระราชพิธีบรมราชาภิเษกทุกครั้ง ได้มีการตักน้ำจากสระสิ่งโตไปทำเป็นน้ำอภิเษกและในงาน พระราชพิธีบรมราชาภิเษก พ.ศ. 2562 ก็ได้มีการตักน้ำจากสระสิ่งโต ไปร่วมพิธีทำน้ำอภิเษกเจริญพระพุทธมนต์ประกอบเป็นน้ำศักดิ์สิทธิ์ในพระราชพิธีอีกด้วย (สยามรัฐ, 2562)

สภาพและลักษณะปัจจุบัน สระสิ่งโต ตั้งอยู่ในบริเวณวัดกลางพระอารามหลวง ปัจจุบันเนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนไป ไม่ค่อยมีการใช้ประโยชน์จากบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ จึงทำให้สภาพ

รอบข้างสระ เริ่มเสื่อมโทรมไปตามกาลเวลา ขาดการดูแล อย่างไรก็ตามสภาพน้ำยังดีไม่เน่าเสีย เนื่องจากมีการนำเครื่องบำบัดน้ำ มาใช้เพื่อกันการเน่าเสีย

จุดแข็ง

สระสิงโต มีความเชื่อว่าสระน้ำแห่งนี้ น้ำไม่เคยแห้งจากสระ และจะเป็นสิ่ขียมรดก ตลอดเวลา หากนักท่องเที่ยวต้องการถ่ายรูป ในช่วงยามเย็นสามารถมาถ่ายจากสระสิงโตแห่งนี้เห็น ศาลพระหลักเมือง และวัดกลางพระอารามหลวง อีกด้วย

จุดอ่อนและอุปสรรค

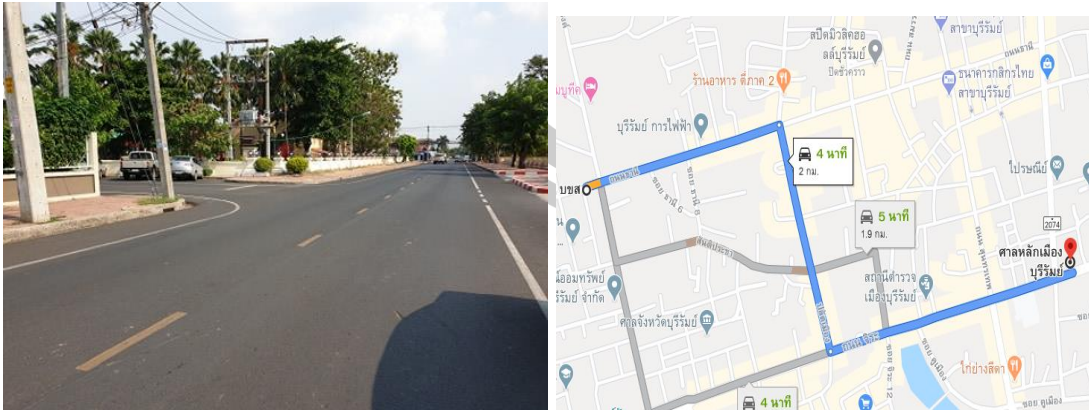
เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนไป ทำให้สระสิงโตแห่งนี้ขาดการดูแล เช่น โคมไฟ รอบ สระ แตก และบริเวณนี้ไม่มีจุดทิ้งขยะ ทำให้สภาพบริเวณรอบข้างนี้อาจจะมี เศษขยะ ส่งผลให้ ทัศนียภาพรอบข้างไม่สวยงาม

ภาพประกอบ 17 บ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ “สระสิงโต”

2) การเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility)

ชุมชนหลักเมือง การเดินทางสะดวก ถนนมีสภาพดี สามารถเดินทางได้ทั้งรถยนต์ ส่วนตัวและรถสาธารณะ การเดินทางใช้เวลาประมาณ 10 นาที หากเริ่มต้นจากสถานีขนส่งบุรีรัมย์ ภายในชุมชนมีสถานที่จอดรถกว้างขวาง มีที่จอดรถสำหรับคนพิการข้างหน้าบริเวณทางเข้าศาลพระหลักเมืองนั้น ปัจจุบันป้ายบอกที่จอดรถสำหรับคนพิการล้ม และสีถนนที่เป็นสัญลักษณ์ที่จอดรถคนพิการชัดเจน

ภาพประกอบ 18 ถนนทางเข้าศาลพระหลักเมือง (ซ้าย) แผนที่การเดินทางจากสถานีขนส่งบุรีรัมย์ (ขวา)

ภาพประกอบ 19 สถานที่จอดรถสำหรับคนพิการ (ซ้าย) ถนนทางเข้าวัดกลางพระอารามหลวง (ขวา)

3) การบริการที่พัก (Accommodation)

โรงแรม B2 Boutique & Budget เป็นโรงแรมที่สร้างขึ้นใหม่ ตั้งอยู่ไม่ห่างจากชุมชนหลักเมือง ใช้เวลาเดินทางไปยังชุมชนหลักเมืองประมาณ 10 นาที โรงแรม B2 Boutique & Budget มีห้องพักประมาณ 59 ห้อง มีการแบ่งโซนห้องพักเป็นโซนห้องพักราคาประหยัด สำหรับนักท่องเที่ยวหรือนักเดินทางที่ต้องการประหยัดค่าใช้จ่าย และโซนห้องสำหรับนักท่องเที่ยวที่ไม่ต้องการความวุ่นวาย โรงแรม B2 Boutique & Budget มีที่จอดรถกว้างขวางและมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ครบวงจร ซึ่งราคาเริ่มต้นมีตั้งแต่ 650 บาท

ศูนย์ บณุ ทิ โต ชี เว

ภาพประกอบ 20 โรงแรม B2 Boutique & Budget Buriram

โรงแรมเทพนคร อัลวาเรซ บุรีรัมย์ ตั้งอยู่ไม่ห่างจากชุมชนหลักเมือง ใช้เวลาเดินทางไปยังชุมชนหลักเมืองประมาณ 10 นาที โรงแรมเทพนคร อัลวาเรซ บุรีรัมย์ มีห้องพักประมาณ 300 ห้อง ในส่วนของโซนโรงแรมเทพนคร ซึ่งเป็นบริเวณตึกเดิมนั้น ห้องพักค่อนข้างเก่า เนื่องจากโรงแรมเปิดบริการมานาน หากนักท่องเที่ยวที่มีความต้องการพักบริเวณตึกใหม่ โรงแรมเทพนครก็มีโซนอาคารอัลวาเรซ บุรีรัมย์ ภายใน อาคารอัลวาเรซ บุรีรัมย์ มีห้องพักที่มีการตกแต่งรูปแบบที่ทันสมัยมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังมีห้องประชุม ห้องจัดเลี้ยง มีสิ่งอำนวยความสะดวกในโรงแรม อาทิ ห้องอาหารจีน, สระว่ายน้ำ, ฟิตเนส, เสริมสวย, สปา, นวดแผนโบราณ, คาราโอเกะ, ล็อบบี้บาร์, ธาราณณิ (อาบ-นวด) รถตู้บริการรับ-ส่ง ราคาห้องพักเริ่มต้นตั้งแต่ 1,000 บาท

ภาพประกอบ 21 โรงแรมเทพนคร อัลวาเรซ บุรีรัมย์

4) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities)

ในชุมชนหลักเมือง ทุกปีจะมีการจัดกิจกรรมตรุษจีนบุรีรัมย์ ซึ่งกิจกรรมนี้มีประชาชน ทั้งชาวไทยและชาวไทยเชื้อสายจีน มาร่วมไหว้ขอพรตามความเชื่อเพื่อให้เจ้าพ่อหลักเมือง และเจ้าปู่เจ้าย่า (ปึงเถ่า กงม่า) ให้คุ้มครองครอบครัว จุดเด่นภายในงานมีการจัดกิจกรรมต่างๆ อาทิ การออกบูธร้านอาหาร กิจกรรมเซตสิ่งโตนำโชค การตกแต่งสถานที่ด้วยโคมแดงที่มีมากกว่า 1,000 ดวง และกิจกรรมอื่นๆอีกมากมาย ซึ่งกิจกรรมตรุษจีนบุรีรัมย์ มีการร่วมมือระหว่างภาครัฐ นำโดย ท่านผู้ว่าราชการจังหวัดบุรีรัมย์ ภาคเอกชน นำโดย ประธานหอการค้า ท่องเที่ยวจังหวัด และภาคประชาชน ที่มีชาวจังหวัดบุรีรัมย์ร่วมจัดกิจกรรม แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นทุกปีคือ บริเวณศาลพระหลักเมืองและเจ้าปู่เจ้าย่า (ปึงเถ่า กงม่า) หากมีการจัดงานบริเวณที่จอดรถไม่เพียงพอสำหรับนักท่องเที่ยว เพราะมีที่จอดรถจำนวนจำกัด

ภาพประกอบ 22 กิจกรรมตรุษจีนบุรีรัมย์

ในชุมชนหลักเมือง บริเวณวัดกลางพระอารามหลวงมีการงานสงกรานต์ ประเพณีรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ ทุกปี มีการจัดขึ้นโดยเทศบาลเมืองจังหวัดบุรีรัมย์ และชาวบ้านในชุมชน ภายในงานมีกิจกรรม รดน้ำขอพร หลวงพ่อโต พระพุทธสิหิงค์ ซึ่งเป็นพระคู่บ้านคู่เมือง จังหวัดบุรีรัมย์ และช่วงบ่ายมีการรดน้ำขอพรผู้สูงอายุ จุดเด่นของกิจกรรม ประเพณีรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ จัดเพื่อให้ลูกหลานชาวจังหวัดบุรีรัมย์ ได้แสดงออกถึงความรักในสถาบันครอบครัว ซึ่งเป็นสถาบันหลัก แต่ปัญหาที่มักจะพบในงาน คือ ส่วนใหญ่จะมีเฉพาะคนในชุมชนที่เป็นผู้สูงอายุที่เข้ามาร่วมกิจกรรม ยังไม่พบว่ามียุวกว๊วรุ่นมาร่วมในกิจกรรมมากนัก เนื่องจากไม่ค่อยมีการประชาสัมพันธ์ในกิจกรรม หรืองานกิจกรรมยังมีรูปแบบเก่าทำให้ผู้ร่วมงานที่เป็นกลุ่มวัยรุ่นไม่เกิดความสนใจ

ภาพประกอบ 23 งานสงกรานต์ประเพณีรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ

5) สิ่งอำนวยความสะดวก (Destination Amenities)

บริเวณศาลพระหลักเมืองมีสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวค่อนข้างหลากหลาย อาทิ มีป้ายบอกจุดทิ้งขยะ ถึงขยะมีการคัดแยกระหว่าง ขยะเปียก ขยะธรรมดา ขยะรีไซเคิล และขยะอันตราย ป้ายบอกทางไปยังสุขา ห้องสุขาสำหรับคนพิการ มีพนักงานที่คอยดูแลทำความสะอาดเป็นประจำ เก้าอี้นั่งพักพิง เครื่องปั๊มหัวใจอัตโนมัติ ทางลาดและราวบันไดจับ ร้านอาหาร อย่างไรก็ตามสำหรับสิ่งอำนวยความสะดวกของทางบริเวณชุมชนหลักเมืองนั้น มีองค์ประกอบต่างๆเกือบครบทุกประเภทและสภาพแวดล้อมโดยรวมนั้นมีการดูแลทำนุบำรุงอยู่ตลอด

ภาพประกอบ 24 จุดขยะบริเวณศาลพระหลักเมือง (ซ้าย) ห้องสุขาสำหรับคนพิการ และผู้สูงอายุ (ขวา)

ภาพประกอบ 25 เก้าอี้พนักพิงหลัง (ซ้าย) เครื่องปั๊มหัวใจอัตโนมัติ (ขวา)

ภาพประกอบ 26 ทางลาดและราวบันไดจับ (ซ้าย) ร้านอาหาร MARS (ขวา)

ภาพประกอบ 27 ป้ายบอกประวัติสถานที่สิ่งดึงดูดใจบริเวณศาลพระหลักเมือง (ซ้าย) ป้ายบอกทางไปสุขา (ขวา)

2. ชุมชนย่านการค้าเดิมบริเวณถนนจรีระ ถนนนิวาศ ถนนสุนทรเทพ ประวัติความเป็นมา

ชุมชนย่านการค้าเดิมบริเวณถนนจรีระ ถนนนิวาศ ถนนสุนทรเทพ เป็นชุมชนการค้า
ดั้งเดิม เป็นบริเวณเริ่มแรกที่คุณคนเข้ามาตั้งถิ่นฐานบ้านเรือน ถัดออกมาจากชุมชนหลักเมืองไม่มากนัก

ชุมชนย่านการค้าเดิมบริเวณถนนจรีระ ถนนนิเวศ ถนนสุนทรเทพ มีสิ่งดึงดูดที่น่าสนใจ ดังต่อไปนี้ ดึกดิน ซึ่งเป็นรูปแบบการสร้างอาคารที่อยู่อาศัยที่เป็นเอกลักษณ์ของคนจีนที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐาน ในอดีตได้เป็นย่านการค้าที่มีความเจริญรุ่งเรืองมากและเป็นจุดศูนย์กลางเมือง เป็นที่ตั้งของสถานที่ราชการต่างๆ ภายในชุมชนจะมีตลาดเช้าเทศบาลบุรีรัมย์ ซึ่งเป็นตลาดสดแห่งเดียว ในเขตอำเภอเมืองบุรีรัมย์ ที่มีการจำหน่ายอาหารสด อาหารแปรรูป อาหารแห้ง เสื้อผ้าและสินค้าอื่นๆ ครบวงจร นอกจากนี้รอบๆชุมชน ยังมีคูเมืองโบราณ ซึ่งชาวบ้านมักนิยมเรียกกันว่า “ละลม” ซึ่งเป็นคูเมืองของเมืองเก่าบุรีรัมย์ ปัจจุบันเป็นสถานที่ออกกำลังกายเย็นของคนในจังหวัด และตลาดไนท์บาซาร์ ตลาดเย็นที่มี อาหารสด หรืออาหารปรุงสำเร็จไว้ให้นักท่องเที่ยวได้แวะชิม สัมผัสถึงความอร่อยได้อีกด้วย

1) สิ่งดึงดูดใจ (Attraction)

ข้อมูลทั่วไปและประวัติความเป็นมา ดึกดินเป็นรูปแบบการสร้างที่อยู่อาศัยที่เป็นเอกลักษณ์ของคนจีน ซึ่งวัสดุที่ใช้ในการสร้างดึกดินเป็นวัสดุที่หาง่ายในท้องถิ่นในสมัยนั้น เนื่องจากชาวจีนอพยพมาจากบ้านเกิด อาจจะมีสภาพภูมิอากาศหนาวเย็น จึงได้ลักษณะการสร้างที่อยู่อาศัยที่สามารถป้องกันความหนาวเย็น อีกทั้งชาวจีนที่อพยพเข้ามาอยู่ในเมืองบุรีรัมย์ อดีตยังไม่คุ้นเคยกับการอยู่อาศัยไม้ที่มีใต้ถุนสูงแบบคนในท้องถิ่น ดึกดินยังเป็นหลักฐานที่แสดงว่าแต่เดิมชุมชนย่านการค้าเดิมบริเวณถนนจรีระ ถนนนิเวศ ถนนสุนทรเทพ ในอดีตมีความเจริญรุ่งเรืองมากเป็นจุดศูนย์กลางเมือง และเป็นที่ตั้งของสถานที่ราชการต่างๆ (दनัย นิลสกุล, 2546)

สภาพและลักษณะปัจจุบัน ปัจจุบันดึกดินในเมืองบุรีรัมย์ จะพบที่บริเวณถนนจรีระ บางแห่งถูกทิ้งร้างบางแห่งยังใช้เป็นที่อยู่อาศัยและค้าขายสินค้า เพราะดึกดินมีการสร้างมานานทำให้ตัวดึกเสื่อมโทรมตามกาลเวลา และการที่จะมาปรับปรุงต้องมีการขออนุญาตจากผู้ที่ถือกรรมสิทธิ์ของเอกชนเสียก่อน

จุดแข็ง

ดึกดินมีความเหมาะสมกับสภาพดินฟ้าอากาศ เพราะเมืองไทยอากาศร้อนแห้งแล้ง ในฤดูหนาวค่อนข้างหนาว ดึกดิน สามารถปรับเข้ากับสภาพดินฟ้าอากาศได้อย่างเหมาะสม ปัจจุบันมีเห็นไม่มากนักเหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่ขอศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชุมชน

จุดอ่อนและอุปสรรค

ดึกดินเหล่านี้เป็นกรรมสิทธิ์ของเอกชน การที่จะเข้าไปดำเนินการได้สำเร็จต้องได้รับความร่วมมือจากหลายๆส่วนงาน ปัจจุบันการเข้าไปปรับปรุงอาจจะต้องทำตามขั้นตอน ในการขออนุญาตและไม่ได้รับความร่วมมือมากเท่าที่ควร

ภาพประกอบ 28 ตึกดิน

ข้อมูลทั่วไปและประวัติความเป็นมา ตลาดสดเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ หรือที่ประชาชนในท้องถิ่นเรียกกันว่า ตลาดเช้า เป็นตลาดสดแห่งเดียวในเขตอำเภอเมืองบุรีรัมย์ ที่มีการจำหน่ายอาหารสด อาหารแปรรูป อาหารแห้ง เสื้อผ้าและสินค้าอื่นๆ ที่ครบวงจร ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันจึงได้รับความนิยมจากประชาชนเป็นจำนวนมาก ซึ่งตลาดสดเทศบาลประกอบด้วย 3 ตลาด ที่แบ่งเป็นโซนต่างๆได้ดังต่อไปนี้ ตลาดเทศบาล 1 ตลาดเทศบาล 2 (ตลาดชัยพฤกษ์) และตลาดเทศบาล 3 (ตลาดเชียงใหม่) จากการศึกษาการจัดตั้งตลาดสดเทศบาลครั้งแรก ไม่พบหลักฐานการวางแผนชัดเจนว่ามีจัดตั้งเมื่อใด แต่มีการก่อสร้างโครงสร้างอาคารเป็นโครงสร้างไม้ ประมาณปี พ.ศ. 2505 มีพื้นที่ 1,296 ตร.ม. และมีการทำเพิงต่อเติมจากตัวอาคารด้านตะวันตก ตะวันออกและด้านทิศใต้ เมื่อตลาดมีอายุการใช้งานยาวนาน จึงมีสภาพชำรุดทรุดโทรม และที่สำคัญไม่ถูกสุขลักษณะ ประกอบกับการขยายของชุมชนและเมืองทำให้ตลาดคับแคบ จึงมีการปรับปรุงโครงสร้างใหม่ในปีพ.ศ. 2542 โดยทำโครงสร้างหลังคาให้สูงโปร่งขึ้น จัดทำท่อระบายน้ำ ทางเดิน รื้อเพิงที่ต่อเติมด้านตะวันตก ตะวันออกและด้านทิศใต้ แล้วจัดทำโครงหลังคาให้เป็นอาคารเดียวกัน จัดทำแทนเชียงใหม่ เชียงเนื้อและผักสดใหม่ มีการจำหน่ายอาหารสด อาหารแปรรูป อาหารแห้ง เสื้อผ้าและสินค้าอื่นๆ ครบวงจร ให้ถูกสุขลักษณะ (เทศบาลเมืองบุรีรัมย์, 2563)

สภาพและลักษณะปัจจุบัน ตลาดเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ ในปัจจุบันเริ่มจากบริเวณด้านหน้าตลาดมีพ่อค้า แม่ค้า นำของมาขายอยู่บริเวณทางเท้าเป็นจำนวนมาก เพราะในตัวตลาดส่วนใหญ่จะมีเจ้าของแผง หรือล้อคประจำอยู่แล้ว ในตลาดมีการจัดของขายของพ่อค้าแม่ค้าได้อย่างเป็นสัดส่วนแยกโซนขายของอย่างชัดเจน แต่ทางเดินค่อนข้างคับแคบ ตัวตลาดค่อนข้างเก่าตามสภาพ บางจุดมีน้ำท่วมขัง

จุดแข็ง

ตลาดเทศบาลเมืองบุรีรัมย์เป็นแหล่งศูนย์รวมของ อาหารสด อาหารแปรรูป อาหารแห้ง เสื้อผ้าและสินค้าอื่นๆ ที่ครบวงจร ดังนั้นนักท่องเที่ยวสามารถเดินทางมายังตลาดเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ หากต้องการซื้อสินค้าต่างๆได้เลย และช่วงเช้าหากนักท่องเที่ยวอยากทำบุญตักบาตร ก็สามารถใส่บาตรหน้าตลาดเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ได้เลย

จุดอ่อนและอุปสรรค

เนื่องจากตลาดเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ อยู่บริเวณติดกับชุมชน ทำให้เกิดปัญหาที่จอดรถไม่เพียงพอ และตลาดมีลักษณะค่อนข้างเก่าทำให้บางจุดในตลาดค่อนข้างแคบมีน้ำขัง ดูแล้วไม่สะอาดตามสุขลักษณะ

ภาพประกอบ 29 ตลาดเช้าเทศบาลบุรีรัมย์

ข้อมูลทั่วไปและประวัติความเป็นมา คลองละลม คูเมืองของเมืองเก่าบุรีรัมย์ ในอดีตคลองละลมเป็นส่วนหนึ่งของคูเมืองชั้นนอก-ชั้นใน ทางด้านทิศใต้ของเมืองบุรีรัมย์ สร้างในสมัยทวารวดี จากการสันนิษฐาน มีอายุกว่า 1,800 ปี และกรมศิลปากรได้ประกาศเป็นเขตโบราณสถาน ในปี พ.ศ. 2547 เทศบาลเมืองบุรีรัมย์ ร่วมกับกรมศิลปากร มีโครงการปรับปรุงภูมิทัศน์คลองละลมทั้ง 6 ลูก ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวสถานที่พักผ่อนสวนสุขภาพของจังหวัดบุรีรัมย์ โดยแนวกำแพงเริ่มจากโรงไฟฟ้าซึ่งอยู่บริเวณทิศตะวันตกของสะพานยาวหรือสะพานละลม แล้วอ้อมไปทางทิศตะวันออก จนถึงศาลเจ้าพ่อหลักเมือง ปัจจุบันบ้านเรือนของประชาชนส่วนใหญ่อยู่ภายในกำแพงหรือในคลองละลม (สำนักข่าว กรมประชาสัมพันธ์, 2563)

สภาพและลักษณะปัจจุบัน คลองละลม ปัจจุบันได้กลายมาเป็นสถานที่พักผ่อนสวนสุขภาพของจังหวัดบุรีรัมย์ ให้ทางประชาชนในพื้นที่ได้ใช้เป็นสถานที่ออกกำลังกาย มีกิจกรรมการเดินแอโรบิก จุดนวดแผนโบราณ มีการทำแนวทางเดินที่เหมาะสมสำหรับประชาชนที่นิยมมาเดินเพื่อสุขภาพ ตอน

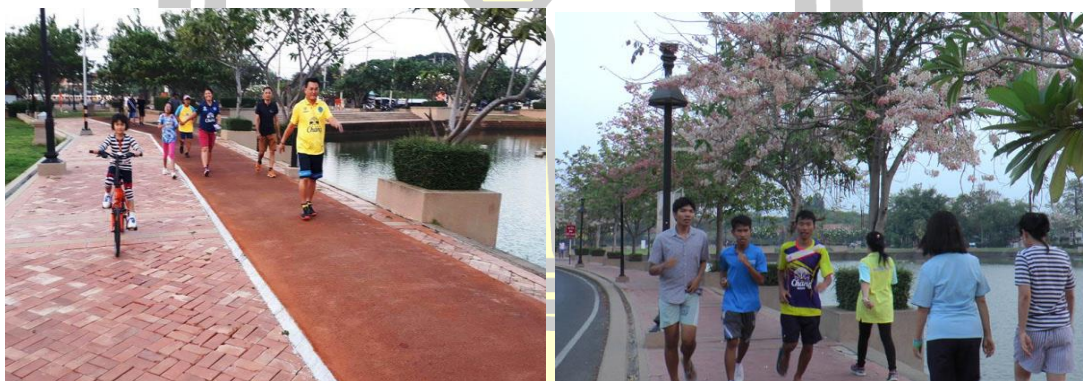
เย็นจะมีประชาชนในพื้นที่มาเดินออกกำลังกาย ทำให้คลองละลมกลายเป็นสวนสุขภาพกลางใจเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

จุดแข็ง

คลองละลมมีลักษณะเป็นรูปวงรีที่กว้าง โอบล้อมชุมชนเมืองเก่า หากนักท่องเที่ยวต้องการเดินชมทัศนียภาพและเดินออกกำลังกาย ก็สามารถมาเดินที่คลองละลมแห่งนี้ได้เลย

จุดอ่อนและอุปสรรค

เนื่องจากปัจจุบันคลองละลมเป็นแหล่งที่ได้รับความนิยมจากประชาชนในพื้นที่และนักท่องเที่ยว ทำให้เริ่มมีขยะ เศษถุงพลาสติก ที่มาจากประชาชนและนักท่องเที่ยว เพราะจุดทิ้งขยะค่อนข้างห่างกัน และถึงขยะมีไม่เพียงพอ

ภาพประกอบ 30 คลองละลม

ข้อมูลทั่วไปและประวัติความเป็นมา ตลาดไนท์บาซาร์เทศบาลเมืองบุรีรัมย์ ตลาดสดค้าส่ง-ค้าปลีก แต่เดิมเป็นตลาดที่จัดตั้งขึ้นบริเวณถนนพิทักษ์ หน้าสำนักงานเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ (หลังเก่า) มีการจำหน่ายสินค้าประเภทอาหาร เสื้อผ้า กิ๊ฟช้อปและสินค้าอื่นๆ ประกอบกับบริเวณถนนอิสาน ข้างวัดกลางพระอารามหลวง ได้มีประชาชนไปตั้งวางจำหน่ายสินค้า ทำให้เกิดปัญหาการกีดขวางการจราจรของประชาชน บ้านเมืองสกปรก ขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อย ดังนั้น เทศบาลเมืองบุรีรัมย์จึงได้ดำเนินการก่อสร้างตลาดแห่งใหม่ บนเนื้อที่ 20 ไร่ เพื่อรองรับผู้ประกอบการค้าทั้ง 2 แห่ง และให้เป็นตลาดที่สะอาด ถูกสุขลักษณะ โดยเริ่มก่อสร้างในปี พ.ศ.2546 และเริ่มเปิดให้บริการในวันที่ 12 สิงหาคม พ.ศ.2547 ตลาดไนท์บาซาร์เทศบาลเมืองบุรีรัมย์ เป็นศูนย์รวมของวัดฤดูบิ ไม่ว่าจะเป็นอาหารสด อาหารแห้ง หรืออาหารปรุงสำเร็จ ตลาดไนท์บาซาร์เทศบาลเมืองบุรีรัมย์ แยกเป็น 2 อาคาร คือ อาคารอาหารสด ที่มี อาหารทะเล ปลา หมู ผัก และโซนร้านอาหารปรุงสำเร็จ ที่มี ขนมไทย ของหวาน ขนมปัง อาหารตามสั่ง เสื้อผ้า (เทศบาลเมืองบุรีรัมย์, 2563)

สภาพและลักษณะปัจจุบัน ตลาดไนท์บาซาร์ เทศบาลเมืองบุรีรัมย์ ปัจจุบันมีการสร้างอาคารตลาดสดหลังใหม่ที่ใหญ่สำหรับไว้รองรับประชาชนในพื้นที่ที่มาเดินซื้อของ และบริเวณตลาดไนท์บาซาร์ เทศบาลเมืองบุรีรัมย์ ยังมีร้านอาหารที่มีชื่อเสียงหลากหลายของจังหวัดบุรีรัมย์ ร้านเบอเกอร์ ร้านขนมไทย ร้านขายดอกไม้ ถือว่าเป็นตลาดที่มีวัตถุประสงค์ครบครัน หากนักท่องเที่ยวหรือประชาชนในพื้นที่ต้องการจับจ่ายซื้อของ สามารถไปที่ตลาดไนท์บาซาร์ เทศบาลเมืองบุรีรัมย์ แห่งนี้ได้เลย

จุดแข็ง

ตลาดไนท์บาซาร์เทศบาลเมืองบุรีรัมย์ เป็นตลาดตลาดสดค้าส่ง - ค้าปลีก ที่ตั้งอยู่กลางใจเมืองจังหวัดบุรีรัมย์ และมีวัตถุประสงค์ทั้งแบบยังไม่ปรุ่่งสุด และแบบปรุ่่งสำเร็จ ให้ประชาชนนักท่องเที่ยวสามารถเลือกซื้อหาที่เดียวได้เลย

จุดอ่อนและอุปสรรค

ตลาดไนท์บาซาร์เทศบาลเมืองบุรีรัมย์ ยังมีที่จอดรถน้อย ปัจจุบันที่จอดรถไม่เพียงพอ

ภาพประกอบ 31 ตลาดไนท์บาซาร์เทศบาลเมืองบุรีรัมย์

2) การเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility)

ถนนบริเวณชุมชนนี้อยู่ในสภาพดี แต่เนื่องจากเป็นชุมชนที่มีลักษณะเก่าโบราณ ตึกอาคารมีความแออัด ทำให้ปัจจุบันชุมชนย่านการค้าเดิมบริเวณถนนจรัง ถนนนิวาศ ถนนสุนทรเทพ เกิดปัญหาการถดถิด สำหรับนักท่องเที่ยวที่นำรถส่วนตัวมาท่องเที่ยวจะหาที่จอดค่อนข้างยาก แต่ภายในชุมชนมีรถประจำทาง 2 แถว และสามล้อปั่นที่คอยรับ-ส่ง อยู่เป็นประจำ ซึ่งราคาไม่แพง

ภาพประกอบ 32 ถนน บริเวณชุมชนย่านการค้าเดิมบริเวณถนนจิระ ถนนนิเวศ ถนนสุนทรเทพ

ภาพประกอบ 33 รถประจำทาง 2 แถว (ซ้าย) สามล้อปั่น (ขวา)

3) การบริการที่พัก (Accommodation)

โรงแรม White Day Hotel บุรีรัมย์ ตั้งอยู่กลางใจเมืองจังหวัดบุรีรัมย์ เป็นอาคารเก่าที่นำมาทำเป็นโรงแรมภายนอกมีการตกแต่งที่ทันสมัย และติดกับสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ อาทิ สนามกีฬา สระว่ายน้ำเทศบาล โรงแรม white day Hotel บุรีรัมย์ มีห้องพักประมาณ 40 ห้อง ราคาเริ่มต้น 650 บาท โรงแรม white day Hotel บุรีรัมย์ เป็นห้องพักที่เหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยวที่ไม่ได้นำรถส่วนตัวมาเอง เพราะลักษณะโรงแรมเป็นอาคารติดถนน ไม่เอื้ออำนวยต่อที่จอดรถ ทำให้ที่จอดรถมีไม่มากนัก

พูน ปรณ ทัต ชิว

ภาพประกอบ 34 โรงแรม White Day Hotel บุรีรัมย์

โรงแรม The New Residence Buriram ตั้งอยู่กลางใจเมืองและบริเวณตลาดสดเทศบาลเมือง ใกล้สถานที่ดึงดูดในชุมชนหลักเมือง เช่น วัดกลางพระอารามหลวง ศาลพระหลักเมือง เดิมโรงแรม The New Residence Buriram เป็นหอพักเก่า และมีการปรับปรุงให้เป็นโรงแรมในรูปแบบที่ทันสมัย มีห้องพักประมาณ 30 ห้อง ราคาห้องพักเริ่มต้น 450 บาท เนื่องจาก โรงแรม The New Residence Buriram อยู่ใกล้บริเวณตลาดสดเทศบาลเมือง จึงทำให้มีผู้คนพลุกพล่านในช่วงเช้าทำให้อาจรบกวนการพักผ่อน และที่รถจอดไม่เพียงพอ

ภาพประกอบ 35 โรงแรม The New Residence Buriram

4) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities)

ในชุมชนย่านการค้าเดิมบริเวณถนนจรีระ ถนนนิวาส ถนนสุนทรเทพ มีกิจกรรมแห่เทียนเข้าพรรษา เป็นกิจกรรมที่มีการจัดขึ้นทุกปี ซึ่งเทศบาลเมืองจังหวัดบุรีรัมย์ ร่วมกับ ประชาชน โรงเรียน วัดภายในบริเวณเมืองจังหวัดบุรีรัมย์ ได้จัดขึ้นช่วงวันอาสาฬหบูชาและเข้าพรรษา ในงานมี ขบวนแห่เทียนพรรษาจากชุมชนต่างๆภายในเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ และในขบวนแห่มีกิจกรรมนางรำ และกิจกรรมอื่นๆอีกมากมาย แต่เนื่องจากปัจจุบันการจัดงานไม่ค่อยมีงบประมาณในการจัดทำให้ ขบวนแห่เทียน หรือตัวเทียนที่นำมาประกวดไม่มีความหลากหลาย บางวัดใช้การหล่อเทียนเก่า จึงไม่ เป็นที่น่าสนใจของนักท่องเที่ยวมากนัก

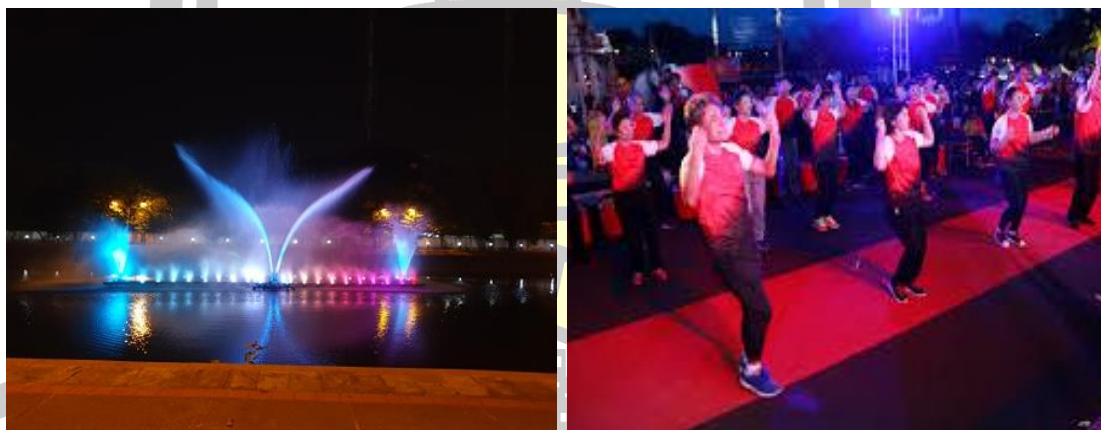
ภาพประกอบ 36 กิจกรรมแห่เทียนเข้าพรรษา

ในชุมชนย่านการค้าเดิมบริเวณถนนจรีระ ถนนนิวาส ถนนสุนทรเทพ มีกิจกรรมลอยกระทง ซึ่งมีการจัดบริเวณ “คลองละลม” เป็นงานประจำปี ของเทศบาลเมืองจังหวัดบุรีรัมย์ งานลอยกระทง ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว เนื่องจากมีการจัดกิจกรรม เสียง สี เสียง และภายในงานมี กิจกรรมออกบูธร้านค้า ร้านอาหารที่มีชื่อเสียงของจังหวัดบุรีรัมย์ เครื่องเล่นต่างๆ อาทิ ชิงช้าสวรรค์ เครื่องเล่นม้าหมุน ในงานยังมีขบวนแห่กระทงใหญ่ การประกวดกระทงจากชุมชนภายในเทศบาลเมือง และการแสดงศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน (ลิเก) การประกวดนางนพมาศ และกิจกรรมอื่นๆอีกมากมายภายในงาน ปัจจุบันในการจัดงานจะพบปัญหาคือ ที่จอดรถไม่เพียงพอ

ภาพประกอบ 37 กิจกรรมลอยกระทง

ในชุมชนย่านการค้าเดิมบริเวณถนนจรีระ ถนนนิเวศ ถนนสุนทรเทพ มีกิจกรรมเดินแอโรบิค ออกกำลังกาย กิจกรรมออกกำลังกายที่ได้รับความนิยมจากประชาชนในพื้นที่ เนื่องจากกิจกรรม ออกกำลังกายเดินแอโรบิค จัดขึ้นบริเวณ “คลองละลม” ซึ่งบรรยากาศช่วงเย็นจะมีการเปิดน้ำพุและ โชว์การแสดงน้ำพุ และการเดินแอโรบิค จะมีคนในชมรมมานำเดินและไม่คิดค่าใช้จ่ายใดๆจากผู้ที่ มาร่วมกิจกรรม ทำให้ได้รับความนิยมมาก แต่ปัญหาที่พบอยู่คือ ไฟที่อยู่บริเวณรอบคลองละลมไม่ เพียงพอ ทำให้การเดินมีถูกจำกัดด้วยด้านของเวลา

ภาพประกอบ 38 กิจกรรมเดินแอโรบิคออกกำลังกาย

5) สิ่งอำนวยความสะดวก (Destination Amenities)

ร้านอาหารที่ถือว่าอยู่คู่ชุมชนหาค่อยชื่อ “ร้านอาหารไมตรีจิต” ประชาชนในพื้นที่คงจะ รู้จักกันอย่างดี เพราะแต่เดิม “ร้านอาหาร ไมตรีจิต” เป็นโรงแรมที่อยู่ภายในชุมชน แต่ปัจจุบันเลิก กิจการไปแล้ว แต่ยังคงหลงเหลือไว้แต่อาหารเท่านั้น อาหารแนะนำ ที่นักท่องเที่ยวมาแล้วต้องสั่ง คือ ห่อหมกปลา ผัดก้วยช่าย และซาลาเปาร้อนๆ ที่ทำสดใหม่ทุกวัน อีกหนึ่งร้านอาหารบริเวณใกล้เคียงกัน คือ “ร้านขวัญใจสามัคคี” แต่เดิม ร้านขวัญใจสามัคคี ได้เปิดเป็นโรงแรมให้บริการแก่นักท่องเที่ยว แต่

ปัจจุบันได้เลิกกิจการไปแล้วเช่นกัน แต่ยังคงเหลือไว้แต่ร้านอาหาร อาหารแนะนำ คือ ไก่ผัดขิง หมูเค็ม ของหวาน เต้าส่วน และข้าวเหนียวมะม่วง ที่มีเฉพาะฤดูกาล ที่นักท่องเที่ยวมาแล้วต้องลองลิ้มชิมรส สำหรับข้าวเหนียวมะม่วงทางร้านจะขายช่วงเดือน มีนาคม- พฤษภาคม ของทุกปีเท่านั้น ทั้ง 2 ปัญหาที่พบคือ ที่จอดรถไม่มี และไม่เพียงพอ

ภาพประกอบ 39 ร้านขวัญใจสามัคคี (ซ้าย) ร้านอาหาร เมตริจิต (ขวา)

สำหรับนักท่องเที่ยวที่รักสุขภาพ ร้านอาหารครัวเวียดนาม เป็นอีกหนึ่งทางเลือกให้นักท่องเที่ยว เพราะ ร้านอาหารครัวเวียดนาม เป็นอาหารที่เน้นผักแบบเวียดนาม อาหารแนะนำ คือ ก๋วยจั๊บญวน ไช้กระต๊าะ แหนมเนือง และเมนูอื่นๆอีกมากมาย เปิดบริการตั้งแต่เวลา 07.00-15.00 น. ปัญหาที่พบคือ หากนักท่องเที่ยวบางส่วนตัวมาอาจจะไม่สะดวก เพราะร้านอาหาร ครัวเวียดนาม ไม่มีที่จอดรถ

ภาพประกอบ 40 ร้านอาหารครัวเวียดนาม

ร้านกุนเชียงอิงเลียงฮะ ที่จำหน่ายมานานมากกว่า 30 ปี ร้านอิงเลียงฮะ นอกจากจะมีกุนเชียงแล้ว ยังมีหมูหยอง กุ้งจ่อม และหากใครชอบทานกุนเชียงแบบ หมูมันน้อย หมูผสมมัน และแบบปานกลาง ทางร้านก็มีจัดจำหน่ายให้ เริ่มต้นที่ 300 บาท ปัญหาที่พบในปัจจุบัน ที่ทางร้านไม่มีที่จอดรถ

ภาพประกอบ 41 ร้านกุนเชียงอิงเลียงฮะ

3. ชุมชนเมืองเก่าชุมชนสามสิบห้องของชาวจีนโบราณ

ประวัติความเป็นมา

ชุมชนเมืองเก่าชุมชนสามสิบห้องของชาวจีนโบราณ ลักษณะเป็นชุมชนของชาวจีน ตั้งแต่แรกเริ่ม เกิดจากการอพยพเข้ามาของชาวจีน และเข้ามาสู่ประเทศไทย โดยได้แยกย้ายไปยังจังหวัดต่างๆ ส่วนหนึ่งได้เดินทางมายังจังหวัดบุรีรัมย์ และเริ่มมีการตั้งรกรากทำการค้าขาย ในสมัยก่อนนั้นการขนส่งที่สะดวกที่สุดต้องขนส่งมาทางรถไฟ เพราะในอดีตถนนหนทางยังไม่ขยายมาก

สำหรับการอพยพของชาวจีนมายังจังหวัดบุรีรัมย์นั้น สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ช่วง ดังนี้ ช่วงแรก ปี พ.ศ. 2468 เป็นชาวจีนกลุ่มแรกที่มาอาศัยมาไม่มาก ช่วงที่ 2 ตั้งแต่ ปี พ.ศ.2468 – ปี พ.ศ.2472 เป็นช่วงขยายทางรถไฟผ่านบุรีรัมย์ตลอดสายจนถึง สถานีวารินฯ จังหวัดอุบลราชธานี มากการอพยพมาในช่วงนี้เป็นจำนวนมาก

ช่วงที่ 3 ระหว่าง ปี พ.ศ.2484 – ปี พ.ศ. 2488 สงครามโลกครั้งที่ 2 เพิ่งเริ่มต้นในไทย ดั้งเดิมนั้นบริเวณชุมชนสามสิบห้องของชาวจีนโบราณ นี้เป็นป่าเต็ง-รัง จนกระทั่งคบตีในจังหวัดบุรีรัมย์ได้มาสร้างห้องไม้ชั้นเดียวชุดอาคารแรก มีลักษณะเป็นห้องแถวเรียงกัน 30 ห้อง จึงเป็นที่เรียกติดปากกันมาถึงปัจจุบันว่า “ชุมชน 30 ห้อง” ภายในชุมชนสามสิบห้องชาวจีนโบราณ มีสถานที่ดังคือ ดังนี้ ตลาดโพธิ์พัฒนา วงเวียนหอนาฬิกา มูลนิธิสว่างจรรยาธรรม และถนนสายวัฒนธรรม ชุมชนชาวจีนโบราณนี้เป็นชุมชนเดียวที่ยังสืบทอดวัฒนธรรมความเชื่อโบราณ การจัด

ประเพณี อาหาร ขนม ของชาวจีนโบราณ ที่ยังมีอยู่แห่งเดียวในจังหวัดบุรีรัมย์ (วิวัฒน์ โรจนาวรรณ , 2563)

1) สิ่งดึงดูดใจ (Attraction)

ข้อมูลทั่วไปและประวัติความเป็นมา มูลนิธิสว่างจรรยาธรรมสถานจังหวัดบุรีรัมย์ ชาวจีนโพ้นทะเล ต่างคนต่างอพยพมาจากประเทศจีน ตั้งแต่ต้นรัชกาลที่ 5 แรกเริ่มมีการอพยพเข้ามา เป็นจำนวนน้อย แต่เมื่อประมาณปี พ.ศ.2473 คนจีนโพ้นทะเลก็เดินทางมายังจังหวัดบุรีรัมย์ จำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ ผู้นำหรือผู้อาวุโส ชาวจีนโพ้นทะเล ที่ส่วนใหญ่เป็น ชาวแต้จิ๋ว ชาวฮากกา และ ชาวไหหลำ จึงมีความเห็นร่วมกันว่า เมื่อภายในเมืองบุรีรัมย์ มีชาวจีนโพ้นทะเลมาอยู่กันมากๆเช่นนี้สมควรที่จะมีศูนย์ประสานงาน เพื่ออำนวยความสะดวก หรือเพื่อบรรเทาปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น สมควรที่จะก่อตั้งเป็นสมาคม ในปี พ.ศ. 2487 ผู้นำชาวจีนโพ้นทะเลในเมืองบุรีรัมย์ จึงช่วยกันขอรับบริจาคเงินจาก ชาวจีนโพ้นทะเลในเมืองบุรีรัมย์ สร้างอาคารที่ด้วยไม้ สูง 2 ชั้น เมื่อสร้างเสร็จจึงใช้เป็นที่พักการของ "สมาคมคนจีน" ในเวลาต่อมาได้มีการจัดตั้งกิจการ ที่เกี่ยวกับ ลัทธิ "โป๊ย เซียน โจวซือ" หรือองค์เทพ 8 เซียน ที่ชาวจีนโพ้นทะเลนับถือ และก่อตั้งเป็นมูลนิธิสว่างจรรยาธรรมสถาน ประมาณปี พ.ศ. 2490 ปัจจุบันอาคารของมูลนิธิสว่างจรรยาธรรม มีทั้งหมด 3 ชั้น ซึ่งแต่ละชั้นมีการแบ่งแยกสัดส่วนอย่างชัดเจน โดยชั้น 3 คือที่ประดิษฐาน องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้ง 3 พระองค์ (สุกโฉ้ว) ที่องค์พระ ทำมาจากกระดาดทั้งองค์ ลงลายปิดทอง ซึ่งปัจจุบันไม่มีที่แห่งในประเทศไทย ชั้น 2 คือ ที่ประดิษฐาน องค์เทพ 8 เซียน ที่เกาะสลักมาจากไม้หอมจากประเทศจีน และชั้นล่าง เป็นที่ประดิษฐาน องค์เจ้าแม่กวนอิมหยกขาว ที่นำมาจากประเทศจีน (ณรงค์ อารังค์อนันต์สกุล, 2563)

สภาพและลักษณะปัจจุบัน มูลนิธิสว่างจรรยาธรรมสถานจังหวัดบุรีรัมย์ ปัจจุบันเป็นองค์กรการกุศลที่เน้นช่วยเหลือผู้ประสบภัยในด้านต่างๆ ทางมูลนิธิสว่างจรรยาธรรมสถาน มีคณะกรรมการที่จัดตั้งขึ้นมาโดยชาวดลัด ภายในเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ มาคอยบริหารมูลนิธิ มีการจ้างพนักงานประจำที่คอยทำหน้าที่รับบริจาค จากผู้มีจิตศรัทธาและคอยให้คำแนะนำในการไหว้เทพเจ้าต่างๆ ไม่เพียงแต่มีพนักงานประจำที่คอยรับบริจาคแล้ว ยังมีพนักงานทำความสะอาดที่คอยดูแลอาคารสถานที่ ไม่ให้มีสิ่งสกปรกต่างๆ ดังนั้นนักท่องเที่ยวหรือผู้มีจิตศรัทธาที่ต้องการมากราบไหว้ขอพร เพื่อความเป็นสิริมงคล มูลนิธิสว่างจรรยาธรรมสถานก็เป็นอีกหนึ่งทางเลือกในจังหวัดบุรีรัมย์เช่นกัน

จุดแข็ง

มูลนิธิสว่างจรรยาธรรมสถานจังหวัดบุรีรัมย์ มีวัฒนธรรมกิจกรรมที่เก่าแก่ ของชาวจีนโบราณ เช่น เทศกาลสะเดาะเคราะห์ เทศกาลงานจิวประจำปี หรือจะเป็นเทพเจ้าต่างๆที่ให้ทางนักท่องเที่ยวมากราบไหว้ขอพร เพื่อความเป็นสิริมงคล

จุดอ่อนและอุปสรรค

เนื่องจากปัจจุบันทางมูลนิธิสว่างจรรยาธรรม เริ่มมีปัญหาเรื่องบุคลากรที่จะมาสืบทอด วัฒนธรรมธรรมเนียมจีนโบราณ และขาดการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆ ในอนาคตอาจจะทำให้ วัฒนธรรมธรรมเนียมจีนโบราณเหล่านี้สูญหายไปตามกาลเวลา

ภาพประกอบ 42 มูลนิธิสว่างจรรยาธรรมสถานจังหวัดบุรีรัมย์

ข้อมูลทั่วไปและประวัติความเป็นมา ลูกชิ้นยี่น ลูกชิ้นยี่นกินของจังหวัดบุรีรัมย์มีมานานกว่า 50 ปี จุดศูนย์รวมการยี่นกินที่เก่าแก่ที่สุด คือ บริเวณหน้าสถานีรถไฟบุรีรัมย์ สถานที่ดังกล่าวมีความโดดเด่น เริ่มแรกบริเวณสถานีรถไฟมีร้านลูกชิ้นยี่นกินเพียงไม่กี่ร้าน จากพฤติกรรมการยี่นกินลูกชิ้นที่ต้องจิ้มลูกชิ้นลงหม้อน้ำจิ้มเดียวกัน ทำให้เริ่มมีนักท่องเที่ยวสนใจที่จะมาลองชิมรสชาติและลองยี่นกินลูกชิ้น ทำให้ปัจจุบันมีร้านลูกชิ้นจำนวนมากอยู่บริเวณสถานีรถไฟบุรีรัมย์ การที่ลูกชิ้นยี่นกินมาอยู่บริเวณหน้าสถานีรถไฟเป็นการเพิ่มอรรถรสการกินด้วยภาพรถไฟแล่นผ่าน รับประทานลูกชิ้นทอดสดร้อนๆ กับน้ำจิ้มรสชาติหลากหลายแสนอร่อยตามสูตรเฉพาะของแต่ละร้าน นอกจากนี้ยังมีผักและเครื่องเคียงจัดไว้เพื่อรับประทานอีกด้วย ราคาลูกชิ้นเริ่มต้นไม้ละ 3 บาท และราคา 7 ไม้ 20 บาท โดยสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดบุรีรัมย์ได้มีการสุ่มตรวจร้านลูกชิ้น ตั้งแต่การผลิตลูกชิ้นจนถึงการทำน้ำจิ้ม เพื่อควบคุมความสะอาดและสร้างความปลอดภัยอยู่เป็นประจำ ปัจจุบันร้านลูกชิ้นได้รับคำแนะนำจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดบุรีรัมย์ให้ตักแบ่งน้ำจิ้มเป็นถ้วยเล็กสำหรับแต่ละคน เพื่อป้องกันโรคติดต่อจากการจิ้มน้ำจิ้มในหม้อเดียวกัน เพื่อความสะอาด และสร้างภาพลักษณ์ที่ดีตลอดจนทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความเชื่อมั่นในวัฒนธรรมการกินลูกชิ้นยี่นกินของชาวบุรีรัมย์ (ผู้จัดการออนไลน์, 2559)

สภาพและลักษณะปัจจุบัน ลูกชิ้นยี่น หน้าสถานีรถไฟบุรีรัมย์ เนื่องจากปัจจุบันมีการจัดระเบียบทางเท้า เพื่อให้มีที่จอดรถหน้าสถานีรถไฟมากยิ่งขึ้น จึงทำให้ต้องมีการแยกลูกชิ้นยี่น หน้าสถานีรถไฟบุรีรัมย์ ให้เป็น 2 แห่ง คือ บริเวณบนทางเท้าหน้าร้านหน้าสถานีรถไฟบุรีรัมย์ และบริเวณ

ที่เดินเท้าบนสถานีรถไฟ เพื่อความสะอาดและความเป็นระเบียบมากยิ่งขึ้น สำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการมาลองชิมลูกชิ้นยืนกิน จะมีร้านค้ามาขายตั้งแต่วันที่ 11.00-20.00 น.

จุดแข็ง

ลูกชิ้นยืนหน้าสถานีรถไฟบุรีรัมย์ คือความเป็นเอกลักษณ์ในการยืนรับประทาน ลูกชิ้นทอดสดร้อนๆ กับน้ำจิ้มรสชาติหลากหลาย และราคาที่ถูก ราคาลูกชิ้นเริ่มต้นไม้ละ 3 บาท และราคา 7 ไม้ 20 บาท

จุดอ่อนและอุปสรรค

สำหรับนักท่องเที่ยวที่ยังไม่เคยมารับประทานอาจจะกังวล เรื่องการยืนกินและการจิ้มน้ำจิ้มลงหม้อเดียวกัน ทำให้อาจจะดูแล้วไม่ถูกสุขลักษณะ และปัญหาที่จอดรถที่มีค่อนข้างน้อย

ภาพประกอบ 43 ลูกชิ้นยืนกิน

ข้อมูลทั่วไปและประวัติความเป็นมา วงเวียนหอนาฬิกา กลางใจเมืองจังหวัดบุรีรัมย์ สร้างในสมัย นายสุรินทร์ ชัชวาลวงศ์ เป็นนายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ ระหว่าง ปี พ.ศ.2524-2539 สถานที่ตั้งอยู่บริเวณหน้าสถานีรถไฟจังหวัดบุรีรัมย์ ก่อนหน้าที่จะมีการสร้างวงเวียนหอนาฬิกา สถานที่แห่งนี้เป็นวงเวียนน้ำพุ ชาวบ้านจะเรียกกันติดปากว่า “วงเวียนน้ำพุ” ช่วงเย็นจะมีน้ำพุและการตกแต่งไฟที่สวยงาม สำหรับวงเวียนหอนาฬิกาเป็นอีกหนึ่งสถานที่ นักท่องเที่ยวนิยมมาถ่ายรูปยามค่ำคืน

สภาพและลักษณะปัจจุบัน วงเวียนหอนาฬิกา ปัจจุบันน้ำพุ ไม่ได้เปิดให้ชมแล้ว สภาพและลักษณะของวงเวียนหอนาฬิกา ยังอยู่ในสภาพที่ดี เพราะมีเจ้าหน้าที่จากเทศบาลเมืองมาคอยดูแลทำความสะอาดและตัดแต่งต้นไม้ที่อยู่บริเวณใต้หอนาฬิกาให้สวยงามอยู่ตลอด หากไม่ใช่ช่วงเทศกาลจะไม่มีเปิดบริเวณราวไฟแล้ว

จุดแข็ง

สถานที่ตั้งเด่นเนื่องจากตั้งอยู่กลางใจเมือง ในช่วงที่มีเทศกาลมีการติดไฟประดับ ตกแต่งบริเวณนี้ นักท่องเที่ยวนิยมมาถ่ายรูปบริเวณนี้มาก

จุดอ่อนและอุปสรรค

บริเวณวงเวียนหอนาฬิกาที่จอดรถไม่เพียงพอ และปัจจุบันหากไม่มีเทศกาลต่างๆ จะไม่มีการประดับไฟ

ภาพประกอบ 44 วงเวียนหอนาฬิกา

ข้อมูลทั่วไปและประวัติความเป็นมาของ ถนนสายวัฒนธรรม “เซราะกราว วอล์คกิ้ง สตรีท” เกิดจากเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ ส่วนราชการ ประชาชน และภาคเอกชนของจังหวัดบุรีรัมย์ มีแนวคิดในการจัดตั้ง ถนนคนเดินของจังหวัดบุรีรัมย์ มาตั้งแต่ปี พ.ศ.2554 โดยอดีตผู้ว่าราชการจังหวัดบุรีรัมย์ นายเสรี ศรีหะไตร มีจุดประสงค์ให้สถานที่แห่งนี้เป็น “ลานกลางบ้านคนบุรีรัมย์” เป็นลานกลางบ้านของเราเอง เป็นที่สำหรับคนบุรีรัมย์เอาของดีๆ มาทำการแสดง แลกเปลี่ยน ผู้คนที่มาใช้บริการให้อบอุ่นเหมือน “ที่อยู่ในครอบครัวเดียวกัน” โดยถนนสายวัฒนธรรม “เซราะกราว วอล์คกิ้ง สตรีท” เปิดทำการในทุก วันเสาร์ และวันอาทิตย์ ตั้งแต่เวลา 16.00 น. มีผู้ประกอบการร่วมจำหน่าย จำนวน 421 ราย จัดแบ่งโซนพื้นที่การจำหน่ายสินค้าออกเป็น โซนเสื้อผ้า/หัตถกรรม โซนของประดับตกแต่งร่างกาย โซนศิลปะสิ่งประดิษฐ์ โซนสินค้าของที่ระลึก โซนอาหารปรุงสำเร็จ เครื่องดื่ม โซนอาหารปรุงแต่ง และโซนตลาดนัดเกษตรกร และจัดพื้นที่สำหรับการ จัดกิจกรรม ศิลปวัฒนธรรม ของเยาวชน นักศึกษา และโซนการจัดแสดงเวทีกลาง

สภาพและลักษณะปัจจุบัน ถนนสายวัฒนธรรม “เซราะกราว วอล์คกิ้ง สตรีท” ปัจจุบันเป็นตลาดที่ได้รับความนิยมของประชาชนในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว เพราะนอกเหนือจากที่

เป็นตลาดจำหน่ายสิ่งของต่างๆแล้ว ยังมีการแสดงโชว์วัฒนธรรมต่างๆที่มีการผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนมาแสดงทุกอาทิตย์ จากเด็กนักเรียน นักศึกษา ภายในจังหวัดบุรีรัมย์ เนื่องจากถนนสายวัฒนธรรม “เซราะกราว วอล์คกิ้ง สตรีท” ปัจจุบันตั้งอยู่บริเวณเทศบาลเมืองจังหวัดบุรีรัมย์ ทำให้ที่จอดรถไม่เพียงพอและการสัญจรค่อนข้างลำบาก นักท่องเที่ยวอาจจะต้องหาที่จอดรถและเดินไปยังตลาด

จุดแข็ง

ถนนสายวัฒนธรรม “เซราะกราว วอล์คกิ้ง สตรีท” เป็นตลาดที่เดินทางมาง่าย อยู่ห่างจากสถานีรถไฟจังหวัดบุรีรัมย์ ประมาณ 500 เมตร มีป้ายบอกทางเห็นเด่นชัด มีอาหารและผลิตภัณฑ์มากมาย และที่สำคัญถนนสายวัฒนธรรม “เซราะกราว วอล์คกิ้ง สตรีท” ยังได้รับรางวัลต่างๆมากมาย อาทิ รางวัลชนะเลิศ “การบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขนาดใหญ่ ประเภททั่วไป” จากสำนักนายกรัฐมนตรี ตลาดสะอาด อาหารปลอดภัย ไม่ใช่ภาชนะจากโฟม และต้นแบบตลาดประชารัฐ ตามแนวความคิดการบูรณาการตลาดประชารัฐคลองผดุงกรุงเกษม ประกอบด้วยตลาดประชารัฐคนไทยยิ้มได้ ตลาดประชารัฐท้องถิ่นสุขใจ ตลาดประชารัฐต้องชม ตลาดประชารัฐถนนสายวัฒนธรรม ตลาดประชารัฐของดี ธกส. เป็นต้น

จุดอ่อนและอุปสรรค

ถนนสายวัฒนธรรม “เซราะกราว วอล์คกิ้ง สตรีท” สถานที่จอดรถไม่เพียงพอ และเนื่องจากเป็นตลาดที่อยู่กลางแจ้ง หากฝนตก อาจจะเป็นอุปสรรคต่อการเดินซื้อของนักท่องเที่ยวและพ่อค้าแม่ค้าในตลาด

พูนุ ปณ ทิโต ชีเว

ภาพประกอบ 45 ถนนสายวัฒนธรรม “เซราะกราว วอล์คกิ้ง สตรีท”

2) การเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility)

ภายในชุมชนสามสิบห้อง ของชาวจีนโบราณนั้น ถนนทางการสัญจร ในปัจจุบันหากเป็น วันธรรมดาไม่มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาสามารถสัญจรได้อย่างสะดวก แต่หากวันช่วงวันหยุดที่มี นักท่องเที่ยวเดินทางมานั้น การสัญจรจะติดขัดเป็นระยะ เช่น บริเวณตลาดโพธิ์พัฒนาที่มีการ ประกาศให้เดินรถทางเดียว เนื่องจากถนนแคบ และบริเวณถนนสายวัฒนธรรมที่ต้องการประกาศให้ เดินรถทางเดียวเช่นกัน สภาพถนนโดยทั่วไปดี ทำให้การเดินทางไปท่องเที่ยวยังสถานที่ดึงดูดใจใช้ เวลาไม่นานนัก อาทิ จากสถานีรถไฟ ไปมูลนิธิสังจรรยาธรรมสถาน เดินทางประมาณ 5 นาที จาก มูลนิธิสังจรรยาธรรมสถานไปยังถนนสายวัฒนธรรม เดินทางประมาณอีก 5 นาที

ภาพประกอบ 46 รถสามล้อปั่น (ซ้าย) รถสามล้อเครื่อง(ขวา)

ภาพประกอบ 47 ป้ายบอกทางไปถนนเซราะกราว (ซ้าย) ป้ายประกาศให้เดินรถทางเดียว (ขวา)

3) การบริการที่พัก (Accommodation)

โรงแรมเจริญสินเพลส โรงแรมที่อยู่ติดกับสถานีรถไฟจังหวัดบุรีรัมย์ กลางใจเมือง ในอดีตเคยเป็นโรงแรมเก่า มีห้องพักประมาณ 40 ห้อง โรงแรมเจริญสินเป็นโรงแรมที่เหมาะสมนักท่องเที่ยวที่ต้องการห้องพักราคาประหยัดและอาจจะเป็นกลุ่ม backpacker เพราะติดกับสถานีรถไฟบุรีรัมย์และราคาเริ่มต้นที่ 450 บาท บริเวณด้านข้างโรงแรมยังมีร้านเครื่องดื่ม และลูกชิ้นกิน แต่สถานที่จอดรถไม่เอื้ออำนวย ที่จอดรถไม่เพียงพอ

ภาพประกอบ 48 โรงแรมเจริญสินเพลส

โรงแรม Thai Hotel ตั้งอยู่ใกล้สถานที่ดึงดูดสำคัญในชุมชน เช่น ลูกชิ้นยืนกิน วงเวียนหอนาฬิกา ถนนสายวัฒนธรรม “เซราะกราว วอล์คกิ้ง สตรีท” มีห้องพักประมาณ 40 ห้อง สภาพของโรงแรมโดยทั่วไปค่อนข้างเก่า เนื่องจากโรงแรมเปิดการมานานมีการปรับปรุงหลายครั้ง เหมาะสำหรับ

นักท่องเที่ยวที่ต้องการห้องพักราคาไม่แพงมาก และนักท่องเที่ยวที่ต้องการพักบริเวณสถานที่ดึงดูด
ราคาเริ่มต้น 450 บาท สถานที่จอดรถค่อนข้างยาก และไม่เพียงพอ

ภาพประกอบ 49 โรงแรม Thai Hotel

4) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities)

มูลนิธิสว่างจรรยาธรรมสถาน นอกจากจะเป็นองค์กรการกุศล ที่คอยช่วยเหลือ
ผู้ประสบภัยต่างๆ แล้ว ยังมีการกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อตามศาสนาพุทธนิกายมหายาน และ
ลัทธิเต๋าที่จัดขึ้นเป็นประจำทุกปีซึ่งมีระยะเวลายาวนานมากกว่า 50 ปี คือ พิธีพะเก่ง (สะเดาะเคราะห์
ประจำปี) การสะเดาะเคราะห์นั้น ทางมูลนิธิจะให้ผู้มีจิตศรัทธาได้ลงชื่อฝากดวงไว้ ในงานมีนักสวด
มนต์ฝ่ายจีน มาสวดรายชื่อให้ทุกคือ ถือเป็นการสะเดาะเคราะห์ให้พ้นจากทุกภัยตามความเชื่อตาม
ลัทธิ นอกจากนั้นยังมีงานประจำปีเทศกาลถือศีลกินเจ ทางมูลนิธิสว่างจรรยาธรรมได้จัดทำอาหารเจ
ที่เว้นจากการทาน เนื้อสัตว์ ไข่ และผักต้องห้าม ในงานจะมีการสวดมนต์เสริมดวงชะตาให้แก่ผู้ที่มีมาลง
ชื่อรับประทานอาหารเจและทุกคืนจะมีการเดินรูป เพื่อเป็นการบูชาพระพุทธเจ้า ตามความเชื่อของ
ศาสนาพุทธนิกายมหายาน ในงานมีประชาชนในพื้นที่รวมถึงนักท่องเที่ยวที่ทราบข่าวได้มีส่วนร่วมเป็น
จำนวนมาก ถือว่าเป็นอีกหนึ่งกิจกรรมที่มีการจัดขึ้นในชุมชนมาอย่างยาวนาน ส่วนใหญ่กิจกรรมที่จัด
ขึ้นนั้น ทางมูลนิธิสว่างจรรยาธรรมยังขาดการประชาสัมพันธ์ด้านกิจกรรมให้บุคคลภายนอกทราบ

ภาพประกอบ 50 พิธีพะงั่ง สะเดาะเคราะห์ประจำปี (ชาย) พิธีกรรมกินเจ (ขวา)

การเข้าทรง (คุยกี้) พิธีกรรมความเชื่อที่มีมานานมากกว่า 100 ปี พิธีกรรมการเข้าทรง (คุยกี้) ได้รับอิทธิพลมาจากประเทศจีน เนื่องจากชาวจีนที่อพยพมาได้นำความเชื่อตามศาสนา ลัทธิ เต๋า มา ว่าด้วยการนับถือองค์เทพทั้ง 8 หรือที่ชาวบ้านเรียกว่า “โป๊ยเซียน” สำหรับการเข้าทรง (คุยกี้) นี้ จะประกอบด้วยอุปกรณ์ดังต่อไปนี้ ไม้ที่ทำมาจากต้นหลิว ถือว่าเป็นไม้มงคลของชาวจีน นำมาตัดให้มีลักษณะเป็นรูปตัว V กระป๋อง 7 ดาว และธงแส้หางม้า การประกอบพิธีการเข้าทรง มี ผู้ชายทั้ง 2 คน จับ ประคองไม้ จากนั้นมีการสวดมนต์อัญเชิญเทพเจ้าให้เข้าประทับไม้ การสื่อสารระหว่างมนุษย์กับเทพ เจ้าจะสื่อสารเป็นตัวหนังสือจีนที่เขียนบนโต๊ะ และมีคนคอยอ่าน เขียน หนังสือจีน ที่ออกมาเป็นคำ กลอน ถือว่าเป็นความเชื่อที่มีมาอย่างยาวนาน ประชาชน พ่อค้า รวมถึง คหบดีต่างๆในจังหวัดบุรีรัมย์ ให้ความความนับถือเทพเจ้า 8 เขียนเป็นจำนวนมาก หากมีงานขึ้นบ้านใหม่ งานแต่งงาน ออกรถใหม่ หรือ เจ็บป่วยมักจะทำให้มีการเข้าทรง เพื่อดูฤกษ์ยามในการทำกิจกรรมต่างๆ สำหรับนักท่องเที่ยวหรือผู้ที่ สนใจ การเข้าทรง (คุยกี้) จะมีเฉพาะในเทศกาลงานต่างๆ ซึ่งปัจจุบันประเพณีความเชื่อ การเข้าทรง เริ่มหายไป เนื่องจากปัจจุบันเริ่มไม่มีบุคลากรเข้ามาสืบต่อ ทำให้ภายในอนาคตประเพณีนี้อาจจะเลือน หายไป

ภาพประกอบ 51 การเข้าทรง (คุยกี้)

เทศกาลงานจิวปลายปี (ขอบคุณเทพเจ้า) เป็นความเชื่อของชาวไทยเชื้อสายจีน ที่เชื่อว่าตลอดทั้งปีที่ผ่านมาเทพเจ้าได้คุ้มครองดวงชะตา กิจการ การค้า สุขภาพและครอบครัวให้อยู่เย็นเป็นสุข จึงต้องมีการจัดงานมหรสพ สมโภชน์ เพื่อเป็นการขอบคุณเทพเจ้า แต่เดิมงานจิว มีการจัดงานเฉพาะในมูลนิธิสว่างจรรยาธรรม แต่ปัจจุบันได้มีการร่วมมือระหว่าง ภาคเอกชน ร้านค้า ชมรมร้านอาหาร จึงมีการจัดงานที่ยิ่งใหญ่ ถึง 10 วัน 10 คืน ภายในงานมีการแสดงอุปรากรจีน (จิว) ร้านค้าชมรมร้านอาหาร เครื่องเล่นต่างๆดนตรี มหรสพ ต่างๆนอกจากนั้นยังมี การแข่งขันบาสเกตบอล เพื่อชิงรางวัล ทำให้มีผู้สนใจจากต่างจังหวัด เข้าร่วมเป็นจำนวนมาก หากนักท่องเที่ยวต้องการเดินทางมา งานจะขึ้นช่วงพฤศจิกายนของทุกปี สถานที่จัดงานในปัจจุบันคือมูลนิธิสว่างจรรยาธรรมสถาน มีที่จอดรถไม่เพียงพอ และจุดทิ้งขยะต่างๆ ก็ค่อนข้างน้อย

ภาพประกอบ 52 เทศกาลงานจิวปลายปี (ขอบคุณเทพเจ้า)

5) สิ่งอำนวยความสะดวก (Destination Amenities)

บริเวณชุมชนสามสิบห้องของชาวจีนโบราณ หากนักท่องเที่ยวต้องการหาร้านอาหารท้องถิ่นในยามเช้า คือ ร้านชุมพลปาห้องโก๋ อยู่ในชุมชนตลาดโพธิ์พัฒนา ที่เปิดขายมานานมากกว่า 30 ปี ด้วยเอกลักษณ์แป้งดีใหม่ทุกวัน แล้วนำมาทอดในกระทะที่มีน้ำมันร้อนๆ ทำให้แป้งเป็นสีทองและกรอบนอกนุ่มใน จิ้มนมข้นหวานหรือสังขยาใบเตย นอกจากปาห้องโก๋แล้วร้านชุมพลปาห้องโก๋ยังมีกาแฟโบราณ รสเข้มข้น และไข่มุก ร้านชุมพลปาห้องโก๋ อยู่บริเวณสถานีรถไฟจังหวัดบุรีรัมย์ เปิดขายตั้งแต่ 05.00 –10.00 น

จุดแข็ง

ร้านชุมพลปาห้องโก๋ ที่ตั้งโดดเด่น และรสชาติที่เป็นเอกลักษณ์ แป้งมีลักษณะกรอบนอกนุ่มใน ราคาถูก เพียงตัวละ 3 บาท นอกเหนือจากปาห้องโก๋แล้ว ยังมีเครื่องดื่ม ทั้งแบบร้อนและแบบเย็นให้นักท่องเที่ยวได้มาลองชิมรสชาติอีกด้วย

จุดอ่อนและอุปสรรค

เนื่องจากร้านซุมนพลปาตองโก ไม่มีที่จอดรถ ทำให้นักท่องเที่ยวที่นำรถส่วนตัวมา ต้องหาที่จอด ซึ่งค่อนข้างมีจำนวนจำกัด

ภาพประกอบ 53 ร้านซุมนพลปาตองโก

ร้านข้าวมันไก่ซุมนมไทย ร้านอาหารที่อยู่ในตลาดโพธิ์พัฒนา เป็นร้านอาหารที่เก่าแก่ร้านหนึ่งในชุมชนชาวจีนโบราณ เอกลักษณ์เฉพาะของร้านข้าวมันไก่ซุมนมไทยคือ สูตรชาวจีนไหหลำ ซึ่งไก่จะเหนียวนุ่ม เสิร์ฟพร้อมน้ำจิ้มที่เป็นสูตรเฉพาะร้าน นอกจากนี้ข้าวมันไก่แล้วร้านซุมนมไทยยังมี ต้มกระดูกหมูมะนาวดอง ข้าวหมอบ ข้าวมันไก่ทอด ร้านซุมนมไทยเปิดทุกวัน

จุดแข็ง

ร้านข้าวมันไก่ซุมนมไทย ร้านข้าวมันไก่ซุมนมไทย มีพื้นที่กว้างแบ่งโซนสำหรับลูกค้าที่อยากแบบรับลมธรรมชาติ การแต่งร้านที่เป็นลักษณะโบราณทำให้ได้บรรยากาศสมัยเก่า หรือหากอากาศร้อนหรือต้องการความเป็นส่วนตัว ร้านข้าวมันไก่ซุมนมไทยก็มีห้องแอร์ปรับอากาศคอยบริการ

จุดอ่อนและอุปสรรค

ข้าวมันไก่ซุมนมไทย ไม่มีที่จอดรถ

พูน ปรณ ทิโต ชีเว

ภาพประกอบ 54 ร้านข้าวมันไก่ชุมชนไทย

บริเวณชุมชนสามสิบห้อง หน้าสถานีรถไฟ มีสถานีตำรวจชุมชน ที่คอยอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เดินทางและนักท่องเที่ยว เป็นมาตรการที่ช่วยป้องกันด้านปลอดภัยให้แก่ผู้ที่เดินทางมาท่องเที่ยว นอกจากนี้จะช่วยรักษาความปลอดภัยแล้ว ยังคอยให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ อีกด้วย บริเวณข้างๆ ยังมี ตู้กดเงินอัตโนมัติ บริการแก่นักท่องเที่ยว บริเวณใกล้เคียงยังมีขนส่งเคอรี่ เอ็กซ์เพรส ที่เปิดให้บริการ เวลา 08.30-18.00 น. ทุกวัน ปิดวันอาทิตย์

จุดแข็ง

บริเวณชุมชนสามสิบห้องของชาวจีนโบราณ หน้าสถานีรถไฟ มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ค่อนข้างครบ เนื่องจากมีทั้งร้านค้ากาแฟที่นั่งเล่น ลูกชิ้นยืนกิน สถานีตำรวจ ตู้กดเงินสด และบริการขนส่ง ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถได้รับความสะดวกในการเที่ยวในชุมชนนี้ได้เลย

จุดอ่อนและอุปสรรค

เนื่องจากชุมชนสามสิบห้องของชาวจีนโบราณ เป็นชุมชนที่มีอาคารบ้านเรือนค่อนข้างมาก ทำให้ปัจจุบันที่ใหญ่เกิดปัญหาที่จอดรถไม่เพียงพอและรถค่อนข้างติด

ภาพประกอบ 55 สถานีตำรวจชุมชน (ซ้าย) บริษัทขนส่ง (ขวา)

บริเวณถนนสายวัฒนธรรม (เซราะกราว วอล์คกิ้ง สตรีท) นอกจากจะเป็นสถานที่ให้นักท่องเที่ยว เดิน ชม ชิมและ ช้อป ยังมีอินเทอร์เน็ต WIFI ฟรี ให้บริการแก่นักท่องเที่ยว เพื่อเป็นการบริการอำนวยความสะดวก เพื่อให้นักท่องเที่ยวไม่ติดต่อขาดการสื่อสารบนสังคมโซเชียลและบริเวณตลาดมีเก้าอี้พนักพิงให้แก่นักท่องเที่ยวที่มาเดินเล่น

จุดแข็ง

สิ่งอำนวยความสะดวกของ ถนนสายวัฒนธรรม (เซราะกราว วอล์คกิ้ง สตรีท) มีการให้บริการอินเทอร์เน็ตไร้สายฟรี สำหรับนักท่องเที่ยว มีการติดตั้งกระจายสัญญาณเป็นจุดครอบคลุมทั่วตลาด

จุดอ่อนและอุปสรรค

หากมีนักท่องเที่ยวมาเป็นจำนวนมาก อินเทอร์เน็ตไร้สายฟรี อาจจะไม่เสถียร เพราะมีการใช้งานเต็มทุกคู่สายและเก้าอี้พนักพิงค่อนข้างเก่าและมีไม่เพียงพอ

ภาพประกอบ 56 อินเทอร์เน็ต WIFI ฟรี (ซ้าย) เก้าอี้พนักพิง (ขวา)

บริเวณถนนสายวัฒนธรรม (เซราะกราว วอล์คกิ้ง สตรีท) มีป้ายบอกจุดทิ้งขยะและทางไปสุขา ให้นักท่องเที่ยวทราบและมีจุดทิ้งขยะเป็นระยะ บริเวณหน้าเวทีมี กลุ่มนวดผ่อนคลาย นวดแผนโบราณ ที่คอยอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยวที่เกิดอาการเมื่อยล้าตามจุดต่างๆ

จุดแข็ง

ถนนสายวัฒนธรรม (เซราะกราว วอล์คกิ้ง สตรีท) มีจุดวางป้ายต่างๆ ที่คอยบอกนักท่องเที่ยวให้ทราบ เพื่อคอยอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยว และยังมีกิจกรรม บริการนวดผ่อนคลาย แผนโบราณ ให้นักท่องเที่ยวอีกด้วย

จุดอ่อนและอุปสรรค

เนื่องจากนักท่องเที่ยวมีจำนวนมากขึ้น ปัจจุบันถังขยะไม่พอดังจำนวนการทิ้งขยะของนักท่องเที่ยว และป้ายบอกจุดทิ้งขยะค่อนข้างซีด

ภาพประกอบ 57 ป้ายบอกจุดทิ้งขยะและทางไปสุขา (ซ้าย) จุดนวดแผนโบราณ (ขวา)

จากที่ได้วิเคราะห์ บริบทและศักยภาพของพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยใช้ทฤษฎีองค์ประกอบของ Dickman, 1996 ที่ได้กล่าวไว้ว่า แหล่งท่องเที่ยวต้องประกอบด้วย 5 ด้าน ที่ประกอบด้วย สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) การเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) การบริการที่พัก (Accommodation) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) และ สิ่งอำนวยความสะดวก (destination Amenities)

ซึ่งสามารถนำองค์ประกอบมาวิเคราะห์ ถึงจุดแข็ง จุดอ่อนและอุปสรรคของชุมชนต่างๆ ภายในพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ดังต่อไปนี้

1) ชุมชนหลักเมือง

จุดแข็ง

ชุมชนหลักเมือง ชุมชนหลักเมืองเป็นชุมชนที่มีสถานที่ศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมืองที่เคารพสักการบูชาและเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของชาวบุรีรัมย์ ปัจจุบันมีทั้งภาครัฐ ภาคประชาชน ที่จัดตั้งเป็นคณะกรรมการบริหาร สถานที่ที่เป็นสิ่งดึงดูดใจ ทำให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีกิจกรรมต่างๆ ที่ถือว่าเป็นเอกลักษณ์

จุดอ่อนและอุปสรรค

ชุมชนหลักเมือง เนื่องจากเป็นชุมชนที่มีสถานที่ดึงดูดใจที่เป็นสถานที่เก่าแก่ ไม่มีความหลากหลายทางด้านสิ่งดึงดูดใจอื่นๆ ทำให้นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มผู้สูงอายุ ไม่ค่อยเป็นที่นิยมของกลุ่มนักท่องเที่ยวอื่นๆ และการประชาสัมพันธ์ยังน้อย ดังนั้น

อาจจะเป็นอุปสรรคภายในอนาคตได้ ที่สำคัญ ปัจจุบันคนในชุมชนยังขาดความรู้ในการให้ข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับแหล่งสถานที่ดึงดูดใจและไม่สามารถติดต่อสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษกับชาวต่างชาติได้

2) ชุมชนย่านการค้าเดิมบริเวณถนนจรีระ ถนนนิวาศ ถนนสุนทรเทพ

จุดแข็ง

ชุมชนย่านการค้าเดิมบริเวณถนนจรีระ ถนนนิวาศ ถนนสุนทรเทพ มีความหลากหลายทางด้านกิจกรรม และสถานที่ดึงดูดใจนั้น ปัจจุบันกำลังเป็นกระแสได้รับความนิยม เช่น การออกกำลังกายที่คลองละลม ซึ่งนักท่องเที่ยวได้เดินออกกำลังกาย บริเวณคลองละลม ซึ่งปัจจุบันถือว่าเป็นโบราณสถาน และสามารถเดินชมทัศนียภาพรอบๆเมืองบุรีรัมย์ได้ด้วย

จุดอ่อนและอุปสรรค

ชุมชนย่านการค้าเดิมบริเวณถนนจรีระ ถนนนิวาศ ถนนสุนทรเทพ เป็นชุมชนย่านเศรษฐกิจเก่า ทำให้มีสิ่งปลูกสร้าง ตึก อาคาร ที่ค่อนข้างแน่น การขยายถนนต่างๆจึงไม่เอื้ออำนวย ทำให้ไม่มีสถานที่จอดรถ การเดินทางรถติด ทำให้นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะไม่ได้รับความสะดวกสบายเท่าที่ควร

3) ชุมชนสามสิบห้องของชาวจีนโบราณ

จุดแข็ง

ชุมชนสามสิบห้องของชาวจีนโบราณ ชุมชนที่มีวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ที่มีเอกลักษณ์มานานมากกว่า 100 ปี กิจกรรมประเพณีต่างๆ ที่ยังมีการสืบทอดมารุ่นสู่รุ่น และมีอาหารจีนโบราณที่นักท่องเที่ยวสามารถมีส่วนร่วมในการทำได้ และไม่เพียงแต่วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ที่เป็นของชาวจีน ภายชุมชนยังมีตลาดสายวัฒนธรรมที่เป็นแหล่งศูนย์รวมสินค้าออกเป็นโซนเสื้อผ้า/หัตถกรรม ของประดับตกแต่งร่างกาย ที่มีชื่อเสียงในจังหวัดบุรีรัมย์อีกด้วย

จุดอ่อนและอุปสรรค

ปัจจุบันวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ของชุมชนสามสิบห้องของชาวจีนโบราณ เริ่มจะประสบปัญหาคือ ไม่มีบุคลากรรุ่นใหม่มาสืบทอด ทำให้ภายในอนาคตอาจเกิดปัญหา วัฒนธรรมประเพณีเหล่านี้สูญหายไปจากชุมชน

จากการวิเคราะห์ศักยภาพภายในพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ของชุมชนต่างๆทั้ง 3 ชุมชน ทางผู้วิจัยสามารถนำข้อมูลมาแยกตามองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว 5A ของแต่ละชุมชนและจัดทำเป็นตารางอธิบายสรุปได้ดังต่อไปนี้

ตาราง 3 อธิบายสรุปศักยภาพภายในพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว	ชุมชนหลักเมือง	ชุมชนย่านการค้าเดิมบริเวณถนนจระ ถนนนิวาส ถนนสุนทรเทพ	ชุมชนสามสิบห้องของชาวจีนโบราณ
สิ่งดึงดูดใจ (Attraction)	ศาลพระหลักเมือง ศาลเจ้าปู่เจ้าย่า วัดกลางพระอาราม หลวง สระสังโต	ตึกดิน ตลาดเช้าเทศบาลบุรีรัมย์ คลองละลม	มูลนิธิสว่างจรรยาธรรม สถานจังหวัดบุรีรัมย์ ลูกชิ้นยืนกิน วงเวียนหอนาฬิกา ถนนสายวัฒนธรรม
การเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility)	สถานที่สิ่งดึงดูดใจภายในชุมชนอยู่ไม่ห่างจากสถานีขนส่งจังหวัดสามารถเดินทางมาสะดวกสบาย	สถานที่สิ่งดึงดูดใจภายในชุมชนสามารถเดินทางมาอย่างสะดวกสบายและมีรถ 2 แถวรถสามล้อปั่น	สถานที่สิ่งดึงดูดใจภายในชุมชนสามารถเดินทางมาอย่างสะดวกสบายรถสามล้อปั่น รถสามล้อเครื่อง และป้ายบอกทาง
การบริการที่พัก (Accommodation)	ภายในบริเวณใกล้เคียงมีโรงแรม B2 Boutique & Budget โรงแรมเทพนคร อัลวาเรซ บุรีรัมย์	ภายในบริเวณใกล้เคียงมีโรงแรม White Day Hotel บุรีรัมย์ โรงแรม The New Residence Buriram	ภายในบริเวณใกล้เคียงมีโรงแรมเจริญสินเพลส โรงแรม Thai Hotel
กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities)	กิจกรรมงานตรุษจีนบุรีรัมย์ งานสงกรานต์ ประเพณีรดน้ำคำหัวผู้สูงอายุ	กิจกรรมแห่เทียนเข้าพรรษา กิจกรรมลอยกระทง กิจกรรมเดินแอโรบิค	พิธีพะเก่ง สะเดาะเคราะห์ประจำปี พิธีกรรมกินเจ คุยก็เข้าทรงเทศกาลงานงิ้วปลายปี

พูน ปณ ทิโต ชีเว

ตาราง 3 (ต่อ)

องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว	ชุมชนหลักเมือง	ชุมชนย่านการค้าเดิมบริเวณถนนจระ ถนนนิเวศ ถนนสุนทรเทพ	ชุมชนสามสิบห้องของชาวเงินโบราณ
สิ่งอำนวยความสะดวก (Destination Amenities)	มีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น จุดขายบริเวณศาลพระหลักเมือง ห้องสุขาสำหรับคนพิการ และผู้สูงอายุ ลานลาดและราวบันไดจับสำหรับผู้พิการ เก้าอี้พนักพิงหลัง เครื่องปั๊มหัวใจ อัตโนมัติ	มีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ร้านขวัญใจสามัคคี ร้านอาหาร โมเดิร์นจิต ร้านของฝากกุนเชียง อิงเลี้ยงฮะ	ร้านชุมพลปาต่องโก๋ ร้านข้าวมันไก่ชุมชนไทย สถานีตำรวจชุมชน บริษัทขนส่ง อินเทอร์เน็ต WIFI ฟรี เก้าอี้พนักพิง ป้ายบอกจุดทิ้งขยะและทางไปสุขา จุดนวดแผนโบราณ

ตอนที่ 2 ศักยภาพของเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

2.1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 370 คน โดยใช้ทฤษฎีศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว โดยประยุกต์เกณฑ์มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ของสำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยวกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2552) เพื่อให้ทราบถึงความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อศักยภาพ เขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้การนำเสนอข้อมูลเชิงปริมาณให้เป็นที่เข้าใจในการแปลความหมาย ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

$\bar{X}$ หมายถึง ค่าเฉลี่ย

S.D. หมายถึง ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง

N หมายถึง จำนวนตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

ตาราง 4 ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป	จำนวน (n= 370)	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	111	30.00
1.2 หญิง	259	70.00
2. อายุ		
2.1 20-29 ปี	267	72.20
2.2 30-39 ปี	46	12.40
2.3 40-49 ปี	31	8.40
2.4 50-59 ปี	20	5.40
2.5 60 ปีขึ้นไป	6	1.60
3.สถานภาพ		
3.1 โสด	266	71.90
3.2 สมรส	93	25.10
3.3 หม้าย	11	3.00
4. ระดับการศึกษา		
4.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี	131	35.40
4.2 ปริญญาตรี	217	58.60
4.3 สูงกว่าปริญญาตรี	20	5.50
4.4 อื่นๆ	2	0.50
5. อาชีพ		
5.1 นักศึกษา	199	53.80
5.2 ข้าราชการ	39	10.50
5.3 พนักงานบริษัทเอกชน	33	8.90
5.4 ธุรกิจส่วนตัว/อาชีพอิสระ	42	11.40
5.5 เกษตร/รับจ้างทั่วไป	39	10.50
5.6 พนักงานรัฐวิสาหกิจ	11	3.00
5.7 อื่นๆ	7	1.90

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป	จำนวน (n= 370)	ร้อยละ
6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
6.1 ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท	203	54.90
6.2 10,001-20,000 บาท	108	29.20
6.3 20,001-30,000 บาท	33	8.90
6.4 30,001-40,000 บาท	12	3.20
6.5 40,001-50,000 บาท	6	1.60
6.6 มากกว่า 50,000 บาท	8	2.20
7. ภูมิลำเนา		
7.1 ภาคเหนือ	2	0.50
7.2 ภาคกลาง	7	1.90
7.3 ภาคตะวันออก	8	2.20
7.4 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	343	92.70
7.5 ภาคใต้	3	0.80
7.6 กรุงเทพมหานคร	7	1.90
รวม	370	100.00

จากตาราง 4 พบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มตัวอย่างที่เดินทางมาท่องเที่ยวในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 70.00) มีอายุ 20 - 29 ปี (ร้อยละ 72.2) สถานภาพโสด (ร้อยละ 71.9) นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี (ร้อยละ 58.6) มีอาชีพ นักศึกษา (ร้อยละ 53.8) มีรายได้ ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาทต่อเดือน คิดเป็น (ร้อยละ 54.9) และมีภูมิลำเนา อาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ร้อยละ 92.7)

1.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพของเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

ศักยภาพท้องถิ่นในเขตพื้นที่เมืองเก่า บุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์	$\bar{X}$	SD	ระดับศักยภาพ
ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว ในเขตพื้นที่เมืองเก่า จังหวัดบุรีรัมย์			
มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย เช่น วิถีชีวิต อาหาร และวัฒนธรรมชาวไทยเชื้อสายจีน	4.16	0.80	มาก
มีการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่องเป็นประจำ	4.11	0.76	มาก
วิถีชีวิตความเป็นอยู่และวัฒนธรรมต่างๆ สามารถสร้างความประทับใจให้นักท่องเที่ยว	4.20	0.75	มาก
มีการอนุรักษ์สืบทอดภูมิปัญญา วิถีชีวิตต่างๆ	4.28	0.74	มาก
มีความเป็นมาทางด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี ที่สืบทอดมาอย่างยาวนาน	4.36	0.72	มาก
รวม	4.22	0.76	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยมีความคิดเห็นต่อระดับศักยภาพของท้องถิ่นในเขตพื้นที่เมืองเก่า บุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ มีดังนี้ ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.22$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ มีความเป็นมาทางด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี ที่สืบทอดมาอย่างยาวนาน ($\bar{X}=4.36$) รองลงมาได้แก่ มีการอนุรักษ์สืบทอดภูมิปัญญา วิถีชีวิตต่างๆ ($\bar{X}=4.28$) และวิถีชีวิตความเป็นอยู่และวัฒนธรรมต่างๆ สามารถสร้างความประทับใจให้นักท่องเที่ยว ($\bar{X}=4.20$) ตามลำดับ

พูน ปณ ทิโต ชีเว

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อศักยภาพทางกายภาพและการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอมือง จังหวัดบุรีรัมย์

ศักยภาพท้องถิ่นในเขตพื้นที่เมืองเก่า บุรีรัมย์ อำเภอมือง จังหวัดบุรีรัมย์	$\bar{X}$	SD	ระดับศักยภาพ
ศักยภาพทางกายภาพและการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ในเขตพื้นที่เมืองเก่า จังหวัดบุรีรัมย์			
สามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวกด้วยรถยนต์ส่วนบุคคล รถโดยสารและรถจักรยาน	4.15	0.76	มาก
ยานพาหนะทางเลือกอื่นๆ เช่น จักรยาน รถราง สามล้อ	4.00	0.82	มาก
ป้ายสัญลักษณ์บอกเส้นทางมีความชัดเจน	3.95	0.87	มาก
มีแผนที่/คู่มือเส้นทางท่องเที่ยว	3.95	0.88	มาก
บรรยากาศของชุมชนเอื้อต่อการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อสัมผัสวิถีชีวิตหรือประสบการณ์ท้องถิ่น	4.12	0.79	มาก
นักท่องเที่ยวมีความปลอดภัยระหว่างเดินทางท่องเที่ยว	4.05	0.82	มาก
กิจกรรมเชิงวัฒนธรรมในชุมชนมีความหลากหลายสำหรับนักท่องเที่ยว	4.18	0.71	มาก
มีระยะทางที่เดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นที่ไม่ไกลมากนัก	4.04	0.80	มาก
นักท่องเที่ยวสามารถเลือกเที่ยวชมและทำกิจกรรมต่างๆได้ภายในเขตพื้นที่เมืองเก่า	4.10	0.78	มาก
รวม	4.06	0.80	มาก

จากตาราง 6 พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยมีความคิดเห็นต่อระดับศักยภาพของท้องถิ่นในเขตพื้นที่เมืองเก่า บุรีรัมย์ อำเภอมือง จังหวัดบุรีรัมย์ มีดังนี้ ศักยภาพทางกายภาพและการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.06$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ กิจกรรมเชิงวัฒนธรรมในชุมชนมีความหลากหลายสำหรับนักท่องเที่ยว ($\bar{X}=4.18$) รองลงมาสามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวกด้วยรถยนต์ส่วนบุคคล รถโดยสารและรถจักรยาน ($\bar{X}=4.15$) และบรรยากาศของชุมชนเอื้อต่อการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อสัมผัสวิถีชีวิต/ประสบการณ์ท้องถิ่น ($\bar{X}=4.12$) ตามลำดับ

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อศักยภาพทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่เมืองเก่า จังหวัดบุรีรัมย์

ศักยภาพท้องถิ่นในเขตพื้นที่เมืองเก่า บุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์	$\bar{X}$	SD	ระดับศักยภาพ
ศักยภาพทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่เมืองเก่า จังหวัดบุรีรัมย์			
มีสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน ที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกสบาย	4.21	0.71	มาก
มีที่พักหลากหลายประเภทสำหรับให้บริการแก่นักท่องเที่ยว	4.08	0.73	มาก
จำนวนที่พักมีความเพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยว	4.06	0.75	มาก
มีร้านขายของที่ระลึกหลากหลายประเภท	4.05	0.81	มาก
มีร้านอาหารหลากหลายประเภทให้บริการแก่นักท่องเที่ยว	4.19	0.73	มาก
มีร้านอาหารที่เพียงพอสำหรับนักท่องเที่ยว	4.19	0.72	มาก
มีไปรษณีย์/หรือระบบการขนส่ง	4.14	0.79	มาก
รวม	4.13	0.75	มาก

จากตาราง 7 พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยมีความคิดเห็นต่อระดับศักยภาพของท้องถิ่นในเขตพื้นที่เมืองเก่า บุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ มีดังนี้ ศักยภาพทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.06$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ มีสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน ที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกสบาย ($\bar{X}=4.21$) รองลงมาคือร้านอาหารที่เพียงพอสำหรับนักท่องเที่ยว ($\bar{X}=4.19$) มีร้านอาหารหลากหลายประเภทให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ($\bar{X}=4.19$) เท่ากัน และมีไปรษณีย์หรือหรือระบบการขนส่ง ($\bar{X}=4.14$) ตามลำดับ

พูน ปณ ทิโต ชิว

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อศักยภาพ
ศักยภาพทางกายภาพและการพัฒนาการท่องเที่ยวจากปัจจัยภายนอก ในเขตพื้นที่เมืองเก่า
บุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

ศักยภาพท้องถิ่นในเขตพื้นที่เมืองเก่า บุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์	$\bar{X}$	SD	ระดับ ศักยภาพ
ศักยภาพทางกายภาพและการพัฒนาการท่องเที่ยวจากปัจจัยภายนอก ในเขตพื้นที่เมืองเก่า จังหวัดบุรีรัมย์			
มีการจัดตั้งกลุ่มโดยชุมชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว	4.15	0.75	มาก
มีหน่วยงานท้องถิ่นและภาคเอกชนให้การสนับสนุนและให้คำปรึกษาในการพัฒนาแหล่ง ท่องเที่ยว	4.13	0.76	มาก
หน่วยงานท้องถิ่นและภาครัฐบาลให้การสนับสนุนและให้คำปรึกษาในการพัฒนาแหล่ง ท่องเที่ยว	4.08	0.80	มาก
มีหน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวภาคเอกชน	4.14	0.80	มาก
รวม	4.12	0.78	มาก

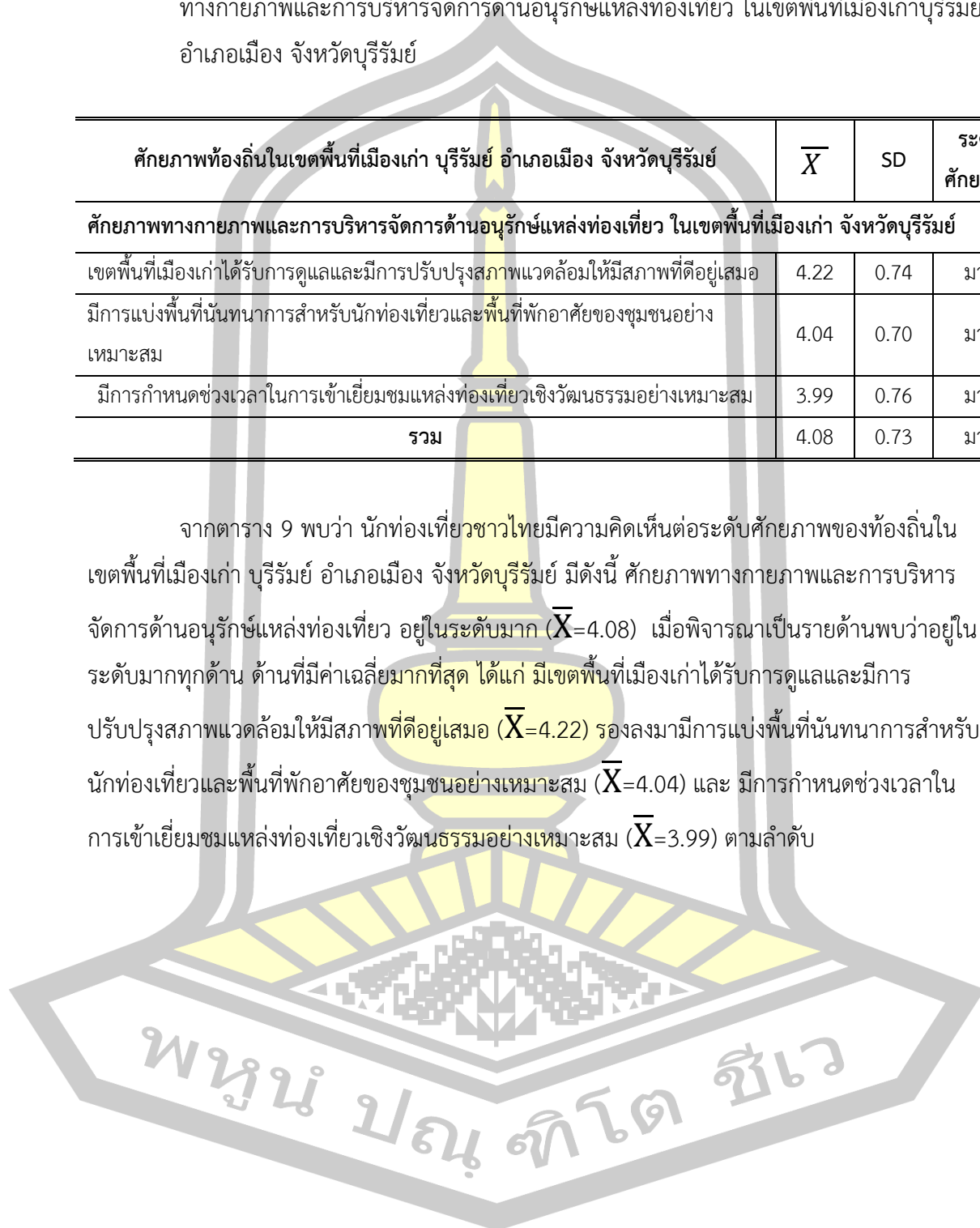
จากตาราง 8 พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยมีความคิดเห็นต่อระดับศักยภาพของท้องถิ่นใน
เขตพื้นที่เมืองเก่า บุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ มีดังนี้ ศักยภาพทางกายภาพและการ
พัฒนาการท่องเที่ยวจากปัจจัยภายนอก อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.12$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า
อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ มีการจัดตั้งกลุ่มโดยชุมชนเพื่อการพัฒนา
การท่องเที่ยว ($\bar{X}=4.15$) รองลงมา มีหน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว
ภาคเอกชน ($\bar{X}=4.14$) และ มีหน่วยงานท้องถิ่นและภาคเอกชนให้การสนับสนุนและให้คำปรึกษาใน
การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X}=4.13$) ตามลำดับ

พูน ปณ ทิโต ชีเว

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อศักยภาพทางกายภาพและการบริหารจัดการด้านอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว ในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

ศักยภาพท้องถิ่นในเขตพื้นที่เมืองเก่า บุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์	$\bar{X}$	SD	ระดับศักยภาพ
ศักยภาพทางกายภาพและการบริหารจัดการด้านอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว ในเขตพื้นที่เมืองเก่า จังหวัดบุรีรัมย์			
เขตพื้นที่เมืองเก่าได้รับการดูแลและมีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้มีสภาพที่ดีอยู่เสมอ	4.22	0.74	มาก
มีการแบ่งพื้นที่นันทนาการสำหรับนักท่องเที่ยวและพื้นที่พักผ่อนของชุมชนอย่างเหมาะสม	4.04	0.70	มาก
มีการกำหนดช่วงเวลาในการเข้าเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างเหมาะสม	3.99	0.76	มาก
รวม	4.08	0.73	มาก

จากตาราง 9 พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยมีความคิดเห็นต่อระดับศักยภาพของท้องถิ่นในเขตพื้นที่เมืองเก่า บุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ มีดังนี้ ศักยภาพทางกายภาพและการบริหารจัดการด้านอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.08$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ มีเขตพื้นที่เมืองเก่าได้รับการดูแลและมีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้มีสภาพที่ดีอยู่เสมอ ($\bar{X}=4.22$) รองลงมาเป็นการแบ่งพื้นที่นันทนาการสำหรับนักท่องเที่ยวและพื้นที่พักผ่อนของชุมชนอย่างเหมาะสม ($\bar{X}=4.04$) และ มีการกำหนดช่วงเวลาในการเข้าเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างเหมาะสม ($\bar{X}=3.99$) ตามลำดับ

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อ
 ศักยภาพทางกายภาพและการบริหารจัดการ ด้านการจัดการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่เมืองเก่า
 บุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

ศักยภาพท้องถิ่นในเขตพื้นที่เมืองเก่า บุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์	$\bar{X}$	SD	ระดับ ศักยภาพ
ศักยภาพทางกายภาพและการบริหารจัดการ ด้านการจัดการท่องเที่ยว ในเขตพื้นที่เมืองเก่า จังหวัดบุรีรัมย์			
มีจำนวนบุคลากรที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ	4.05	0.76	มาก
มีระบบเตือนภัยและการรักษาความปลอดภัยแก่ชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว	3.95	0.80	มาก
สิ่งก่อสร้างและสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานได้รับการออกแบบและใช้วัสดุที่กลมกลืน	4.11	0.73	มาก
มีระบบกำจัดของเสียที่ได้มาตรฐานในเขตพื้นที่เมืองเก่า	3.95	0.76	มาก
กิจกรรมการท่องเที่ยวไม่มีผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและ ประวัติศาสตร์ในชุมชน	4.06	0.73	มาก
กิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นที่ยอมรับของคนในท้องถิ่น	4.09	0.77	มาก
กิจกรรมการท่องเที่ยวไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต่อทรัพยากรวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์	4.10	0.77	มาก
มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวอย่างชัดเจนและมีเจ้าหน้าที่ประจำ	3.97	0.78	มาก
มีบุคลากรที่มีความรู้เรื่องวัฒนธรรมชุมชนให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว	3.98	0.81	มาก
มีการจัดเส้นทางศึกษาแหล่งวัฒนธรรมและป้ายสื่อความหมายเพื่อให้ความรู้	4.05	0.83	มาก
มีสื่อหลากหลายประเภทในการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว	4.05	0.76	มาก
ชุมชนท้องถิ่นเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น การนำเที่ยว การให้บริการ ต่างๆ	4.08	0.75	มาก
ชุมชนมีรายได้จากการนำเที่ยวและให้บริการในกิจกรรมการท่องเที่ยว	4.19	0.77	มาก
ชุมชนมีรายได้จากการขายอาหารและสินค้าพื้นเมือง	4.20	0.76	มาก
ชุมชนมีรายได้จากการแสดงศิลปะพื้นเมือง	4.23	0.73	มาก
รวม	4.07	0.77	มาก

จากตาราง 10 พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยมีความคิดเห็นต่อระดับศักยภาพของท้องถิ่นใน
 เขตพื้นที่เมืองเก่า บุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ มีดังนี้ ศักยภาพทางกายภาพและการบริหาร
 จัดการ ด้านการจัดการท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.07$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ใน

ระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ชุมชนมีรายได้จากการแสดงศิลปะพื้นเมือง ($\bar{X}=4.23$) รองลงมาชุมชนมีรายได้จากการขายอาหารและสินค้าพื้นเมือง ($\bar{X}=4.20$) และ ชุมชนมีรายได้จากการนำเที่ยวและให้บริการในกิจกรรมการท่องเที่ยว ($\bar{X}=4.19$) ตามลำดับ

1.3 ข้อเสนอแนะ

นักท่องเที่ยวได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อสัมผัสประสบการณ์ท้องถิ่นในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ดังต่อไปนี้

1) ควรที่จะมีการร่วมมือกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในชุมชน จัดการประชาสัมพันธ์ถึงสถานที่แหล่งดึงดูดต่างๆภายในชุมชน เนื่องจากปัจจุบันนักท่องเที่ยวไม่ทราบข้อมูลจากภายในชุมชน เช่น การทำเว็บไซต์ โฆษณาเชิญชวน เพื่อเป็นการส่งเสริมถึงภาพลักษณ์ภายในชุมชน เป็นต้น

2) ผู้ที่ส่วนเกี่ยวข้องกันภายในชุมชน ไม่ว่าจะเป็น ตัวแทนชุมชน ประชาชนในชุมชนต่างๆ ควรจะประชุมหารือ จัดตั้งเป็นกลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อภายอนาคตหากพัฒนาให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวแล้ว จะเกิดความยั่งยืน มีบุคลากรให้ความรู้เพื่อที่จะต่อยอดภายในชุมชน ต่อไป

2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อสัมผัสประสบการณ์ท้องถิ่นในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพที่เกี่ยวข้องจำนวน 15 คน ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ 5 คน ตัวแทนหน่วยงานเอกชน 2 คน และตัวแทนชุมชน 8 คน โดยผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดทฤษฎี ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว โดยประยุกต์จากเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ของสำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2552) เป็นหัวข้อในการสัมภาษณ์ โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

ชุมชนหลักเมือง

1) ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว ในเขตพื้นที่เมืองเก่า จังหวัดบุรีรัมย์

1.1) ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ

ภาครัฐมีส่วนร่วมในด้านการช่วยเหลือด้านงบประมาณการจัดการทำนุบำรุง อาคารสถานที่เพราะปัจจุบัน ศาลพระหลักเมือง ศาลเจ้าปู่เจ้าย่า (ปึงเถ่า กงม่า) สระสิ่งโต และวัดกลางพระอารามหลวง อยู่ภายใต้การดูแลของเทศบาลเมืองจังหวัดบุรีรัมย์ ไม่ให้ดูแลและเสื่อมโทรม ส่วนด้านเอกลักษณ์ประเพณีความเชื่อ ทางเทศบาลเมืองจังหวัดบุรีรัมย์ได้มีการเข้ามาดูแลและมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่างๆ เพื่อไม่ให้มีการมาทำอะไรที่ขัดต่อจารีตประเพณี เช่นทุกเทศกาลสงกรานต์เดือนเมษายน

จะมีการทรงเจ้าพ่อหลักเมือง เป็นความเชื่อตามประเพณีที่สืบทอดกันมานานรุ่นสู่รุ่น เทศบาลเมืองบุรีรัมย์ก็จะมีส่วนร่วมในการจัดงานเตรียมของไหว้ เครื่องบูชา ต่างๆให้ครบตามแบบแผนจารีต และป้องกันการแอบอ้าง เพื่อไม่ให้เกิดความสับสน

1.2) ตัวแทนหน่วยงานเอกชน

ชุมชนหลักเมืองมีสิ่งดึงดูดใจที่โดดเด่นอยู่แล้ว เช่น ศาลพระหลักเมือง ซึ่งมีประวัติความเป็นมาที่ยาวนาน อีกทั้งยังมีศาลเจ้าปู่เจ้าย่า เสมือนสัญลักษณ์ความผูกพันระหว่างชาวไทยและชาวไทยเชื้อสายจีน ฉะนั้นหน่วยงานภาคเอกชนจึงได้เข้ามาจัดงานตรุษจีนจังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งมีการตอบรับจากนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาและประชาชนในพื้นที่ยังได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมครั้งนี้อีกด้วย

1.3) ตัวแทนชุมชนย่านเมืองเก่าเมือง จ.บุรีรัมย์

ปัจจุบันประชาชนในพื้นที่ยังไม่ค่อยเห็นความสำคัญที่จะพัฒนาสิ่งดึงดูดใจต่างๆ เพราะประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มผู้สูงอายุเป็นจำนวนมากแต่สิ่งที่ดีคือ กลุ่มผู้สูงอายุยังคงอนุรักษ์ประเพณี ความเชื่อต่างๆเอาไว้ เพื่อสืบทอดสู่คนรุ่นหลัง

“..... เพราะมีการเข้ามาดูแลเรื่องการจัดกิจกรรม ตามจารีตประเพณีที่มีการสืบทอดกันมาอย่างยาวนาน ดังนั้นแบบแผนการจัดต่างๆสามารถสืบค้นได้ และไม่ผิดเพี้ยนไม่มีการสับสน ทำให้คนรุ่นหลังมีความผูกพันและสามารถสืบทอดภูมิปัญญาต่างๆต่อไป ....”

กมล เรืองสุขศรีวงศ์. (2563, 10 มีนาคม). นายกเทศมนตรีเมืองบุรีรัมย์. [บทสัมภาษณ์.]

“..... กิจกรรมต่างๆภายในชุมชนหลักเมือง ทางวัฒนธรรมจังหวัดได้เข้าไปให้การสนับสนุน และร่วมกำหนดแบบแผนการจัดงานมีโดยตลอด เพราะคำนึงถึงความงดงามทางวัฒนธรรม และการสืบทอดภูมิปัญญาในชุมชน ทั้งยังไปให้ความรู้กับประชาชนในชุมชนอีกด้วย

ชัตติยา ชัยมณี. (2563, 28 กุมภาพันธ์). นักวิชาการวัฒนธรรม. [บทสัมภาษณ์.]

2) ศักยภาพทางกายภาพและการจัดกิจกรรม

2.1) ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ

ภาครัฐเป็นหน่วยงานที่คอยออกกฎหมายต่างๆมาเพื่อกำกับดูแล หากมีการจัดกิจกรรมหรือจะก่อสร้างสิ่งปลูกสร้าง ต้องดูแลเป็นพิเศษเพราะปัจจุบันบริเวณชุมชนหลักเมืองนั้น ถือเป็นเขตพื้นที่เมืองเก่า ฉะนั้นสิ่งเหล่านี้ค่อนข้างเปราะบางจะเพิ่มเติมอะไรในชุมชนต้องมีการดูแลอย่างละเอียด

2.2) ตัวแทนหน่วยงานเอกชน

ในส่วนของภาคเอกชนนี้ เรามีหน้าที่คอยเป็นตัวกลางระหว่างภาครัฐและประชาชน ในชุมชน เพราะหากมีการจัดงานในชุมชน ภาคประชาชนในชุมชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมด้วย ยกตัวอย่าง

งานตรุษจีนประจำปี ที่เรามีการจัดมาต่อเนื่อง และประสบความสำเร็จอย่างมาก เพราะเรามีการช่วยวางแผนกิจกรรม เช่น การเชิญชมรมร้านอาหารของจังหวัดเข้ามาร่วมงาน การหาผู้สนับสนุนจากภาคเอกชนต่างในจังหวัดเข้ามาสนับสนุนเรื่องงบประมาณ จัดหาการแสดง และให้ประชาชนในชุมชนนำสิ่งของต่างๆ ที่ขึ้นชื่อในชุมชนมาร่วมจำหน่ายในงาน จนกระทั่งงานตรุษจีนบุรีรัมย์ เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว ตัวอย่างเหล่านี้เป็นการแสดงให้เห็นว่าทุกอย่างต้องเกิดจากการเข้ามาทำและมีส่วนร่วมทุกๆด้าน ถึงจะประสบผลสำเร็จ

“.... สิ่งที่ได้ตอบแทนมา ไม่ใช่แค่ชื่อเสียงของทางภาคเอกชนที่จัดงานเท่านั้น แต่เป็นชื่อเสียงของคนในชุมชน และยิ่งไปกว่านั้นเป็นชื่อเสียงของจังหวัด นี่คือ ความภูมิใจ ....”
 บดินทร์ เรื่องสุขศรีวงศ์. (2563, 26 กุมภาพันธ์). ประธานสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว. [บทสัมภาษณ์.]

2.3) ตัวแทนชุมชนย่านเมืองเก่าเมือง จ.บุรีรัมย์

ภายในชุมชนมีการดูแลอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน เช่น มีการคัดแยกขยะ เพื่อไม่ให้เกิดสิ่งปฏิกูลที่จะเกิดขึ้นในชุมชน และไม่มีขยะในบริเวณชุมชน เพื่อให้สภาพพื้นที่ภายในดูสะอาดตาเป็นระเบียบเรียบร้อย ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถือ เป็นสิ่งเล็กๆน้อยๆที่ประชาชนในชุมชนต้องช่วยกัน

3) การบริหารจัดการ

3.1) ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ

วัฒนธรรมจังหวัดบุรีรัมย์ และเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ ได้จัดการด้านการรักษาสภาพและฟื้นฟูสิ่งดึงดูดใจบริเวณศาลพระหลักเมือง ศาลเจ้าปู่เจ้าย่า เพราะบริเวณนี้เป็นเขตพื้นที่ที่มีวัฒนธรรมมาอย่างยาวนาน ดังนั้นต้องระมัดระวังในการที่จะเข้ามาจัดการต้องมีหน่วยงานที่เชี่ยวชาญเข้ามาดูแล

3.2) ตัวแทนหน่วยงานเอกชน

หน่วยงานภาคเอกชนพยายามร่วมมือประชาชนในชุมชนมีการจัดอบรมให้ความรู้ โดยได้มีการตั้งโครงการ ลูกเสือมัคคุเทศก์ ที่จะเป็นมัคคุเทศก์น้อยคอยให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ต่างๆ ภายในชุมชน เพื่อคอยให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังชุมชน

3.3) ตัวแทนชุมชนย่านเมืองเก่าเมือง จ.บุรีรัมย์

ในส่วนของประชาชนในชุมชน มีการจัดตั้งคณะกรรมการชุมชน โดยมีประธานชุมชนเป็นประธาน เพราะในชุมชนจะมีผู้ที่คอยเป็นตัวแทนในเรื่องการบริหารภายในชุมชน เช่นการมาช่วยคอยดูสถานที่สิ่งดึงดูดใจในชุมชน การรักษาสภาพชุมชนไม่ให้มีเศษขยะ แต่สิ่งที่ชุมชนกำลังทำร่วมกับภาครัฐก็คือการมี ลูกเสือ มัคคุเทศก์ ที่จะเป็นมัคคุเทศก์น้อยคอยให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ต่างๆภายใน

ชุมชน โดยทางประธานชุมชนได้เสนอไปทางภาครัฐให้เข้ามาอบรม ปัจจุบันได้มีการเข้ามาอบรม โครงการ ลูกเสือ มัคคุเทศก์ ในชุมชนแล้ว

“...ลูกเสือ มัคคุเทศก์เป็นอีกหนึ่งโครงการ ที่เราอยากเห็นเยาวชนในชุมชนเราเอง ได้มีความรู้และอาจจะกลายเป็นอาชีพ เพราะในอนาคตชุมชนเราอาจจะกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง เราต้องเตรียมความพร้อม....”

กฤต บูรณพันศักดิ์. (2563, 20 กุมภาพันธ์). [บทสัมภาษณ์.]

ชุมชนย่านการค้าเดิมบริเวณถนนจรัล ถนนนิเวศ ถนนสุนทรเทพ

1) ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว ในเขตพื้นที่เมืองเก่า จังหวัดบุรีรัมย์

1.1) ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ

ภาครัฐเข้ามาดูแลนโยบายที่จะร่วมกับทางเทศบาลในการพัฒนาสถานที่ดึงดูดใจให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น อาทิ ตลาดสดเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ ตลาดไนท์บาซาร์เทศบาลเมืองบุรีรัมย์ ซึ่งทั้งสองตลาดนี้เป็นแหล่งศูนย์รวม อาหาร และวัตถุดิบต่างๆ ฉะนั้นต้องมีการจัดระเบียบ ดูสุขลักษณะ ความสะอาด และที่สำคัญต้องให้ประชาชนไม่รู้สึกรำคาญมาจำกัดสิทธิ์ หรือทำให้ประชาชนในชุมชนอึดอัด ในส่วนของคลองละลมเป็นพื้นที่ที่รับผิดชอบของกรมศิลปากร เพราะได้ขึ้นเป็นโบราณสถานการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงก็ต้องเป็นไปตามกฎหมายของกระทรวงแต่ปัจจุบันได้อยู่แล้ว แต่มีการเข้าไปดูแลและส่งเสริมหากทางชุมชนมีกิจกรรมต่างๆ เราก็มีหน้าที่เข้าไปดูแลช่วยเหลือ

“... โดยปกติภาครัฐมีการเข้าไปดูแลจัดแผนนโยบายต่างๆร่วมกับทางเทศบาลอยู่แล้ว และหากมีกิจกรรมภายในชุมชน ก็จะมีการเข้าไปส่งเสริม โดยมีการควบคุมตามแผนนโยบาย ....”

นภัสนันท์ พิริยโรจนสิน. (2563, 12 มีนาคม). นักวิเคราะห์นโยบายและแผน. [บทสัมภาษณ์.]

1.2) ตัวแทนหน่วยงานเอกชน

หน่วยงานเอกชนดูแลประสานงานระหว่างชุมชนกับหน่วยงานภาครัฐ เวลาที่มีการจัดกิจกรรมภายในชุมชน และคอยหางบประมาณมาดูแลในเรื่องการจัดกิจกรรม อาทิเช่น กิจกรรมประเพณีลอยกระทง

1.3) ตัวแทนชุมชนย่านเมืองเก่าเมือง จ.บุรีรัมย์

ปัจจุบันประชาชนในพื้นที่นั้น ส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มผู้สูงอายุที่ยังคุ้นเคยกับ ประเพณีวัฒนธรรมแบบดั้งเดิม แต่บรรดากลุ่มวัยรุ่นจะไม่ค่อยความผูกพันต่อท้องถิ่น ในอนาคตนั้นอาจจะไม่เกิดความเข้มแข็งในการรักษาเอกลักษณ์หากไม่มีการปลูกฝังหรือให้ความรู้

2) ศักยภาพทางกายภาพและการจัดกิจกรรม

2.1) ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ

ในส่วนนี้หากมีกิจกรรมต่างๆภายในชุมชน ทางเทศบาลซึ่งมีหน้าที่อำนวยความสะดวกเรื่องการจัดกิจกรรมเข้ามาดูแล เพราะบริเวณที่จัดงานซึ่งเป็นคูเมืองลลวม ถนน ในชุมชนนั้นมีลักษณะที่ค่อนข้างแคบ หากมีประชาชนมาร่วมกันเยอะ ต้องมีการจัดระเบียบ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความปลอดภัย

2.2) ตัวแทนหน่วยงานเอกชน

ในส่วนของภาคเอกชนเป็นหน่วยงานที่คอยส่งเสริมกิจกรรม หากมีการร้องขอมา เช่น กิจกรรมลอยกระทงที่ผ่านมา ที่จัดขึ้นบริเวณ คลองลลวม ภาคเอกชนมีการประสานงานให้ภาครัฐและชุมชนทำงานร่วมกัน เช่น การให้ภาครัฐสนับสนุนกิจกรรมการประกวดนางนพมาศ และประกวดกระทง ทางชุมชนก็จัดหาผู้ที่จะเข้าประกวด ส่วนภาคเอกชนก็จะจัดหาผู้สนับสนุนรางวัลต่างๆ และกิจกรรมในงาน ประชาสัมพันธ์กิจกรรมในชุมชนให้เป็นที่รับรู้ของนักท่องเที่ยว ทำให้กิจกรรมมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

“... ทางชมรมร้านอาหารที่นำโดยประธานชมรมและประธานอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์ ได้มีส่วนร่วมสนับสนุนกิจกรรมในชุมชน ทุกปี ....”
 บดินทร์ เรื่องสุขศรีวงศ์. (2563, 26 กุมภาพันธ์). ประธานสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว. [บทสัมภาษณ์.]

2.3) ตัวแทนชุมชนย่านเมืองเก่าเมือง จ.บุรีรัมย์

ประธานชุมชนทำหน้าที่ประสานงาน ระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน เข้าประชุมงาน เทศกาลต่างๆ และคอยแจ้งข่าวสารให้ชาวบ้านในพื้นที่ทราบ

3) ด้านการบริหารจัดการ

3.1) ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ

เทศบาลเมืองจังหวัดบุรีรัมย์ในฐานะที่ดูแลชุมชนโดยตรงได้มีหน่วยงานที่คอยสุ่มตรวจความร้านอาหาร และร้านค้าเฟอร์นิเจอร์ เพื่อตรวจสอบความสะอาดให้ถูกสุขลักษณะอยู่ตลอดเวลาและมีการจัดระเบียบบรรดาแม่ค้าที่ขายของโดยรถเข็นให้อยู่ในพื้นที่เพื่อดูแลเป็นระเบียบภายในชุมชน

3.2) ตัวแทนหน่วยเอกชน

ชมรมร้านอาหารมีการคอยจัดการด้านการติดตามและการประเมินร้านอาหารที่อยู่ในบริเวณชุมชนให้มีความสะอาดถูกสุขลักษณะ โดยจะมีการสุ่มตรวจ

3.3) ตัวแทนชุมชนย่านเมืองเก่าเมือง จ.บุรีรัมย์

ประธานชุมชนจะทำหน้าที่เป็นตัวแทนของชุมชนในการประสานงานกับหน่วยงานภาคเอกชน และทำการจัดประชุมร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาคเอกชนและคนในชุมชน แต่ชุมชนยังมีส่วนร่วมน้อยมากในการประเมินผลการดำเนินงานหรือการจัดกิจกรรม เพราะปัจจุบันภายในชุมชนจะมีแต่ผู้สูงอายุอาศัยอยู่ทำให้ความร่วมมือยังมีน้อย

“...ปกติก็เวลาที่มีการจัดกิจกรรม หรือพวกโครงการต่าง ๆ ที่ชุมชนจัดขึ้นอยู่แล้วเป็นประจำ จะมีประธานชุมชน เป็นผู้ประสานการจัดกิจกรรม แต่การประเมินผลกิจกรรมต่าง ๆ คนในชุมชนยังไม่ค่อยได้มีส่วนร่วมมากนัก...”

กิตติศักดิ์ สิริประภากร. (2563, 20 กุมภาพันธ์). [บทสัมภาษณ์.]

“...ประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่จะเป็นผู้สูงอายุ ทำให้เวลามีกิจกรรมไม่ค่อยได้รับความร่วมมือมากเท่าไรนัก และเวลามีนักท่องเที่ยวมายังไม่มีบุคลากรที่เพียงพอที่จะพอบรรยายถึงสถานที่ดึงดูดในชุมชน...”

เจริญศักดิ์ ศิริรัตนโยธากุล. (2563, 20 กุมภาพันธ์). [บทสัมภาษณ์.]

ชุมชนเมืองเก่าชุมชนสามสิบห้องของชาวจีนโบราณ

1) ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว ในเขตพื้นที่เมืองเก่า จังหวัดบุรีรัมย์

1.1) ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ

ภาครัฐเข้าไปมีส่วนส่งเสริมเกี่ยวกับกิจกรรม ถนนสายวัฒนธรรม “เซราะกราว วอร์คิงสตรีท” ตั้งแต่การจัดการหาสินค้า โอท็อป การแสดงทางวัฒนธรรม การเข้าไปในชุมชนต่างๆ เพื่อให้ความรู้ พัฒนาสินค้าและการจัดตั้งกองทุนถนนสายวัฒนธรรม ที่มีภาครัฐ ภาคประชาชนเป็นกรรมการเพื่อให้ชุมชนในพื้นที่สามารถอยู่ได้ด้วยตนเอง ปัจจุบันภาครัฐมีหน้าที่คอยสนับสนุนดูแลกิจกรรมต่างๆที่อยู่ภายในชุมชน

“...บริเวณถนนสายวัฒนธรรม เวลามีกิจกรรม ทางหน่วยงานจะเข้าไปร่วมทำกิจกรรมให้คำแนะนำ และส่งเสริมให้ความรู้ประชาชนในพื้นที่...”

เดโช วรรณทนาพิทักษ์. (2563, 24 กุมภาพันธ์). นักพัฒนาการชุมชน. [บทสัมภาษณ์.]

1.2) ตัวแทนหน่วยงานเอกชน

ปัจจุบันงานประจำปีของชุมชนสามสิบห้องของชาวจีนโบราณ เช่น งานจิว งานสะเดาะเคราะห์ มีความเป็นเอกลักษณ์ด้านวิถีชีวิต ภูมิปัญญาที่สอดแทรกในกิจกรรม แต่ยังไม่มีการร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคประชาชนมากนัก

“...งานประจำปีของชุมชนสามสิบห้องของชาวจีนโบราณ เช่น งานจิว งานสะเดาะเคราะห์ ปัจจุบันยังไม่ได้รับความร่วมมือจากคนในชุมชน ทำให้ไม่สามารถเข้าไปร่วมในการจัดกิจกรรมได้....”

เพ็ญศิริรัตน์ อาจทวีกุล. (2563, 24 กุมภาพันธ์). ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดบุรีรัมย์. [บทสัมภาษณ์.]

1.3) ตัวแทนชุมชนย่านเมืองเก่าเมือง จ.บุรีรัมย์

ปัจจุบันเนื่องจากภายในชุมชนไม่มีบุคลากรรุ่นใหม่เข้ามาสืบสานธรรมเนียม อาจจะทำให้ขาดความต่อเนื่องของวัฒนธรรมประเพณี มีทำให้ไม่เกิดความยั่งยืนในชุมชน

2) ศักยภาพทางกายภาพและการจัดกิจกรรม

2.1) ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ

ปัจจุบันทางชุมชนย่านเมืองเก่ามีการจัดกิจกรรมที่มีชื่อเสียงคือ งานจิวปลายปี แต่ยังคงขาดการมีส่วนร่วมของทางหน่วยงานอื่นๆ ทางหน่วยงานภาครัฐจึงไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมมาก

2.2) ตัวแทนหน่วยงานเอกชน

ภาคเอกชนมีส่วนร่วมได้น้อยในการเข้ามาจัดกิจกรรมในชุมชน เพราะประชาชนในชุมชนมักจะมีการจัดกิจกรรมกันเอง เนื่องจากกิจกรรมส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นเฉพาะ แต่ยังคงขาดการประชาสัมพันธ์ในการจัดกิจกรรม

2.3) ตัวแทนชุมชนย่านเมืองเก่าเมือง จ.บุรีรัมย์

ทางชุมชนมีการจัดกิจกรรมกันเอง เนื่องจากใหญ่จะมีผู้เชี่ยวชาญในการจัดกิจกรรมเป็นผู้นำ จึงทำให้ยังขาดการมีส่วนร่วมและปัญหาที่เกิดขึ้นคือ การจัดกิจกรรมของทางชุมชนนั้นไม่มีการประชาสัมพันธ์ทำให้บุคลากรภายนอกไม่ทราบถึงกิจกรรมต่างๆที่จะจัดขึ้น

“...งานประจำปีของชุมชนสามสิบห้องของชาวจีนโบราณ เช่น งานจิว งานสะเดาะเคราะห์ เป็นกิจกรรมที่มีความโดดเด่น แต่ยังคงขาดการประชาสัมพันธ์....”

รัตภา ชีร์ภัทรกิจ. (2563, 24 กุมภาพันธ์). นายกสมาคมธุรกิจท่องเที่ยวบุรีรัมย์. [บทสัมภาษณ์.]

3) ด้านการบริหารจัดการ

3.1) ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ

ทางหน่วยงานภาครัฐได้เข้าไปให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิตภัณฑของดีในชุมชน เพื่อให้ชาวบ้าน ประชาชนในชุมชนนำความรู้ที่ได้รับมาต่อยอด อาทิเช่น การทำขนมแดง (อั้งก้วย) ที่เดิมมีเฉพาะเทศกาลตอนนี้ได้ให้คนในชุมชนเริ่มทำขาย เพื่อให้นักท่องเที่ยวที่มาได้ลองชิมและสร้างมูลค่าเพิ่มขึ้น

3.2) ตัวแทนหน่วยงานเอกชน

ภาคเอกชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการงานเทศกาลในชุมชน เช่น เทศกาลงานจิวเปลายปี ได้มีการจัดทากิจกรรม งานแข่งขันดนตรี กีฬา และชมรมร้านอาหาร เพื่อให้งานเทศกาลได้กลายเป็นที่รู้จักจากคนภายนอกมากยิ่งขึ้น และยังทำให้ประชาชนในพื้นที่เกิดรายได้

3.3) ตัวแทนชุมชนย่านเมืองเก่าเมือง จ.บุรีรัมย์

ชุมชนมีการบริหารจัดการเองโดยมีประธานชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน เป็นผู้นำและทำกิจกรรมการในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมท่องเที่ยว และมีการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม อาทิ งานสะอาดหัตถ์เคราะห์ประจำปี เทศกาลงานจิว ในชุมชนมีการจัดกิจกรรมและร่วมด้วยกับทางภาคเอกชนที่นำ ชมรมร้านอาหาร มามีส่วนร่วม ทางชุมชนมีการจัดกิจกรรม รวมทั้งการรักษาความสะอาดมีการจัดการด้านขยะมูลฝอยในแหล่งชุมชน และ ชุมชนมีการขายสินค้า เช่น อาหารเครื่องดื่มของที่ระลึกท้องถิ่น ผลิตภัณฑ์สินค้า OTOP ชุมชนจึงมีรายได้โดยตรงจากการให้บริการด้านขายสินค้าดังกล่าว เมื่อคนในชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว จึงส่งผลให้คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนดีขึ้นและมีรายได้เสริมจากการจัดการท่องเที่ยว

“... ปัจจุบันทางชุมชนเริ่มขาดบุคลากรที่คอยให้ความรู้ในชุมชน ในอนาคตอาจจะเกิดปัญหาเรื่องบุคลากร .....”

ณรงค์ อารังค์อนันต์สกุล (2563, 11 มีนาคม). [บทสัมภาษณ์.]

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ ในด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อสัมผัสประสบการณ์ท้องถิ่นในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ สามารถสรุปได้ว่า พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ มีผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมด 3 กลุ่ม คือ หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานเอกชน และคนในชุมชน โดยทั้ง 3 กลุ่มนี้มีปัจจุบันได้มีการเข้าไปมีส่วนร่วมในการช่วยคิดวางแผนการจัดกิจกรรมต่างๆในชุมชนแล้ว โดยปัจจุบันภาครัฐได้กำหนดข้อปฏิบัติสถานที่สิ่งดึงดูดใจในแหล่งชุมชนต่างๆ มีการนำบุคลากรเข้าไปอบรมให้ความรู้กับประชาชนในท้องถิ่น และสนับสนุนงบประมาณในการจัดทำกิจกรรมต่างๆ โดยผ่านทางหน่วยงานภาคเอกชน ที่หน้าที่คอยประสานงานระหว่างภาครัฐและชุมชน ให้ได้รับผลประโยชน์โดยตรง และประชาชนในพื้นที่เป็นส่วนสำคัญในการช่วยขับเคลื่อนกิจกรรมที่จะพัฒนาให้แหล่งชุมชนของตนเองกลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยว ผลที่ตามมาคือชุมชนมีรายได้เสริมจากการให้บริการด้านการท่องเที่ยว เช่น ที่พัก ร้านค้า ร้านอาหาร รวมทั้งกิจกรรมท่องเที่ยวต่างๆ รายได้เหล่านี้ช่วยสนับสนุนและส่งเสริมให้ชุมชนสามารถดำเนินงานและทำงานร่วมกันเพื่อ

ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน แต่ทั้งนี้ต้องได้รับความร่วมมือจากคนในชุมชนที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนเอง

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาศักยภาพของแหล่งการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอมือง จังหวัดบุรีรัมย์

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากตอนที่ 1 บริบทและศักยภาพของพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอมือง จังหวัดบุรีรัมย์ มาวิเคราะห์ร่วมกับผลการวิจัยตอนที่ 2 ได้แก่ ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถาม และข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ ประกอบกับการวิเคราะห์ ถึงศักยภาพในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอมือง จังหวัดบุรีรัมย์ มาวิเคราะห์ร่วมกัน และจัดทำแนวทางการพัฒนาศักยภาพสิ่งดึงดูดใจ ในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอมือง จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวในอนาคตต่อไป

ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาศักยภาพของ แหล่งการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอมือง จังหวัดบุรีรัมย์

1) ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว ในเขตพื้นที่เมืองเก่า จังหวัดบุรีรัมย์

1.1 คุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม

เนื่องจากแต่ละชุมชนของเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอมือง จังหวัดบุรีรัมย์ มีวัฒนธรรม ประเพณี อาหาร และสถาปัตยกรรมที่คล้ายคลึงกัน ภาครัฐ ซึ่งนำโดย วัฒนธรรมจังหวัดบุรีรัมย์ เทศบาลเมืองจังหวัดบุรีรัมย์ ควรมีพัฒนาให้ความรู้ประชาชนในท้องถิ่น ถึงเรื่องราวประวัติศาสตร์ความเป็นมา วัฒนธรรมดั้งเดิมที่มีอยู่ในชุมชน และประเพณีที่มีการสืบทอดกันมาจากคนรุ่นเก่า เนื่องจากประเพณีเหล่านี้เป็นสิ่งที่ปกป้องถึงวัฒนธรรมประเพณีและสะท้อนให้เห็นถึงประวัติศาสตร์ต่างๆภายในชุมชน เช่น ประเพณีสงกรานต์ในชุมชนหลักเมือง มีประเพณีโบราณ คือการทรงเจ้า ทำนายเหตุการณ์ต่าง สถานที่จัดงานคือ บริเวณศาลพระหลักเมือง มีการเข้าทรงเจ้าพ่อหลักเมือง เพื่อเป็นการทำนายถึงความอุดมสมบูรณ์ของจังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งปัจจุบันประเพณีเริ่มจะสูญหายไปตามกาลเวลา เนื่องจากไม่มีบุคลากรมาสืบทอดต่อ ประชาชนในชุมชนไม่ได้ให้ความสนใจ ดังนั้นทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในท้องถิ่น ควรมีการประชุมจัดทำแผนการพัฒนากิจกรรมภายในชุมชน และสอบถามสืบค้นหาประวัติความเป็นมาในเรื่องของวัฒนธรรมท้องถิ่นจากผู้อาวุโส ประชาชนชาวบ้านในชุมชน เพื่อที่จะนำเรื่องราวเหล่านี้ มาส่งเสริมให้สถานที่แหล่งดึงดูดต่างๆ ให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยว และยังเป็นการปลูกจิตสำนึกในการรักความผูกพันต่อท้องถิ่น ให้ประชาชนรู้จักรักบ้านเกิด ทำให้ชุมชนเข้มแข็งเพื่อที่จะรักษาเอกลักษณ์ วัฒนธรรม ให้สืบต่อไป

1.2 ศักยภาพทางกายภาพและการจัดกิจกรรม

1.2.1 การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และความปลอดภัย

เนื่องจากปัจจุบันการเข้าถึงแต่ละชุมชนนั้นมีความสะดวกสบายพอประมาณ ถนนที่ใช้สัญจรกว้างขวาง สะดวกเข้าถึงได้ง่าย แต่ปัจจุบันภายในชุมชนต่างๆ ยังขาดการส่งเสริมการเข้าถึงชุมชนโดยใช้ยานพาหนะที่มีความหลากหลายรูปแบบ และถนนหนทางที่ให้ความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว ภาครัฐควรมีการกำหนดมาตรการในการกำหนดใช้เส้นทางการจราจร ให้เป็นเส้นทางการท่องเที่ยวโดยเฉพาะ เช่นทำโซนสำหรับ เส้นทางการขับขี่จักรยาน สำหรับนักท่องเที่ยว นอกจากนี้หน่วยงานภาครัฐและชุมชนควรส่งเสริมการเดินทางท่องเที่ยวภายในชุมชนโดยการใช้จักรยาน เพื่อลดมลภาวะ ฝุ่นควัน และเสียงดังจากรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ ในส่วนนี้ต้องได้รับความร่วมมือจากภาคเอกชน และประชาชนในชุมชน ควบคู่กันไปด้วย เช่น มีการรวมกลุ่มจัดตั้ง ให้เช่าจักรยาน เพื่อขี่ชมท่องเที่ยวชมพื้นที่เมืองเก่า เหล่านี้จะเป็นการเพิ่มรายได้ภายในชุมชนและประชาชนรู้สึกว่าได้เป็นส่วนหนึ่งในการช่วยจัดกิจกรรมต่างๆ และนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังพื้นที่เมืองเก่ายังได้รับประสบการณ์ใหม่ในการเที่ยวชม และเหนือสิ่งอื่นใดนั้น รู้สึกปลอดภัยในการท่องเที่ยวอีกด้วย

1.2.2 ความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว

ปัจจุบันภายในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ มีความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวยังไม่มาก และการจัดกิจกรรมอาจจะยังไม่โดดเด่น ควรมีการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในชุมชน ให้มีความหลากหลายและแสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของท้องถิ่น เพื่อตอบสนองกับความสนใจของนักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่ม เช่น ขี่จักรยานชมในเขตพื้นที่เมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ศึกษาวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน เป็นต้น

โดยผู้วิจัยได้ออกแบบโปรแกรมการท่องเที่ยวภายในชุมชนเขตพื้นที่เมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์โดยใช้ชื่อว่า โปรแกรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อสัมผัสประสบการณ์ท้องถิ่น วิถีลูกหลานรัชกาลที่ 1 เนื่องจากแหล่งดึงดูดต่างๆที่อยู่ภายในชุมชนพื้นที่เมืองเก่า มีความสัมพันธ์กับรัชกาลที่ 1 ครั้งยังทรงเป็นสมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึก ได้เสด็จมาพักทัพอยู่บริเวณชุมชนพื้นที่เมืองเก่านี้ เพื่อเป็นตัวอย่างเส้นทางท่องเที่ยวที่นำเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนในเขตพื้นที่เมืองเก่ามาประยุกต์ให้เกิดประโยชน์และสร้างความหลากหลาย ต่อการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อสัมผัสประสบการณ์ท้องถิ่นภายในเขตพื้นที่ ทั้งนี้ภาครัฐ ภาคเอกชนหรือชุมชนสามารถใช้เป็นแนวทางเพื่อพัฒนารายการนำเที่ยวของตนให้เกิดความหลากหลาย

ตัวอย่างโปรแกรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อสัมผัสประสบการณ์ ท้องถิ่นวิถีภูทอกนันทราชกาลที่ 1

โปรแกรมนำเที่ยวภายหลังท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ภายใน ชุมชนหลักเมือง ชุมชนย่านการค้าเดิมถนนจรีระ ถนนนิवास และถนนสุนทรเทพ และชุมชนสามสิบห้องของชาวจีน โบราณ	
10.00 น.	เดินทางมาสักการะขอพร ภายในศาลพระหลักเมือง ศาลเจ้าปู่เจ้าย่า (ปึงเถ่า กงม่า) เพื่อเป็นสิริมงคลต่อตนเองและครอบครัว
10.30 น.	เดินทางไปยังวัดกลางพระอารามหลวงกราบไหว้หลวงพ่อดโต พระคู่บ้านคู่เมืองของชาวจังหวัดบุรีรัมย์ หลวงพ่อดโตมีพระพุทธรูปเมตตาเรื่องการขอบุตรธิดาและให้โชคลาภ
11.00 น.	บริเวณใกล้เคียงวัดกลางพระอารามนักท่องเที่ยวยังได้เดินชมสระสังโต สระน้ำโบราณที่อยู่กลางใจบุรีรัมย์ และเป็นสระน้ำที่ชาวบ้านเชื่อกันว่าเป็นสระน้ำศักดิ์สิทธิ์
12.00 น.	รับประทานอาหารกลางวันที่ ร้านครัวเวียดนาม และแวะชิมกุนเชียงที่เป็นของฝากขึ้นชื่อของจังหวัดบุรีรัมย์ที่ร้าน อั้งเลี้ยงฮะ
13.30 น.	เดินทางต่อไปยัง ชุมชมย่านการค้าเดิมถนนจรีระ ถนนนิवास และถนนสุนทรเทพ เพื่อเยี่ยมชม ตึกดิน อาคารเก่าที่อยู่อาศัยที่เป็นเอกลักษณ์ของคนจีนที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในจังหวัดบุรีรัมย์ ที่นี่ยังท่องเที่ยวจะได้เห็นความเจริญรุ่งเรืองเรื่องมากและเป็นจุดศูนย์กลางเมืองของชุมชนเมืองเก่า
14.30 น.	เดินทางต่อไปยังชุมชนสามสิบห้องของชาวจีนโบราณ ไหว้ขอพรองค์เจ้าแม่กวนอิมหยกขาว ที่มูลนิธิสว่างจรรยาธรรมสถาน
15.30 น.	แวะกินลูกชิ้นเย็นกิน บริเวณสถานีรถไฟบุรีรัมย์ เก็บภาพบรรยากาศต่างๆภายในชุมชน
16.30 น.	เดินทางมายังถนนสายวัฒนธรรม “เซราะกราว วอล์คกิ้ง สตรีท มาเดินชมสินค้าออกเป็น โชนเสื้อผ้าหรือหัตถกรรม ของประดับตกแต่งร่างกาย สินค้าของที่ระลึก ของจังหวัดบุรีรัมย์
18.00 น.	เดินทางกลับที่พัก

2) ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว ในเขตพื้นที่เมืองเก่า จังหวัดบุรีรัมย์

2.1 ศักยภาพในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน

ปัจจุบันภายในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ มีสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน ยังไม่เพียงพอ ภาครัฐ โดยเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ ที่มีความรับผิดชอบโดยตรง ต้องส่งบุคลากรเข้ามาดูแลแต่ละชุมชน เพื่อที่จะวิเคราะห์ถึงสิ่งที่ต้องเพิ่มเติม เช่น การทำห้องน้ำสาธารณะบริเวณแหล่งชุมชน เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว ทำป้ายบอกทางไปชุมชนต่างๆ แหล่งสถานที่สิ่งดึงดูดใจภายในชุมชน เพื่อให้นักท่องเที่ยวทราบ ที่พักโรงแรมต่างๆ ต้องอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน มีความปลอดภัย เพื่อให้นักท่องเที่ยวรู้สึกไม่กังวลในการเข้ามาพักอาศัย รวมถึงความเป็น

มิตรไมตรีจากผู้คนในชุมชน ภาคเอกชน สมาคมธุรกิจท่องเที่ยวบุรีรัมย์และประชาชน มีส่วนร่วมในการเข้ามาบริหารจัดการกันภายในชุมชน สิ่งเหล่านี้จะเป็นการบ่งชี้ให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมในชุมชน เพื่อให้ประชาชนรู้สึกเหมือนสิ่งต่างๆเหล่านี้เป็นของตนเอง

2.2 ศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวจากปัจจัยภายนอก

ปัจจุบันหน่วยงานภาครัฐ เอกชน มีการเข้ามามีส่วนร่วมเฉพาะในช่วงที่มีเทศกาล กิจกรรมในชุมชน เช่น การเข้ามาสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรม แต่ช่วงที่ไม่มีเทศกาล กิจกรรมต่าง ๆ นั้น ไม่มีการเข้ามามีส่วนร่วม ดังนั้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาของประชาชนในชุมชนหรือแหล่งท่องเที่ยว ทางภาครัฐ โดยท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด หน่วยงานเอกชนโดย ประธานสภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัด ต้องมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมหรือให้ความรู้แก่ประชาชนในพื้นที่ เช่น ควรจัดให้มีการอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นในการนำเที่ยว ตลอดจนพัฒนาองค์ความรู้ของมัคคุเทศก์ท้องถิ่นที่มีอยู่ในปัจจุบันอยู่เสมอ เช่น พัฒนาคำความรู้ด้านภาษาอังกฤษและความรู้ใหม่ๆ เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้สามารถนำความรู้ไปปฏิบัติ และเป็นการสร้างรายได้ให้เกิดอาชีพในอนาคตต่อไป

3) การบริหารจัดการ

3.1 การจัดการด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว

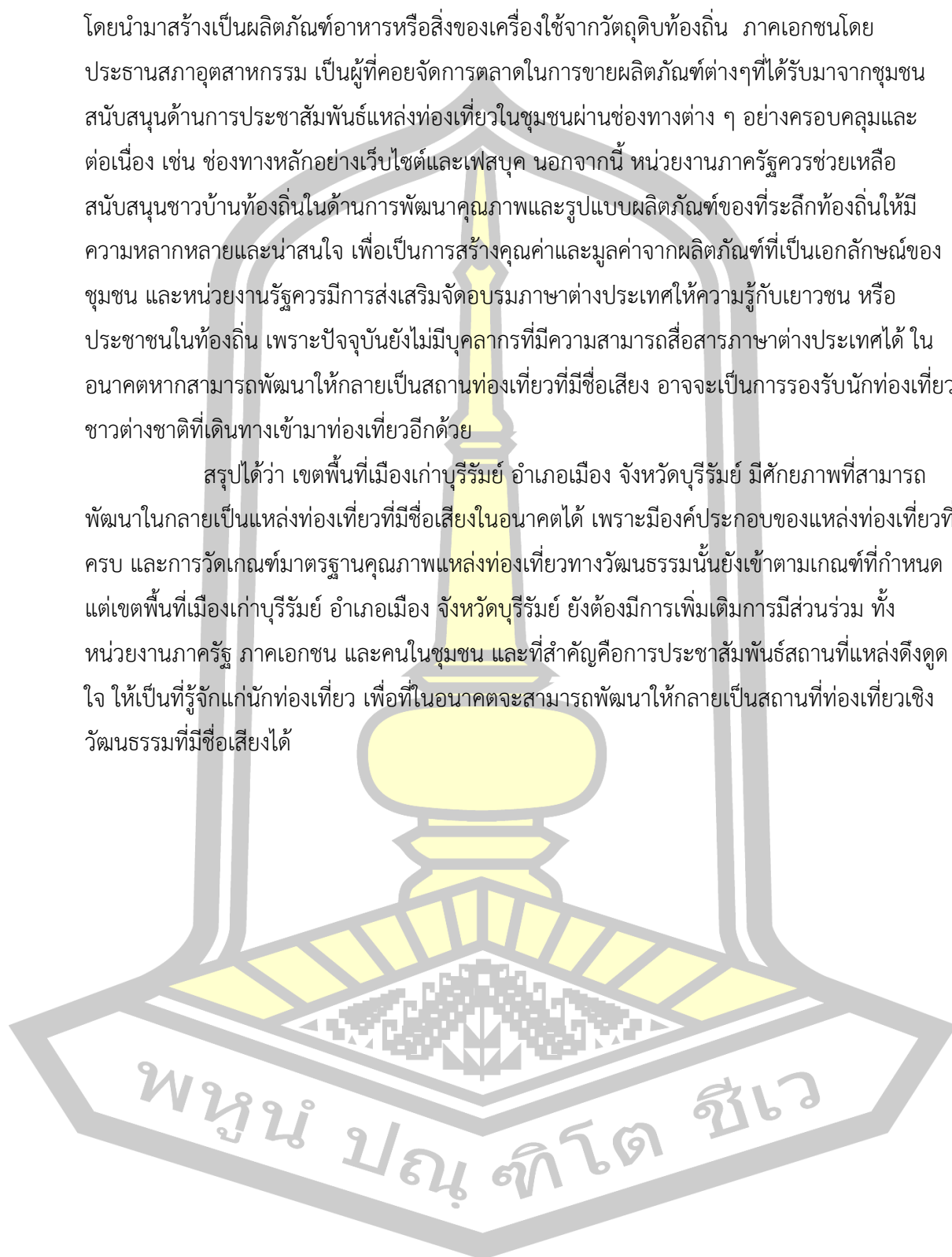
หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น พัฒนาชุมชน เทศบาลเมืองจังหวัดบุรีรัมย์ ควรเข้าไปดูแลและตรวจสอบสถานที่สิ่งดึงดูดใจ ในชุมชน เพื่อเป็นการบำรุงรักษาสถานที่สิ่งดึงดูดใจในชุมชนต่างๆ ให้อยู่ในสภาพที่ดี เพื่อให้คงความเป็นเอกลักษณ์รวมทั้งอนุรักษ์รักษาสถาปัตยกรรมดั้งเดิมของท้องถิ่นไว้ การจัดการการรักษาสภาพของแหล่งดึงดูดนั้น ภาครัฐ เอกชนและประชาชน ควรมีส่วนร่วมกันในการจัดการดังกล่าว เช่น การเข้าไปจัดการขยะภายในชุมชน รวมทั้งบริหารจัดการระบบกำจัดขยะมูลฝอย ห้ามเผาขยะภายในชุมชน รณรงค์การแยกขยะแต่ละประเภท และแปรรูปขยะแห้ง ให้สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้ สิ่งเหล่านี้ล้วนทำให้ประชาชนในพื้นที่เกิดจิตสำนึก ตระหนักในการรักษาสภาพชุมชนที่อยู่อาศัยไม่ได้เกิดความเสียหาย และอีกสิ่งหนึ่งที่ต้องมีการเร่งเข้าไปจัดระเบียบก็คือ การเข้าไปฟื้นฟูจัดระเบียบแหล่งพื้นที่ ที่คิดว่าสามารถนำมาเป็นสถานที่ดึงดูดใจในการท่องเที่ยวได้ เช่น บริเวณชุมชนสามสิบห้องของชาวจีนโบราณ มีเรือนไม้ แก้วแก้ว ซึ่งเป็นเรือนไม้อายุ ประมาณ 100 ปี ปัจจุบันพื้นที่ตรงนี้รกร้างไม่มีหน่วยงานไหนเข้าไปดูแล หากมีการฟื้นฟูจัดระเบียบใหม่ อาจจะกลายเป็นสถานที่ดึงดูดใจภายในชุมชนได้อีกด้วย

3.2 การจัดการด้านการท่องเที่ยว

ภาครัฐ โดยพัฒนาชุมชนจังหวัด ควรส่งเสริมให้มีการจัดโครงการพัฒนาศักยภาพให้แก่ชาวบ้านท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอ โดยจัดให้มีบุคลากรที่มีความรู้ด้านการท่องเที่ยวมาอบรมให้ความรู้กับคนในชุมชน เพื่อพัฒนาศักยภาพด้านการให้บริการแก่บุคลากรในท้องถิ่น อาทิ ควรมีการจัดการฝึกอบรมพัฒนาอาชีพให้กับคนในชุมชน เช่น การนำวัตถุดิบท้องถิ่นในชุมชนมาพัฒนาให้เกิดประโยชน์

โดยนำมาสร้างเป็นผลิตภัณฑ์อาหารหรือสิ่งของเครื่องใช้จากวัตถุดิบท้องถิ่น ภาคเอกชนโดย
 ประธานสภาอุตสาหกรรม เป็นผู้ที่ยังจัดการตลาดในการขายผลิตภัณฑ์ต่างๆที่ได้รับมาจากชุมชน
 สนับสนุนด้านการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในชุมชนผ่านช่องทางต่าง ๆ อย่างครอบคลุมและ
 ต่อเนื่อง เช่น ช่องทางหลักอย่างเว็บไซต์และเฟสบุ๊ค นอกจากนี้ หน่วยงานภาครัฐควรช่วยเหลือ
 สนับสนุนชาวบ้านท้องถิ่นในด้านการพัฒนาคุณภาพและรูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกท้องถิ่นให้มี
 ความหลากหลายและน่าสนใจ เพื่อเป็นการสร้างคุณค่าและมูลค่าจากผลิตภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์ของ
 ชุมชน และหน่วยงานรัฐควรมีการส่งเสริมจัดอบรมภาษาต่างประเทศให้ความรู้กับเยาวชน หรือ
 ประชาชนในท้องถิ่น เพราะปัจจุบันยังไม่มีบุคลากรที่มีความสามารถสื่อสารภาษาต่างประเทศได้ ใน
 อนาคตหากสามารถพัฒนาให้กลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง อาจจะเป็นการรองรับนักท่องเที่ยว
 ชาวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวอีกด้วย

สรุปได้ว่า เขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ มีศักยภาพที่สามารถ
 พัฒนาในกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงในอนาคตได้ เพราะมีองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวที่
 ครบ และการวัดเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมนั้นยังเข้าตามเกณฑ์ที่กำหนด
 แต่เขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ยังต้องมีการเพิ่มเติมการมีส่วนร่วม ทั้ง
 หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และคนในชุมชน และที่สำคัญคือการประชาสัมพันธ์สถานที่แหล่งดึงดูด
 ใจ ให้เป็นที่รู้จักแก่นักท่องเที่ยว เพื่อที่ในอนาคตจะสามารถพัฒนาให้กลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิง
 วัฒนธรรมที่มีชื่อเสียงได้

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์ข้อมูลเรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อสัมผัสประสบการณ์ท้องถิ่นในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ มีวัตถุประสงค์ ศึกษาศักยภาพของเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ เพื่อพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และสามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงได้ต่อไปในอนาคต ผู้วิจัยสามารถสรุป อภิปรายผล และเสนอแนะการวิเคราะห์ข้อมูลให้มีความสอดคล้องกับความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. บริบทและศักยภาพของพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าภายในพื้นที่ชุมชนเมืองเก่าบุรีรัมย์ มีบริบทของศักยภาพของพื้นที่ตรงตามองค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยว 5 ประการ และสามารถแยกเป็นจุดแข็งและจุดอ่อนแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้

1) มีสิ่งดึงดูดใจ (Attraction) โดยภายในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ มีสถานที่แหล่งดึงดูดมากมายที่มีความน่าสนใจ ได้แก่ ชุมชนหลักเมือง ที่มีศาลพระหลักเมือง ศาลเจ้าปู่เจ้าย่าปึงเถ่ากงม่า) ชุมชนย่านการค้าเดิมถนนจรระ ถนนนิวาศ และถนนสุนทรเทพ ที่มีตึกดิน คูเมืองละลม และชุมชนสามสิบห้องของชาวจีนโบราณ ที่มีมูลนิธิสว่างจรรยาธรรมสถานจังหวัดบุรีรัมย์ วงเวียนหอนาฬิกา กลางใจเมืองบุรีรัมย์

จุดแข็ง

เนื่องจากพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีสถานที่สิ่งดึงดูด แต่ละชุมชนที่น่าสนใจ และมีประวัติศาสตร์ความเป็นมาที่ยาวนาน เช่น ศาลพระหลักเมือง ศาลเจ้าปู่เจ้าย่าปึงเถ่ากงม่า) ตึกดิน คูเมืองละลม เป็นต้น ทำให้นักท่องเที่ยวที่สนใจเดินทางมาท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ สามารถเดินทางมาท่องเที่ยวได้ในพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

จุดอ่อนและอุปสรรค

สถานที่สิ่งดึงดูดใจในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ปัจจุบันบางสถานที่ในชุมชนไม่ได้รับการทำนุบำรุง หรือยังไม่มีหน่วยงานเข้ามาดูแล เช่น ภายในชุมชนชุมชนย่านการค้าเดิมถนนจรระ ถนนนิวาศ มีตึกดินที่มีประวัติความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ ปัจจุบันเริ่มทรุดโทรมลง ทำให้นักท่องเที่ยวอาจจะไม่เกิดความประทับใจที่เดินทางมาชม

2) มีการเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) พื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ มีที่ตั้งอยู่ใจกลางเมืองบุรีรัมย์ เป็นชุมชนที่สามารถเดินทางมาได้สะดวก ซึ่งสามารถเดินทางได้ทั้งรถยนต์ส่วนตัว และรถสาธารณะ โดยใช้เวลาเดินทางไม่นานไปยังสิ่งดึงดูดใจในชุมชนต่างๆ และสามารถเดินทางจากสถานีขนส่งบุรีรัมย์ ไปยังแหล่งสถานที่ดึงดูดต่างๆภายในชุมชนใช้เวลาประมาณ 10 นาที อีกทั้งภายในชุมชนยังมีสถานที่จอดรถกว้างขวาง รวมถึงที่จอดรถสำหรับคนพิการไว้คอยบริการ อีกด้วย

จุดแข็ง

เนื่องจากพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ สามารถเดินทางได้อย่างสะดวก เพราะสภาพถนนดี และมีรถประจำทาง 2 แถว และสามล้อปั่นที่คอยรับ-ส่ง อยู่เป็นประจำ ซึ่งราคาไม่แพง ตามสถานที่ดึงดูดต่างๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยว

จุดอ่อนและอุปสรรค

แต่เนื่องจากชุมชนพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นชุมชนโบราณที่มีสภาพชุมชนบางจุดมีตึกแออัด และไม่มีสถานที่จอดรถบางสถานที่สำหรับนักท่องเที่ยว ทำให้อาจจะเกิดปัญหาสำหรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ 3) มีการบริการที่พัก (Accommodation) บริเวณใกล้เคียงกับพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ มีสถานที่พักที่หลากหลาย และใช้เวลาเดินทางไปยังที่พักไม่เกิน 10 นาที ได้แก่ โรงแรม B2 Boutique & Budget โรงแรมเทพนคร อัศวาราชบุรีรัมย์ โรงแรม white day Hotel บุรีรัมย์ โรงแรม The New Residence Buriram โรงแรมเจริญสินเพลส โรงแรม Thai Hotel ซึ่งโรงแรมเหล่านี้เป็นโรงแรมราคาประหยัด ไม่วุ่นวาย ที่จอดรถกว้างขวาง และมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ครบวงจร อีกด้วย

จุดแข็ง

เนื่องจากพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ มีที่พักที่หลากหลายทั้งด้าน ราคา การตกแต่งบริการต่างๆ เพื่อให้นักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ สามารถเลือกพักบริการได้อย่างหลากหลาย

จุดอ่อนและอุปสรรค

โรงแรมหรือที่พักในบางชุมชน มีสภาพเก่า เนื่องจากบางแห่งเป็นหอพัก หรือเป็นอาคารโรงแรมเก่ามาก่อน และมีการปรับปรุงเฉพาะตัวอาคารใหม่ ทำให้บางที่พักโรงแรมอาจจะมีสภาพเก่า

4) มีกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) ในพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ มีกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น ชุมชนหลักเมือง จะมีกิจกรรมตรุษจีนบุรีรัมย์ ประเพณีรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ ชุมชนย่านการค้าเดิมถนนจรisce ถนนนิวาศ และถนนสุนทรเทพ มีกิจกรรมแห่เทียนเข้าพรรษา กิจกรรมลอยกระทง กิจกรรมเต้นแอโรบิคออกกำลังกาย และชุมชนสามสิบห้องของชาวจีนโบราณ มีพิธีพะง่าง (สะเดาะเคราะห์ประจำปี) พิธีกรรมการเข้าทรง (คุยกี้) เทศกาลงานจิวปลายปี

(ขอบคุณเทพเจ้า) ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวมีการร่วมมือระหว่างภาครัฐ นำโดย ท่านผู้ว่าราชการจังหวัดบุรีรัมย์ ภาคเอกชน นำโดย ประธานหอการค้า ท่องเที่ยวจังหวัด และภาคประชาชน ที่มีชาวจังหวัดบุรีรัมย์ร่วมจัดกิจกรรมด้วย

จุดแข็ง

ในพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ มีกิจกรรมที่หลากหลายให้นักท่องเที่ยวได้ชมกิจกรรมและยังสามารถมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เช่น กิจกรรมตรุษจีนบุรีรัมย์ กิจกรรมต้นแอโรบิค เพื่อสร้างความประทับใจ ให้กับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ เป็นต้น

จุดอ่อนและอุปสรรค

บางกิจกรรมที่มีจัดในพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ต้องรอเวลาในการจัดเทศกาล เพราะบางกิจกรรมปัจจุบันยังไม่มีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ทำให้นักท่องเที่ยวที่ตั้งใจมาชมหรือมาสัมผัสกิจกรรมต่าง อาจจะพลาดโอกาสได้

5) มีสิ่งอำนวยความสะดวก (Destination Amenities) ในพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ภายในชุมชนต่างๆ ทุกจุดจะมีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยว เช่น บริเวณศาลพระหลักเมืองมีสิ่งอำนวยความสะดวกไว้คอยให้ความสะดวกกับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ อาทิ มีป้ายบอกจุดทิ้งขยะ ถึงขยะมีการคัดแยกระหว่าง ขยะเปียก ขยะธรรมดา ขยะรีไซเคิล และขยะอันตราย มีป้ายบอกทางไปยังสุขา โดยห้องสุขาสำหรับคนพิการด้วย มีพนักงานที่คอยดูแลทำความสะอาดเป็นประจำ มีเก้าอี้นั่งพักพิง เครื่องปั๊มหัวใจอัตโนมัติ ทางลาดและราวบันไดจับไว้คอยให้บริการกับผู้สูงอายุ และมีร้านอาหาร เป็นต้น ซึ่งสิ่งอำนวยความสะดวกดังกล่าวจะมีผู้ให้บริการคอยดูแลทำนุบำรุงอยู่ตลอด เพื่อพร้อมในการให้บริการนักท่องเที่ยวอยู่ตลอดเวลาด้วยกัน นอกจากนั้นยังมีตลาด และร้านอาหารชื่อดังหลายที่คอยอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวได้เลือกซื้อของอุปโภคบริโภค ได้แก่ ตลาดสดเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ ตลาดไนท์บาซาร์เทศบาลเมืองบุรีรัมย์ ร้านอาหารไมตรีจิต ร้านอาหารครัวเวียดนาม ร้านอาหารเชียงอิงเสียงฮะ ร้านชุมพลปาต่องโก๋ ร้านข้าวมันไก่ชุมชนไทย ร้านข้าวมันไก่ชุมชนไทย เป็นอีกหนึ่งทางเลือกให้นักท่องเที่ยว

จุดแข็ง

ในพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ครบครันสำหรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังชุมชนต่างๆ เช่น เป็นแหล่งศูนย์รวมร้านอาหารที่ขึ้นชื่อภายในจังหวัด สำหรับไว้คอยบริการนักท่องเที่ยว นอกจากนั้นยังมีเก้าอี้นั่งพักพิง เครื่องปั๊มหัวใจอัตโนมัติ ทางลาดและราวบันไดจับไว้คอยให้บริการกับผู้สูงอายุ ไว้คอยบริการ ซึ่งถือว่าเป็นจุดแข็งภายในชุมชน

จุดอ่อนและอุปสรรค

บางฤดูกาลท่องเที่ยวมีนักท่องเที่ยวมาเยี่ยมชมสิ่งดึงดูดใจตามสถานที่ต่างๆ เป็นจำนวนมาก ทำให้สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆไม่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ เช่น ห้องสุขา สาธารณะที่ปัจจุบันยังไม่เพียงพอ อาจจะทำให้นักท่องเที่ยวไม่ได้รับความสะดวก

2. ศักยภาพของเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า เขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์มีศักยภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยสามารถสรุปเป็นรายด้านได้ดังนี้

1) ข้อมูลทั่วไปนักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวกลุ่มตัวอย่างที่เดินทางมาท่องเที่ยวในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ที่มีอายุ 20 - 29 ปี สถานภาพโสด ระดับการศึกษาปริญญาตรี อาชีพ นักศึกษา ที่มีรายได้ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาทต่อเดือน และมีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2) ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อศักยภาพของของเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว พบว่า มีศักยภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก มีความเป็นมาทางด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี ที่สืบทอดมาอย่างยาวนาน รองลงมา ได้แก่ มีการอนุรักษ์สืบทอดภูมิปัญญา วิถีชีวิต และวิถีชีวิตความเป็นอยู่และวัฒนธรรมต่างๆ สามารถสร้างความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยว ตามลำดับ

ทั้งนี้ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวที่มีระดับศักยภาพที่น้อยที่สุด ได้แก่ มีการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่องเป็นประจำ

ศักยภาพทางกายภาพและการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว พบว่า มีศักยภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก ส่วนใหญ่มีกิจกรรมเชิงวัฒนธรรมในชุมชนมีความหลากหลายสำหรับนักท่องเที่ยว รองลงมา ได้แก่ นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวกด้วยรถยนต์ส่วนบุคคล รถโดยสารและรถแท็กซี่ และ บรรยากาศของชุมชนเอื้อต่อการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อสัมผัสวิถีชีวิตหรือประสบการณ์ท้องถิ่น ตามลำดับ

ทั้งนี้ ศักยภาพทางกายภาพและการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีระดับศักยภาพที่น้อยที่สุด ได้แก่ มีป้ายสัญลักษณ์บอกเส้นทางมีความชัดเจนและมีแผนที่หรือคู่มือเส้นทางท่องเที่ยวซึ่งเท่ากัน

ศักยภาพทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน พบว่า มีศักยภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนใหญ่มีสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้

อย่างสะดวกสบาย รองลงได้แก่ มีร้านอาหารที่เพียงพอสำหรับนักท่องเที่ยว มีร้านอาหารหลากหลาย ประเภทให้บริการแก่นักท่องเที่ยว เท่ากัน และมีประโยชน์ หรือระบบการขนส่ง ตามลำดับ

ทั้งนี้ ศักยภาพทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานที่มีระดับศักยภาพ ที่น้อยที่สุด ได้แก่ ร้านขายของที่ระลึกหลากหลายประเภท

ศักยภาพทางกายภาพและการพัฒนาการท่องเที่ยวจากปัจจัยภายนอก พบว่า มี ศักยภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก มีการจัดตั้งกลุ่มโดยชุมชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว รองลงมาได้แก่ มีหน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวภาคเอกชน และ หน่วยงานท้องถิ่นและภาคเอกชนให้การสนับสนุนและให้คำปรึกษาในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวด้วย ตามลำดับ

ทั้งนี้ ศักยภาพทางกายภาพและการพัฒนาการท่องเที่ยวจากปัจจัยภายนอก ที่มี ระดับศักยภาพที่น้อยที่สุด ได้แก่ หน่วยงานท้องถิ่นและภาครัฐบาลให้การสนับสนุนและให้คำปรึกษา ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

ศักยภาพทางกายภาพและการบริหารจัดการด้านอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว พบว่า มี ศักยภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากมีเขตพื้นที่เมืองเก่าได้รับการดูแลและมีการปรับปรุง สภาพแวดล้อมให้มีสภาพที่ดีอยู่เสมอ รองลงมาได้แก่ มีการแบ่งพื้นที่นันทนาการสำหรับนักท่องเที่ยว และพื้นที่พักอาศัยของชุมชนอย่างเหมาะสม และ มีการกำหนดช่วงเวลาในการเข้าเยี่ยมชมแหล่ง ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างเหมาะสม ตามลำดับ

ศักยภาพทางกายภาพและการบริหารจัดการ ด้านการจัดการท่องเที่ยว พบว่า มี ศักยภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากชุมชนมีรายได้จากการแสดงศิลปะพื้นเมือง รองลงมา ชุมชนมีรายได้จากการขายอาหารและสินค้าพื้นเมือง และ ชุมชนมีรายได้จากการนำเที่ยวและ ให้บริการในกิจกรรมการท่องเที่ยว ตามลำดับ

ทั้งนี้ ศักยภาพทางกายภาพและการบริหารจัดการ ด้านการจัดการท่องเที่ยว ที่มี ระดับศักยภาพที่น้อยที่สุด ได้แก่ มีการจัดเส้นทางศึกษาแหล่งวัฒนธรรมและป้ายสื่อความหมาย เพื่อให้ความรู้ และมีสื่อหลากหลายประเภทในการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว

3) ข้อเสนอแนะ

ในมุมมองของนักท่องเที่ยวได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรมเพื่อสัมผัสประสบการณ์ท้องถิ่นในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ไว้ ว่าควรที่จะมีการร่วมมือกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในชุมชน จัดการประชาสัมพันธ์ ถึงสถานที่แหล่งดึงดูดต่าง ๆ ภายในชุมชน เนื่องจากปัจจุบันนักท่องเที่ยวไม่ทราบข้อมูลจากภายใน ชุมชน เช่น การทำเว็บไซต์ โฆษณาเชิญชวน เพื่อเป็นการส่งเสริมถึงภาพลักษณ์ภายในชุมชน เป็นต้น และผู้ที่ส่วนเกี่ยวข้องกันในชุมชน ไม่ว่าจะเป็น ตัวแทนชุมชน ประชาชนในชุมชนต่าง ๆ ควรจะ

ประชุมหารือ จัดตั้งเป็นกลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อพัฒนาให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวแล้ว จะเกิดความยั่งยืน มีบุคลากรให้ความรู้เพื่อที่จะต่อยอดภายในชุมชน ต่อไป

4) ความคิดเห็นของภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน ที่มีต่อศักยภาพของของเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว พบว่า ภาครัฐมีส่วนร่วมในด้านการช่วยเหลือด้านงบประมาณการจัดการทำนุบำรุง อาคาร สถานที่เพราะปัจจุบัน ศาลพระหลักเมือง ศาลเจ้าปู่เจ้าย่า (ปิงเถ่า กงม่า) สระสังโต และวัดกลางพระอารามหลวง อยู่ภายใต้การดูแลของเทศบาลเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ไม่ให้ดูเก่าและเสื่อมโทรม ส่วนด้านเอกลักษณ์ประเพณีความเชื่อ ทางเทศบาลเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ได้มีการเข้ามาดูและมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่างๆ เพื่อไม่ให้มีการมาทำอะไรที่ขัดจารีตประเพณี เช่นทุกเทศกาลสงกรานต์เดือนเมษายน จะมีการทรงเจ้าพ่อหลักเมือง เป็นความเชื่อตามประเพณีที่สืบต่อกันมานานรุ่นสู่รุ่น เทศบาลเมืองบุรีรัมย์ก็จะมีส่วนร่วมในการจัดงานเตรียมของไหว้เครื่องบูชา ต่างๆให้ครบตามแบบแผนจารีต และป้องกันการแอบอ้าง เพื่อไม่ให้เกิดความสับสน

ศักยภาพทางกายภาพและการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว พบว่า ภาคเอกชน มีหน้าที่คอยเป็นตัวกลางระหว่างภาครัฐและประชาชนในชุมชน เพราะหากมีการจัดงานในชุมชน ภาคประชาชนในชุมชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมด้วย ยกตัวอย่าง งานตรุษจีนประจำปี ที่เรามีการจัดมาต่อเนื่องและประสบความสำเร็จอย่างมาก เพราะเรามีการช่วยวางแผนกิจกรรม เช่น การเชิญชมรมร้านอาหารของจังหวัดเข้ามาร่วมงาน การหาผู้สนับสนุนจากภาคเอกชนต่างในจังหวัดเข้ามาสนับสนุนเรื่องงบประมาณ จัดหาการแสดง และให้ประชาชนในชุมชนนำสิ่งของต่างๆ ที่ขึ้นชื่อในชุมชนมาร่วมจำหน่ายในงาน จนกระทั่งงานตรุษจีนบุรีรัมย์ เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว ตัวอย่างเหล่านี้เป็นการแสดงให้เห็นว่าทุกอย่างต้องเกิดจากการเข้ามาทำและมีส่วนร่วมทุกๆด้าน ถึงจะประสบผลสำเร็จ

ศักยภาพทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน พบว่า ประชาชนในพื้นที่เป็นส่วนสำคัญในการช่วยขับเคลื่อนกิจกรรมที่จะพัฒนาให้แหล่งชุมชนของตนเองกลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยว ผลที่ตามมาคือชุมชนมีรายได้เสริมจากการให้บริการด้านการท่องเที่ยว เช่น ที่พัก ร้านค้า ร้านอาหาร รวมทั้งกิจกรรมท่องเที่ยวต่างๆ รายได้เหล่านี้ช่วยสนับสนุนและส่งเสริมให้ชุมชนสามารถดำเนินงานและทำงานร่วมกันเพื่อส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน แต่ทั้งนี้ต้องได้รับความร่วมมือจากคนในชุมชนที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนเองอีกต่อ

ศักยภาพทางกายภาพและการพัฒนาการท่องเที่ยวจากปัจจัยภายนอก พบว่า ในส่วนของประชาชนในชุมชน มีการจัดตั้งคณะกรรมการชุมชน โดยมีประธานชุมชนเป็นประธาน เพราะในชุมชนจะมีผู้ที่คอยเป็นตัวแทนในเรื่องการบริหารภายในชุมชน เช่นการมาช่วยคอยดูแลสถานที่สิ่งดึงดูดใจในชุมชน การรักษาสภาพชุมชนไม่ให้มีเศษขยะ แต่สิ่งที่ชุมชนกำลังทำร่วมกับภาครัฐก็คือการมีลูกเสือ มัคคุเทศก์ ที่จะป็นมัคคุเทศก์น้อยคอยให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ต่างๆภายในชุมชน โดยทาง

ประธานชุมชนได้เสนอไปทางภาครัฐให้เข้ามาอบรม ปัจจุบันได้มีการเข้ามาอบรมโครงการ ลูกเสือ
มัคคุเทศก์ ในชุมชนแล้ว

ศักยภาพทางกายภาพและการบริหารจัดการด้านอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว พบว่า ภาครัฐ
เข้ามาดูแลนโยบายที่จะร่วมกับทางเทศบาลในการพัฒนาสถานที่ดึงดูดใจให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น
อาทิ ตลาดสดเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ ตลาดไนท์บาซาร์เทศบาลเมืองบุรีรัมย์ ซึ่งทั้งสองตลาดนี้เป็นแหล่ง
ศูนย์รวม อาหาร และวัตถุดิบต่างๆ ฉะนั้นต้องมีการจัดระเบียบ ดูสุขลักษณะ ความสะอาด และที่
สำคัญต้องให้ประชาชนไม่รู้สึกรำคาญหรือทำให้ประชาชนในชุมชนอึดอัด ในส่วนของคู
เมืองละมเป็นพื้นที่รับผิดชอบของกรมศิลปากร เพราะได้ขึ้นเป็นโบราณสถานการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง
ก็ต้องเป็นไปตามกฎของกระทรวงแต่ปัจจุบันได้อยู่แล้ว แต่มีการเข้าไปดูแลและส่งเสริมหากทาง
ชุมชนมีกิจกรรมต่างๆ เราก็มีหน้าที่เข้าไปดูแลช่วยเหลือ

ศักยภาพทางกายภาพและการบริหารจัดการ ด้านการจัดการท่องเที่ยว พบว่า ชุมชนมี
การบริหารจัดการเองโดยมีประธานชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน เป็นผู้นำและทำกิจกรรมการในชุมชนมี
ส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมท่องเที่ยว และมีการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม อาทิ งานสะอาดเคราะห์
ประจำปี เทศกาลงานงิ้ว ในชุมชนมีการจัดกิจกรรมและร่วมด้วยกับทางภาคเอกชนที่นำ ชมรม
ร้านอาหาร มามีส่วนร่วม ทางชุมชนมีการจัดกิจกรรม รวมทั้งการรักษาความสะอาดมีการจัดการด้าน
ขยะมูลฝอยในแหล่งชุมชน และ ชุมชนมีการขายสินค้า เช่น อาหารเครื่องดื่ม ของที่ระลึกท้องถิ่น
ผลิตภัณฑ์สินค้า OTOP ชุมชนจึงมีรายได้โดยตรงจากการให้บริการด้านขายสินค้าดังกล่าว เมื่อคนใน
ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว จึงส่งผลให้คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนดีขึ้นและมีรายได้
เสริมจากการจัดการท่องเที่ยว

จึงสามารถสรุปได้ว่าศักยภาพของเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ เพื่อพัฒนาเป็นแหล่ง
ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ต้องเกิดจากความร่วมมือหลายฝ่าย เพื่อให้
นักท่องเที่ยวได้สัมผัสบรรยากาศการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งจะต้องได้รับความร่วมมือจากภาครัฐ
ภาคเอกชน และชุมชน ดังนี้ 1) การประชาสัมพันธ์ถึงสถานที่ภายในชุมชน เช่น การทำเว็บไซต์
โฆษณาเชิญชวน เพื่อเป็นการส่งเสริมถึงภาพลักษณ์ภายในชุมชน เป็นต้น 2) ภาครัฐ และภาคเอกชน
ต้องช่วยเหลือด้านงบประมาณการจัดการทำนุบำรุง อาคาร สถานที่ไม่ให้ดูเก่าและเสื่อมโทรม และ
ยังคงเอกลักษณ์ประเพณีความเชื่อไว้ 3) ภาครัฐและประชาชนในชุมชน ต้องมีการวางแผนกิจกรรม
ท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง เพื่อประชาสัมพันธ์กิจกรรมในชุมชนให้เป็นที่รับรู้ของนักท่องเที่ยว ทำให้
กิจกรรมมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น และ 4) คนในชุมชนต้องช่วยรักษาสภาพชุมชนให้มีความสะอาด
และคอยให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ต่างๆภายในชุมชน โดยทางประธานชุมชนต้องได้รับเข้ามาอบรม
ก่อนโดยรวมการแอบอ้าง เพื่อไม่ให้เกิดความสับสน นอกจากนี้ชุมชนยังขาดบุคลากรที่คอยให้
ความรู้ในชุมชน ปัจจุบันภาครัฐจัดสรรบุคลากรคอยให้ความรู้ประชาชนในท้องถิ่น ถึงเรื่องราวประวัติ

ความเป็นมา วัฒนธรรมดั้งเดิมที่มีอยู่ในชุมชน และประเพณีที่มีการสืบทอดกันมาจากคนรุ่นเก่า เนื่องจากประเพณีเหล่านี้เป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงวัฒนธรรมประเพณีและสะท้อนให้เห็นถึงประวัติศาสตร์ต่างๆ ภายในชุมชน เช่น ประเพณีสงกรานต์ในชุมชนหลักเมือง มีประเพณีโบราณ คือการทรงเจ้า ทำนายเหตุการณ์ต่าง สถานที่จัดงานคือ บริเวณศาลพระหลักเมือง มีการเข้าทรงเจ้าพ่อหลักเมือง เพื่อเป็นการทำนายถึงความอุดมสมบูรณ์ของจังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งปัจจุบันประเพณีเริ่มจะสูญหายไปตามกาลเวลา เนื่องจากไม่มีบุคคลมาสืบทอดต่อ ดังนั้นดังนั้นทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในท้องถิ่น ควรมีการประชุมจัดทำแผนการพัฒนากิจกรรมภายในชุมชนและสอบถามสืบค้นหาประวัติความเป็นมาในเรื่องของวัฒนธรรมท้องถิ่นจากผู้อาวุโส ประชาชนชาวบ้านในชุมชน เพื่อที่จะนำเรื่องราวเหล่านี้ มาส่งเสริมให้สถานที่แหล่งดึงดูดต่างๆ ให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยว และยังเป็นการปลูกจิตสำนึกในการรักษาความผูกพันต่อท้องถิ่น ให้ประชาชนรู้จักรักบ้านเกิด ทำให้ชุมชนเข้มแข็งเพื่อที่จะรักษาเอกลักษณ์ วัฒนธรรม ให้สืบทอดไป

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. บริบทและศักยภาพของพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ภายในพื้นที่ชุมชนเมืองเก่าบุรีรัมย์ มีบริบทของศักยภาพของพื้นที่ตรงตามองค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยว 5 ประการ อยู่แล้ว อาจเป็นเพราะบุรีรัมย์นั้นเคยมีการรุ่งเรืองมาตั้งแต่สมัยโบราณตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ และมีเขตพื้นที่ติดกับประเทศเพื่อนบ้านจึงมีประชากรอพยพเข้ามาอาศัยของชาวพื้นเมืองที่อยู่ในเขตรอยต่อต่างๆ จึงทำให้จังหวัดบุรีรัมย์มีการใช้ภาษาถิ่นสื่อสารจำนวนมาก นอกจากนั้นจังหวัดบุรีรัมย์ยังมีสถานท่องเที่ยวอันหลากหลาย ทั้งสถานที่ท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมแบบดั้งเดิม และสถานที่ท่องเที่ยวสมัยใหม่ จึงสามารถเป็นเสน่ห์ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมายังจังหวัดบุรีรัมย์ได้ โดยภายในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์มีแหล่งท่องเที่ยวมากมายที่มีความน่าสนใจ ได้แก่ ชุมชนหลักเมือง ชุมชนหลักเมือง ที่มีศาลพระหลักเมือง ศาลเจ้าปู่เจ้าย่า (ปึงเถ่ากงม่า) ชุมชนย่านการค้าเดิมถนนจรัส ถนนนิवास และถนนสุนทรเทพ ที่มีตึกดิน คูเมืองละลม และชุมชนสามสิบห้องของชาวจีนโบราณ ที่มีมูลนิธิสว่างจรรยาธรรมสถานจังหวัดบุรีรัมย์ วงเวียนหอนาฬิกา กลางใจเมืองบุรีรัมย์ ซึ่งสามารถเดินทางมาได้สะดวก ได้ทั้งรถยนต์ส่วนตัวและรถสาธารณะโดยใช้เวลาประมาณ 10 นาที จากสถานีขนส่ง นอกจากนั้นยังมีที่พักมากมาย ราคาประหยัด และมีกิจกรรมการท่องเที่ยว และบริเวณชุมชนที่มีสถานที่ดึงดูดยังมีสิ่งอำนวยความสะดวก ทุกจุดไว้คอยให้ความสะดวกกับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ อาทิ มีป้ายบอกจุดทิ้งขยะ ถังขยะมีการคัดแยกขยะ ขยะเปียก ขยะธรรมดา ขยะรีไซเคิล และขยะอันตราย มีป้ายบอกทางไปยังสุขาโดยให้บริการทั้งบุคคลปกติและคนพิการ นอกจากนั้นยังมีเก้าอี้นั่งพักพิง เครื่อง

ปั๊มหัวใจอัตโนมัติ ทางลาดและราวบันไดจับไว้คอยให้บริการกับผู้สูงอายุ และมีร้านอาหารที่เพียงพอให้เป็นทางเลือกของนักท่องเที่ยว

ซึ่งข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยในอดีตหลายเรื่องที่กำลังกล่าวถึงแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เช่น หลิว (Liu, Yi-De, 2012) ที่พบว่า การท่องเที่ยวในยุโรปปัจจุบันเน้นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบนพื้นฐานของกรณีศึกษาประวัติศาสตร์การศึกษา ซึ่งการท่องเที่ยวหลายที่เน้นพัฒนาของการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในแง่ของการตระหนักถึงเศรษฐกิจโดยมีการปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อให้สถานที่ท่องเที่ยวมีความสะดวกในการท่องเที่ยว พื้นฟูเมืองวัฒนธรรม ส่งเสริมการผลิตและการบริโภค เนื่องจากการปรับปรุงดังกล่าวช่วยเสริมสร้างประสบการณ์การท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชม คล้ายกับผลการศึกษาที่จังหวัดบุรีรัมย์มีสถานที่ท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวที่มาเยือนเช่นกัน อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วีรพล น้อยคล้าย (2562) ที่ได้มีการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเช่นกัน พบว่า สถานที่ท่องเที่ยวตามผลการศึกษาเคยเป็นเมืองเก่าเช่นกันกับผลการศึกษาที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มีสถานที่สำคัญที่ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกมากมาย ดังนั้นสถานที่ท่องเที่ยวควรให้ความสำคัญต่อการจัดการด้านการบริการและสาธารณูปโภคแก่นักท่องเที่ยวให้เพียงพอ เพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวกลับมาเยือนอีกครั้ง

ส่วนประเด็นในเรื่องการเดินทางมายังสถานที่ท่องเที่ยวมีความสะดวกนั้นได้มีงานวิจัยของ วิวัฒน์ชัย บุญยภักดี (2550) กล่าวไว้ว่า หลักเกณฑ์ในการพิจารณาและ การกำหนดศักยภาพหรือความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวต้องความสะดวกในการเข้าถึง ได้แก่ มีสภาพของเส้นทางท่องเที่ยว ลักษณะการเดินทาง ระยะ เวลาจากตัวเมืองไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่ไม่ไกลมากนัก และ Tourism Western Australia (2008) ได้กล่าวถึงเรื่องความสะดวกในการเดินทางเช่นกันว่าการเดินทางมาเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งต้องอาศัยหน่วยงานที่รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวดำเนินการจัดสร้างและพัฒนาคมนาคมให้สะดวกสบาย นอกจากนี้ในการเดินทางท่องเที่ยวนั้น สิ่งที่นักท่องเที่ยวมีความต้องการคือ ที่พักแรม โดยสถานที่ท่องเที่ยว ควรมีจำนวนที่พักเพียงพอ มีความหลากหลาย ทางด้านราคาและเหมาะสมต่อสถานที่ รวมทั้งที่พักควรอยู่ไม่ไกลจากแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งตรงกับผลการศึกษาที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น

2. ศักยภาพของเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิง

วัฒนธรรมในอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ เขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์มีศักยภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะเมืองเก่าบุรีรัมย์มีความเป็นมาทางด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี ที่สืบทอดมาอย่างยาวนาน และการอนุรักษ์สืบทอดภูมิปัญญา วิถีชีวิตต่างๆ และมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่และวัฒนธรรมที่สามารถสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวได้ นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมเชิงวัฒนธรรมในชุมชนที่มีความหลากหลาย สามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวกด้วยรถยนต์ส่วนบุคคล รถ

โดยสารและรถจักรยาน และมีบรรยากาศของชุมชนเอื้อต่อการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อสัมผัสวิถีชีวิต หรือประสบการณ์ท้องถิ่น จึงทำให้นักท่องเที่ยวได้รับความสะดวกสบาย อีกทั้งยังมีหน่วยงานภาครัฐ คอยให้การสนับสนุนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และมีภาคเอกชน และหน่วยงานท้องถิ่นคอยให้การ สนับสนุนและให้คำปรึกษาในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอีกด้วย

ซึ่งข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยในอดีตหลายในเรื่อง การพัฒนาแหล่ง ท่องเที่ยวให้เป็นที่น่าสนใจ เช่น ศิริมาลย์ วัฒนา ; อำนาจ เย็นสบาย สาธิต ; ทิมวัฒนบรรเทิง ; จักร พงษ์ แพทย์หลักฟ้า (2559) ได้กล่าวว่า สถานที่ท่องเที่ยวต้องมีการพัฒนาและดึงดูดศักยภาพของ สถานที่ให้ได้มากที่สุด อาจจะต้องศึกษาภาพของวัฒนธรรมในชุมชน ประเพณี ภูมิปัญญา เพื่อสร้างการ กระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ชุมชนได้ ดังนั้นแหล่งท่องเที่ยวจึงต้องมีการปรับปรุงด้านการ คมนาคมขนส่งสาธารณะ การปรับปรุงและเพิ่มจำนวนด้านร้านอาหารในแหล่งท่องเที่ยว การจัดกลุ่ม นักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับด้านการเรียนรู้เส้นทางท่องเที่ยว และด้านการเพิ่มช่องทางประชาสัมพันธ์ แหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวได้รับความสะดวกสบายในการมาเยือน อีกทั้งยังคล้ายกับผล การศึกษาของ อรกนก มณเฑียร (2560) ในประเด็นของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสร้างการ ดึงดูดใจการท่องเที่ยว ผ่านผลิตภัณฑ์ที่เป็น OTOP ของชุมชน ที่แสดงให้เห็นถึงอนุรักษ์วัฒนธรรม พื้นบ้านเอาไว้เช่นเดิม นอกจากนี้ส่วนราชการหรือภาครัฐต่างๆ ยังให้การสนับสนุนในการเพิ่มความรู้ เกี่ยวกับความสะดวกและความปลอดภัยของร้านอาหาร เพื่อสุขอนามัยของนักท่องเที่ยวที่มาเยือน

ส่วนในประเด็นการพัฒนาแหล่งชุมชนให้เอื้อต่อการเดินทางได้มีงานวิจัยในอดีต หลาย ซึ่ง Tourism Western Australia (2008) ได้กล่าวว่า สภาพการคมนาคมที่นำไปสู่แหล่ง ท่องเที่ยว จะต้องมีความสะดวกสบาย ดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว ในการเดินทางมาเที่ยวชม แหล่งท่องเที่ยว ซึ่งต้องอาศัยหน่วยงานที่รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวดำเนินการ จัดสร้างและพัฒนาการ คมนาคมให้สะดวกสบาย

3. แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อสัมผัสประสบการณ์ท้องถิ่นใน เขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ การที่จังหวัดบุรีรัมย์ควรที่จะมีการร่วมมือกัน ระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในชุมชน โดยมีการจัดการประชาสัมพันธ์ถึงสถานที่แหล่ง ดึงดูดต่าง ๆ ภายในชุมชน ให้มีความรู้ในด้าน การทำสื่อออนไลน์ อาทิ การทำเว็บไซต์ การสร้างสื่อ วิดีโอ การร่วมกันรีวิวจังหวัดผ่านสื่อวิดีโอ เพื่อเป็นการโฆษณาเชิญชวน และส่งเสริมถึงภาพลักษณ์ ภายในชุมชน เป็นต้น อีกทั้งยังควรมีการประชุมจัดทำแผนการพัฒนากิจกรรมภายในชุมชนและ สอบถามสืบค้นหาประวัติความเป็นมาในเรื่องของวัฒนธรรมท้องถิ่นจากผู้อาวุโส ปราชญ์ชาวบ้านใน ชุมชน เพื่อที่จะนำเรื่องราวเหล่านี้มาสร้างเนื้อหา และสร้างสื่อการส่งเสริมให้สถานที่ท่องเที่ยว และยัง เป็นการปลูกจิตสำนึกในการรักความผูกพันต่อท้องถิ่น ให้ประชาชนรู้จักรักบ้านเกิด ทำให้ชุมชน เข้มแข็งเพื่อที่จะรักษาเอกลักษณ์ วัฒนธรรม ให้สืบต่อไปนั้น

ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยในอดีตหลายในเรื่องการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ เช่น มุฮัมเมต อิลลาม มาลิก (Mohammad Imran Malik 2013 :189 – 190) ศึกษาเรื่อง การกำหนดพื้นที่ ที่มีศักยภาพสำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวที่สมดุลของปลายทางการท่องเที่ยว ในหุบเขาแคชเมียร์ พบว่า การท่องเที่ยวของป้าฮัลกัมให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวเป็นอย่างมากโดยการพัฒนาการท่องเที่ยวเที่ยวจะมีการจัดสรรสถานที่และบริการภายในภูมิภาค โดยสถานที่ท่องเที่ยวดังกล่าวมีการทำเว็บไซต์ เพื่อสร้างการรับรู้ถึงการป้องกันภัยคุกคามของระบบนิเวศ นอกจากนี้ยังมีการสำรวจประเภทของสถานที่ท่องเที่ยวและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการท่องเที่ยวที่จำเป็นไว้อย่างยั่งยืน อีกทั้งยังคล้ายกับผลการศึกษาในเรื่องการพัฒนาคนในชุมชนโดยการฝึกอบรม เพื่อยกระดับความรู้และให้คำแนะนำกับนักท่องเที่ยวผู้มาเยือนได้ เช่น แอนเดอร์สัน (Wineaster Anderson 2014 : 208-224) ได้กล่าวว่า สถานที่ท่องเที่ยวต้องมีการให้ความสำคัญในการให้ความรู้คนในชุมชน โดยการจัดตั้งโปรแกรมการฝึกอบรมในระดับชุมชนเพื่อเปิดโอกาสให้คนในท้องถิ่นมีความรู้และได้รับการว่าจ้างในธุรกิจท่องเที่ยวต่างๆ เป็นการปลูกฝังความผูกพันในท้องถิ่นและเสริมสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนด้วย

ส่วนประเด็นการปลูกจิตสำนึกให้คนในชุมชนภูมิใจในบ้านเกิดของตนเองได้มีผลการศึกษาของ ปรีวัตร ปาโส (2554) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจังหวัดร้อยเอ็ด กล่าวว่า ภาครัฐมีการวางนโยบายด้านการศึกษาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้เป็นหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อปลูกฝัง ค่านิยม จิตสำนึก และสร้างความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของประชาชนจังหวัดร้อยเอ็ด เมื่อผ่านหลักสูตรท้องถิ่นประชาชนจะสามารถชี้แนะแหล่งท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยวได้อย่างภูมิใจ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

1. จากการศึกษาพบว่าควรมีการปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยวบางสถานที่ ที่มีสภาพทรุดโทรมให้ดูดีขึ้น เช่น เห็นได้จากตลาดสดเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ที่มีสภาพชำรุดทรุดโทรม จึงดูไม่ถูกสุขลักษณะ ประกอบกับการขยายของชุมชนและเมืองจึงทำให้ตลาดคับแคบ บางจุดมีน้ำท่วมขัง และที่จอดรถไม่เพียงพอ ดังนั้นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจึงควรปรับปรุงโครงสร้างของตลาดให้ดูสวยงาม และจัดระเบียบของตลาดให้ถูกสุขลักษณะให้ดูน่าเข้า จึงจะเป็นผลดีต่อภาพลักษณ์ของพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์
2. นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่นำรถส่วนตัวมาเที่ยว และสถานที่บางพื้นที่ไม่สามารถรองรับรถยนต์ของนักท่องเที่ยวได้ จึงทำให้นักท่องเที่ยวลำบากในการท่องเที่ยว เช่น สถานที่ท่องเที่ยวร้านอาหาร ได้แก่ บริเวณ ร้านชุมพลพาต่องโก๋ ร้านข้าวมันไก่ชุมชนไทย เป็นต้น ดังนั้นผู้มีส่วน

เกี่ยวข้องจึงควรจัดเตรียมพื้นที่หรือให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำสัมปทานทำที่จอดรถให้เพียงพอกับสถานที่ท่องเที่ยวต่อไป

3. ควรสนับสนุนให้มีการสื่อออนไลน์ที่นิยมในปัจจุบัน ได้แก่ เว็บไซต์ เฟสบุค ไลน์ ยูทูป เพื่อดึงดูดและสร้างการรับรู้ให้กับนักท่องเที่ยวได้มีความต้องการมาท่องเที่ยว ได้ทราบแหล่งสถานที่ท่องเที่ยวจึงเกิดการบอกต่อ แนะนำ พูดถึง และแชร์ประสบการณ์การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวให้ผู้อื่นรับรู้

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาศักยภาพในการดึงดูดนักท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ในมิติอื่นเช่น ศักยภาพในการดึงดูดของสื่อ เพื่อพัฒนาเครื่องมือในการทำการตลาดในการนำนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น

2. ควรทำการศึกษารูปแบบในการพัฒนาชีวิตของคนในชุมชนกับการเปลี่ยนแปลงพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อศึกษาการปรับตัวและคนในชุมชน และพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนให้เป็นผู้นำการท่องเที่ยวที่ดีและมีประสิทธิภาพ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกพร ฉิมพล. (2559). แนวทางการพัฒนาหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนบ้านตะคุ ตำบลตะคุ อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารชุมชนวิจัย*, 10(1) เดือน มกราคม - มีนาคม 2559, 7-18.
- กระทรวงมหาดไทย. (2554). *ระบบข้อมูลกลางองค์กรปกครองท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: กระทรวงมหาดไทย.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2556). *ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.
- กรมการท่องเที่ยว. (2552). *คู่มือการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: กรมการท่องเที่ยว.
- กรมส่งเสริมวัฒนธรรม. (2561). *ท่องเที่ยวชุมชน บนเส้นทางเรียนรู้*. [สืบค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2563] เข้าถึงได้จาก http://www.culture.go.th/culture_th/mobile_detail.php?cid=11&nid=4812
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2556). *ถนนสายวัฒนธรรม "เซราะกราว วอล์คกิ้ง สตรีท"*. กรุงเทพฯ: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- กระทรวงวัฒนธรรม. (2554). *ศูนย์ข้อมูลกลางวัฒนธรรม : ศาลหลักเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์*.
- กิตติมศักดิ์ คุ่มวงษ์. (2555). *แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม : กรณีศึกษาชุมชนวัดบางหัวเสือ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- กิตติมศักดิ์ สิริประภากร. (2562). *มรดกวัฒนธรรมที่มีเฉพาะถิ่น*. บุรีรัมย์: หน่วยกู้ภัยสว่างจรรยาธรรมบุรีรัมย์.
- ไกรฤกษ์ นานา. (2556). *หน้าหนึ่งในสยาม : ประวัติศาสตร์เชิงวิเคราะห์*. กรุงเทพฯ : มติชน
- ข่าวสด. (2561). *ททท. ลุยโครงการ 12 เมืองต้องห้าม...พลาด Plus ต่อเนื่องเป็นปีที่ 4*. [สืบค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2563] เข้าถึงได้จาก https://www.khaosod.co.th/economics/news_645492
- ชนัญ วงษ์วิภาค. (2545). *ประโยชน์ของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม.เอกสารการสอนชุดวิชาประสบการณ์. วิชาซีพีการจัดการการท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชนินทร สวณภักดี. (2561). *การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวมรดกวัฒนธรรมจังหวัดสิงห์บุรี*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ฯ.

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. (2540). *การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

ณรงค์ อารังค์อนันต์สกุล. (2563). *ข้อมูลทั่วไปและประวัติความเป็นมา มุลินธิสว่างจรรยาธรรมสถานจังหวัดบุรีรัมย์*. บุรีรัมย์: มุลินธิสว่างจรรยาธรรมสถานจังหวัดบุรีรัมย์.

दनัย นิลสกุล. (2546). *การอนุรักษ์ที่ดินในอีสานใต้*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ไทยรัฐออนไลน์. (2562). *บุรีรัมย์จัดบวงสรวง ก่อนเป็นเจ้าภาพกีฬาเยาวชนแห่งชาติ ครั้งที่ 35*.

[สืบค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2563] เข้าถึงได้จาก

<https://www.thairath.co.th/sport/others/1563373>

แนวหน้า. (2561). *บุรีรัมย์ฟื้นตลาดโพธิ์พัฒนา'หนุนเป็นตลาดวินเทจต้อนรับเมืองท่องเที่ยว*.

[สืบค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2563] เข้าถึงได้จาก <https://www.naewna.com/local/336595>

นุสรรา สอนโกษา. (2563). *วัฒนธรรมภาคอีสาน. ภาคอีสานประวัติความเป็นมา*.

[สืบค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2563] เข้าถึงได้จาก

<https://nongnuch123com.wordpress.com/>

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). *อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ: เพรส แอนด์ ดีไซน์.

ปริวัตร ปาโส (2554). *แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจังหวัดร้อยเอ็ด*.

กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ไปด้วยกัน.com. (2561). *รวม 60 ที่เที่ยวอีสาน สุดแซ่บ*. [สืบค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2563] เข้าถึงได้จาก

<https://www.paiduaykan.com/travel/ที่เที่ยวอีสาน>.

ผู้จัดการออนไลน์. (2559). *ลองยัง! “ลูกขึ้นยืนกิน” บุรีรัมย์เอกลักษณ์ไม่เหมือนใครมากกว่า 50 ปี*

ลูกค้าแน่นทุกวัน(ชมคลิป). [สืบค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2563] เข้าถึงได้จาก

<https://mgronline.com/local/detail/9590000019266>

ฝ่ายกิจกรรม การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2560). *ประชุมเชิงวิชาการและแถลงข่าวเรื่อง รายงาน*

ภาวะเศรษฐกิจท่องเที่ยว ฉบับที่ 3. [สืบค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2563] เข้าถึงได้จาก

<https://www.mots.go.th/News-view.php?id=7618>

ภัทรา แจ่มใจเจริญ. (2558). *การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกรณีศึกษา ชุมชน*

โอหิงมาจิ หมู่บ้านซึราคว่าโก จังหวัดกัมพู ประเทศญี่ปุ่น. กรุงเทพฯ:

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช. (2554). *ลักษณะของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว*. นนทบุรี:

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช.

มูลนิธิเล็ก-ประไพ วิริยะพันธุ์. (2561). *ขอเชิญติดตาม "รายการอดีตในอนาคต"*. [สืบค้นเมื่อ 1

มีนาคม 2563] เข้าถึงได้จาก http://lek-prapai.org/home/public_relations.php

- วิวัฒน์ โจรณาวรรณ. (2563). *การท่องเที่ยวบุรีรัมย์*. บุรีรัมย์: สมาคมท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์.
- วีรพล น้อยคล้าย. (2562). *การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตอำเภอพระนครศรีอยุธยา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศิริมาลย์ วัฒนา และคณะ. (2559). *ศักยภาพของชุมชนกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอำเภอแม่แจ่มจังหวัดเชียงใหม่*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศูนย์ข้อมูลกลางทางวัฒนธรรม. (2562). *ชุมชนหลักเมือง*. บุรีรัมย์: ศูนย์ข้อมูลกลางทางวัฒนธรรม.
- สยามรัฐ. (2562). *จังหวัดบุรีรัมย์เตรียมซ่อมพิธีปลีกรรมตักน้ำศักดิ์สิทธิ์ 3 เมษายนนี้*. [สืบค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2563] เข้าถึงได้จาก <https://siamrath.co.th/n/71523>
- สำนักข่าว กรมประชาสัมพันธ์. (2563). *กรมธนารักษ์ จัดกิจกรรมอนุรักษ์กำแพงเมือง-คูเมืองเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ที่คลองละลมโบราณ อายุประมาณ 1,800 ปี ที่จังหวัดบุรีรัมย์*. [สืบค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2563] เข้าถึงได้จาก <http://thainews.prd.go.th/th/news/detail/TCATG190711160958254>
- สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดบุรีรัมย์. (2562). *ข้อมูลจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาชุมชนพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์*. บุรีรัมย์: สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดบุรีรัมย์.
- สำนักงานจังหวัดบุรีรัมย์. (2562). *ประวัติความเป็นมาของจังหวัดบุรีรัมย์*. บุรีรัมย์: สำนักงานจังหวัดบุรีรัมย์.
- สำนักงานเทศบาลเมืองบุรีรัมย์. (2561). *ตลาดเช้าเทศบาลบุรีรัมย์*. บุรีรัมย์: เทศบาลเมืองบุรีรัมย์.
- _____. (2562). *ชุมชนย่านการค้า*. บุรีรัมย์: เทศบาลเมืองบุรีรัมย์.
- _____. (2563). *แหล่งท่องเที่ยวสถานที่พักผ่อนสวนสุขภาพของจังหวัด*. บุรีรัมย์: เทศบาลเมืองบุรีรัมย์.
- สำนักงานเทศบาลเมืองบุรีรัมย์. (2559). *ข้อมูลทั่วไปและประวัติความเป็นมา ตลาดไนท์บาซาร์เทศบาลเมืองบุรีรัมย์*. บุรีรัมย์: สำนักงานเทศบาลเมืองบุรีรัมย์.
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2556). *โครงการกำหนดขอบเขตพื้นที่เมืองเก่าจังหวัดบุรีรัมย์*. สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์. (2562). *ประวัติศาสตร์ของจังหวัดบุรีรัมย์*. บุรีรัมย์: สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์.
- สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2552). *เกณฑ์มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.

- สุจิตต์ วงษ์เทศ. (2559). *วัฒนธรรมร่วมอุษาคเนย์ในอาเซียน*. กรุงเทพฯ: นาตาแฮก.
- สุชาติ รักเกื้อ. (2560). *แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ของเทศบาลตำบลนครชุม อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร*. กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- เสน่ห์ จามริก. (2536). *ป่าชุมชนในประเทศไทย : แนวทางการพัฒนา เล่ม 1 : ป่าฝนเขตร้อนกับภาพรวม. ของป่าชุมชนในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ : สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา.
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์. (2554). *ข้อมูลพื้นฐานจังหวัดบุรีรัมย์*. บุรีรัมย์: องค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์.
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์. (2562). *แผนที่จังหวัดบุรีรัมย์*. บุรีรัมย์: องค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์.
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์. (2562). *ข้อมูลศาลหลักเมืองบุรีรัมย์*. บุรีรัมย์: องค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์.
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์. (2562). *ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์*. บุรีรัมย์: องค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์.
- อรกนก มณเฑียร. (2560). *แนวทางการพัฒนาศักยภาพชุมชนท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ตำบลปลาเค้า อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ*. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- อังคิศา แสงจำนงค์. (2561). *ความท้าทายของชุมชนเชิงมรดกทางวัฒนธรรมต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.
- อานันท์ กาญจนพันธุ์. (2544). *วิธีคิดเชิงซ้อนในการวิจัยชุมชน : พลวัตและศักยภาพของชุมชนในการพัฒนา*. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- Anderson, W., Chijoriga, M. M., & Philemon, J. R. (Eds.). (2014). *Promoting Trade Competitiveness in Developing Countries*. Cambridge Scholars Publishing.
- Beeton, S. (2006). *Community development through tourism*. Landlinks Press.
- Brunt & Courtnet. (1999). Upper buccal sulcus approach to management of fractures of the zygomatic complex: a retrospective study of 50 cases. *British Journal of Oral and Maxillofacial Surgery*, 37(6), 464-466.
- Cooper & Boniface. (1998). Tourism culture. *Annals of Tourism Research*, 25(3), 748-750.
- Dickman, C. R. (1996). Impact of exotic generalist predators on the native fauna of Australia. *Wildlife Biology*, 2(3), 185-195.

GO Buriram ไปเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์กันเถอะ. (2555). *ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดบุรีรัมย์*.

[สืบค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2563] เข้าถึงได้จาก

http://goburiram.blogspot.com/2012/12/blog-post_4.html

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and psychological measurement*, 30(3), 607-610.

Liu, Y. D. (2012). Legacy planning and event sustainability: Helsinki as the 2012 World Design Capital. *Sustainability*, 10(7), 2453.

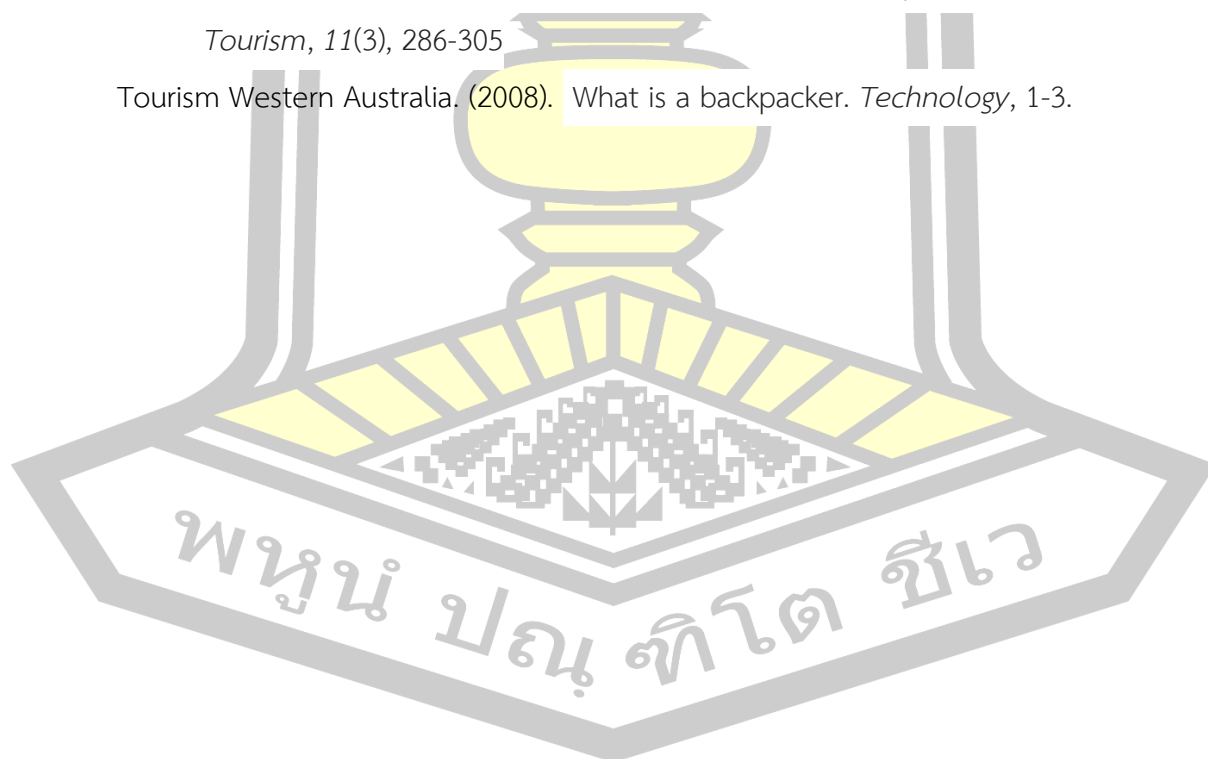
Mohammad Imran Malik. (2013). Effect of Eugenia jambolana Lam.(Myrtaceae) root extracts on blood glucose levels of experimental diabetic rabbits. *Pak. J. Clin. & Biomed. Res*, 1(2), 32-36.

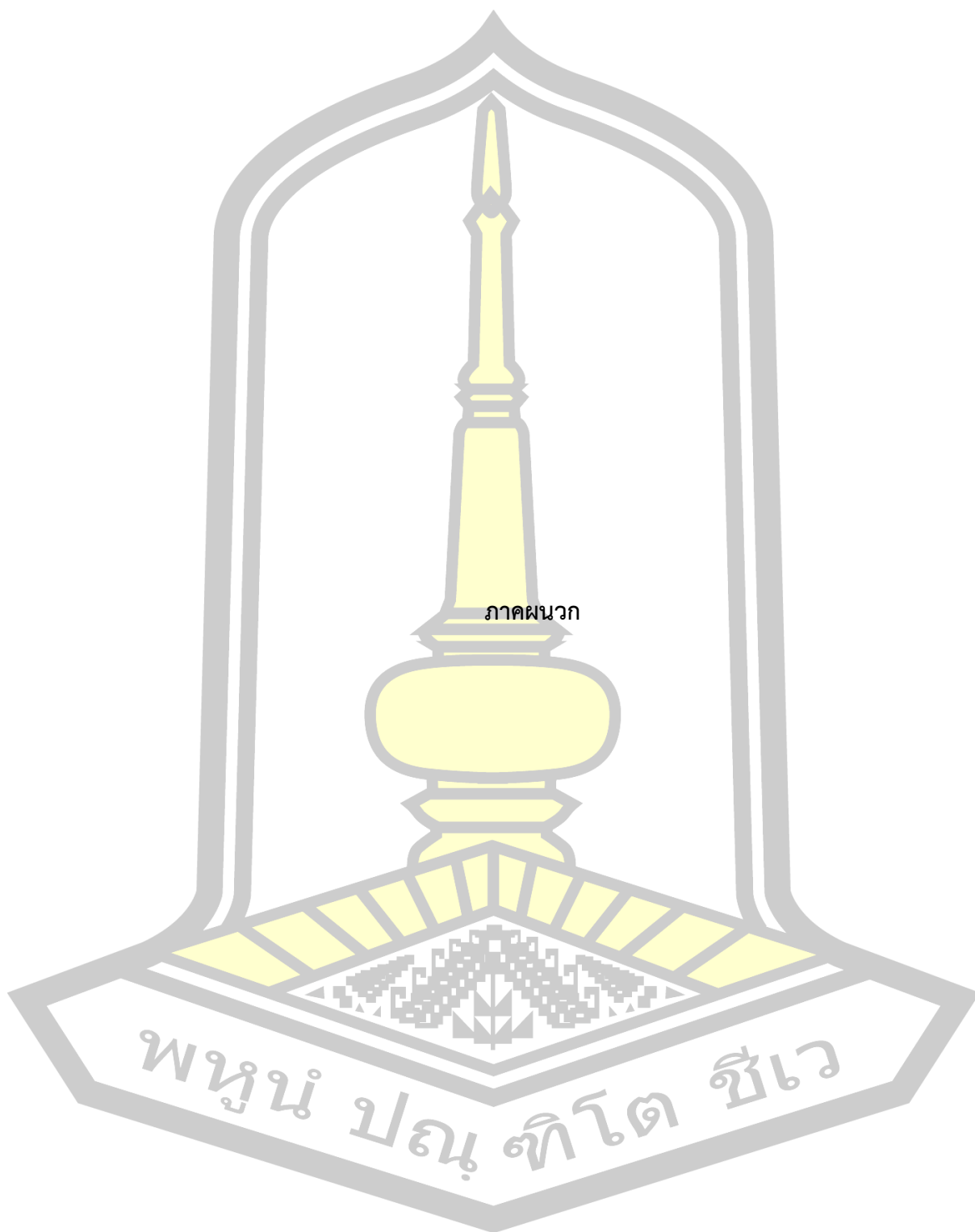
POSTJUNG.COM. (2563). *คู่มือโรงแรมบริเวณชุมชนย่านการค้าเดิมบริเวณถนนจรีระ ถนนนิเวศ ถนนสุนทรเทพ*. [สืบค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2563] เข้าถึงได้จาก

<https://board.postjung.com/1039023>

Tourism of world. (2011). Tourism and World Cup Football amidst perceptions of risk: The case of South Africa. *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, 11(3), 286-305

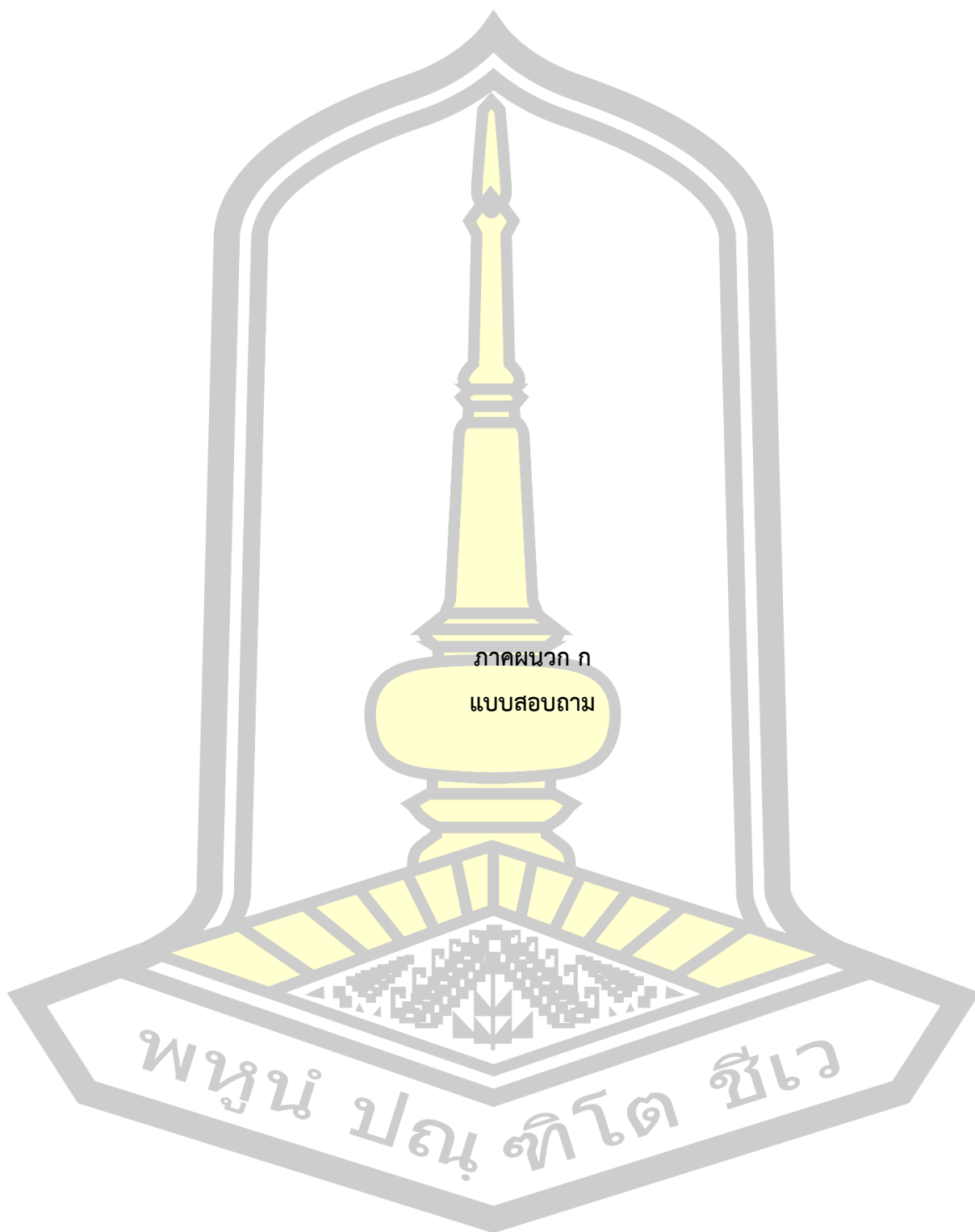
Tourism Western Australia. (2008). What is a backpacker. *Technology*, 1-3.

ภาคนวก

พหุณํ ปณํ ทิโต ชีเว

ภาคผนวก ก
แบบสอบถาม

พหุบัณฑิตยาลัย จุฬาลงกรณ์

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อสัมผัสประสบการณ์ท้องถิ่น
ในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้ มีจุดประสงค์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว ที่มีต่อศักยภาพของเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ได้แก่ 1) ชุมชนหลักเมือง 2) ชุมชนย่านการค้าเดิมถนนจระ ถนนนิवास และถนนสุนทรเทพ และ 3) ชุมชนสามสิบห้อง เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ถึงศักยภาพของเขตพื้นที่เมืองเก่า และจะได้เป็นแนวทางการพัฒนาให้เขตพื้นที่เมืองเก่า จังหวัดบุรีรัมย์ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงภายในอนาคตต่อไป

ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการทำแบบสอบถามนี้จะถูกเก็บเป็นความลับและไม่เผยแพร่ การแสดงแหล่งที่มาของข้อมูลจะใช้การประมวลผลออกมาเป็นภาพรวมและจะถูกใช้เฉพาะในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เท่านั้น จึงขอความร่วมมือกรอกข้อมูลตามความคิดเห็นของท่านให้ครบถ้วน จักขอบคุณยิ่ง

ขอบคุณในการให้ข้อมูลไว้ ณ โอกาสนี้

ธนากร ทองธรรมศิริ

นิสิตปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง หรือเติมข้อความในช่องว่างที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด)

1. เพศ

ชาย หญิง

2. อายุ

20 -29 ปี 30- 39 ปี 40 – 49 ปี

50 – 59 ปี 60 ปีขึ้นไป

3. สถานภาพ
- โสด   สมรส   หม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่
4. ระดับการศึกษา
- ต่ำกว่าปริญญาตรี   ปริญญาตรี   สูงกว่าปริญญาตรี
5. อาชีพ
- นักศึกษา   ข้าราชการ
- พนักงานบริษัทเอกชน   ธุรกิจส่วนตัว / อาชีพอิสระ
- เกษตรกร / รับจ้างทั่วไป   พนักงานรัฐวิสาหกิจ
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (บาทต่อเดือน)
- ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท   10,001 – 20,000 บาท
- 20,001 – 30,000 บาท   30,001 – 40,000 บาท
- 40,001 – 50,000 บาท   มากกว่า 50,000 บาท
7. ภูมิลำเนา
- ภาคเหนือ   ภาคกลาง   ภาคตะวันออก
- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ   ภาคใต้   กรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพของเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง
จังหวัดบุรีรัมย์

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างเพียงช่องเดียวเท่านั้นที่ตรงตามความรู้สึกและ
ความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

- 5 หมายถึง เห็นด้วยในระดับมากที่สุด   4 หมายถึง เห็นด้วยในระดับมาก
- 3 หมายถึง เห็นด้วยในระดับปานกลาง   2 หมายถึง เห็นด้วยในระดับน้อย
- 1 หมายถึง เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

พญ. ปณ. ทิ. โต ชี. เว

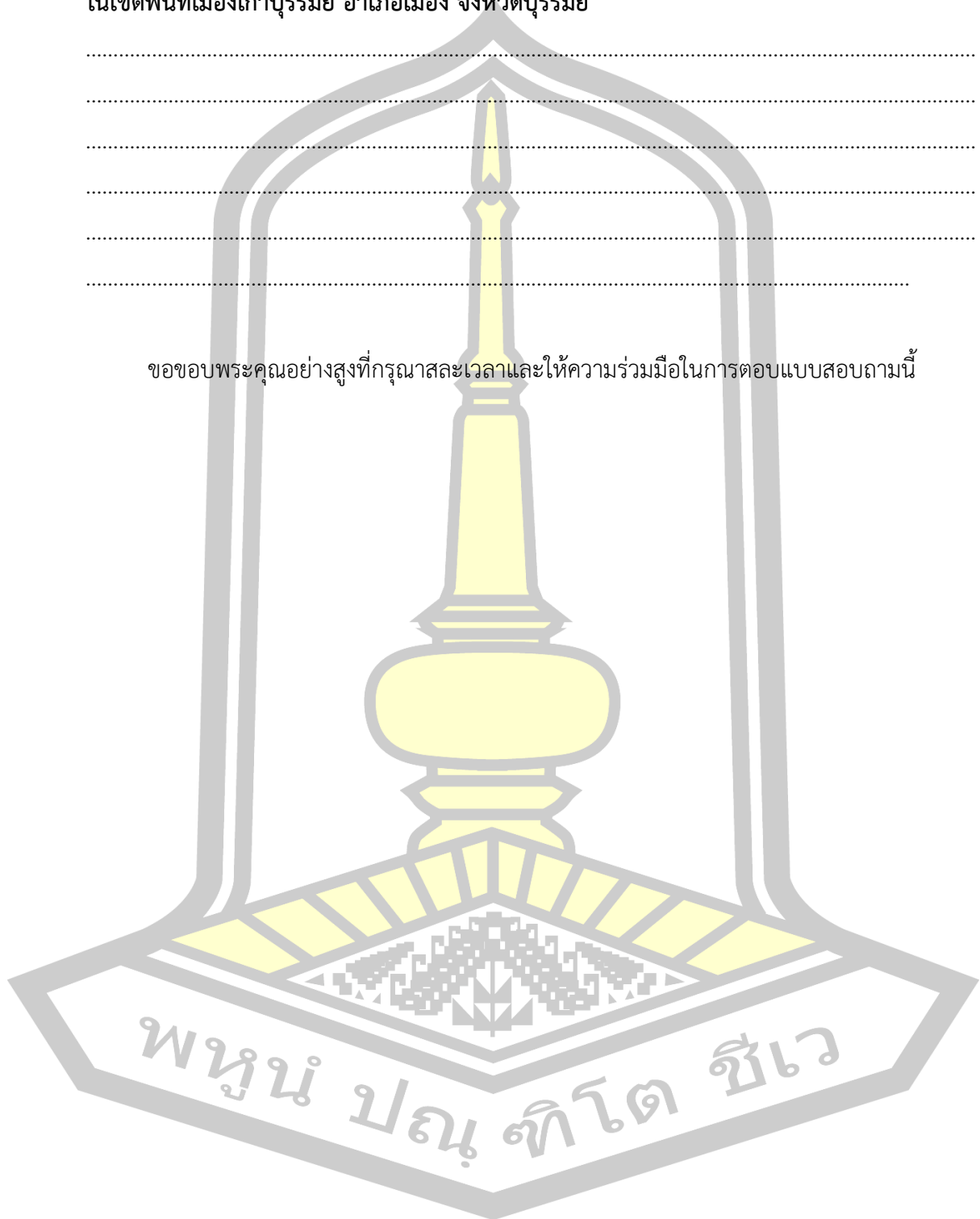
ความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพ	ระดับศักยภาพ				
	5	4	3	2	1
1. ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว ในเขตพื้นที่เมืองเก่า จังหวัดบุรีรัมย์					
1.1 คุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม					
มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย เช่น วิถีชีวิต อาหาร และ วัฒนธรรมชาวไทยเชื้อสายจีน					
มีการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่องเป็นประจำ					
วิถีชีวิตความเป็นอยู่และวัฒนธรรมต่างๆ สามารถสร้างความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยว					
มีการอนุรักษ์สืบทอดภูมิปัญญา วิถีชีวิตต่างๆ เช่น การแต่งกายด้วยผ้าพื้นเมือง ศิลปะการตัดกระดาษ ลูกชิ้นยี่นกิน ที่เห็นได้อย่างชัดเจน					
มีความเป็นมาทางด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี ที่สืบทอดมาอย่างยาวนาน					
1.2 ศักยภาพทางกายภาพและการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว					
สามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวกด้วยรถยนต์ส่วนบุคคล รถโดยสารและรถจักรยาน					
ยานพาหนะทางเลือกอื่นๆ เช่น จักรยาน รถราง สามล้อ					
ป้ายสัญลักษณ์บอกเส้นทางมีความชัดเจน					
มีแผนที่/คู่มือเส้นทางท่องเที่ยว					
บรรยากาศของชุมชนเอื้อต่อการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อสัมผัสวิถีชีวิต/ประสบการณ์ท้องถิ่น					
นักท่องเที่ยวมีความปลอดภัยระหว่างเดินทางท่องเที่ยว					
กิจกรรมเชิงวัฒนธรรมในชุมชนมีความหลากหลายสำหรับนักท่องเที่ยว					
มีระยะทางที่เดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นที่ไม่ไกลมากนัก					
นักท่องเที่ยวสามารถเลือกเที่ยวชมและทำกิจกรรมต่างๆ ได้ภายในเขตพื้นที่เมืองเก่า					

ความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพ	ระดับศักยภาพ				
	5	4	3	2	1
2. ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว ในเขตพื้นที่เมืองเก่า จังหวัดบุรีรัมย์					
2.1 สิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน					
มีสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน ที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกสบาย					
มีที่พักหลากหลายประเภทสำหรับให้บริการแก่นักท่องเที่ยว					
จำนวนที่พักมีความเพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยว					
มีร้านขายของที่ระลึกหลากหลายประเภท					
มีร้านอาหารหลากหลายประเภทให้บริการแก่นักท่องเที่ยว					
มีร้านอาหารที่เพียงพอสำหรับนักท่องเที่ยว					
มีไปรษณีย์/หรือระบบการขนส่ง					
2.2 การพัฒนาการท่องเที่ยวจากปัจจัยภายนอก					
มีการจัดตั้งกลุ่มโดยชุมชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว					
มีหน่วยงานท้องถิ่นและภาคเอกชนให้การสนับสนุนและให้คำปรึกษาในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว					
หน่วยงานท้องถิ่นและภาครัฐบาลให้การสนับสนุนและให้คำปรึกษาในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว					
มีหน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวภาคเอกชน					
3. การบริหารจัดการ ในเขตพื้นที่เมืองเก่า จังหวัดบุรีรัมย์					
เขตพื้นที่เมืองเก่าได้รับการดูแลและมีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้มีสภาพที่ดีอยู่เสมอ					
มีการแบ่งพื้นที่นันทนาการสำหรับนักท่องเที่ยวและพื้นที่พักอาศัยของชุมชนอย่างเหมาะสม					
มีการกำหนดช่วงเวลาในการเข้าเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างเหมาะสม					

ความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพ	ระดับศักยภาพ				
	5	4	3	2	1
3.2 การจัดการด้านการท่องเที่ยว					
จำนวนบุคลากรที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ					
มีระบบเตือนภัยและการรักษาความปลอดภัยแก่ชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว					
สิ่งก่อสร้างและสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานได้รับการออกแบบและใช้วัสดุที่กลมกลืน					
มีระบบกำจัดของเสียที่ได้มาตรฐานในเขตพื้นที่เมืองเก่า					
กิจกรรมการท่องเที่ยวไม่มีผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ในชุมชน					
กิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นที่ยอมรับของคนในท้องถิ่น					
กิจกรรมการท่องเที่ยวไม่ส่งผลกระทบและการเสื่อมโทรมต่อทรัพยากรวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์					
มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวอย่างชัดเจนและมีเจ้าหน้าที่ประจำ					
มีบุคลากรที่มีความรู้เรื่องวัฒนธรรมชุมชนให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว					
มีการจัดเส้นทางศึกษาแหล่งวัฒนธรรมและป้ายสื่อความหมายเพื่อให้ความรู้					
มีสื่อหลากหลายประเภทในการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว					
ชุมชนท้องถิ่นเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการท่องเที่ยวเช่น การนำเที่ยว การให้บริการต่างๆ					
ชุมชนมีรายได้จากการนำเที่ยวและให้บริการในกิจกรรมการท่องเที่ยว					
ชุมชนมีรายได้จากการขายอาหารและสินค้าพื้นเมือง					
ชุมชนมีรายได้จากการแสดงศิลปะพื้นเมือง					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อสัมผัสประสบการณ์ท้องถิ่น
ในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi – Structured Interview)

เรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อสัมผัสประสบการณ์ท้องถิ่น ในเขตพื้นที่เมืองเก่า

บุรีรัมย์

อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

คำชี้แจง :

แบบสัมภาษณ์ชุดนี้มีทั้งหมด 3 ส่วน ใช้สัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องใน หน่วยงานภาครัฐ
หน่วยงานภาคเอกชน และตัวแทนชุมชนในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานผู้ให้สัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อสัมผัส
ประสบการณ์ท้องถิ่น ในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อ -

นามสกุล.....

2. ตำแหน่ง

ปัจจุบัน.....

3. สถานที่

ทำงาน.....

4. ตัวแทนชุมชน

.....

เครื่องมือประกอบ

สัมภาษณ์.....

ผู้สัมภาษณ์..... วันที่สัมภาษณ์.....

เครื่องมือที่ใช้ .....

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

1. ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว ในเขตพื้นที่เมืองเก่า จังหวัดบุรีรัมย์

1.1 คุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม เช่น สถาปัตยกรรม วรรณกรรม อาหาร ประเพณีความเชื่อ การแต่งกาย อาชีพ

เป็นต้น

- ความเป็นเอกลักษณ์ด้านวิถีชีวิต ภูมิปัญญา และองค์ความรู้ เขตพื้นที่เมืองเก่า จังหวัดบุรีรัมย์ มีเอกลักษณ์ทางด้านวิถีชีวิตอย่างไรบ้าง /ประชาชน ในพื้นที่มีภูมิปัญญาเกี่ยวกับอะไรบ้าง มีองค์ความรู้ที่สำคัญทางด้านวัฒนธรรมหรือประวัติศาสตร์อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

- ความต่อเนื่องของการสืบสานวัฒนธรรมประเพณี เขตพื้นที่เมืองเก่า จังหวัดบุรีรัมย์ มีประเพณีที่สำคัญอะไรบ้าง มีวัตถุประสงค์อะไร มีเอกลักษณ์โดดเด่นอย่างไร ใครมีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการจัดงานประเพณี และมีแนวทางการอนุรักษ์และสืบสานให้มีความต่อเนื่อง ยั่งยืนอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

- ความงามทางศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากรทางวัฒนธรรมในเขตพื้นที่เมืองเก่า จังหวัดบุรีรัมย์ สามารถถ่ายทอดให้เห็นถึงความงามในด้านใดบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

- ความสามารถในการสืบทอดภูมิปัญญาและองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง มีปัญหาและอุปสรรคในการสืบทอดภูมิปัญญาและองค์ความรู้อะไรบ้าง

- ความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณีที่สืบทอดได้ในเขตพื้นที่เมืองเก่า จังหวัดบุรีรัมย์ มีบุคคลสำคัญทางประวัติศาสตร์คือใครบ้าง

- ความผูกพันต่อท้องถิ่น ประชาชนในเขตพื้นที่เมืองเก่า จังหวัดบุรีรัมย์ มีความผูกพันต่อท้องถิ่นมากน้อยเพียงใด

- ความเข้มแข็งในการรักษาเอกลักษณ์ ปัจจุบันในเขตพื้นที่เมืองเก่า จังหวัดบุรีรัมย์ มีเอกลักษณ์เฉพาะที่ยังสืบทอดในท้องถิ่นหรือไม่ หากมีเอกลักษณ์นั้นคืออะไร และจะมีแนวทางการสืบทอดอย่างไรให้ยั่งยืน

1.2 ศักยภาพทางกายภาพและการจัดกิจกรรม

- การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ปัจจุบันเขตพื้นที่เมืองเก่า จังหวัดบุรีรัมย์ มีรูปแบบยานพาหนะสำหรับการเดินทางท่องเที่ยวที่เป็น low carbon เช่น มีสามล้อถีบ จักรยาน หรือ เส้นทางเดินท่องเที่ยว แผนที่ท่องเที่ยว หรือไม่
- ความปลอดภัยด้านการท่องเที่ยว เขตพื้นที่เมืองเก่า จังหวัดบุรีรัมย์ มีการจัดการดูแลความปลอดภัยนักท่องเที่ยวอย่างไรบ้าง และมีการจัดการด้านเส้นทางจราจร บริเวณที่ท่องเที่ยว เช่น ปิดการจราจรไม่ให้เกิดวงในแหล่งท่องเที่ยว
- ความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว เขตพื้นที่เมืองเก่า จังหวัดบุรีรัมย์ มีกิจกรรมในช่วงไหนบ้าง และกิจกรรมมีความโดดเด่นอย่างไร เพื่อให้นักท่องเที่ยวมีความสนใจเดินทางมาท่องเที่ยว

พูน บุญศิริโต ชีวะ

2. ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว ในเขตพื้นที่เมืองเก่า จังหวัดบุรีรัมย์

2.1 ศักยภาพในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน มีสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่เมืองเก่า จังหวัดบุรีรัมย์ เช่น ถังขยะ ป้ายบอกทาง แผนที่เส้นทาง ห้องน้ำ สาธารณะ มีเพียงพอหรือไม่

2.2 ศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวจากปัจจัยภายนอก ปัจจุบันมีหน่วยงานท้องถิ่นหรือภาคเอกชน เข้ามา มีส่วนร่วมในแหล่งพื้นที่หรือไม่ และถ้ามีปัจจุบันเข้ามามีส่วนร่วมอย่างไร

3.การบริหารจัดการ

3.1 การจัดการด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว

- การจัดการด้านการรักษาสภาพและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว เขตพื้นที่เมืองเก่า จังหวัดบุรีรัมย์ ปัจจุบันมีหน่วยงานที่คอยดูแลรักษาสภาพแหล่งท่องเที่ยวและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวหรือไม่

พูน ปรณ ทิโต ชีเว

- การจัดการด้านการใช้ประโยชน์พื้นที่ ปัจจุบันเขตพื้นที่เมืองเก่า จังหวัดบุรีรัมย์ มีการจัดการด้านประโยชน์ของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความเป็นระเบียบ เพื่อให้เกิดศักยภาพของพื้นที่และเป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยสมบูรณ์หรือไม่

- การจัดการด้านการติดตามและการประเมินการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการท่องเที่ยว ปัจจุบันมีหน่วยงานใดบ้างที่คอยประเมินการเปลี่ยนแปลงของแหล่งท่องเที่ยว และมีมาตรการอย่างไรบ้าง

3.2 การจัดการด้านการท่องเที่ยว

- การจัดการด้านการบริการและสาธารณูปโภคแก่นักท่องเที่ยว เขตพื้นที่เมืองเก่า จังหวัดบุรีรัมย์ มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวบริเวณใกล้เคียงแหล่งท่องเที่ยวหรือไม่ เช่น ตู้กดเงินอัตโนมัติ ร้านอาหาร และร้านค้าสะดวกซื้อต่างๆ

- การจัดการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ปัจจุบันภายในเขตพื้นที่เมืองเก่า จังหวัดบุรีรัมย์ มีจัดการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่นมีบุคลากรที่คอยให้ความรู้ คอยอำนวยความสะดวกประจำแหล่งท่องเที่ยวหรือไม่ / หากมีบุคลากรปัจจุบันเพียงพอหรือไม่

- การจัดการด้านการให้ความรู้และการสร้างจิตสำนึก ประชาชนในเขตพื้นที่เมืองเก่า จังหวัดบุรีรัมย์ มีความรู้ในด้านวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ทางชุมชนหรือไม่

- ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารการท่องเที่ยว ปัจจุบันประชาชนในเขตพื้นที่เมืองเก่า จังหวัดบุรีรัมย์ ได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเองอย่างไร /หากมีชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมอยู่ สามารถที่จะพัฒนาชุมชนให้เกิดเป็นแหล่งท่องเที่ยวในอนาคตได้หรือไม่

- ชุมชนมีรายได้จากการท่องเที่ยว ปัจจุบันประชาชนในชุมชน มีรายได้จากนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายัง เขตพื้นที่เมืองเก่า จังหวัดบุรีรัมย์ หรือไม่ หากมีได้มาอย่างไรบ้าง

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อสัมผัสประสบการณ์ท้องถิ่น ในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

พันธ ปรณ ศิโรต ชิวเว

คำชี้แจง ขอความอนุเคราะห์แบบสอบถามตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แนะนำ แล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม ซึ่งผู้เชี่ยวชาญมีจำนวน 3 ท่าน

+1 หมายถึง แน่ใจว่า แบบสอบถามตรงตามวัตถุประสงค์หรือตรงตามเนื้อหา

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่า แบบสอบถามตรงตามวัตถุประสงค์หรือตรงตามเนื้อหา

-1 หมายถึง แน่ใจว่า แบบสอบถามไม่ตรงตามวัตถุประสงค์หรือตรงตามเนื้อหา

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อที่	ความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ			ค่า IOC	แปลผล
	ผู้ทรงคุณวุฒิ 1	ผู้ทรงคุณวุฒิ 2	ผู้ทรงคุณวุฒิ 3		
1. เพศ ชาย หญิง	1 1	1 1	1 1	1.00	ใช้ได้
2. อายุ 20 -29 ปี 30- 39 ปี 40 – 49 ปี 50 – 59 ปี 60 ปีขึ้นไป	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3. สถานภาพ โสด สมรส หม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4.ระดับการศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี	1 1 1	1 1 1	1 1 1	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	ความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ			ค่า IOC	แปลผล
	ผู้ทรงคุณวุฒิ 1	ผู้ทรงคุณวุฒิ 2	ผู้ทรงคุณวุฒิ 3		
5. อาชีพ นักศึกษา ข้าราชการ พนักงานบริษัทเอกชน ธุรกิจส่วนตัว / อาชีพอิสระ เกษตรกร / รับจ้างทั่วไป พนักงานรัฐวิสาหกิจ อื่นๆ (โปรดระบุ).....	1	1	1	1.00	ใช้ได้
6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (บาทต่อเดือน) ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท 10,001 – 20,000 บาท 20,001 – 30,000 บาท 30,001 – 40,000 บาท 40,001 – 50,000 บาท มากกว่า 50,000 บาท	1	1	1	1.00	ใช้ได้
7. ภูมิลำเนา ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ กรุงเทพมหานคร	1	1	1	1.00	ใช้ได้

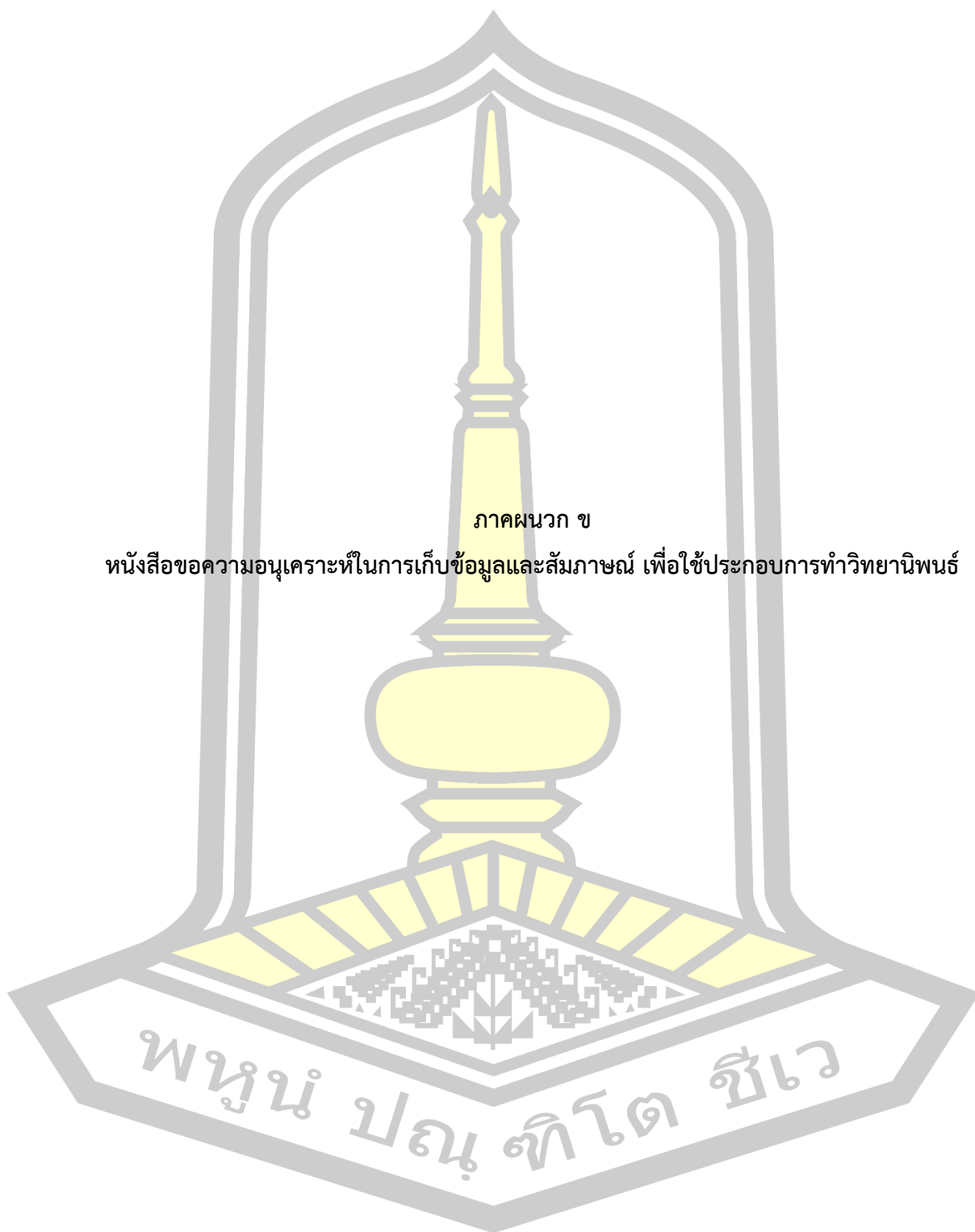
ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพของเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง
จังหวัดบุรีรัมย์

ข้อความ	ความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ			ค่า IOC	แปลผล
	ผู้ทรงคุณวุฒิ 1	ผู้ทรงคุณวุฒิ 2	ผู้ทรงคุณวุฒิ 3		
1. ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว ในเขตพื้นที่เมืองเก่า จังหวัดบุรีรัมย์					
1.1 คุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม					
มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย เช่น วิถีชีวิต อาหาร และวัฒนธรรมชาวไทยเชื้อสายจีน	1	1	0	0.60	ใช้ได้
มีการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่องเป็นประจำ	1	1	1	1.00	ใช้ได้
วิถีชีวิตความเป็นอยู่และวัฒนธรรมต่างๆ สามารถสร้างความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยว	1	1	1	1.00	ใช้ได้
มีการอนุรักษ์สืบทอดภูมิปัญญา วิถีชีวิตต่างๆ เช่น การแต่งกายด้วยผ้าพื้นเมือง ศิลปะการตัดกระดาษ ลูกชิ้นยี่นกิน ที่เห็นได้อย่างชัดเจน	1	1	0	0.60	ใช้ได้
มีความเป็นมาทางด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี ที่สืบทอดมาอย่างยาวนาน	1	1	1	1.00	ใช้ได้
1.2 ศักยภาพทางกายภาพและการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว					
สามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวกด้วยรถยนต์ส่วนบุคคล โดยสารและรถจักรยาน	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ยานพาหนะทางเลือกอื่นๆ เช่น จักรยาน รถราง สามล้อ	1	1	0	0.60	ใช้ได้
ป้ายสัญลักษณ์บอกเส้นทางมีความชัดเจน	1	1	1	1.00	ใช้ได้
มีแผนที่/คู่มือเส้นทางท่องเที่ยว	1	1	1	1.00	ใช้ได้
บรรยากาศของชุมชนเอื้อต่อการเดินทางท่องเที่ยว เพื่อสัมผัสวิถีชีวิต/ประสบการณ์ท้องถิ่น	1	1	1	1.00	ใช้ได้
นักท่องเที่ยวมีความปลอดภัยระหว่างเดินทางท่องเที่ยว	1	1	1	1.00	ใช้ได้
กิจกรรมเชิงวัฒนธรรมในชุมชนมีความหลากหลาย สำหรับนักท่องเที่ยว	1	1	1	1.00	ใช้ได้

ข้อคำถาม	ความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ			ค่า IOC	แปลผล
	ผู้ทรงคุณวุฒิ 1	ผู้ทรงคุณวุฒิ 2	ผู้ทรงคุณวุฒิ 3		
มีระยะทางที่เดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นที่ไม่ไกลมากนัก	1	1	1	1.00	ใช้ได้
นักท่องเที่ยวสามารถเลือกเที่ยวชมและทำกิจกรรมต่างๆได้ภายในเขตพื้นที่เมืองเก่า	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2. ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว ในเขตพื้นที่เมืองเก่า จังหวัดบุรีรัมย์					
2.1 สิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน					
มีสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน ที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกสบาย	1	1	1	1.00	ใช้ได้
มีที่พักหลากหลายประเภทสำหรับให้บริการแก่นักท่องเที่ยว	1	1	1	1.00	ใช้ได้
จำนวนที่พักมีความเพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยว	1	1	1	1.00	ใช้ได้
มีร้านขายของที่ระลึกหลากหลายประเภท	1	1	1	1.00	ใช้ได้
มีร้านอาหารหลากหลายประเภทให้บริการแก่นักท่องเที่ยว	1	1	1	1.00	ใช้ได้
มีร้านอาหารที่เพียงพอสำหรับนักท่องเที่ยว	1	1	1	1.00	ใช้ได้
มีโปรชนีย์/หรือระบบการขนส่ง	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2.2 การพัฒนาการท่องเที่ยวจากปัจจัยภายนอก					
มีการจัดตั้งกลุ่มโดยชุมชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว	1	1	1	1.00	ใช้ได้
มีหน่วยงานท้องถิ่นและภาคเอกชนให้การสนับสนุนและให้คำปรึกษาในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	1	1	1	1.00	ใช้ได้
หน่วยงานท้องถิ่นและภาครัฐบาลให้การสนับสนุนและให้คำปรึกษาในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	1	1	1	1.00	ใช้ได้
มีหน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวภาคเอกชน	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3. การบริหารจัดการ ในเขตพื้นที่เมืองเก่า จังหวัดบุรีรัมย์					
เขตพื้นที่เมืองเก่าได้รับการดูแลและมีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้มีสภาพที่ดียิ่งขึ้น	1	1	1	1.00	ใช้ได้
มีการแบ่งพื้นที่นันทนาการสำหรับนักท่องเที่ยวและพื้นที่พักอาศัยของชุมชนอย่างเหมาะสม	1	1	1	1.00	ใช้ได้

ข้อคำถาม	ความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ	ค่า IOC	แปลผล
----------	--------------------------	---------	-------

	ผู้ทรงคุณวุฒิ 1	ผู้ทรงคุณวุฒิ 2	ผู้ทรงคุณวุฒิ 3		
มีการกำหนดช่วงเวลาในการเข้าเยี่ยมชมแหล่ง ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างเหมาะสม	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3.2 การจัดการด้านการท่องเที่ยว					
มีจำนวนบุคลากรที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยวอย่าง เพียงพอ	1	1	1	1.00	ใช้ได้
มีระบบเตือนภัยและการรักษาความปลอดภัยแก่ชีวิต และทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว	1	1	1	1.00	ใช้ได้
สิ่งก่อสร้างและสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานได้รับการ ออกแบบและใช้วัสดุที่กลมกลืน	1	1	1	1.00	ใช้ได้
มีระบบกำจัดของเสียที่ได้มาตรฐานในเขตพื้นที่เมือง เก่า	1	1	1	1.00	ใช้ได้
กิจกรรมการท่องเที่ยวไม่มีผลกระทบต่อแหล่ง ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ในชุมชน	1	1	1	1.00	ใช้ได้
กิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นที่ยอมรับของคนในท้องถิ่น	1	1	1	1.00	ใช้ได้
กิจกรรมการท่องเที่ยวไม่ส่งผลกระทบต่อและ การเสื่อมโทรมต่อทรัพยากรวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์	1	1	1	1.00	ใช้ได้
มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวอย่างชัดเจนและมีเจ้าหน้าที่ ประจำ	1	1	1	1.00	ใช้ได้
มีบุคลากรที่มีความรู้เรื่องวัฒนธรรมชุมชนให้ความรู้ แก่นักท่องเที่ยว	1	1	1	1.00	ใช้ได้
มีการจัดเส้นทางศึกษาแหล่งวัฒนธรรมและป้ายสื่อ ความหมายเพื่อให้ความรู้	1	1	1	1.00	ใช้ได้
มีสื่อหลากหลายประเภทในการให้ข้อมูลแก่นัก ท่องเที่ยว	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ชุมชนท้องถิ่นเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น การนำเที่ยว การให้บริการต่างๆ	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ชุมชนมีรายได้จากการนำเที่ยวและให้บริการใน กิจกรรมการท่องเที่ยว	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ชุมชนมีรายได้จากการขายอาหารและสินค้าพื้นเมือง	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ชุมชนมีรายได้จากการแสดงศิลปะพื้นเมือง	1	1	1	1.00	ใช้ได้

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลและสัมภาษณ์ เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์

พหุบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ อว 0605.17(3)/ 070

คณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ต.ตลาด อ.เมือง จ.มหาสารคาม
44000

13 กุมภาพันธ์ 2563

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลและสัมภาษณ์ เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์
เรียน นางสาวเพ็ญศิริรัตน์ อาจทวีกุล (ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดบุรีรัมย์)

ด้วย นายธนากร ทองธรรมสิริ นิสิตระดับปริญญาโท รหัสประจำตัวนิสิต 61011080001 สาขาวิชาการจัดการท่องเที่ยวและโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ระบบนอกเวลาราชการ ซึ่งนิตินี้กำลังดำเนินการจัดทำวิทยานิพนธ์ในหัวข้อเรื่อง “การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อสัมผัสประสบการณ์ท้องถิ่นในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อสัมผัสประสบการณ์ท้องถิ่นในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ และคาดว่าข้อมูลจากการศึกษาวิจัยดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อนิสิต อาจารย์ และผู้สนใจเป็นอย่างยิ่ง

ในกรณี คณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าหน่วยงานของท่านมีความพร้อมและเหมาะสมสำหรับการเก็บข้อมูลดังกล่าว คณะกรรมการขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลและสัมภาษณ์เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าว ทั้งนี้ คณะกรรมการมอบหมายให้ นายธนากร ทองธรรมสิริ หมายเลขติดต่อ 09 8514 4624 เป็นผู้ดำเนินการในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายอรรถวิท ศิลาน้อย)

คณบดีคณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

สำนักงานคณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม
โทรศัพท์/ โทรสาร 0 4397 0763

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ที่ อว 0605.17(3)/091

คณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ต.ตลาด อ.เมือง จ.มหาสารคาม
44000

13 กุมภาพันธ์ 2563

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลและสัมภาษณ์ เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์

เรียน นายสุรเศรษฐ์ คุณมาศ (นักวิเคราะห์นโยบายและแผน)

ด้วย นายธนากร ทองธรรมสิริ นิสิตระดับปริญญาโท รหัสประจำตัวนิสิต 61011080001 สาขาวิชาการจัดการท่องเที่ยวและโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ระบบนอกเวลาราชการ ซึ่งนิสิตกำลังดำเนินการจัดทำวิทยานิพนธ์ในหัวข้อเรื่อง “การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อสัมผัสประสบการณ์ท้องถิ่นในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อสัมผัสประสบการณ์ท้องถิ่นในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ และคาดว่าข้อมูลจากการศึกษาวิจัยดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อนิสิต อาจารย์ และผู้สนใจเป็นอย่างยิ่ง

ในการนี้ คณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าหน่วยงานของท่านมีความพร้อมและเหมาะสมสำหรับการเก็บข้อมูลดังกล่าว คณะขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลและสัมภาษณ์เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าว ทั้งนี้ คณะมอบหมายให้ นายธนากร ทองธรรมสิริ หมายเลขติดต่อ 09 8514 4624 เป็นผู้ดำเนินการในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายอรรณวิท ศิลาอ่อน)

คณบดีคณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

สำนักงานคณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม
โทรศัพท์/ โทรสาร 0 4397 0763

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ที่ อว 0605.17(3)/ 072

คณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ต.ตลาด อ.เมือง จ.มหาสารคาม
44000

13 กุมภาพันธ์ 2563

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลและสัมภาษณ์ เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์

เรียน นายกมล เรืองสุขศรีวงศ์ (เทศบาลจังหวัดบุรีรัมย์)

ด้วย นายธนากร ทองธรรมสิริ นิสิตระดับปริญญาโท รหัสประจำตัวนิสิต 61011080001 สาขาวิชาการจัดการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ระบบนอกเวลาราชการ ซึ่งนิสิตกำลังดำเนินการจัดทำวิทยานิพนธ์ในหัวข้อเรื่อง “การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อสัมผัสประสบการณ์ท้องถิ่นในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อสัมผัสประสบการณ์ท้องถิ่นในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ และคาดว่าข้อมูลจากการศึกษาวิจัยดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อนิสิต อาจารย์ และผู้สนใจเป็นอย่างยิ่ง

ในการนี้ คณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าหน่วยงานของท่านมีความพร้อมและเหมาะสมสำหรับการเก็บข้อมูลดังกล่าว คณะขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลและสัมภาษณ์เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าว ทั้งนี้ คณะมอบหมายให้ นายธนากร ทองธรรมสิริ หมายเลขติดต่อ 09 8514 4624 เป็นผู้ดำเนินการในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายอรุณวิทย์ ศิลาน้อย)

คณบดีคณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

สำนักงานคณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม
โทรศัพท์/ โทรสาร 0 4397 0763

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ที่ อว 0605.17(3)/ 073

คณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ต.ตลาด อ.เมือง จ.มหาสารคาม
44000

13 กุมภาพันธ์ 2563

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลและสัมภาษณ์ เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์
เรียน นายชิตติยา ชัยมณี (วัฒนธรรมจังหวัดบุรีรัมย์)

ด้วย นายธนกร ทองธรรมศิริ นิสิตระดับปริญญาโท รหัสประจำตัวนิสิต 61011080001 สาขาวิชาการจัดการท่องเที่ยวและโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ระบบนอกเวลาราชการ ซึ่งนิสิตกำลังดำเนินการจัดทำวิทยานิพนธ์ในหัวข้อเรื่อง “การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อสัมผัสประสบการณ์ท้องถิ่นในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อสัมผัสประสบการณ์ท้องถิ่นในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ และคาดว่าข้อมูลจากการศึกษาวิจัยดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อนิสิต อาจารย์ และผู้สนใจเป็นอย่างยิ่ง

ในการนี้ คณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าหน่วยงานของท่านมีความพร้อมและเหมาะสมสำหรับการเก็บข้อมูลดังกล่าว คณะขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลและสัมภาษณ์เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าว ทั้งนี้ คณะมอบหมายให้ นายธนกร ทองธรรมศิริ หมายเลขติดต่อ 09 8514 4624 เป็นผู้ดำเนินการในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายอรุณวิทย์ ศิลาน้อย)

คณบดีคณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

สำนักงานคณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม
โทรศัพท์/ โทรสาร 0 4397 0763

มณู ภิเษก

ที่ อว 0605.17(3)/074

คณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ต.ตลาด อ.เมือง จ.มหาสารคาม
44000

13 กุมภาพันธ์ 2563

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลและสัมภาษณ์ เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์

เรียน นางบุญยิ่ง เทศน้อย (พัฒนาการ จังหวัดบุรีรัมย์)

ด้วย นายธนกร ทองธรรมสิริ นิสิตระดับปริญญาโท รหัสประจำตัวนิสิต 61011080001 สาขาวิชาการจัดการท่องเที่ยวและโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ระบบนอกเวลาราชการ ซึ่งนิสิตกำลังดำเนินการจัดทำวิทยานิพนธ์ในหัวข้อเรื่อง “การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อสัมผัสประสบการณ์ท้องถิ่นในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อสัมผัสประสบการณ์ท้องถิ่นในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ และคาดว่าข้อมูลจากการศึกษาวิจัยดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อนิสิต อาจารย์ และผู้สนใจเป็นอย่างยิ่ง

ในการนี้ คณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าหน่วยงานของท่านมีความพร้อมและเหมาะสมสำหรับการเก็บข้อมูลดังกล่าว คณะขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลและสัมภาษณ์เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าว ทั้งนี้ คณะมอบหมายให้ นายธนกร ทองธรรมสิริ หมายเลขติดต่อ 09 8514 4624 เป็นผู้ดำเนินการในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายอรุณวิทย์ ศิลาน้อย)

คณบดีคณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

สำนักงานคณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม
โทรศัพท์/ โทรสาร 0 4397 0763

ที่ อว 0605.17(3)/ 075

คณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ต.ตลาด อ.เมือง จ.มหาสารคาม
44000

13 กุมภาพันธ์ 2563

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลและสัมภาษณ์ เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์
เรียน ประธานสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว จังหวัดบุรีรัมย์

ด้วย นายธนกร ทองธรรมสิริ นิสิตระดับปริญญาโท รหัสประจำตัวนิสิต 61011080001 สาขาวิชาการจัดการท่องเที่ยวและโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ระบบนอกเวลาราชการ ซึ่งนิสิตกำลังดำเนินการจัดทำวิทยานิพนธ์ในหัวข้อเรื่อง “การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อสัมผัสประสบการณ์ท้องถิ่นในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อสัมผัสประสบการณ์ท้องถิ่นในเขตพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ และคาดว่าข้อมูลจากการศึกษาวิจัยดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อนิสิต อาจารย์ และผู้สนใจเป็นอย่างยิ่ง

ในการนี้ คณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าหน่วยงานของท่านมีความพร้อมและเหมาะสมสำหรับการเก็บข้อมูลดังกล่าว คณะขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลและสัมภาษณ์เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าว ทั้งนี้ คณะมอบหมายให้ นายธนกร ทองธรรมสิริ หมายเลขติดต่อ 09 8514 4624 เป็นผู้ดำเนินการในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายอรุณวิทย์ ศิลาน้อย)

คณบดีคณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

สำนักงานคณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม
โทรศัพท์/ โทรสาร 0 4397 0763

ที่ อว 0605.17(3)/076

คณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ต.ตลาด อ.เมือง จ.มหาสารคาม
44000

13 กุมภาพันธ์ 2563

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลและสัมภาษณ์ เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์

เรียน นายกษมาคมธุรกิจท่องเที่ยว จังหวัดบุรีรัมย์

ด้วย นายธนากร ทองธรรมสิริ นิสิตระดับปริญญาโท รหัสประจำตัวนิสิต 61011080001 สาขาวิชาการจัดการท่องเที่ยวและโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ระบบนอกเวลาราชการ ซึ่งนิสิตกำลังดำเนินการจัดทำวิทยานิพนธ์ในหัวข้อเรื่อง “การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อสัมผัสประสบการณ์ท่องเที่ยวในพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อสัมผัสประสบการณ์ท่องเที่ยวในพื้นที่เมืองเก่าบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ และคาดว่าจะข้อมูลจากการศึกษาวิจัยดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อนิสิต อาจารย์ และผู้สนใจเป็นอย่างยิ่ง

ในการนี้ คณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าหน่วยงานของท่านมีความพร้อมและเหมาะสมสำหรับการเก็บข้อมูลดังกล่าว คณะขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลและสัมภาษณ์เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าว ทั้งนี้ คณะมอบหมายให้ นายธนากร ทองธรรมสิริ หมายเลขติดต่อ 09 8514 4624 เป็นผู้ดำเนินการในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

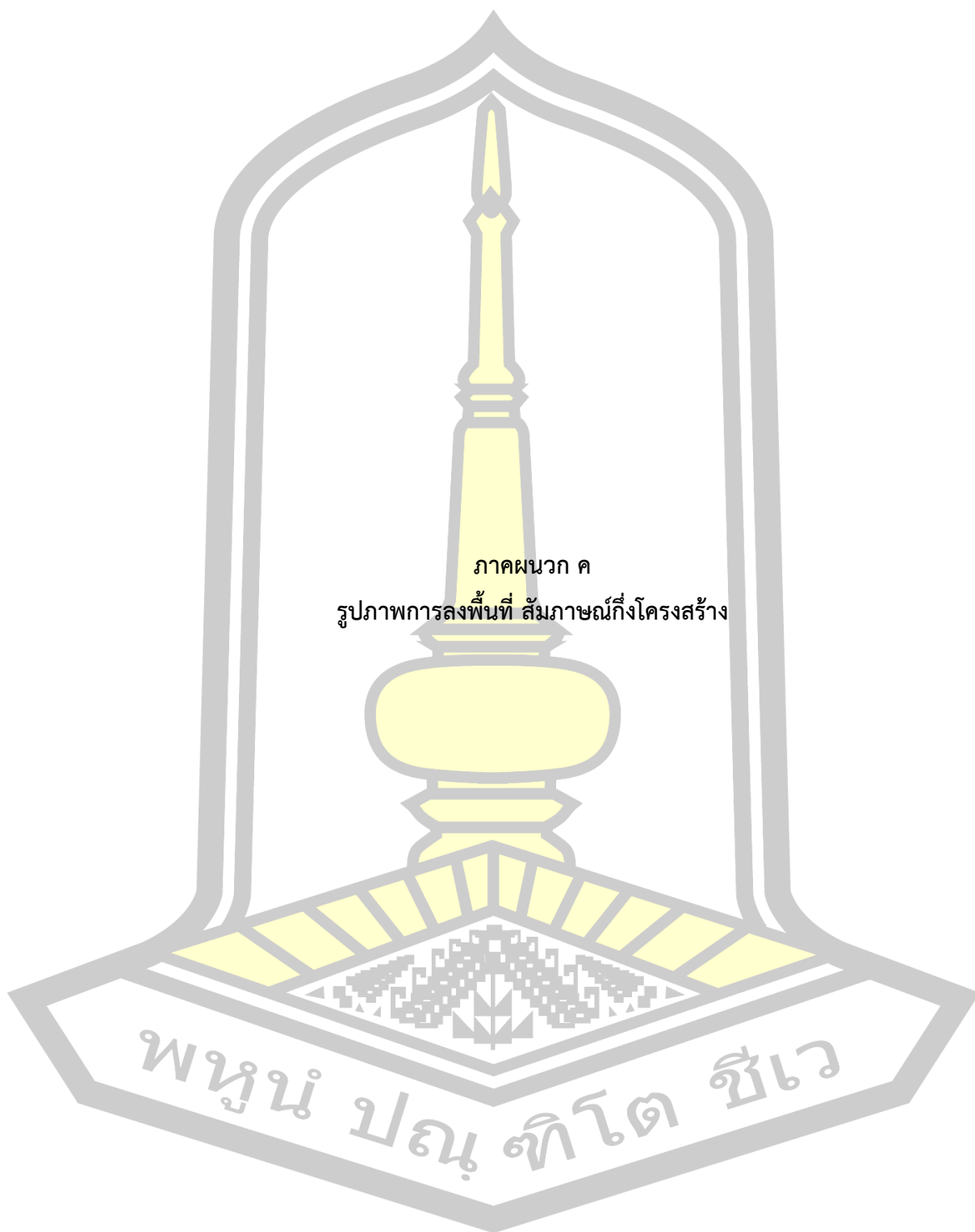
ขอแสดงความนับถือ

(นายอรรณวิท ศิลาน้อย)

คณบดีคณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

สำนักงานคณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม
โทรศัพท์/ โทรสาร 0 4397 0763

พหุบัณฑิต โท ชีวะ

ภาคผนวก ค

รูปภาพการลงพื้นที่ สัมภาษณ์กิ่งโครงสร้าง

พหุ ประถมศึกษา ชีวะ

ภาพประกอบ 58 เก็บข้อมูลสัมภาษณ์ ท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดบุรีรัมย์ เดือนกุมภาพันธ์ ปี พ.ศ. 2563

ภาพประกอบ 59 เก็บข้อมูลสัมภาษณ์ วัฒนธรรมจังหวัดบุรีรัมย์ เดือนกุมภาพันธ์ ปี พ.ศ. 2563

ภาพประกอบ 60 เก็บข้อมูลสัมภาษณ์ พัฒนาการจังหวัดบุรีรัมย์ เดือนกุมภาพันธ์ ปี พ.ศ. 2563

ภาพประกอบ 61 ข้อมูลสัมภาษณ์ ประธานชุมชน และปราชญ์ชาวบ้าน ของชุมชนต่างๆ เดือนมีนาคม ปี พ.ศ. 2563

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นายธนกร ทองธรรมศิริ
วันเกิด	วันที่ 11 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2532
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 28 ถนนสมรรถการ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ รหัสไปรษณีย์ 31000
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	Account Executive
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	บจ.แอดวานซ์ ไวร์เลส เน็ตเวอร์ค 399 หมู่ที่ 3 ถนนมิตรภาพ-หนองคาย ตำบลบ้านเกาะ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา รหัสไปรษณีย์ 30000
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2556 ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.บ.) สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พ.ศ. 2563 ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) สาขาวิชาการจัดการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พูนัน ปณุกิตโต ชีวะ